

1. Thomas Kempisest, u.1380-1471
Käimissest Kristusse järrel. Nelli ramatut, / mis Ma kele on
üllespannud Karel Maddis Henning. - Tallinnas, 1821 (Tallinn : J.
H. Gressel). - [16], 276, [2] lk. ; 8° 17 cm.

b11567521

EST.MF. 3839

en haina paati:

mesti. Et la enan tae
poig saas armoga. Muije gab.
Dunnistust meil jalle jagama,
jega.

si muje soida. Sunan lunuass
ni walga taastuda. Salma aum
na rittus. miit ill. adu. Olli.

om ead lann. Hiemi, jet tsiast
p. edensall. este nuud. Kuege
unmal tulley taomast maaha
a. f. adu.

lagawenne. Jummal, junte
soot meil onnistust. Oh mes
Dalla patratse nunt waise, Sund
ll.

tallins ello. Riit se lina auro
pasta oibli mul. Sa wost en
Rescira mo. muna merra,
padi.

arisa fac. Kumbi usien wal
umme fiidret. Me sijn armo
u se mull meeldi tuad. Et ja

Räimissfest Kristusse järrel.

Nelli ramatut,

#53
Pärnu 787

mis

Ma lele on ülespannud

Karel Maddis Henning.

Talliõnas 1821.

Trükkitud J. H. Gresseli kirjadega.

Der Druck dieser Schrift wird unter der Bedingung erlaubt,
daß gleich nach dem Abdrucke, und vor der Herausgabe der-
selben, sieben eingebundene Exemplare, zur vorschristmäßi-
gen Vertheilung, an die Censur-Comität dieser Kaiserlichen
Universität eingesandt werden.

Dorpat, am 25. Junius 1821.

P. P. Ludwig Wilhelm Moritz
Censor.

Keiserlikko' sure koki, mis Tartus, ja temma
õppetusse ringi,

Keigeüllema üllewataja wannema,

ja

meie usso Keigeüllema kunstoriumi lohto,

mis Peterburris,

P e a w a n n e m a,

Kinralleitnanti,

ja

pühha Aleksander Newski ja pühha Anna au
tähtede ja pühha Jürri au märgi kandia; ko

Jerusalemma pühha Joannesse sure au
tähhe kandja ja üllema,

wägga auustud

Krahw K a r e l L i w e n i

Herra

kätte,

allandikkult.

Armas Ma rahwas!

Üks wagga waimolik Jummal mees, Thomas a Kempis olli temma nimmi, kirjotas se ramato Jummal auuks ja nende kassuks, kes tahtwad Jummal riki nouda, jubba liggi nelja saa aasta eest; ja andis sedda wälja laddina kele. Sest sadik on se ramat mitmesse kele ülespandud ja õõldakse sedda peäle tuhhande korra ueste trükkitud ollewad; kust selgeste nähja, et se ramat armas olnud rahwa melest.

Ma wõtsin sepärrast kätte ja pannin sedda ka teie kele ülles, jummalakartusse kasso se tõ läbbi teile sowides, ja armas Jummal isse on armolikult mind aitnud sellega toime samast. Mis siis mund kui keigest süddamest Sedda tännada ja kita, et Ta Omma keigealwema sullase läbbi ta tükki tööd wõtnud toimetada Omma wina määr, ja Sedda palluda, et nüüd ka se ramat teid saaks juhhatada meie Issanda Jesusse Kristusse jure, ja teid targaks tehha õnnistusseks usso läbbi, mis on Temma sees.

Andko, armas Jummal, siis isse, et se kallis
 ramat, ka teie seast, ennesele paljo sõbro woiks
 leida, ja truid sõbrad; se on mo süddame pallu-
 minne, teie parrast, ramato teie kätte andes.
 Ugga minno parrast, pallun ma teid teiki,
 kelles ehk hea meel on se ramato parrast, et se
 teie kätte on sanud: Kui ollete õhkamas omma
 tru Jummalale pole; palluge siis Waimo kasso
 ka minno kätte!

Peetri kirrilo jures Eesti maal
 Kuuula:ku 19mal päwal, 1821.

Karel Maddis Henning,
 Peetri: kihhelkonna õppetaja.

Tuhataja.

Esimenne ramat.

Maenitsused waimolikko ello pärrast.

	Lehhetulg.
1. Peatük. Käimissest Kristuse järrel ja ma- ilma tühja asjade põlgmissesest	1.
2. " Innimenne ei pea mikski piddama isse ennast	3.
3. " Tõe tundmissesest	5.
4. " Digest tarkussest keiges teggemisses	8.
5. " Pühha kirjade luggemissesest	9.
6. " Tallitsematta himmudest	10.
7. " Tühjast lotussest ja üllemele mah- hajätmissesest	11.
8. " Üia sure sõbrusse eest tulleb hoi- da	12.
9. " Sannakuulmissesest, ja et peab ülle- matte alla heitma	13.
10. " Tühja kõnne mahhajätmissesest	15.
11. " Rahho kättenoudmissesest ja ellopar- randamisse surest holest	16.

	Lehhe kũlg.
12. Peatũk. Willetsusse kasust = =	18.
13. " Seismisfest kiusatusse wasto =	19.
14. " Et innimenne ei pea kõhut moistma = = = =	23.
15. " Neist teggudest, mis tehakse armastusfest = = = =	24.
16. " Et innimenne peab kannatama teiste efsitussed = = = =	25.
17. " Ello wãljaspiddisist asjust =	27.
18. " Põhha wannematte ello õppe- tusse mãrkidest = = = =	28.
19. " ùhhe Jummalale pũhhitsetud in- nimesse saggeõppimisist = =	31.
20. " Armastamisfest ùksi olla ja wait	34.
21. " Kõhutud (õigest pattokahhetsewast) sũddamest = = = =	38.
22. " Innimesse willetsusse tãhhelepan- nemisfest = = = =	40.
23. " Surma tãhhelepannemisfest =	44.
24. " Wiimfest kohtopãwast ja patto nuhlusfest = = = =	48.
25. " Elloparrandamise hoõlsast pũud- misfest = = = =	51.

Teine ramat.

Maenitsussed seestpiddise ello pãrrast.

	Lehhe kũlg.
1. Peatũk. Seestpiddisest ellust = =	57.
2. " Et allandusses peame heitma teis- te alla = = = =	61.

	Lehhe kũlg.
3. Peatũk. Waggast rahhonoudwast inni- mesfest " " " "	62.
4. " Puhtast sũddamest ja waggafest melest " " " "	64.
5. " Isseennast tulleb tãhhele pãnna	65.
6. " Hea sũddame-tunnistusese rãmust	67.
7. " Jesust tulleb armastada ũlle keige asjade " " " "	69.
8. " Sõbrusfest Jesussega " "	70.
9. " Rui innimenne jahhutamisfest ilma peab ollema " " "	73.
10. " Tãnnalikkust melest Jummalala ar- mo pãrrast " " "	77.
11. " Et pissut neid on, kes on Jesusse risti sõbrad " " " "	79.
12. " Pũhha risti kunninglikkust teest	82.

Kolmas ramat.

Seestpiddisest rãmustamisfest.

	Lehhe kũlg.
1. Peatũk. Kristus rãgib usklikko hingesse	89.
2. " Et tõe sanna seestpiddi rãgib ja waifseste " " " "	90.
3. " Et Jummalala sanna allandusses peab kuuldama, ja et paljo neid on, kes sest ei holi " " " "	92.
4. " Et innimenne tões ja allandusses Jummalala ees peab kãima " "	95.
5. " Keigest sest mitmest, mis peãle Jummal armastus innimest sadab	98.

6. Peatük. Rusk ärratunnukse, kas feigi
on õige armastaja = = 101.
7. " Arm tulleb warjule hoيدا allan-
dusse warjo al " = = 104.
8. " Et innimenne ei pea ennast mikski
pidama Jummalala ees " = 107.
9. " Et feik taggasi peab sama Jum-
malasse, kes on feige asjabe alg-
minne " = " = 109.
10. " Et maggus on, mailma põlgades,
Jummalat tenida " = 110.
11. " Et süddame himmustamised pea-
wad sama läbbikatstud ja tallit-
setud " = " = 113.
12. " Öppimisfest kannatusse peäle ja
woitlemissfest himmude wasto 115.
13. " Allandiko allama sannakuulmis-
fest, Jesusse Kristusse jälgede
sees käies " = " = 117.
14. " Et Jummalala sallajad kohtomoist-
mised hästi tullewad tähhele pan-
na, et omma waggadusse pärrast
meie ei surustelle " = 119.
15. " Mis innimenne peab teggema, ja
kuida palluma feikis mis temma
ihkab " = " = 120.
16. " Et õiget jahhutamist tulleb ainouksti
Jummalala seest otsida " = 123.
17. " Et tulleb heita feik murret Jum-
mala peäle " = " = 124.

18. Peatük. Et keik mailma rist, tassase
melega tulleb kanda, käies Jesusse
jälgede sees " " " 126.
19. " Kannatamisest kui meile liga teh-
hakse, ja õigest walmistamisest kan-
natusse wasto " " " 127.
20. " Omma nõdrusse ja ello waesusse
tunnistus " " " 130.
21. " Et hingaminne Jummalala sees käib
ülle keige warra ja aäni " 132.
22. " Jummalala mitmesugguste heategge-
miste meletulletamisest " 135.
23. " Nelli õppetust, mis kallist rahho
saatwad " " " 138.
24. " Et innimenne ei pea teise ello ärra-
arwama omma mõttet möda " 141.
25. " Mis on süddame kaddumatta rah-
ho ja temma õige wäggewaks-
minne " " " 142.
26. " Babba mela õnsast asjast, mis
peäle allandik palluminne ennam
sadab, kui suur luggeminne " 144.
27. " Et innimenne, kes isseennast täis,
keigeennamiste ärratagganeb keige-
üllemast hüest " " " 146.
28. " Laimajatte feelte wasto " 148.
29. " Kuida innimenne willetsusse aial
Jummalat peab palluma ja kiit-
ma " " " 149.
30. " Palwest jummalikko abbi pärrast
ja lotusfest, et arm on jälle tul-
lemas " " " 150.

31. Peatük. Kuida innimenne loma
 peab mahhajatma, et ta lojat
 woiks leida = = = 153.
32. " Isseennese ärrasalgamisest ja ih-
 holikfo himmustamise mahhajat-
 misest = = = = 156.
33. " Toetamatta süddamest, ja et inni-
 menne peab hoidma Jummal
 pole = = = = 158.
34. " Et Jummal ülle keige asjade ja
 keige sees, on selle mele pärrast,
 kes on armastuses = = = 159.
35. " Et sellesinnatse ello sees ei olle kiu-
 satusse wahhet " = = = 161.
36. " Innimeste tühja kohtomoistmiste
 wasto = = = = 163.
37. " Digest ja täiest isseennese ärrasal-
 gamisest, et woiksime kätte sada
 süddame wabbadust = = = 165.
38. " Heast wäsjaspididest kombest ja
 lotusfest Jummal peäle kui häd-
 da käes = = = = 167.
39. " Et innimenne ei pea ilmatanna-
 tamatta ollema ommas teggemis-
 ses = = = = 168.
40. " Et innimesel ep olle ühtegi head
 isseennesest, ja et ta ei woi kitel-
 da ei ühbestki asjast " = = 169.
41. " Keige aialikfo au põlgmisest 172.
42. " Et innimenne omma rahho ei pea
 toetama innimeste peäle = 173.

43. Pearuf. Tühja ja ilmalikko tarkusse
wasto " " " " 174.
44. " Et wäljaspiddised asjad ei pea
sama meid kiusata " " 177.
45. " Et innimenne keiki ei tohhi us-
kuda ja pea on kõikumus sanna-
des " " " " 178.
46. " Et innimenne ei pea jätma Jum-
mala peäle lootmatta, ehk kül teo-
tamisse noled on temma peäle
käämas " " " " 181.
47. " Et innimenne keik waewa peab
kannatama iggawesse ello pär-
rast " " " " 184.
48. " Iggawessfest päwast ja aialikko ello
abhastussfest " " " " 186.
49. " Iggawesse ello ihhaldamissfest, ja
fest mitmest kallist, mis on too-
tud neile, kes woiteldes, sedda
kätte püüdwad " " " " 189.
50. " Kuida ilmarõmustamatta innimen-
ne ennast Jummalala holeks peab
andma " " " " 193.
51. " Et innimenne wähhemad tegge-
missed holega peab teggema, kui
temma suremattega weel ei tahha
korda sada " " " " 198.
52. " Et innimenne ei pea rõmusta-
misse wäärt ennast arwama,
waid enneminne wäärt et olleks
witsa al " " " " 199.

53. Peatük. Et Jummalala armo ei pea
seggatama ilmalikko tarkussega 201.
54. " Kuida lodud mele ja Jummalala
armo ligutamissed hopis issefug-
gused on " " " " 203.
55. " Innimesse lodud mele ärrarikmis-
sest ja sest heast, mis Jummalala
arm sadab " " " " 208.
56. " Et peame ärrasalgama isseennast
ja Kristusse järrel kaima risti
läbbi " " " " 211.
57. " Et innimenne ei pea üllewägga
ahhastama, kui sattub ühhegi eksi-
tusse sisse " " " " 214.
58. " Et innimenne ei pea järreleurima
Jummalala sallajad kohtomoistmis-
sed egga Lemma ollemisse sügga-
wust " " " " 216.
59. " Et innimenne omma lotusse ja
julgusse polest ennast peab toeta-
ma Jummalala peäle " " " " 221.

Neljas ramat.

Pühhasi altari sakramentist.

1. Peatük. Mis sure auustamissega Kris-
tust tulles wastowotta " " " " 225.

2. Peatük. Et Jummal sakramentis suur
heldust ja armastust innimestele
üllesnäitab " " " 232.
3. " Et tullus on, tühti tulla Issanda
lauale " " " 235.
4. " Et diete walmistud lauarahwas
paljo head kätte sawad " " 238.
5. " Pühha sakramenti auust ning wai-
molikkust seisusfest " " 242.
6. " Küssetakse, kuidas innimenne püh-
ha laua wasto ennast peab wal-
mistama " " " 244.
7. " Süddame läbbifatsmissfest ja mele-
parrandamise noust " " 245.
8. " Kristusse ohwri- surmast risti sam-
bas ja innimesse isseennese ärra-
salgamisfest " " " 248.
9. " Et meis Jummal hõleks peame
andma isseennast ja keik, mis meil
on, ja Tedda palluma keige inni-
meste eest " " " 249.
10. " Et innimenne ei pea jätma lauale
tullematta tühja asja parrast " 252.
11. " Et pühha sakrament ja pühha
firri, usklikko hingele wägga tar-
wis lähhawad " " " 256.
12. " Et innimenne sure hõlega ennast
peab walmistama laualetullemis-
se wasto " " " 261.
13. " Et usklik hing ühhendamisst Kris-
tussega sure hõlega sakramentist pe-
ab püüdma " " " 263.

14. Peatuf. Kuida monned waggad fei-
gest süddamest sakramenti iggat-
sewad " " " " 265.
15. " Et pühha hole arm, allandusse ja
isfeennese ärrasalgamisse läbbi üks-
nes kätte tulleb " " " " 267.
16. " Et meie omma ello Kristusese
peame kaebama ja Lemma armo
palluma " " " " 270.
17. " Tullifest armastusfest ja ellawast
ihhaldamisfest, Kristust wasto-
wotta " " " " 271.
18. " Et innimenne ei pea järreleuri-
ma sakramenti sallaja asja, muud
kui allandikkult kätima Kristusese
järrele, ja omma moistust püh-
ha usso alla heitma " " " " 237.

Käimisest Kristusse järrel.

Esimesse ramat.

Maenitsused waimolikko ello pärrast.

I. Peatük.

Käimisest Kristusse järrel, ja mailma
tühja asjade põlgmisest.

„Kes Minno järrel käib, se ei käi
pimeduses“ Joan. 8, 12. ütles Jõsand.
Sellesinnatse sannaga, mis Kristus ütles,
maenitsetakse meid teggema Temma pühha ello
ja wäggewa nou järrel, kui õiete walgustud
ja süddame pimmedusest tahhame peästetud
fada. Olgo siis meie allapüüdminne, ärra-
moõlda Kristusse ello.

2. Kristusse õppetus on ennam kui keige
pühhade õppetusse sannad: ja kes agga Wai-
mo olleks kätte sanud, küllab se sest leiaks sal-
lajat taewaroga. Agga paljo on neid, kes

Ewangeliummi sanna kõrwaga kúl kuulwad, agga sedda ommeti surest ei armasta, sest et neil Kristusse Waimo ei olle. Kes nüüd Kristusse sanna tahhab ärramoista, ja kasso sest sada, se káigo Temma järrel keif omma ello aega.

3. Mis kasso on sul sest, et targa sannaga ráigid kolmaino Jummalast, kui sa ei kái alandusses, ja ei woi kolmaino Jummalala mele párrast olla? Edeste, ei te targad sannad pühaks egga õigeks; agga wagga ello teeb armfaks Jummalala melest. Paljo enneminne tahhaksin pattustpõõrmist tunda, kui teáda, mis saggune se on. Teaksid sa peast ütelda keif Piibli sannad, ja keige tarkade õppetusse sannad, ja sul ep olleks armastust, egga Jummalala armo, mis kasso sul sest olleks? „Selge tühhi as si“ ütles koguia, „keif on tühhi as si.“ Kogg. 1, 2. Agga Jummalat armastama ja Sedda tenima, se jááb. Keigesurem tarkus on, mailma põlgades, taewariki nouda.

4. Tühhi siis on kadduwat riklust kátte nouda, ja se peále lota. Tühhi on ilmalikko au püda, ja isseennast üllendada. Tühhi on, lihha himmude järrel tehja ja püda sedda, mis sure nuhtlusse alla sadab. Tühhi on pitka ea sowida, ilma hoolt kandmatta, et ello saaks waggaste ellatud. Tühhi on, üksnes moõlda ilmalikko ello peále, ilma ettemurresematta sedda, mis párrast tulleb. Tühhi on armastada sedda, mis pea ärrakaub, ja jáatta tõtmatta fenna, kus on iggawenne rõõm.

5. Pea meles õppetusse sanna: „Ei sa film ellades kül näggemast, ja kõrw ei sa ellades täis kuulmast.“ Kogg. 1, 8. Sepärrast kanna murret, et südda ei armasta sedda mis on Ma peäl, waid sedda mis on taewas. Gest, kes tewad omma lihha järrel, need rojastawad omma süddame, ja jäwad Jummalä armust ilma.

2. Peatük.

Innimenne ei pea miški piddama isseennast.

Õggamees püab tundmist; ja nisugguseks on innimenne lodud; agga mis kasso sadab tundmine ilma jummalakartusseta? Eõeste parrem on allandik põllomees, kes Jummalat teenib, kui surelinne kirjatundja, kes, isseennast ülle kae heites, taewa tähtede teed ärraloeb. Kes isseennast õiete ärratunneb, küllab se ennast miški ei pea, ja temmal ei olle head meelt innimeste kirusset. Kui ma teaksin keik maailma asjad ärra, ja mul polleks armastust, mis se aitaks Jummalä ees, kes kõhhut moista tab mo peäle sedda mõda, kui ma ihhus ollen teinud, olgo hea ehk kurri.

2. Jätta mahha üllesuurt tundmisse püüdmist, sest selle sees on paljo laialesamisse ja petmisse asjo. Kes paljo ärratundwad, need agga himmustawad paista wälja et neid tar-

gaiks peab nimmetadama. Paljo on neid tund-
misse asjo, mis ei sada hingele ei mingisug-
gust, ehk wägga piisut kasso, ja wägga rum-
mal on se, kes ei noua esite Jummalä riki ja
temma õigust, waid mõtleb tühja peäle. San-
nad ei täida hinge mitte, agga wagga ello jah-
hutab mele, ja hea süddame tunnistus sadab
findla lotusse Jummalä peäle.

3. Sedda ennam sa ärrateäd ja tunned, sed-
da kangeminne moistetaks kohhut so peäle, kui
sa ep olle teinud sedda täieminne omma Is-
fanda mele pärrast. Ärra olle siis surelinne
ei ühhegi ärramõtlemisse ehk kirjamoistmisse
pärrast, waid enneminne karda se tundmisse
pärrast, mis so kätte on ustud. Ärwad sa
paljo ennast teädwad, ja hästi kül moistwad,
pea siis meles, paljo ennam sedda weel olle-
wad, mis sa ei tea. Ärra pea suurt asja om-
mast tarkussest, waid tunnista enneminne ülles
omma rummalust. Kuida suremat woid pid-
dada ennesest, kui teisest? Eks ei leita palju
targemaid sinnust, ja kes kasko selgeminne tund-
wad? Tahhad sa teäda ja õppida, mis kas-
suks tulleb, õppi siis hea melega warjul olle-
ma, ja alwaks petud.

4. Keigeüllem tarkus on, ja tulleb keigesure-
maks kassuks, kui inimenne isseennast ärra-
tunneb ja kääb allandusfes. Allandusse läbbi
teine teist üllemaks arvata kui isseennast, on
suur tarkus ja täielinne assi. Ehk sa kül nääd
teist awalikko patto teggewad ja sureks sü-
alluseks sawad, siiski ei pea sa ennast parremaks
piddama temmast; sest et sul teadmatta, kau-

aks so waagadus on. Meie kúl eksime keif pal-
jo; agga sinna ei pea úhteainustki alwemaks
piddama ennesest.

3. Peatük.

Tõe tundmissest.

Onnis on se, kedda tõdde õppetab ennesē
seest, ja ei tähendamisse egga mu kadduwa
fanna lābbi. Meie mõtleminne ja tundminne
meid mittokord petwad, ja wāgga pissut on sed-
da, kust selget arro saatwad. Mis aitab suur
tarkusse pūidminne nisuggusist sallajais ja
seggasist asjust, mispārrast ei moisteta sūūd
meie peāle, kui meie neid ei tea. Suur jōlle-
dus on, et meie tullusais, tarwilisist asjust
surest ei holi, agga enneminne tähhele panneme
immelikkuid ja kahjoteggewaid. Silmi meil
on, agga meie ei nā mitte.

2. Ja mis murretsene ni surest targa tund-
mise pārrast? Kellele iggawenne fanna rāgib,
se saab tōt tunda, ja tõdde teeb tedda wab-
baks. Úhhe fanna lābbi on keif asjad, ja se
úhhe nemmad keif kulutawad; ja se on se
algminne, mis ka meile rāgib. Ilma Tem-
mata ei moista egga mõtle úkski õiete: Kellele
keif asjad úhhed on, kes neid úhhe sisse kok-
koarwab, ja se úhhe seest keif nāāb ollewad,
se wast on kindel sūūdamest, ja Jummalah
ho woib temma ossa olla. Oh Jummal! sa

iggawenne tödde, ühhenda mind ennesega igga-
wesses armastusses. Mittokord on mo meel
pahha, kui paljo loen ehk kulen. Sinno sees
on keik mis ma tahhan ja ihhaldan. Öppe-
tajadki ei sa sanna suust wälja, ja keik loom
peab keletumaks jäma, so pühha palle ees.
Nägi sinna mulle ainouksi.

3. Sedda ennam innimenne lähhab ühheme-
lelisseks enneses ja sedda ennam taggasi omma
ennese moistmisse polest, sedda ennam ja sedda su-
remat temma saab ärramoista ilma waewa näg-
gematta; sest üllewelt tulleb moistusse walgus
temmale kätte. Üks selge kindel ja üksipiddine waim,
ei sa se seggaseks se mitmesugguse ilmalikko tö
ja tülli läbbi, sest et ta keik teeb Jummal
auuks, ja püab wabba olla keigest kütlemis-
sest. Mis sind käl ennam wiwitab ja tüllit-
seb, kui so omma süddame surretamatta him-
mo? Üks tru ja Jummalate pühhitsetud in-
nimenne, seab keigees malt seestpiddi omma sees
keik ommad teggemissed walmis, mis ta wäl-
jaspiddi tahhab tehja. Ei wea nemmad ted-
da pattuse himmo ihhaldamisse pole, waid keik
temma neid toimetab nenda kui on õige ja
kohhus. Kellel tulleb käl ennam woitelda ja
was:õ seista, kui sellel, kes tahhab ärrawoita
isfeennast? Ja keik meie tö jo peaks ollema
üks isfeennese ärrawoitleminne, et meie pääw
pääwalt ikka sedda ennam melewalda isfeen-
nese peäle kätte woiksimme nouda ja ellopär-
randamisses eddasi jouda.

4. Ei täielinne asfigi siin mailmas ep olle
ellades ilma wiggata, egga meie ärramoist-

minne ilma pimmedusfeta. Allandik isseennese ärratundminne on hoopis õigem te Jummalajure, kui tarkusse otsato taktanoudminne. Kõl teadmist ei tulle põlgada, egga tundmist mis ei surustelle, waid on hea ja Jummalaseadust mõda; agga üllem on hea süddame tunnistus ja wagga ello. Agga et paljo neid on, kes ennam püüdwad targaks sada, kui waggaste elada, sepärrast saggedaeste ekfiwad, ja ei kañia ühtegi wilja, ehk wagga pistsut.

5. Kui nemmad tahhaksid sedda hoolt kanda, mahhajätta ksitused ja püda head kumbed, mis nemmad andwad, wäljapanna kuis simissi, siis ep olleks lemas, ei sedda kurja ja pahhandust keikide nähjes, agga sedda hulkuja himmo ellomaiades. Ei küsita wiimsel kohtopawal meie kääst mitte, mis meie olleme luggend, waid mis olleme teinud ei mitte, kas talli sannaga olleme rägind, waid kas waggaste olleme elland. Ütle, kus on praego keik need issandad ja õppetajad, kedda tundsid kui ollid ellamas, ja kuulsad omma sure kirjamoisemisse pärrast? Teised nüüd on nende asemel, ja wahhest nemmad ei mõtlegi nende peäle. Kui ollid ellamas, siis nähti neid middagi ollewad, agga nüüd ennam ei rägita neist.

6. Pea kõi lõppeb mailma au. On nende ellaminne nende kirjamoisemisse ühte lainud, siis nende ärratundminne olli õige ja nende lugeminne. Mitto lähhab hukka mailma tühja tarkusse läbbi, sest et surest ei püa Jummalat tenida. Ja et enneminne sured tahtwad olla, kui allandikud, sepärrast sawad tühjaks om

ma mõttede sees. Suur on se, kelle armastus on suur. Suur on se, kes isseennast miks ei pea, ja peab ühjaiks keif kuulsaksamist. Dige tark mees on se, kes arwab põhmed ollewad keif, mis on mailmast, et ta Kristust woiks kassuks sada. Dige tundmine on sellel, kes Jummal tahtmist teeb ja omma tahtmist mahhajättab.

4. Peatük

Digest tarkusselst eiges teggemisses.

Ei iggaüht anna egga sisseandmist sünni uskuda, waid meelt möda ja ilma järreleandmatta püüdke innimenne keif ärramöölda Jummal tahtmist möda. Mööldakse ja rägitaakse, parrago Jurnal! saggedaste kül paljo enne minne kurja teisest, kui head; ni nödrad olle me! Algga targad innimesjed ep olle mitte ussinad kuulma iggamehhe jutto; sest nemmad kül teadwad et innimeste süddame mõtlemisjed on kurjad, ja et nemmad pea kormistawad omma sannade polest.

2. Suur tarkus on, kui innimenne ep olle wägga ussin ommas teggemisses, egga ja ka kowwaste omma enese tahtmisse peäle. Tarkusses ka tulleb arwata, kui innimenne teise jutto mitte warsti ei ussu, egga ussin ei olle wäljapuiustama teiste kõrwade ette keif, mis ta on kuulnud ja uskunud. Ühhegi targa ja

õige mehhega pea nou, ja olgo so mehest arm-
sam, õppetust wastowõtta ühhegi käest, kes on
targem sinnust, kui et teed omma ennese ärra-
mõiemisse järrele. Wagga ello teeb innimest
argaks Jummalale ees ja moistlikuks mitme
asja poolest. Midda ennam innimenne on al-
landik isseenneses ja heidab ennast Jummalale
tahmisse alla, sedda targem temma on iggas
asjas, ja sedda ennam waititud.

5. Peatük.

Pühha kirjade luggemissest.

Õde sanna pead õtsima pühha kirjade seest,
ja ei mitte kõnne wiisi. Pühhad ramatud pead
sa luggema sesamma waimoga, misga neid
on üllespandud. Ennam peame kirja kasso
püüdma, kui sanna selgust; ja waimolikkud ra-
matud, mis on liht sannaga, peame nisammoti
armastama, kui need, mis on kaunid sannakad
ja targad. Olgo sul ükskeik kas ramato kir-
jotaja kulus mees olnud kirjatundjatte seas,
ehk ollematta. Õde armastus üksnes saatko
sind luggema. Ärra sa ial küssi, kes sedda on
ütelnud; waid panne tähhele mis on sõldud.

2. Innimesed lõpwad ärra, agga Isfanda
tõdde jääb iggaweste. Ilma innimesse luggu
piddamatta ja mitmel wiisil rägib meile Jum-
mal. Tühja piame omma luggemisega, kui
tagga aiame ja järrele urime sedda, kust allan-

Dusses peame moda minnema; ja sagedaste se
meile luggemisse kasjogi kelab. Kui tahhad
kasso et loed, wotta siis luggeda allandikko,
wagga ja usklikko süddamega, ja ärra püa-
lades kirjamoistmisse kitust. Küssi heamelega,
ja panne hästi tähhele pühhade sannad ja ilma
wahheleräkimatta. Ka wanna ea rahwa täh-
hendamisse sannad olgo armsad so melest; sest
needki ep olle mitte ilma asjata nimmetud.

6. Peatük.

Tallitsematta himmudest.

Kui tallitsematta himmo käib innimesse peä-
le, warfi temma siis saab tüllitsejaks. Ei olle
uhkel egga ahnel ellades waikist asja; agga
kes on waene ja allandik waimus, se ellab sure
rahho sees. Kes alles surretamatta isseennese-
le, tedda kiusatakse, ja pea tedda woidetakse
ärra ja keigewähhemagi asja läbbi. Sest kes
Pinnitamatta waimust, kel wahhest weel käib
lihha himmo peäle, ja kes mailma alles ar-
mastab ja temma warra, ei sa se ennast weel
koggone lahti peästa keigest mapeälsest him-
mustamisest. Sepärrast temma ka warfi saab
kurwaks, kui ühhestki asjast ilma peab ollema,
ja wihhaseks, kui teine temma wasto tõrkub.

2. Agga kui ta kätte on sanud, mis him-
mustas, kohhe siis kurri süddame tunnistus
tedda hirmutab, sest et temma omma himmo

järrele on teinud, mis sedda rahho ial kätte ei sada, mis ta otsis. Nenda siis üksnes tõsist rahho leitakse, himmude wasto seistes, ja ei mitte neid orjades. Ep olle sepärrast ellades rahho selle süddames, kel alles lihha meel; egga selle süddames, kes wäljaspiddise asja peäle liaste weel lodab; muud kui selle sees on rahho, kes wägga kangeks on sanud seestpiddise innimesse polest ja täieste on waimolikkus läinud.

7. Peatük.

Tühjast lotussest ja üllemele mahha- jätmissest.

Meleto on se, kes lodab innimeste peäle ja panneb lihha ommaks kääwarreks. Urgo olgo sul hääbi teist tenides Jeesusse Kristusse armastusse pärrast, ja kehwa olla peält nähha. Urro toeta ennast isseenesse peäle, waid so lotus olgo Jummal. Te sedda möda kui sulle on antud; küllab Jummal wöttab õnnistada so wägga nou. Urro olle julge omma tarkusse peäle, egga ühhegi surrelikko innimesse peäle; üksnes Jummal peäle olle julge, kes annab omma arms allandikkule, agga panneb sureliste wasto.

2. Urro otsi omma au rikkusse seest, kui sul sedda on, egga sõbradest, kui nemmad on wäggewad, waid Jummalast, kes wäggew on

keik tehha, ja kes hea melega isseennast peäle gi tahhab anda. Urra olle surelinne omma iho jouo ehk illusa não ja jumme pãrrast, mis sũhe ainsa haigusse lãbbi jo woib kadduda ja lõppeda. Urra olle isseennast tãis omma moistusse ehk tarkusse pãrrast, et wahhest alwaks sa ei lãhhã Jummalale melest, kelle pãrralt keik on, mis ial hea woib olla sinnust.

3. Urra arwa ennast teifest parrema ollewad, et Jummal sind wahhest ei arwa temmast sandimaks. Urra olle surelinne omma tegude peäle; sest Jummalale kohtomoistmised on teised kut inimeste kohtomoistmised. Saggedaste kũl ei maksa Lemma ees ei middagit, mis wãgga on inimeste mele pãrrast. Leiad sa head ennesest, siis ussu parremat weel teifest, et woiksid jãda allandusse. Ey olle kahjo sest, kui ennast heidad keikide alla; agga suur kahjo on sest, kui ennast õllendad sũhe ainsagi tulle. Iggawenne rahho on allandikkus, agga surelisse meel on kahtlane temma sees, ja wãgga nuffer.

8. Peatũk.

Lia sure sõbrusse eest tulleb hoida.

Urra ussu omma sũddant mitte iggamehhe kãtte, muud kui targa ja jummalakartlikkomehhega olgo sul teggemist. More mehhe ja woõra liggi minne arwaste. Urra rãgi rikka su

pärrast, ja ärra heida mitte selle seltsi, kes on wäggewam sind. Heida nende seltsi, kes on allandikkud ja waggad; kes on jummalakartlikkud ja tassased, ja rāgi nendega, mis tuleb õppetusses. Ärra pea suurt sõbrust ei ühhegi woõra naesega, agga ülleültse keik waggad naesed anna Jummalale holeks. Üksnes Jummalale ja Temmale pühha inglide liggi püa olla ilma wahhet piddamatta, ja hoia liaks tutwaks samast innimestega.

2. Armastust olgo sul keikide pole; agga suurt sõbrust piddada iggamehhega, ei kõlba se. Saggedaste auustakse tundmatta innimest hea tunnistusese pärrast, agga on temma so liggi, ja sa nāād tedda omma filmaga, siis kaub temma au. Meiegi mittokord arwame ennast teiste mele pärrast ollewad, nendega ümberkäies, ja same wahhest jo pahhaks nende melest, pahha annetide pärrast, mis nemmad nāwad meil ollewad.

9. Peatük.

Sannakuulmissest, ja et peab üllematte alla heitma.

Hea asfi on olla sannakuulmissest; ühhegi üllema al ellada, ja ei mitte isseennese ülle walitseda. Hopis parrem on üllematte kässo al olla, kui üllema olla. Paljo on neid, kes on

üllematte kässo al, ennam sundimisse pär-
rast, kui armastusfest; ja neil on fest waewa,
ja kohhe nemmad on nurrisemas. Nemmad
ei sa ial kätte süddame wabbadust, kui nem-
mad ennast alla ei heida teigest süddamest, ja
Zummalat kartes. Minne kül senna ja ten-
na; sa ommeti rahho ei leia, ilma allandikkult
ennast heitmatta omma üllematte seadmiste al-
la. Tuhhi mõtte, mis sadab ello assetki mah-
hajätma, se monda on petnud.

2. Tõssi on, et iggamees hea melega ellab
omma ennese tahtmisse järrel, ja ennam hoiab
nende pole, kes temmaga on ühhes nous. Agga
on Zummal meie liggi, siis peame mittokord
kül omma tahtmist mahhajätma, kallist rahho
takkanoudes. Kes on ni tark, et woib keif
ärramoista? Sepärrast, „ärra toeta ennast
mitte omma ennese moistusse peä-
le;“ Öppet. 3, 5. waid wõtta hea melega ka
teiste nou kuulda. On ehk so nou ka hea, ja
sa jättad sedda mahha, Zummalat kartes, ja
teed ühhegi teise nou järrele, siis sulle tulleb
ennam kässo.

3. Mulle mittokord rägiti, parrem ollewad,
nou kuulda ja wastowõtta, kui nou anda.
Woib kül olla, et monni nou on hea; agga
teisele mitte järrele andma, ei süiski mitte, kui
moistus ja arronou sedda fidab, se on uhkusse
ja fangekaeluse tunnistus.

10. Peatük.

Tühja kõnne mahhajätmisses.

Kui ial woid, minne kõrwale rahwa kõrratsemisse eest; „sest, kus on palju sanno, seäl ei lõppe ülleastminne;“ Öppet. 10, 19. et neid kül rägitalse õiges nous; ja ilmalikkõ asjade järrelekulamisses on ikka kõrra ja tülli. Sesi pea same tühjast melest wõrgutud ja rojastud. Tahhaksin kül, et saggedaminne olleksin wait olnud, ja et mind ep olleks olnud rahwa hulkas! Agga miõspõrrast kõnneleme ja lobbiseme issekeskis ni hea melega, ja õmmeti meie ei ja naljalt wait ilma et südda jo olleks koormatud? Kõnne lãbbi õtsime jahhutamist teine teise kõest ja süddamele kergitamist, mis õmma mõttede lãbbi on waewatud. Ja meie rãgime ja mõtleme hea melega sedda, mis on armas meie melest, ehk mis himustame, ehk ka sedda, mis meie ei tahha eegga falli.

2. Agga parrago Jummal! Kui mittokord kül ilma asjata ja ilma kassota! Sest wãljaspiddine rõmustaminne kelab wãgga seestpiddise jummalikkõ jahhutamisse asja. Walwagem se põrrast, ja luggegem, et aeg mitte asjata mõda ei lãhhã. Kui on tarwis rãkida, siis rãgi sedda, mis on meleparrandamisseks. Meie pahhad õppind wiõid ja meie meleparrandamisse holetus, need tewad, et mittokord kül tühja kõnneleme. Agga kui allandusses rãgitakse waimolikkõist asjust, ja isseõrranis, kui need,

Kes on ühhes waimolikkus nous, sedda rāgiwad süddamelikkus ühhendamisses Jummalaga; se sadab suurt waimo kasso.

II. Peatük.

Rahho kättenoudmisses ja elloparrandamisse surest holest.

Kül woiksimine sure rahho sees ellada, kui meie ei wõttaks ennast tülitseda teiste sannade ehk teggudega, egga sellega, mis ei olle antud meie holeks. Kuida se woib kaua jada rahhule, kes ühhegi teise mehhe tö ehk ammetisse putub? Kuida se, kel ikka on teggemist wäljaspidise asjaga, ja kes wägga wāhhā, ehk wägga arwaste lööb ommad mõtted omma ennese sisse? „Onsad on need, kes waimus waesed on,“ Matt. 5, 3. sest neile peab kallis rahho kätte tulles.

2. Kust on monningad pühhad ni täielisefeks sanud ja ni wäggerwaks jummalikko tundmisses sees? Üksnes sest, et nemmad on sure holega püüdnu, ärrasurretada isseennast, ja keik ma peälseid himmustused ennaste sees; se neile andis hoida Jummalaga pole keigest süddamest ja wabaks sada enneses. Meie himmud wõtwad wägga suurt melewalda meie peäle, ja kaddu watte asjade pärrast murretseme liaste. Wägga arwaste woidame ka täieste ärra ühhegi pahha ammeti ja ei armasta surest, pääw pää

walt ikka wäggerwamaks sada waimus; ja se parrast ni leigeks ja külmaks jäme.

3. Kui olleksime ärrasurnud isseennesele, ja meid ep olleks wõrgutud seestpidi, küllab siis saaksime süddames ärratunda jummalikkuid asjo ja suggu ka nähha taewa tundmissse walgustud silmaga. Agga et meie ep olle koggone ilma ihaldamisse egga himmota, egga püa mitte kääta täieste pühhade järrel, se meid kängeste kelab sedda kätte samast. Suhtub keigewähhem seggane assi, warsi siis olleme mahharõhnutud ja otsime jahhutamist innimeste käest.

4. Wõttaksime kätte kui wapprad woitlejad seista, küllab siis tunneksime Jummal abbi taewast meile tullewad. Gest Jummal on allati walmis aitma neid, kes on woitlemas, lotes Temma armo peäle, nenda kui Temma woitlemist meile kättejuhatab, et ärrawoiteldes, woimust kätte peame püüdma. Peame omma jummalatenistust üksnes wäljaspidise wiisiga, küllab süddame pühha hool pea siis otsa meie seest leiab. Agga pangem kirwest pu jure külge, et ommast himmudest peästetud, rahho waimo woiksime kätte sada.

5. Jättaksime iggal aastal ühhe pahha ammeti mahha, pea siis jo saaksime täielissemaks. Agga, parrago Jummal! tunneme kül parremad ja puhtamad ennast olnud meleparrandamisse hakkatussel, kui mitme usso aasta parrast ollemege. Meie hool ja meleparrandamine peab igga päwaga kaswama, agga seddagi jo petakse sureks asjaks, kui fegi enneses agga jouab hoida seddemekesse esimesse püüdmissse

tullokessest. Kui hakkatuses agga tabhaksime
 libbedaminne káia ennaste peále, kúllab siis
 párrast saaksime toime wáhhá waewaga ja ró-
 mogagi.

6. Raske assi on, õppind wisid mahhajat-
 ta, agga raskem assi weel on, seista omma
 ennese tahtmisse wasto. Ja kui sa ei sa woi-
 must se wáhhema ja kergema peále, kuida siis
 tabhad árrawoitelda se surema ja raskema?
 Essialgo seisa kóbhe omma himmo wasto, ja
 jätta mahha omma pahha ammeti, et aega
 móda, ja wahhest ei sa surema túlli sisse.
 Oh, kui agga teáksid, mis sure rahho sa saad
 isseennesele, ja mis rómo sa teistele sadad,
 kui sa õiget teed wóttad káia; wist suremat
 hooft siis kannaksid, et kängemaks saaksid seest-
 piddise innimesse polest.

12. Peatük.

Willetsusse kassust.

Hea on, et meil wahhest on murret ja wil-
 letsust; sest et hüüdwad innimest taggasi isse-
 ennese sisse, et ta árratunneb ennast woódra ole-
 lewad Ma peál, ja et ta ei wótta lota ei úh-
 hegi ilmalikko asja peále. Hea ka on et wah-
 hest ráaitakse meie wasto, ja et náme, et pah-
 ha meist móldakse ja kurja, segipárrast et
 head teme ja mótleme. Se meid aitab allan-

dusse peäle ja hoiab meid tühja au eest. Sedda surema hõlega siis otsime seestpididist tunnistajat, kes on Jummal, kui innimesed meid alwaks peawad ja ei olle julged meie peäle lootma.

2. Sepärrast innimenne kül peaks ennast ni kowwaste raiama Jummal peäle, et temmal tarwis ei olleks otsida jahutamist innimeste läest. Kui tõemelelist innimest kiusatakse ja temma peäle kääakse, ehk kui kurjad mõtted tedda waewawad; siis ta tunneb sedda selges minne ärra, et Jummal temmal wägga tarwis on; sest temma näab siis, et ilma Jummalata temma ühtegi head ei joua. Sest temma siis saab kurwaks, ja õhkab ja pallub se waewa pärrast mis ta kannatab. Siis ta arwab pitkema elloeagi ennesele tülliks ja tahhab et surm jouaks, et ta siit saaks lahkuda ja olla Kristussega. Siis ta moistab et, ei täielinne hea assi, egga keelmatta rahho, mailmas ei woi olla.

13. Peatük.

Seismisest kiusatusse wasto.

Ni kawa, kui meid on ellamas mailmas, meie ei woi olla ilma kiusatusse egga kõiteta. Sepärrast on ka Jobi ramato sisse kirjutud: „Eks waesel innimeses ep olle otse? kui sõddimisse waewa Ma peäl?“

Job. 7, 1. Olgo siis iggamees holas, kui ta peäle káiafse, ja palwes walwamas, et furrat maad ei leiaks tedda árrapetta; sest ei temma pea wahhet, waid „káiib ümber kui mói raja loukoer, ja otsib kedda temma woiks árraneelda.“ 1 Peetr. 5, 8. Ei olle ükski ni wagga egga pühha, et tedda ei peaks fuisatadama, ja meie ei woigi lábbi sada ilma fuisamatta.

2. Sest fuisatussed on innimesel sureks kasuks, et kúl túlliks ja waewaks; sest innimest allandatakse nende lábbi ja katsutakse tedda lábbi ja õppetakse tedda. Keif pühhad on monda fuisatust ja peálekáimist árrakannatanud, ja on táieks sanud; agga kes ei tahtnud fuisatusse al olla, need on árratagganend, ja neid on wáljahaidetud. Polle ka sedda seisust leida, olgo kúl pühha, egga sedda kohta, olgo kúl kórwalinne, kus ep olleks fuisatust egga willetust.

3. Ei woi inimenne julge olla, et tedda koggone ei peaks fuisatadama, ni kaua kui temma ello teed on káimas. Meie ennese seeski on monda, misga meid fuisatatakse; sest et üllekohto sees olleme sündinud. On fuisatus ehk peálekáiminne móda láinud, warsi siis tulleb teine jálle, ja allati peame kannatama; sest et õnnistusse warrast ilma olleme. Paljo neid on, kes püüdwad árrakippuda fuisatusse eest ja sawad surema kimpusse. Ei anna pöggenimine woi must kátte; agga kannatamise ja allandamise lábbi, same wággewamaks meie waenlastiski.

4. Kes agga wäljaspidi nende eest kõrwale lähhäb ja juurt jättab wäljakiskumatta, ei se peäse, waid sedda ussinamad on kiusatussed jälle tullemä ja sedda raskemaks lähhäwad. Aega möda, ja kannatusse ning pitka mele läbbi, saad sa Jummalä abbiga, täiemat woi must kätte, kui ial olleksid sanud kangekaelusse ja wastotõrkumisse läbbi. Wotta head nou heaks, kui sind kiusatakse, ja kui kegi ka ühhe eksitusse sisse sattuks, siis parranda nisuggust jälle tassase waimoga, ni kui tahhad, et teine sulle peab teggema.

5. Kurja kiusatusse hakkatus on ikka kahtlene meel ja kassin lotus Jummalä peäle. Sest otsekui laew, mis on ilma tüürmannita, senna ja tenna aetakse, nendagi kiusatakse mitmele pole, kaksipiddise süddamega innimest, kes omma nou on mahhajätnud. Kulda katsutakse läbbi tulles, agga usko kiusatusses. Mittokord meie ei teagi omma joudo; agga kiusatus ilmu tab, misuggused meie olleme. Agga wägga tarwis on walwada, liati kiusatusse hakkatusel; sest waenlane saab enneminne ärrawoi detud, kui tedda süddame uksest sisse ei lasta; waid kui läwwe ees warsi temma ette astud, ni pea kui koppu tab. Sepärrast on ööldud: „Hakkatusse wasto seisa, et wahhest hiljaks ei jä so parrandamisse nou.“ Sest esmalt tuleb paljas mõtte so mele; siis tulleb wägget ja kawwal luulminne; pärrast himmo ja kurri ihhaldaminne, ja keigewimaks kurri nou ja teggeminne. Nenda leiab kurri waenlane aega möda ennesele pärrast maad so süddame

seest, kui temma sissetungemisse wasto, sa warsti ei seisa. Ja sedda ennam sa aega witad temma wastoseismatta, sedda wäetimaiks läh-häd ennese seest, agga waenlane itka sedda wäg-gewamaiks so peäle.

6. Mitmele tullewad rasked kiusatussed kätte elloparrandamisse hakkatusset; mitmele jälle temma löppekorral. Agga monnel on libbe assi keik temma elloaega. Monda kiusatakse wähhä, mis on Jummalata targa ja armolista nou möda, kes sellegi polest arro peab innimesse ello loust ja jouust, ja keik sadab heaks minnema neile, kes temma ennepetud nou läbbi on kutsutud.

7. Sepärrast meie ei pea ka mitte meelt är-raheitma kui meid kiusatakse, waid surema hõlega Jummalat palluma, et Temma meie abimees olleks, kes, kui pühha Paulus kirjotab: „kiusatussele tõeste sedda otsa wõttab tehha, et meie sudame kanda.“ I Kor. 10, 13. Allandagem ennast siis Jummalata wäggera käre alla, kiusatusse tunnil, ja kui meie peäle kääakse; sest Jummal wõttab allandikkud peasta ja üllendada õigel aial.

8. Kiusatusses ja willetsusses ilmutab innimenne, mis saggune temma meleparrandaminne on; sest tunnukse mis temma wäärt, ja temma waggadus paistab sest wälja. Ep olle se suur assi, kui innimenne hea pole hoiab ja on tulline woimus ilma murret katsmatta; agga kui temma willetsusse aial jääb kannatama, se annab õige meleparrandamisse lotust. Monda hoitakse kõrwale kange kiusatusse eest; agga

teigewähhematte wasto, mis iggapääw tullewad, ei sa nemmad mitte; sest et nemmad, allandatud, raskemattes ei pea ennast tötama isseennaste peäle, et kergemattes jo häbbi sisse on jänud.

14. Peatük.

Et innimenne ei pea kōhnut moistma.

Põra ommad silmad so ennese peäle, ja ärra moista kōhnut. Teiste teggemist ärraarwates, waewab innimenne ennast asjata, eksib sagedaste ja teeb paljo patto; agga isseennast läbbi katstes, ja ennese peäle kōhnut moistes, näab temma waewa omma kasuks. Sedda mõda kui meie ühheftki asjast mõtleme; sedda mõda ka teise kōhta sest peame; sest õige arropiddaminne kaub pea kääst ärra kiitlemisse pärrast. Olleks Jummal ikka meie süddame selge ihaldaminne ollewad, egga meie siis ellades ni ussinaste ei saaks seggatud ommas mõtlemisses, lihhalikko tundmisses läbbi.

2. Agga sagedaste on meie sees monda, ehk meil juhtub wäljastpoolt middagit, mis meid weab ja eksitab. Paljo otsiwad sallaja isseennast, keikist, mis nemmad tewad, ja ei teagi mitte, et nenda tewad. Meid näiksegi kalli rahho sees ollewad, kui keik assi kääb nende nou ja tahtmist mõda. Agga lähhab assi teisiti, warsi nemmad siis on nukrad melest ja kurwa-

näolissed. Et feikide innimeste mötted ja tahtmissed polle ühhesuggused; sest tulleb saggedaste kahtlane assi sõbrade, seltsimeeste, waimolikkude ja waggade wahhele.

3. Ei tahha naljalt mahha jada wanna õp pind wiis, ja ükski ei lasse ennast hea melega emale juhhatada, kui film kannab. Kui sa ennast tõetad ennem omma moistusse ja targa mele, kui se wäe peäle, mis ennast heidab Jeesusse Kristusse alla; ei sa siis sa paigastki, walgustud innimesseks, ehk agga waewalt; sest Jummal tahhab, et peame ennast Lemma alla heitma hopis, ja et armastusses ennast peame üllendama omma moistusse ülle.

15. Peatük.

Meist teggudest, mis tehakse armastusfest.

Ei ühhegi asja egga innimesse parrast meie ei pea kurja teggema; agga selle kasso parrast, kel sedda on tarwis, woib kül ehk monni hea tõ teggematta jada, ehk sedda sünnib targemast melest teistwisi tehja. Ei sa hea tõ seddawisi tühiaks, waid sedda parremaks. Ilma armastusseta ei maksa tõ middagit, agga tõ mis tehakse armastusfest, olgo kül wabhene assi, il. Ta se sure kasso sadab. Paljo teeb, kes paljo armastab.

2. Paljo teeb, kes diete teeb; diete teeb, kes

Toggodust ennam orjab, kui omma tahtmist. Mittokord kül näiks kui armastusse ollewad, ja on lihha meel; sest lihha himmo, ja omma tahtminne, ja kättetasumisse lotus, ja omma kasso püüdminne, need on teine teise lähidel.

3. Kel on õige armastus, ei se otsi ühhegi asja seest isseennast, waid püab et keif tulleks Jummalala auuks. Ei wata temma wõeriti kellegi peäle, sest ta ei ihalda omma kasso, egga tahha omma rõmo. Rõõmsaks tahhab agga sada Issandas, mis on temma melest ennam kui warra ja and. Mis ial on hea, ei ta sedda arwa ühhegi innimesse tööks, waid Jummalala tööks, kelle seest keif hea assi algab, ja kelle sees keifikl pühhadel keigewimaks on hingamine õnnistusses. Oh! kelle süddames seddetki olleks õigest armastussest, küllab se ärratunneks, et tühhi on keif ilmalik assi.

16. Peatük.

Et innimenne peab kannatama teiste eksitussed.

Keif mis innimenne ei jowa parrandada enneses ehk teises, kannatago temma sedda tassase waimoga, kurni Jummal sedda teiseks teeb. Olgo so meles, et wahhestki on parrem nenda, se läbbikatsmisse ja kannatusse parrast, mis ilma meie ep olle paljo wäärt. Agga pallu Jummalat, kui sind nenda kiusatakse, et Teme

ma wõttaks sind aidata ja sulle anda, et sedda woiksid kannatada tassase waimoga.

2. Olled üks ehk kaks kord mele tulletand, ja teine ei holi, ärra tedda siis sõitle, waid anna keik Jummalale hõleks, et Temma taht minne sünniks ja Temma au keige Temma te niatte sees; sest kül Temma teab kurja kånada heaks. Põua olla pitka melega teiste eksitus, sed ja nende nõdrust kannatades, sest sinnagi paljo eksid, ja tarwis on sul et kannatades teised sindki watorõtwad. Kui sa ei jowa isse ennast tehja nisugguseks, kui hea melega kül tahhaksid olla, kuida siis teist woid põõrda nisugguseks kui tahhad? Teisi kül tahhaksime kõlbolisiks agga omma wiggadussed meie ei paranda mitte.

3. Et teistele peaks hirmo antama, sedda tahhame, agga isseennast meie ei anna karristada. Teiste melewald ep olle mitte meie mele parrast, agga meie ei tahha sallida et meil ennestet lubba ei olleks tehha, mis meie tahhame. Et teisi kasso al peab petama, se on meie mele parrast; agga et meid ennast peaks sunnitama ei tahha meie sedda koggoniste. Sest on selgeste nõhha, et wägga arwaste kül arwame liggimesse asja omma ennese asja järrele. Olleksid keik täieste kõlbolisfed ollewad; mis meil siis kül weel olleks kannatada teisest, Jummalale parrast?

4. Agga Jummal on nüüd seadnud nenda, et õppiksime teise koormat kandma. Sest ei olle ükski ilma wiggata, ilma koormatta; ei olle ühhelgi isseennest kül, egga olle ka ükski

õige tark mees ommast wäest; waid teine teist peame kannatama, rõmustama, aitma, õppetama ja maenitsema. Ka saab innimesse kõlbudus parreminne arwalikkus, kui temma on kimpus. Gest ei te se pahha, mis kätte juhtub innimest mitte kõlwatumaks; muud kui tunnistab ülles, mis suggune temma on.

17. Peatük.

Ello wäljaspiddisist asjust.

Sa pead õppima ärrawoitma isseennast, kui teistega rahho ja ühtmeelt tahhad piddada. Ep olle hopis kerge assi se, ellada ommas suggu seltsis, ehk koggodusses, ja läbbi sada ilma peälekaebamatta, ja truiks jada surmani. Onnis kes on hästi ellanud ommas ello seisuskes ja lõppeb õnsaste. Tahhad sa ellada ni kui kõhhus ja tehha ikka sedda täie minne sedda möda, olle siis kui wõbras ja maialinne Ma peäl. Jõlledaks pead sama Kristusse parrast, kui jummalakartuskes tahhad ellada.

2. Ei ello wäljaspididine assi egga seisus te innimest waggaks, agga kui temma ennese peält ärrahaidab sedda wanna innimest, ja ueks saab omma mele waimus, siis ta saab waggaks. Kes teist otsib kui ükspäinis Jummalat ja omma hinge õnnistust, ei leia se muud, kui kiusatust ja waewa. Ei woi se ka kawa jada

Kalli rahho sisse, kes ei püa olla teigewähhem ja teikide melewalla al.

3. Et pead orjama, seks olled lodud, ja ei mitte seks, et pead wallitsema. Et pead tödd teggema ja waewa näggema, seks arwa ennast. Kutsutud ollewad, ja ei mitte et pead laist ollema ja paljo lobbisema. Innimesed katusakse siin läbbi, otse kulda katusatakse ahjus, ja ei woi ükski seisma jada, kes ei tahha ennast allandada teigest süddamest, ja Jummalala pärrast.

18. Peatük.

Pühha wannematte ello õppetusse märkidest.

Wanne tähhele pühha wannematte ello õppetusse märgid; neist paistab õige waggadus ja jummalakartus, ja sa leiad neist, kui piisut sedda on, pea ei middagit, mis meie teme. Oh, mis on meie ellust, nende pühha ello wasto sedda arwates? Keik pühhad, ja Kristusse sõbrad, on Issandat teninud näljas ja jannus; külmas ja allasti; töös ja waewas; walwamis ses ja paastmisses, pallumisses ja pühhaid asjo ärramõldes; sures kannatusses ja mitmes teotus ses.

2. Oh, mitto kibbedat on kannatanud pühhad apostlid ja martrid, ja keik need wahwad tdetunnistajad, waggad naesterahwaski, kes on püüdnud läia Kristusse jälgede sees! Gest om-

ma ellogi nemmad ei piddand kalliks, et agga iggawenne ello neil piddi ollema. Oh, mis wallusa ja kassina ello on pühhad wannemad ellanud kõrbedes! Kui mittokord on kurri waenlane känd nende peäle! Kui sagedaste ollid nemmad Jummalat pallumas! Mis suur ja äraratüddinematta waimo kassopüüdminne olli neist nähja! Kui wappraste on nemmad woi telnud süddame seggast asja mahhabeites! Kui kangeste ollid nemmad allati mõtlemas Jummalat peäle! Päwa aial nemmad teggid tööd, ja õ aeges ollid Jummalat pallumas ilma wahhet piddamatta; ja keiges ommas töös ja teggemisseski ei jäänud nemmad Jummalat pallumatta.

3. Melega nemmad piddasid kalliks; päwa tunnid piddasid nemmad otse lühikesseks, Jummalat tenida täieste, ja pühaid asjo ärra mõldes jätsid nemmad mittokord ihho jahutamiski murretsematta. Ei holind nemmad paljo rikkussest, egga auust ja auustussest; ei sõbraist egga suggulasst; ei tahtnud nemmad keddagit mailmast; ei wõtnud nemmad suremat toidust, muud kui tarwidusseks, ja ihho orjada ja temma asjo murretseda, seddagi mittokord ei olleks nemmad hea melega tahtnud. Nenda ollid nemmad waesed ilmalikko asjade polest; agga Jummalat armo, ja hea kombede polest ollid rikkad. Kehwad ollid peält nähha, agga seestpiddi nende sees olli neil armo warra ja Jummalat trööstimist rohkesti.

4. Mailmas ollid otse woõrad, agga Jummalat keigeliggemad ja temma ärratuntud.

Isseennast nemmad ei piddand mikski ja ma ilm arwas neid alwaks, agga Jummal ees ollid armsad ja kallid. Ullandusse nemmad jäid kindlaste; sannakuulmisesse nemmad ellafid, ja armastusesse ja kannatussesse ollid omma teed kâimas, ja nenda said nemmad ikka sedda wâggeramaks waimus, ja leidsid suurt armo Jummal ja innimeste eest. Juhhatamisse mâr-giks on nende ello antud keikide waggadele ja pearwad nemmad meid saatma, wâggise pûudma sedda parremat asja, et laisade suur hulk, ei pea sama meid juhhatada holetusse peäle.

5. Oh kui suur olli usklike hool pûhha ilmutamisse essimesil päiwil! Oh sedda palumist waimus! Oh sedda woidojooksmist waggadusesse! Oh sedda kânet karristamisse asja, mis olli sel aial! Oh sedda Issanda kâsso auustamist ja sannakuulmist, mis keikist wâlja pâistis. Need jâtsjedki, mis neist on jârrele jâanud, nûud weel nâitwad wâlja, et tâieste pûhhad ja waggad need mehhed olnud, kes ni wappraaste woieldes, mailma on ârrowoitnud. Ja praego petakse sest jubba suurt luggu, kui legi ei taggane, ehk kui kannates ta jouab wastowõtta, mis on ta omma hâdda.

6. Oh sedda leiget asja! oh sedda holetust mis on meie ello kômbel! Oh et ni usfinad olleme mahhajâtma omma wannematte surema hole, ja ni laisad ja leiged, et wahhest meie meel pahhagi, et ellame! Andko Jummal, et se pûhha hool, kângeks sada seestpiddise innimesse polest, sinnusse mitte hopis soiko ei jâaks

fes olled sagedaste kül näinud jummalakartlik-
tude pühha ello juhhatamisfed.

19. Peatük.

Ühhe Jummalale pühhitsetud innimesse sagedypimisist.

Ühhe Jummalale pühhitsetud innimesse ello
peab ollema täis häid kombesid, et temma seest-
piddi omma sees hopis nisuggune olleks, kui
ta peält on nähha. Ja õigusse polest peab
temma seestpiddi paljo enam weel ollema, kui
ta on innimeste nähjes. Eest meie süddame
lääbikatsuja on Jummal, kedda ülle keige asja-
de peame kartma, kus ellame ja ligume, ja
kelle pühha palle ees puhtad peame ollema, kui
inglid. Jggapääw peame uendama omma nou
ja endid õhbutama, kanda suremat hoolt ja ot-
sekui ollekime wast sanud omma meleparanda-
missse peäle, ja üttelema: Olle Sinna mo abbi-
mees, mo Jssand Jummal! Aita Sinna mind
mo õiges nouus ning So pühhas tenistus-
ses, ja anna tänna mulle õiget ja täit alga-
mist, sest et ei maksa se middagit, mis tännini
ollen teinud.

2. Otsekui meie nou, nenda ka meie edda-
sisaminne meleparrandamisses, ja suurt hoolt
peab kandma se, fes sellega tahhab jone peäle
sada. Ja kui jubba se sagedaste kõrvald kal-

lab, kel on õige nou, mis siis kúl lota fests, kes wägga arwaste nou wõttab, ehk ei mitte die- te? Mitmest tulleb, et mahhajättame omma ettewõtetud nou, ja ommeti ei jäeta keigewäh- hemat saggeõppimistki mahha ilma kahjota. Di- gede nou lähhab ennam Jummalala arino, kui omma tarkusse peäle, ja Temma jure nemmad Pippurwad keikis, mis ial ettewõtwad. Gest, kúl innimesse südda mõtleb omma tee peäle, ag- ga Jummal kinnitab temma sammad, ja inni- messe ká ep olle mitte temma te.

3. Kui armastuses ehk wenna kasso pär- rast, ühhegi saggeõppimisse mahhajättame, kúl- lab siiski ikka eddasi same; agga kui sedda mahhajättame, et se on meil tülliks, ehk hole- tusse párrast, siis on meil suur sü ja tulleb meile sest kahjo. Kandkem hoolt ni kui joua- me ja segipárrast paljo eksime. Agga ikka olgo nou kindlaste wõtetud, ja isseárranis selle wasto, mis keigeennamiste meid tüllitab. Om- ma wáliaspiddist ja seestpiddist asja, mollemid katskem lábbi, ja seádkem hásti, sest et mele- parrandamisse polest sedda wägga on tarwis.

4. Kui sa ei joua ühtepuhko pühhas mõttes olla, ommeti púa sedda aioti, ja keigewähhe- malt Ford páwas, olgo hommiko ehk õhto. Hommikul wõtta nou kátte, ja õhtul katsu lábbi, mis sugune tánna olled olnud, sanna, teo, ehk mõttede polest; ehk sa wahhest olled pahhandanud Jummalat ja liggimest. Sea- ennast kui mees taplussele kurja kiusatusse wasto; tallitse omma saki-himmo, siis saad ussinaminne woimust keige lihha himmo peäle.

Ärra sa ial seisa tõta, waid loe, ehk kirjota, ehk pallu Jummalat, ehk mõtle järrele, ehk te middagit, mis on teiste kasuks. Agga ihoolikuid sagedoppimissi tulleb targaste ärrawallit-
seda, ja ei woi neid keiki mitte ühhel wiisil pru-
kida, egga muud kui jummalakartuseses.

5. Mis ei olle keikide pärralt, ärra sedda to mitte keikide ette, sest sallajas nouad parre-
minne omma ennese asja. Agga hoia, et sa ei olle süddamest pitkalinne teise asja polest, ja ussinam omma ennese teggemisse peäle. Kui truiste saad teinud, mis keikide pärrast so koh-
hus on, ja sul on aega, siis wast käigo so mõt-
te so ennese peäle ja sedda möda, kui so püh-
ha hool sind kutsub. Ei woi keik ühhesuggust sagedoppimisse asja kätte wõtta; waid ühhel on üht, teisel jälle teist tarwis. Ka aega mö-
da on teine parrem teisest; sest teised on sünd-
samad pühapäiwil, teised jälle argipäiwil; teisi on tarwis kuusatusse tunnil, teisi jälle rah-
ho aial, ja kui meil on waitne asji. Teised mõtlemised on meil armsamad, kui kurwad olleme; teised jälle, kui olleme rõõmsad Is-
sandas.

6 Suril pühail peame häid sagedoppimissi uude katsma, ja waimo kasso pärrast surema holega pallumas ollema. Ühhest surest pühast teise, olgo nou wõetud, ja nenda, otsekui tul-
leks kord jo kätte mailmast jouda, ja iggawesse sure pühasse sada. Sepärrast peakime küt surema holega endid ettewalmistama nende kalli päwade wasto, ja täiemas jummalatenis-
suses neid piddama, ja sedda ennam tähhele

pannema mis on meie kohhus, ja otsesui ol-
 leks meie tö palkasamine Jummalale käest jo
 liggi ollemas.

7. Ja kui se weel senna pole lähhab, ar-
 wagem siis endid weel mitte diete walmistud
 ollewad egga weel se sure au ilmumisse wäärt,
 mis meile peab ilmutadama enneseätud aial;
 ja püüdsem parreminne endid walmistada se
 pühha otsusse wasto. Onnis on se sul-
 lane, kedda Issand tulles nenda leiab
 teggemast" ütleb pühha Lukas. "Töest
 minna ütlen teile, et Ta tedda keige
 omma warra ülle panneb." Luk. 12,
 43. 44.

20. Peatük.

Armastamisest üksi olla ja wait.

Otsi parrast aega keelmatta üksi olla ja
 panne tähhele Jummalale heateggemised. Ar-
 ra sa püa keik ärramoista, muud kui mõtle
 nisuggust asja, mis ennam on tarwis melepar-
 randamiseks, kui aiawiteks. Saad sa ennast
 wast lahtilöönd keigest tühjast kōnnelemisest,
 ja laisast ümberhulkumisest, ja sa ei kule en-
 nam keik mis rāgitakse, olgo uus assi ehk tüh-
 hine, küllab siis leiad parrast aega kül, ärra-
 moolda head. Keik pühhad hoidsid ennast emal
 innimeste seltsist, kui tal agga sündis, ja ar-
 mastasid sallajas ellada omma Jummalale.

2. Üks tark paggana usso mees korra ütles: „Sain innimeste hulgas olnud, ikka siis tundsin, koiu tulles, end otsego wähhem ollewad innimenne.“ Seddasamma meiegi tunneme, kui kaua teistega same kõnnelend. Kergem assi on, hopis wait olla, kui kõnneldes diget mära piddada. Paljo kergem on warjul olla koddoo, kui wäljas hästi enmast üllewadata. Kes seestpiddist waimolikkoo warra kätte püab, se katsko Jesussega hulgast peasta. Se agga astub julgeste teiste ette, kes õppind warjul ollema. Se agga rägib ilma kartmatta, kes õppind wait ollema. Se agga on julge teiste ülle, kes hea melega on teiste al. Se agga on julge kasko andes, kes hästi õppind sanna kuulma.

3. Se agga on julge omma rõmo sees, kel on hea süddame tunnistus. Agga pühade julgus olli ikka täis jummalakartust; ja segi pärrast, et kül hea kumbede ja Jumjala armo polest, nemmad teiste hulgast wägga wäljapaistid, ollid nemmad ühtepuhko walwamas ja käimas sures allandusses. Agga dälatte julgus tulleb uhkussesi, ja sadab neid õnnetusse siisse. Ürra loda täit waitest asja omma ello päiwil; ei siiski mitte, ehk sind kül petakse digeks mehheks ja waimolikkuks ristiinnimeseks.

4. Saggedaste on need, kes keigeparremad ollid innimeste arwates, keigesurema kimpusse sanud, et nemmad wägga kangeste lootsid isseennaste peäle. Sepärrast on ka parrem neil, et ei jäeta neid kiusamatta, waid et neid läbbikatsutakse saggedaste, et liigjulgeks nemmad

ei sa ja surelisets egga wäljaspiddise römustamissee pole nemmad sedda enneminne ei hoia. Oh, kes kadduwad rōmo ial ei otsiks, egga annaks ennast wōrgutada mailmast, mis hea süddame tunnistus olleks sel! Oh, kes keik tühja jättaks murretsematta, sedda agga modides mis on õnsaksteggew ja jummalik, ja heidaks keik omma lotust Jummal peäle, mis kallis rahho ja hingaminne saaks temmale ollema.

5. Ey olle ükski taewa rōmustamissee wāart muud kui se, kes on katsund rōhhutud süddame pühha asja. Kui tahhad olla rōhhutud süddamega, minne siis omma kambri, ja panne omma ukse finni, nenda kui on kirjotud: „Rāgi ommas süddames ommas wōdis“ Paul. 4, 5. Ommast kambrist saad sa leida, mis wäljas saggedaste kautad. Se kambriks, kus meie õppind ollema, saab melest armsaks; agga on sedda hoitud sandiste, ta siis sadab meile tüddinust. Geisad sa omma meleparrandamissee hakkatussel hea melega seäl sees, ja hoiad sedda hästi, siis ta saab sulle pärrast armsaks sõbraks ja keigekallimaks jahhutamissee paigaks.

6. Wait ja ükski olles, lähhab wagga meel täiemaks, ja saab kätte pühha kirja sallajat tundmist. Geält ta leiab sedda silma-wet, misga keige se õ ennast pesseb ja puhhastab, et ikka sedda tutwamaks saaks omma Lōjaga, sedda emal ta wibib mailma kārrest. Kes nenda tutwattest ja sõbradest on kaugele ärra; selle liggi jouab suur Jummal omma pühha

inglidega. Parrem on wariul olla ja murret-
feda omma õnnistust, kui, sedda mahhaiättes,
immeteudki tehha. Lõbbus on, kui Jummal
innimenne arwaste on kotto ärra, kui tedda
arwaste on nähha teiste hulgast, ja kui ta
furest ei himmusta teiste jure.

7. Mis sa püad nähha sedda, mis ei woi
fo pärralt olla. „Mailm lähhäb hukka
ja temma himmo.“ Joan. 2, 17. So him-
mo ihaldaminne sadab sind kaugele wälja,
agga, kui tuio saab möda läind, mis siis koi-
tood, muud kui süddame waewa ja seggast
asja? Rõmoga kül minnakse kotta ärra, agga
kurwastussega tullakse taggasi, ja õhtune lust
toob hommikul murret. Ilmalikko rõmo hak-
katus ikka on libbe, agga wimaks ta närrib
ja surretab hinge. Ja mis olleks kül wäljas
nähha, mis omma koddos ei nääksid? Wa-
ta, seälgi on taewas, ja Ma, ja keik assi.
Sest on jo keik tehtud.

8. Mis jädawat asja woid nähha päikesse
al? Ehk mõtled wahhest seält ennast täita?
Ei sa sedda sa. Ja kui ehk keik mailma assi
olleks ollemas so silma ees; ei segi olleks en-
nam, kui tühhi näggeminne! Põra omnad sil-
mad Jummal pole, ja pallu omma nõdrusse
ja patto pärrast. Täita kadduwat kadduwa-
le, ja otsi sedda, mis Jummal on käsknud.
Panne omma ukse kinni ja kutsu Jesust, om-
ma sõbra, ennese jure. Ja omma kambri
Temmaga, sest sedda rahho sa ei leia kussa-
gilt. Kui sa ep olleks läinud kotta ärra, eg-
ga kuulnud mis rägiti, talli rahhuse siis

ollesid jäänd keelmatta. Mi kaua kui weel armastad kuulda, mis rägitaſe, ſaad ſa katſuda ſüddame kurwastuſt.

21. Peatük.

Rõhnutud (õigest pattokahhetſewaſt) ſüddameſt.

Kui tahhad täiemaks ſada hea kõmbede poſeſt, ja ſiis jummalakartuſſe ja ärra püa ſada liigwabbaks, waid wõtta ommad meled karristamiſſe alla, ja ärra ella tühja rõmo ſees. Heida keigeſt ſüddameſt pattokahhetſemiſſe peäle; waimoliikko aſja ſiis ſaad ärratunda Rõhnutud ſüdda (ſüdda miſ patto kahhetſeb) toob paljo head walge ette, miſ pea kautakſe, kui innimenne on karristamatta. Zmmeks tulleb pañna, et innimenne ennast ſiin mailmas ial weel rõmo holeks woib anda, kui ta omma hinge waesjuſt ja hädda tähhele panneb ja ärraarwab.

2. Omma ferge mele ja holetuſſe pärraſt meie et tunnegi ſureſt omma ſüddame wallo, ja ommas jõlleduſſes mittokord kül näerame, kui õiguſſe poleſt tulleks nutta. Ep olle tait wabbaduſt egga õiget rõmo ollemas muud kui Zummala kartuſſes hea ſüddame tunniſtuſſega. Önnis on ſe, kes keif waimo pilutamisse aſjad mahhajättab, ja rõhnutud ſüdd

Dame pühha asja kätte saab. Onnis, kes lahti ennast lööb sest, mis süddant rojastab ja waewab. Woitle mehhe wiisil. Öppind wiis öppind wiisiga saab ärrawoidetud. Kui agga moistad rahhul jätta innimesed, ega siis nemmadki sind ei kela so teggemist teggemast.

3. Ärra kisu teise teggemist omma kätte, ja ärgo olgo sul asjo nende teggemisega, kes on wäggewad. Käigo so film keigeesmast so ennese peäle, ja maenitse enneminne isseennast, kui omma sõbra. Kui sul ep olle innimeste sõbrust, ärra sepärrast sa kurwaks, agga halle meel olgo sul, et sa ei käi öiete, egga meelt möda, egga nenda, kui on Jummalala teenri ja waimolikko ristiinnimesse kohhus. Mittoford on hopis parrem ja tullusam et innimesel ei olle suurt rõmustamist ja isseärranis nisugust, mis on mailmast. Ägga kui Jummalala rõmustamisest ilma olleme, ehk kui wägga arwaste sedda kätte same, se on meie sü, sest et meie ei olle rõhhutud süddamega, egga pea läilaks keik, mis on tühhine ja wäljaspiddine.

4. Tunne, et sa ei olle Jummalala rõmustamisest wäärt, agga ennam wäärt, et olled mitte willetsusse al. On südda ruskus sanud patto kahhetsedes, siis keik mailm on innimesel raske ja kibbe. Ja küllab wagga leiab mispärrast kurb olla ja nutta. Waatko temma isseennese ehk liggimesse peäle, ikka ta siis näab, et ühte ainustki ep olle ollemas, sedda ei kiujata. Ja sedda hõlsam temma on läbbikatsumas isseennast; sedda suremaks saab temma

wallo. Ja se wallo ja rõhbutud südda tulles meie pattudest ja eksitustest, sest et nende polest olleme nenda põhja läinud, et wägga arwaste ennast same üllendada taewalikko asjade pole.

5. Kui sagedaminne mõtleksid omma surma, kui pitka ello ea peäle, surema holega sa siis wõttaksid meelt parrandada. Ja kui wõttaksid meles piddada põrgo wallo ja pina, külab siis enneminne wõttaksid tööde ja waewa ennese peäle ja ei kardaks tõe meelt. Uggä et se keik weel ei tungi meie süddamesse, ja et himmude melitamist alles armastame, separest olleme ni külmad ja süddamest pitkaldased.

6. Sagedaste on waimust pudo, ja selle parrast on waene ihogi ni ussin kaebama. Wallu siis allandikkult Jummalat, et annaks sulle õiget pattokahhetsewa waimo, ja ütle pühha prohwetiga: „Õdda mind nutto leiwaga, ja joda mind rohke silmawee möddoga.“ Paul. 80, 6.

22. Peatük.

Jnnimesse willeksusse tähhelepannemisest.

Willeks olled kus ial olled ja kuhho pörad, kui sa ei põra Jummalat pole. Mis sa ennast tüllitsed, kui keik ei käi nenda, kui sowid

ja tahhad? Kust sedda innimest leida, kel on keik, nenda kui tahhab? Ei olle sedda mul egga sul, egga ühhetgi innimesel. Ep olle keddagit ilma willefsusse egga abhastusseta, olgo kül kunningas ehk waimolikkus ammetis keigellem. Kel on parrem? Üksnes sel, kes moistab kannatada Jummal parrast.

2. Kül mitto waene rummal ütleb: Wata mis hea põlli sel on; ta on rikkas, ja suur, ja wäggero ja auustud mees! Agga pea luggu taewalikkust warrast, warri sa siis leiad, et ep olle se warraks arwata, mis temmal on, waid et sedda agga on tannaseks ja homseks, ja on ennam tülliks, sest et sellega on paljo murret ja kartust. Ei olle se õnnistus, et innimesel aialikko asjade polest paljo olleks ollema; piisust saab jo kül. Kist on ellada mailmas. Sedda ennam innimenne waimolikkus lähhab, sedda kibbedamaks saab ilmalik ello temmale, sest et siis parreminne tunneb ja selgeminne naab innimesse waesust. Sest et peab söma, joma, waltwama, maggama, tööd teggema, hingama ja murretsema sedda monda, mis pealegi on tarwis ihhule, se on waene ja ristiline assi waimolikkul innimesel, kes hea melega keikist lahti olleks, ja pattust wabbat.

3. Sest ihho tarwidussed on sureks tülliks seestpiddisel innimesel. Separrast pallus ka kunningas Dawet, ja ütles: „Is sand, sada mind wälja mo mitmesugguse abhastusse seest.“ Õnnetumad on need, kes ei tunne ennast willefsad ollewad, ja sedda ennam õnnetumad weel need, kes armastawad ma-

ilma waewalisse asja ja kadduwa ello. Sest se tühhine saab teigewimaks ni armsaks nende melest, et kui ühtepuhko siin woiksid ellada, nemmad Jummalä rigist ei wõttaks hoida.

4. Oh need moismatta ja uskmatta süddamed, kes ni süggawaste on waunud põrmossisse, et nemmad sedda parremat ei tunnegi kui ihholikko asja. Agga küllab nemmadki ärratundwad teigewimaks, et alw on, ja tühhine, keik mis nemmad armastasid. Keik pühhad Jummalä mehhed ja waimolikkud Kristusse sõbrad, ei nemmad ellades se peäle mõttelnud, mis on lihha mele pärrast, ehk mis silmi paistab, waid keik nende lotus ja püüdminne läks iggawesse warra peäle. Keik nende ihhaldaminne läks tacwa pole, ja jädawatte, ilmanäggematta hüte peäle, sest et nemmad ei tahtnud põrmossisse langeda mailma tühja armastades. Wend, ärra sa jätta lootmata, ennastki waimolikkuks woiwad sada! Weel on aeg sul kää!

5. Ja mikspärrast jättad kauaks sedda püüdmatta? Wõtta kätte, hakka warsi peäle ja üttele: Wata, nüüd on õige aeg tehha; nüüd on õige aeg wõitelda; nüüd on õige aeg meelt parrandada. Kui so käässi kääib sandiste, ja sind kuusatakse, siis on õige aeg, et teed ennast kõlbawaks. Tulle ja wee sisse pead sama, enne, kui kätte saad hingamisse maad. Kui sa isse ei kääi kängeste ennese peäle, ei sa siis sa patto ärrawoita. Ni kaua kui meid on ellamas se kadduwa ihho sees, meie ei woi ial olla ilma pattota, egga ilma tüddinusse ja

waewata. Hea melega kúl tahhaksime hingata keigest willetsussest, agga patto lábbi olle me Jummalá náust ilma ja lahti keigest onnistussest; sepárrast peame nñüd kannatama, ja Jummalá armo riwade alla kippuma, kuni úllekohhus saab möda láinud, ja iggawenne assi löppetab kadduwa.

6. Oh kui kurjad on innimesse súddame mõtlemisfed, temma layse põlwest sadik, mis ikka saatwad úlleastmisse peále! Tánna tunnistad ommad pattud, ja homme jälle teed, mis tánna tunnistasid. Ea wõttad nou hoida ja tunni párrast jo olled teggemas, otse olleks nou alles wõtmatta. Wáagga tarwis on, et ennast allandame ja ial suurt ennesest ei pea, sest et olleme ni waesed ja kahlased. Pea ka woib kadduda holetusse lábbi, mis sure waewaga armust wast on kátte noutud.

7. Agga mis keigewimaks meist peab sama, kes olleme ni ussinad kúlmaks minnema? Hádada meil, kui jo tahhame hingata, otse olleks jo ollemas rahho ja waitne assi, ja ep olle weel õige pühastusse märkigi meie ellust náhha. Tarwis kúl olleks, meidki teist korda õppetada õiges ello asjas, otsekui wannad luggeiad teist korda ettewõtakse; ehk wahhest nenda meilt weel tulleks lota meleparrandamist ja táiemat waimolikko asja.

23. Peatük.

Surma tähhelepannemisest.

Wägga ussinaste tulleb lõppeford sulle kätte; et wata siis, kuidas so luggu on! Täna innimest on, ja homme jo tedda ennam ei leita. Ja kui temma wast silma eest on ärra, pea ta siis kaub ka mõttest. Oh sedda süddame kangust ja wägga tuima asja, mis agga sedda mõtleb, mis on kää, ja ei holi sest mis on tullematta! Keiges ommas mõtlemisest ja teggemisest peaksid nifuggune ollema, et surm, ehk tännagi woiks tulla. Olleks hea süddame tunnistus sul ollema, egga sa surma siis surest ei kardaks. Paljo parrem olleks, hoida patto eest, kui surma karta. Kui sa ep olle täna walmis, kuidas siis homme? Homme pääw on alles teadmatta, ja ei tea sa jo mitte kas sind homme weel on ollemas.

2. Mis kasso sest on, kawa ellada, kui ni wähhä parremaks lähhame. Pitk elloigga igakord just parremaks ei te, waid kaswatab wahhest süüd weel jure. Oh, et pääwagi diete olleksime ellanud mailmas! Mitto loeb ülles paljo meleparrandamise aastaid; agga segiparrast on sagedaste kül wägga pissut sedda meleparrandamise wilja. Kui surm on kartusse wäärt; ehk wahhest surema kartusse wäärt weel on pitkemalt ellada. Onnis, kel surma tunniks allati on silma ees, ja kes surma wasto allati ennast walmistab. Ehk näg:

gid wahhest innimest surrewad; mötle siis temma järje peäle, se on nenda kui so järg ka.

3. Kui on hommiko, siis mötle; kes teab kas õhtut ma nään. Agga kui on õhto ka, siis ärra loda julgeste hommiko peäle. Olle ikka walmis, ja ella nenda, et surim walmis-tamatta sind ei sa leida. Mitto surreb järsko ja ilma mötlematta; „sest innimesse Poeg tulleb sel tunnil, mil teie ei mötle.“ Matt. 24, 44. Kui wiinne tund on ka, siis hakkate hopis teistwisi mötlemä omma ello pärrast, mis jo möda läinud, ja sate wal-lo tunda, et ni holetumad ollete olnud ja ni laisad.

Õnnis on, ja tulleb tedda targaks mehheks kita, kes omma ello päiwil puab olla nisuggu-ne, kui tahhab et temmast peaks leitama sur-ma tunnikessel. Agga mailma põlgminne, tulline hool parremaks minna, karristamisse armastaminne, täielinne sannakuulminne, isse-ennese ärrasalgaminne ja keige willetsusse kan-natlik wastowõtminne Kristusse armastusse pärrast, se sadab kindlat lotust õnsa surma tunnikesse wasto. Paljo head sa jouad, kui sul terwis on ka; agga mis jouad, kui haige olled, ei tea ma sedda ütelda. Pissut kül on neid, tedda haigus parremaks teeb, nisammo-ti, kes paljo on teed käimas, need arwaste kül sawad pühastusses kangemaks.

5. Ärra sa loda ei sõbrade egga suggulaste peäle, ja ärra jätta omma õnnistust mitte ul-

lewa peäle. Innimesed unnustawad sind ära ussinamine, kui isse mötled. Parrem on ettemurretseda ja head tekha, kui aeg on få; kui teiste abbi odata. Kui sa nüüd ei murretse isse, mis sul tarwis; kes kül pärrast sinust holib? Wata, nüüd on se õige armas aeg; nüüd on se õnnistusse pääw; nüüd on se õige lahhe tund. Agga hädda! oh hädda! et sa sedda aega mitte parreminne ei pruugi, mil warrandust woiksid fokkopanna, kust iggaweste woiksid ellada. Küllab se aeg jouab, mil sa õhkad päwa ehk tunnikesse pärrast, et woiksid meelt parrandada; ja ei sa sedda mitte ennam kätte.

6. Oh, mo sõbber, mis sure hädda, mis sure kartusse seest woiksid peasta, kui ikka surma tahhaksid odata ja olleksid walnis temma wasto. Püa siis ellada nenda, et surma tunnikesfel enneminne rõõm sul olleks, kui kartus. Oppi ärrasurema mailmale, et Kristussega hakkad ellama. Oppi nüüd mahhajätma keik, et pärrast, wõrgutamatta, Kristusse jure woid sada. Nüüd sunni omma ihho ja tallitse sedda, et sul hea lotus woiks olla, kui surm on tullemas.

7. Oh sa jölle, sa arwad ennast wannaks sawad, ja päwagi ei woi sa ommaks nimmetada! Eks mitto jo nenda olle pettetud ja ärrakutsutud mailmast ilma et sedda on moöldud? Eks sulle ep olle mittokord rägitud: Sedda on mahhalõdud modgaga; teine surri wette ärra; teine langes kõrgest honest mahha, ja murdis laele; teine surri ärra wina; teine jälle ol-

si lusti piddamas ja surri ärra. Monni jäi tulle sisse; monda wöttis külmi ärra, monni surri katko, monnele teggid mõrtsukad otsa. Nenda on surm keikide ots, ja inimenne põgeneb ärra kui warri, ja ei jä mitte seisma.

8. Kes sind kül weel meles peab, kui sa oled lõppend? Kes wöttab siis weel Jummalat palluda so eest. Wõtta siis kätte, armas wend, ja te nüüd, mis jouad; sest ei tea sa jo mitte, mil surm tulleb, egga mis sulle tulleb pärrast surma. Mi kaua kui sul weel aega on; murretse ennesele warrandust taewas. Ärra sa mõtle mu asja peäle, kui agga omma õnnistusse peäle; ja olgo so allapalluminne et Jummal woiks hallastada. Te nüüd jubba ommaks sõbraks keik pühhad Jummal mehed, omma Jummalat tenides, ja nende jälgede sees käies, et, kui ilmast sa lahjud, nemmad sind wastawõtwad iggaweste maia desse.

9. Pea ennast wõbraks ja maialisfeks Ma peäl, kel teggemist ei olle mailma tühjaga. Katsu, et südda olleks hea kohtlane so Jummalaga; sest sul polle siin mitte ühte linna, mis jääb, waid sa otsid sedda, mis tulleb. Senna käigo so mõtte, ja so palwe, ja so alaladhtamine, ja so silmaressi, et so hing kõlbaks õnnistusse asset leidma Issanda jurest, pärrast ihho surma.

24. Peatük.

Wiimsesest kohtopäwast ja patto
nuhtlussest.

Iggas asjas mõtle, mis teigewimaks tuleb, ja kuida woid seista se kange kohtomoist ja ees, kelle eest ükski assi warjul ei olle; keda ei leppita annette läbbi, ja kelle ees ei maksa wabbandamine; waid kes öiete kohut moistab. Oh sa waene jõlle pattune! Mis sa sure Jummalale wastad, kes keif so pattud ärratunneb, kui nüüdki wahhest jo kardad wihhase innimesse pället? Miks sa ei walmista ennast wiimsse kohtopäwa wasto, kus teine ei woi teist wabbandada egga teise eest kosta, waid iggamees omma ennese koorma peab kandma? Nüüd weel sadab so tö kasso, ja tulleb so nut heaks, ja kuuldakse so õhkamist, ja selletab sind so wallo ja saab Jummalale ette.

2. Suur selletamise tulli, mis õnnistust sadab, on kannatlikkul innimesel, kes, kui liga talle tehakse, ennam on kurb teise dälusse pärrast, kui se lia pärrast, mis talle tehti; kes Jummalat pallub omma waenlase eest, ja süddamest andeks annab; kes ei wibi andeks pallumatta teise käest; kes ussinam on hallastama kui wihhaseks sama; kes sagedaste käib ennese peäle ja omma lihha wäggise püab heita omma waimo alla. Parrem on nüüd ennast selletada pattust ja ärrasata eksitust, kui

puhastamisese asja jätta iggawesse peäle. Tbest, tbest meie pettame ennast se tühja armastusse läbbi, misga armastame omma lihha.

3. Mis saab sulle üksford pinaks, muud kui so pattud? Sedda ennast nühid ennesele armo annad, ja teed omma lihha järrele; sedda suremaks saab pärrast so waew, ja sedda ennast hoiad ennesele misga sind pinatakse. Sedda patto, mis innimenne teinud, sedda nuheldakse temma kätte. Seäl sawad laisad kartes õhkada nende päwade pärrast, mis on möda lainud ilma; ja prassiad otsato palluda feigewähhemat jahhutamist; kes lias himmus ellanud, need waewawad ennast süs ommas himmo tõwwe, ja kaddedad sawad leinada ja nutta ilma rahho tundmatta.

4. Iggal pattul on seäl omma isse piin. Seäl sawad uhked omma härwitust, ahned omma suurt waesust kibbedaste ärratunda. Seäl lähhäb nuhtlusses üks tunnife raskemaks, kui siin sadda aastat ollidge mis pattokehhetsemisjes ellati. Seält ei olle rahho egga hingamist leida neile, kes on hukkamoistetud. Siin ommeti wahhest on waewa wahhet, et sõbra rõmustamist woid katsta. Oue süs siin kurb, ja leina omma pattude pärrast, et woiksid warjul olla feige õnsadega wiimisel kohtopäwal. Süs seiswad õiged sure rõmo sees nende ees, kes neid on waewanud ja pinanud. Süs istub kohto järke peäl Se, kes allandikkult ennast on heitnud unimeste kohtomoistimiste alla. Sus tulleb julge asfi waesele ja allandikkute, agga uhkele tulleb iggapiddi hirmus suggu kätte.

5. Siis saab arwalikkus et se tark mees
 olnud siin mailmas, kes õppind jõledaks mino-
 nema ja alwaks petud ollema, Kristusse pär-
 rast. Siis lähhab melest heaks keik willetsus,
 mis on ärrakantud tassase waimoga, ja ülle-
 meel siis saab keletumaks. Süddamelikkud sa-
 wad siis tunda suurt rõmo, agga kes on Jum-
 malakartmatta, need peawad leinama. Siis
 peab kännaste paistma alw ihho, ja kallis rie-
 kaub keik omma illo. Siis kidetakse ennam
 waese urtsikko, kui kunningsikko hone. Siis
 toob ärratüddinematta kannataminne surema
 kasso kätte, kui keik mailma melewald. Siis
 üllendatakse rummalatte sannakuulmist paljo
 ennam, kui mailma kawwalat nou.

6. Siis leiab hea süddame tunnistus surema
 õnnistusse kätte, kui mailma kidetud tarkus.
 Sus maksab rikkusse läilakspiddaminne en-
 nam, kui surrelikkude suur warrandus. Siis
 saad suremat rõmustamist waimolikkust pal-
 west, kui lustipeust. Sus saad rõõmsama as-
 ja sest, et moistnud wait olla, kui surest kõn-
 nelemisest. Siis makswad pühhad teggemised
 ennam, kui kaunid sannad. Siis kidetakse
 ennam kassinat ello ja õiget pattokahhetsemist,
 kui mailma rõmo. Oppi nüüd pissut waewa
 kannatama, et suremast siis woiksid peasta.
 Siin jubba katsu selle peäle omma joudo,
 misga pärrast täieste toime jouad sada. Kui
 nüüd ni wahhä sudad, kuida siis iggawesse
 pma wasto tahhad sada? Kui jubba pissut
 waewa siin sind sadab meelt ärrahetma, mis
 siis iggawenne piin? Wata, ei kahtesuggust

rõmo sa ial woi kätte sada; ei woi sa rõmus olla mailmas, ja parrast weel Kristussega wallitseda.

7. Kui tännini au ja rõmo sees olleksid elland, mis se olleks aitnud, kui so hing sel tunnil ult ärra olleks noutud? Keik on siin tühhi assi, muud kui Jummalat armastama ja Tedda te nima! Gest, kes Jummalat armastab keigest süddamest; ei se kardab surma egga kibbedat wallo; ei wimist kohto päwa egga pörgo hau da; sest tätelinne armastus annab julgeste Jum mala ette astuda. Agga kel pat weel armas on, mis imme, et se kardab surma ja kohto. Agga hea on, kui ehk armastus kurjast sind taggasi ei pea, et pörgo pina kartus sind om meti tallitseb. Agga kes Jummalat armastus sest ei holi, ei sa se kauaks jada õigusse; waid wägga ussinaste ta langeb õalusse koidikutte siise.

25. Peatük.

Elloparrandamisese hoollast püüdmissesest.

Olle walwas ja holas Jummalat tenides, ja kanna meles ühtepuhko, miksparrast sind on ellamas, ja miks sa ennast olled ärrapöörnud mailmast. Eks olle, et woiksid Jummalale ellada ja waimolikkus innimesseks sada? Woida siis keigest ommast wäest se parrema parrast; sest ürrikesse ala parrast pead kätte sama woi

duoofsmisse kroni, ja siis ei pea enam olla ma ei kartust egga wallo. Nüüd nääd pissut waewa; agga suurt rahho ja iggawest rõmo pead kätte sama. Kui olled tru olnud, ja head püüdnud sure hõlega, siis tassub Jummal truiste ja täieste sulle kätte. Ehk sul wahhest on se lotus, et kätte saad õigusse kroni; ärra agga siis julgeks se peäle ei sa, et sa wahhest laisaks ei lähhä ehk üllemeelseks.

2. Üks inimenne, kes olli sure kurwastusse sees, ja otsekui kartusse ja lotusse wahhel, läks ahhastusse tunnil kirriko, ja altari ette põlweli mahhalangedes, mõtles temma ommas süddames nenda ja ütles: „Oh et olleks mul teada, kas truiks ma jääksin!“ Kohhe siis kulis enne sele rääkivad süddame siise: „Ja kui teäksid, mis siis kül wõttaksid tehha? Se warsti, mis siis olleksid teggemas, ja julgust saad kätte.“ Kalliste rõmustud ja tõetud, heitis mees ennast Jummal tahtmissesse alla, ja ei olnud mitte enam kahhe wahhel. Ei tahtnud ta enam kuis sida egga järrele urida sedda, mis tullemad päwad piddid toma, waid surema hõlega püdis nüüd ärramoista Jummal heamelestist ja täit tahtmist, et temma parreminne saaks hakkada ja lõppetada keif head.

3. „Loda Jehowa peäle ja te head“ ütles kuningas Dawet, „ella ommal maal, ja toida ennast usfoga.“ Mõmonda kelab õiges elloparrandamisses eddast samast on se: waewa kartwad ehk woitlemissesse tülli. Gest teiste eel sawad täiust kätte need, kes sedda kindlama nouga püüdwad ärrawoita,

mis neil on feigeraskem, ja mis on feigeenna-
miste nende mele wasto. Gest digusse kässo
järg tulleb innimesele sedda enneminne kätte,
ja temma saab sedda rohkemat armo, sedda
ennam temma waimo läbbi isseennast ärrawoi-
dab ja surretab.

4. Ep olle kül feikil ühtwisi ärrawoita egga
surretada, ommeti hoolsal woitlejal ifka on su-
remat toimesamisse joudo, ehk tal kül ennam
olleks ärrawoita kui teisel, kel ka on hea nou,
agga kes omma elloparrandamisse polest ei olle
ni tullise waimoga. Kaks asja saatwad isse-
ärranis õiget elloparrandamisse joudo, ja need
on: kui innimenne wäggise ärrapõrab sest, mis
peäle lodud meel pattusel kombel weab; ja kui
temma feigesurema holega isseärranis sedda
head püab, kust temmal feigeennamiste on pu-
do. Püa ka mahhajätta feigeennamiste sedda,
mis teifest isseärranis on so mele wasto.

5. Jggast asiast otsi ennesele elloparranda-
misse kässo! Kui sa head nääd ehk kuled, te
siis nendasammoti. Agga kui nääd sedda, mis
tulleb laita, hoia siis teggemast; ehk kui olled
teinud, kanna siis hoolt et mahhajättad. Otse
nenda, kui sinna teise peäle watab, nenda tei-
negi watab sinno peäle. Hea ja armas assi
on, wende leida, kes on truid ja Jummalakart-
likud, õiged ja wisi pärrast. Agga waene ja
halle assi jälle on, leida nisuggusi, kes wisi
pärrast ei ella, egga te sedda, mis peäle neid
on kutsutud! Sureks kahjuks tulleb, kui hole-
tusse pähhä jäetakse, mis ammeti ehk kätewõe

tud nou polest on tehja, ehk kui ainapäinis moõldakse sedda, misga meil ep olle teggemist.

6. Pea meles usko, mis peäle olled kut-
sud, ja wata ikka Temma peäle, kes on risti
podud. Küllab häbbi sul on, kui ärramõttled
Jesusse Kristusse ello, ja et sa ep olle püüd-
nud täieminne, Temma sarnatseks sada, ja
segipärrast et kül ehk hea tükki aega olled käi-
nud Jummalate teed. Wagga innimenne, kes
ärratüddinematta ja keigest süddamest püab
Kristusse pühha ello ja Temma kannatust, se
leiab selle seest rohkest keik, mis kasuks tul-
leb ja tarwis lähhäb; ja ep olle temmal tar-
wis teist otsida muud kui Jesust. Oh tulleks
agga Jesus Onnisteggia süddame sisse, küllab
saaksime ussinaste ja täieste targaks.

7. Kes sure hõlega Jummalate ennast püh-
hitseb, se kannatab ja jouab keik, mis on käs-
tud. Kes waggadusjes holetõ ja leige on,
sellele tulleb kiusatus kiusatusse peäle, ja on
iggapiddi sures waewas, sest et ta seestpiddi-
sest jahbutamissest on ilma, ja wäljaspidist
ep olle tal lubba otsida. Ristiinnimenne, kes
ei anna ennast karristada, se pea langeb ja
raskeste. Kes agga sedda otsib mis on hõlp-
sam ja ep olle wägga raske, se allati on sure
katusse sees, sest et ikka üks ehk teine assi ep
olle temma mele pärrast.

8. Kuidas ni paljo teisi waggaid on ellamas,
ja on ennast annud keigefangema karristamisse
alla, nenda kui on ristiinnimesse kõbbus? Nem-
mad ei käi paljo wäljas, ellawad teistest emal;
waestwiisi nemmad sõwad, ja ei kannu sure

mad rided, kui agga kattedeks; palju tööd nemmad tewad; palju nemmad ei rāgi; kawa seiswad maggamatta; on warratsed ülestoumas; tewad palwet ilma wahhet piddamatta; pru kirwad kirja kangeste, ja piddawad ennast õige wiisi sees. Mõtte, kuida wanna ea waggad rahwas, mehhed ja naesed, ollid ülestoumas ommast wodist kess õ aial, ja ollid Jummalat kuitmas. Eks ep olleks häbbiks sinno koha, kui laisaks tahhaksid sada nisuggusses pühhas teggemisses, ja ommeti ei tüddine waggade suur hulk ial ärra Jummalat kites.

9. Oh et meil suremat tarwis ei olleks, kui agga et kidadime Issandat Jummalat süddame ning suga! Oh et sul tarwis ei olleks, ei süa, egga jua, egga maggada, et Jummalat ühtepuhko woiksid kita ning waimolikko ello holeks ennast anda! Siis palju õnsam olleksid kui nüüd, et weel ihho pead orjama feiges temma tarwidusses. Oh et neid tarwidussi ep olleks koggone ollemas, muud kui agga sedda, mis on hinge waimolikkuks toiduks, ja mis, parrago Jummal, arwaste käl prukime.

10. On innimenne jo nisugguseks sanud, et ta omma jahhutamist ei otsi enam ühhegi looma kääst, siis ta wast täieste hakkab tundma Jummalat; agga hopis rahhul temma siis ka on feigega, mis Jummal wõttab tehja. Sured asjad tedda siis ei rõmusta, egga wähhemad tedda ei kurwasta; waid lotes kippub temma Jummalala jure, kes temmale on feik feiges, ja kelle eest ei kau egga lõppe ühtegi,

ja kellele teie ello ellab, ja kelle silmapilkminne teigele on käsüks, mis tehakse.

11. Mõtle ikka, mis teigewimaks tulleb, ja et aeg, mis mõda läinud, ial ennam so kätte ei sa tulla. Ilma teigest wäest püüdmatte, egga suurt hoolt kandmatte, ei sa sinna kätte ühbegi hea kombe. Ni pea kui hakkad kulumaks sama, warsti hakkab sul siis pahha assi. Agga kui püad suurt hoolt kanda, siis leiad suurt rahho ja fergitamist omma teggemisse polest, Jummalata armust ja waggadusse armastamisest. Innimenne kes ei anna järrele püüdmatte, ja on tru, se on ka walmis teige wasto. Suremat püüdmitte on tarwis pattude ja himmude wasto seistes, kui tõteggemisse waewa nähjes. Kes ennast ei hoiata teigewähhema eksitusse eest, se pea saab surema peäle. Ohtul on sul ikka rõõm, kui päwa said pruksinud käsüks. Walwa siis isseennast; ärrata ülles isseennast; mae nitte isseennast; ja mis luggu teisel ka ial on; ärra agga sinna üle kae ennast heida. Sedda mõda kui kaid ennese peäle, sedda mõda õigusse käsio järg ka tulleb so kätte. Ja selle peäle aitko sind ja mind armas Jeesand Jeesus Kristus ommast surest wäest. Amen.

Räimiseest Kristusse järrel.

Teine ramat.

Maenitsused seestpiddise ello
pärast.

I. Peatük.

Seestpiddisest ellust.

„Zummala riik on seestpiddi so sees.“
Luk. 17, 21. ütleb Issand. Põra Issanda pole
keigest süddamest, ja jätta mahha kadduwa
mailma; rahho siis leiab so hing. Oppi põlg-
ma wäljaspiddist, ja armastama seestpiddist;
siis Zummala riik tulleb so sisse. Gest Zum-
mala riik on rahho ja rõõm pühha Waimo sees,
ja dälattele ei anta sedda mitte kätte. Kristus
wõttab so jure tulla ja omma rõmustamist sulle
anda, kui Temmale õiget ello asfet olled wal-
mistanud seestpiddi so sees. Keik Temma au
ja ehte on seestpiddisest, ja selle sees on Tem-
mal hea meel. Seestpiddist innimesi Temma
saggedaste tulleb katsma, rägib temmale kal-
liste, toob ommad rõmustamised ja sure rah-
ho temma kätte ja annab ennast immelikkust
hopis temma ommaks.

2. Wõtta kätte, tru hing! ja walmista südant se peigmehhe wasto, et Temma woiks sind kõlbawaks leida, tulla so jure ja asset olla so jures. Sest Temma ütleb nenda: „Kui kegi Mind armastab, kül se peab Minno san na, ja Minno Issa armastab tedda, ja Meie tahhame temma jure tulla, ja ello asset temma jure tehha“ Joan. 14, 23. Anna siis maad Kristussele ja keik muud kela sissetullemast. On sul Kristust, siis olled rik kas, ja sul saab Temmast kül. Temma isse wõt tab so eest hoolt kanda, ja so tru abbimees olla nenda, et sul ial ep olle tarwis lota innimeste peäle. Sest innimeste lapsed pöörwad omma meelt ussinaste, ja lõpwad pea ärra; agga „Kristus on sesamma eile ja tänna ja iggaweste.“ Ebr. 13, 8.

3. Ep olle surest lota ei ühhegi waese innimesse peäle; olgo kül teise kasso püüdjä ja armastud mees; ep olle ka sest suurt melehaigusse asja, kui ta wahhest on so wastane, ja rägib so wasto. Kes tänna on so poolt, need wahhest ehk homme on so wasto, ja pea nemmad jälle pöörwad, otse tuul pörab. Wõtta Jehowa jure kippuda, ja Temma olgo so kartus ja so armastus. Temma wõttab so eest kosta, ja keik hästi toimetada. Sul polle siin mitte ühte liina, mis jääb, ja kus ial ellad ja ligud, wõõ ras ja maialinne seäl olled, ja ellades sa rahho ei leia, kui sa ei olle ühendud Kristussega.

4. Mis sa siin surest ennese ümber watad; egga siin ommeti ei olle so warjopait? So ella minne on taewas; ja otsego mödaminnes kái go

so film agga mapeälse peäle. Ja leit mapeälse
ne lähhäb hukka ja sinna temmaga. Wata
hästi järrele, et sa sedda ei armata liaste, et
sind wahhest ei wörguta, ja sinna raisko ei
lähhä. Olgo so mötte Keigeförgema liggi
ja so palluminne Islanda ees olgo löpmatta.
Ehk sa ei joua wahhest kätte sada Keigeförge-
ma ja taewalikko asja süggawust; hinga siis
Kristusse kannatamisest, ja olgo sa heame-
lega asset Temma pühha hawade sees. Gest
kui pöggened Temma hawade ja kalli wer-
mette sisse, siis suurt wägge saad tunda kiusa-
tuses, ja ei wotta ennam surest hoida rahwa
teotamisest, ja moistad sedda enneminne kan-
natada nende alwad sannad.

5. Ka Kristus olli teotud innimestest, ja
Keigeraskemas waewas; olli härwituse ja
naero al, ja mahhajätud tutwaist ja söbraist.
Kristus tahtis kannatada ja teotusse al olla,
ja sinna weel julged kaebada ühhegi asja pärrast?
Kristusel olli tüllitajaid ja wastorääk-
jaid, ja sinna üsna söbrad ja heateggiad enne-
sele otad? Kuida siis otad kannatusse kroni,
kui sul ep olle waewa? Kui sa ei tahha kib-
bedat kannatada, kuida siis woid olla Kris-
tusse söbber? Kannata Kristussega ja Temma
pärrast, kui sa Temmaga tahhad au sisse sada.

6. Kui korrugi öiete kätte olleksid sanud Je-
susse seestpiddist asja, ja suggugi maitstud
Temma tullifest armastusest, egga sa siis
ennam ei wöttaks surest hoida, ei kassust
egga kahjust, muud kui saaksid rõõmsaks se
teotusse pärrast, mis olled wäljakannatanud;

sest Jeesuse armastus sadab, et innimenne läi-
laks peab isseennast. Kes on Jeesuse sõbber
ja tõe armastaja, ja õige waimolik innimenne,
ja on woiuust kätte sanud omma kurja him-
mude peäle; se saab pöördä Jummalä pole
keelmatta, ja waimus ennast üllendada isseen-
nese ülle, ja kallist rahho tunda.

7. Kes iggast asjast peab, mis sest tulleb
piddada, ja ei mitte sedda, mis innimesed sest
tiitwad ja peawad, se on õige tark mees, ja
on ennam õppetud Jummalast kui innimestest.
Kes on õppind ellama seestpiddi ennese sees ja
ei armasta surest wäljaspiddist asja, ei se otfi
kohta egga ota parrast aega kätte wõtta omma
waimolikkuid sagedõppimissi. Seestpiddine in-
nimenne saab ennast pea jälle kätte, sest et wäl-
jaspiddise sisse ta ennast ial hopis ei anna. Ei
ükski wäljaspiddine toimetamine egga tegge-
minne, mis on tarwis, sa tedda keelda, waid
nenda kui asjad juhtuwad sündima, nenda
temma ka wägga on rahhul. Kes seestpiddi
õiete on tõetud ja õiendud, ei se surest tähhele
pannegi innimeste pöratsid ja rummalaid teg-
gemissi. Sedda mõda kui innimenne ennast
peab wäljaspiddise asja liggi, sedda mõda tedda
keeldakse ja seggatakse.

8. Kui sa ikka ellaksid õiete ja olleksid hästi
lääbikatsutud; siis keik assi tulleks sulle heaks
ja meleparrandamisseks. Kullab monni assi on
so mele wasto ja tüllitseb sind sagedaste, sest
et sa weel täieste ep olle ärrasurnud isseenne-
sele, egga ennast hopis lahti löönd keigest ma-
peälsest. Ei rojasta egga tüllitse ükski assi in-

uimest enam, kui maailma tühhine armastus. Kui jättaksid otsimatta wäljaspiddist jahhutamist, küllab siis saaksid waimo silmaga näha taewalikkuid asjo, ja olleksid mittokord üpris wägga sures rõmus sestpiddi so sees.

2. Peatük.

Et allandusfes peame heitma teiste alla.

Urra pea sest suurt luggu, kas kegi on so poolt ehk so wasto, muud kui te nenda, ja muretse sedda, et Jummal woiks olla sinnoga keiges so teggemisfes. Olgo sul agga hea süddame tunnistus; küllab Jummal siis kostab so eest; ja ons Jummal meie eest, kes siis woib meie wasto panna? Kui olled wahwa ja moistad kannatada; siis Issand teeb so süddant tuggewaks. Küllab Temma teab aega ja kuidasind peasta; anna ennast agga hopis Temma holeks. Gest Jummalasfi on jo aidata ja peasta keigest seggadusfest. Mittokord on wägga hea, ja sadab meid surema allandusse peäle, kui teisedki teadwad meie wiggadusfed ja meid nende pärrast sõitewad.

2. Allandab innimenne ennast omma elsituste pärrast, siis teisi temma pea waikistab ja saab ilma sure waewata tehha nendegi mele pärrast, kes on wihased ta peäle. Allandikkud aitab Jummal ja peastab neid. Allandikkud armastab Temma ja rõmustab neid, ja annab

ennast nende liggi. Allandikkuiſe annab Temma ſuurt armo, ja p arrast wajotamiſt tõstab Ea neid ſure au ſiſſe. Allandikkuiſe ilmutab Temma ommad ſallajad aſjad, ja kutsub ja tombab neid taſtaſt wiſi omma liggi. Allandikkud j awad rahho ſiſſe kindlaſte, kui neid kiuſatakse; ſeſt Jummalas nemmad ſeiſwad ja ei mitte mailmas. Urra arwa mitte ennast jubba parremaſ ſanud, kui ſa weel ei tunne ennast allama ollewad keikiſt.

3. Peatuk.

Waggaſt rahhonoudwaſt innimeſeſt.

Pea rahho, k ullab ſiis teiſi ka teed rahhonoudjaiſ. Rahho noudja on kallim, kui mees ſure tarkuſſega. Tullise wiſhaga mees p orab headki kurjaſ, ja on uſſin keik kurja uſkuma. Wagga, rahhonoudawo innimenne, ſe p orab keik heaſ. Kes rahho ſees ellab, ei olle ſe kahtlaſe mõtte peäl ei ühhegi innimeſe p arrast. Agga keſ rahho ſees ei ella, waid ellab tullise wiſha ſees, ſe ſaab mitmeſugguſe kurja mõtte pe ale; tal enneſel ep olle rahho, egga anna temma rahho teiſelegi. Saggedaſte temma  tteleb, miſ ei tullekſ  ttelda, ja j attab teggematta, miſ ta omma ſurema kaſſo p arrast peaſ teggema. Miſ teiſte k ohhuſ on tehha, k ul ta ſedda m otteleb; agga miſ ta iſſe peaſ teggema, ſeſ on ta holetu. Olle ſiis keigees

malt isseennese peäle tullises wihhas, siis wast woid wihhane olla omma liigimesse peäle.

2. Kullab moistad wabbandada ommad teud ja neid heafs fita; agga teiste wabbandamist sa ei tahha mitte kuulda. Digem olleks, kui ennesele annaksid süüd agga wenda wöttaksid wabbandada. Kui tahhad, et teine peab kannatama sinnoga, siis kannata sinnagi teisega. Wata kui kangel sa weel ärra olled digest armastussest ja allandussest, mis ei sa wihhaks egga nukraks, muud kui isseennese pärrast. Ep olle se suur asst, ellada heade ja hiljameeliste innimestega; sest nisuggused on teikide mele pärrast; ja iggamees tahhab hea melega rahho ja armastab teigeennamiste neid, kes on temmas nous. Agga rahho sees ellada kannisuggustega, kes on kowwa süddamega ja pörrastjed ehk karristamatta ja on meie wihhamehhed, se on suur arm Jummalast ja on liidu wäärt ja mehhe tö.

3. Leitakse mitmist, et on rahhonoudjad ja on rahho piddamas teistega. Ka leitakse nisuggusi, kes isse rahho sees ei ella, egga teisi rahho sisse ei jätta. Teistele nemmad on tülliks, agga suremaks tülliks weel isseennastele. Ja weel on teisi, kes ennestele rahho hoides, teisiigi rahho peäle saatwad. Agga teif meie rahho se waewalisse ello sees, on ennam üks kannatamine allandusses, kui et ilma olleksime teikist seggast asjust. Sedda ennam innimenne öppind kannatama, sedda surema rahho peäle temma saab. Temma wallitseb omma wihha-

mele ülle, ja wallitseb ülle mailma; on Kristusse söbber, ja temma pärralt on taewariik.

4. Peatük.

Puhtast süddamest ja waggafest melest.

Kahhe tiwa peäl petakse innimest kõrgesse ülle mailma asja; ja need on, waggane meel ja puhhas südda. Waggane olle ommas püüdmises ja puhhas ommas süddames. Waggane meel püab Jummalat: puhhas südda saab Jummalat nähha ja tunda. Ei kela sind ükski õige tö kui seestpiddi olled wabba tallitamatta himmude peälekaimisest. Kui sa ei püa muud kui mis on Jummalat meele pärrast, ja liggimesse kassuks, siis süddame wabbadus saab pea so ossaks. Ollöks südda so sees waitne ja õige, siis mailma asjad saaksid sulle ello peeglüks, ja otse ramatuks täis pühha oppetust. Gest ükski Jummalat loom ei olle ni pisike egga alw, et ta ei peaks wälja tunnista ma Jummalat armo.

2. Kui olleksid õige ja selge seestpiddi so sees, siis näaksid keelmatta keik, ja saaksid selget arwo keikist asjust. Selge puhhas südda tungib taewast läbbi ja pörgust. Omma seestpiddise järrele peab innimmenne arwo keigest wäljaspiddisest. On ükski rõõm mailmas, wist se on selle pärralt, kes on puhta süddamega. Ja on kuusatus ja hädda, sedda jälle tunneb keigeenna

miste se, kel on pahha süddame tunnistus. Otse raud, mis tullesse wissatakse, roostest puhtaks saab ja kumaks, nenda saab ka inni-
 menne, kes Jummal pole pörab, keigest rojus-
 sest lahti, ja ueks lomaks.

3. Hakkab innimenne leigeks sama, siis ta kardab pissut waewa, ja wõttab rõmoga wasto wäljaspiddist jahbutamist; agga kui ta kätte wõttis, ärrawoitelda isseennast ja mehhe wõsil Eäia Jummal teed; siis ta peab kergets sedda, mis esmalt raske arwas ollewad.

5. Peatük.

Isseennast tulleb tähhele paäna.

Meie ei pea mitte surest lootma isseennaste peäle, sest et meil sagaedaste armust on pudo ja ärratundmisest. Pissut walgust on meie sees, ja segi kaub holetusse läbbi ussinaste. Ka surest meie ei panne tähhele, et ni pimmedad olleme ennaste seest. Saggedaste teme kurja ja wabbandame sedda kurjaste. Wahhest him-
 mud meid sunniwad, ja meie peame sedda sureks holeks. Pissokest asia laidame teiest, agga suremat meie ennestest ei panne tähhelegi. Wägga ussinaste tunneme ja arwame ülles sedda waewa, mis teme meile teeb, agga sedda waewa, mis meie teisele teme, sedda jättame arwamatta. Kes hästi ja õigust möda tahhaks

ärtaarwata omma asja, se ellades ei woiks asja leida, kobbut moista teise peäle.

2. Innimenne kes ellab seestpiddi ennese sees, se peab murretemist isseennese pärrast omma keigeüllemaks murreks; ja kes hoollaste tähhele panneb isseennast, se seisab teifest wait ilma sest waewa näggematta. Ei lähhä sa ilma seestpiddiseks egga waimolikkuks innimesseks, kui sa teifest wait ei seisa, egga ükspäinis wata isseennese peäle. Põra ommad mõtted üksnes isseennese peäle ja Jummal pole, ei siis surest sinnusse ei putu, mis sa wäljaspiddi ennese ümber nääd ollewad. Kus sa olled, kui so mõtted ei käi so ennese peäle? Ja kui sa keik saad ärramöölnud, agga isseennast olled ülle käe heitnud, mis kasso on sul sest? Kui tahhad rahho ja õiget ühhelelelist asja, jätta siis mahha keik muud, ja panne tähhele ainouksi isseennast.

3. Wägga kangeks saad seestpiddise innimesse polest, kui moistad wabbat ennast piddada keigest aialikkust murrest. Ei ükski assi olgo so melest suur, egga au wäärt egga armas ja kallis, muud kui Jummal ja mis on Jummalast. Keik sedda pea tühjaks, mis rõmustamisse polest, ühhegi loma käest so kätte tulleb. Kes Jummalat armastab, se arwab keik põhmed ollewad, mis ei olle Jummal. Jummal ükski, kes on iggawenne ja ärtaarwamatta, ja kes keik täidab, on hinge jahutamisse ja süddame rõmustamisse warra.

6. Peatük.

Hea süddame-tunnistusese rõmüst.

Wagga innimesesse kiitleminne on heast süddame-tunnistusese. On sul hea süddame-tunnistus, ikka on sul siis rõmo. Hea süddame-tunnistus jouab paljo kannatada ja on wägga rõmus willetsusese. Pahha süddame-tunnistus on ikka kartust täis, ja ei woi ellades rahbul olla. Rahho sees saad hingata, kui südda ei kaeba so peäle. Ärra rõmustelle mitte, kui sa head ei olle teinud. Dälattel ep olle ellades rõmo, ja ei tunne nemmad rahho seestpidi ennaste sees: „sest dälattel ep olle ühtegi rahho“ Jes 57, 21. ütleb Issand. Ja kui nemmad ütlewad: meie olleme rahho sees; meie peäle ei tulle ühtegi kurja; ehk, kes küt julgeks meile kahjo teha? siis ärra usso mitte. Sest äkkitselt touseb Jummalah wiha nende peäle, ja nurjaks saab nende tö, ja nende kõrged mõteted lähawad hukka.

2. Kitelda ka willetsuste sees, ei olle se raske asfi sellele, kes on armastusese; sest, kes nenda kiitlewad, need kiitlewad Issanda ristist. Pea lõppeb kiitleminne, mis innimestest antakse ja wastowõtakse. Mailma kiitleminne ep olle ilma kurwastusseta. Waggade kiitleminne on nende süddame-tunnistusese ja ei mitte innimeste suust. Oigede rõom on Jummalast ja Jummalah sees, ja tõest on neil hea meel. Kes tõssist ja iggawest kiitlemist tahhab, ei holi se aialikkust. Ja kes ilmalikko kiitlemist tahhab,

ehk sedda alwaks ei pea, se näitab et surest ei armasta taewalikko. Suur süddame rahho on sellet, kes ei murretse ei kiitmisse egga laitmisse parrast.

3. Pea se rahhul on, ja saab hingamist omma hingele, kel on hea süddame tunnistus. Ei lähhä sa parremaks et sind kidetakse, egga pahhemaks et sind laidetakse. Mis olled, se olled; ja ei woi sind parremaks nimmetada, kui olled Jummalala tunnistust möda. Kui sa luggu sest pead, mis saggune sa olled omma seestpiddise tunnistusse polest, ep olle sul siis waewa sest, mis innimesed sust rägivad. „Innimenne näab mis silma ees; agga Jummal näab mis süddames.“ I Sam. 16, 7. Innimenne watab sedda, mis on tehtud; agga Jummal arwab innimesse nou. Ikka õigust teggema ja siiski ei miiski ennast piddama, se on allandikko süddame tunnistamine. Ei ühhegi loma käest jahhutamist püüdma; se on sure süddame puhtusse ja kindla lotusse tunnistusse märk.

4. Kes ei otsi ennesele tunnistust wäljastpoolt, se näitab et ennast hopis on annud Jummalala hõlles. „Sest se ei kõi ba mitte, kes isseenast kidad, waid kedda Issand kidad.“ Ebr. 10, 18. ütleb pühha Paulus. Omma mele polest kaima Jummalaga, ja ei ühhegi ihhaldamisse polest wõrgutud ollema wäljastpoolt, se on seestpiddise innimesse tunnistusse märk.

7. Peatük.

Jesust tulleb armastada ülle keige asjade.

Ünnis se, kes teab, mis se on, Jesust armastama, ja isseennast läilaks piddama Jesusse pärrast. Mis meil armas on, keigearmsama pärrast peame sedda mahhajätma, sest et Jesus üksi tahhab meie armastust, ja ülle keige asjade. Loma armastus on pettine, ja on ürri-kesseks aiaks; Jesusse armastus on tru ja jädaw. Kes mailma armastab, se lähhab hukka ja temma himmo, agga kes Jesust armastab, se jääb iggaweste. Armasta Sedda, ja hoia Sedda sõbraks; kui keik sind mahha jäwad, ei Temma sind jätta, egga lasse hukka sind müna. Keikist üksford pead lahkuma, olgo so tahtminne ehk ollematta.

2. Hoia Jesusse pole ellades ja surses, ja anna ennast Temma truusse holeks; — kui ükski ennam ei jowa, Temma ainouksi siis woib sind aidata. So sõbber on nisuggune, et wõd-
rast Temma ei tahha lasta liggi. Temma ainouksi tahhab so süddant, ja tahhab istu-
da kui kunningas omma ennese au jarje peäl. Kui sa moistaksid ennast lahti lüa kei-
gest mis on lodud, küäb Jesus siis so jure tulleks ja olleks asset so jures. Saad nähha keikist ennast ilma jäwad, mis innimeste peäle olled toetanud, ja ei mitte Jesusse peäle. Keik libha on kui rohhi, ja keik innimesse au kui wab ärra kui rohho lilleke.

3. Pea sind pëttetakse, kui agga luggu pead sest, mis saggused innimesed on, peält nähjes. Kui teiste jurest otsid omma jahbutamist ja omma kasso, saggedaste siis saad kahjo ärratunda. Otsid sa keikist Jესust; siis Jესust saad leida iggast paigast. Agga otsid sa isse ennast; kullab ennastki leiad, agga omma kahjuks. Sest innimenne, kes ei otsi Jესust, on omma kahjuks paljo enam, kui keik mailm ja temma waenlasedki.

8. Peatük.

Sõbrusfest Jესussega.

On Jესus so jures, siis keik on hea, ja ei pea sa siis ühtegi raskeks. Agga kui Jესus ei olle so jures, siis keik on kibbe. Kui Jესus ei tulle sind katsma, siis keik rõmustaminne on tühhine. Agga kui Jესus ühhe ainsa sannagi rägib, warsi on sest suur jahbutaminne. Eks Maria Mahdalena ei tousnud seddamaid ülles ommast nutto paigast, kui Marta temmale ütles: "Dy petaja on siin, ja kutsub sind?" Joan. 11, 28, 29. Oh need õnsad tunnikessed, mil Jესus kutsub nuttust waimolikko rõmo peäle! Oh kui ärrakuinud ja kange olled ilma Jესusseta! Kui rummal olled ja tühja täis, kui ihaldad sedda, mis ep olle Jესus. Eks ep olle se sul suremaks kahjuks, kui ilma jada keigest mailmast.

2. Mis maailm sulle woib anda ilma Jesusfeta? Ilma Jesusfeta olla, se on kibbe pör go wallo; — Jesussega olla, se on Paradisi önnis põlli. On Jesus sinnoga, ei sa siis ükski sulle kurja tehha. Kes Jesust on leidnud, se on leidnud kallist warra; warrandust, mis on ülle keige mu warrandusse; ja kes Jesust kautab, se paljo kautab ja ennam kui keik maailma. Keigewaesem on, kes ellab ilma Jesusfeta; ja keigerikkam, kes on sõbrusses Temmaga.

3. Suur tarkus on öiete moista Jesussega ümberkäia, ja Tedda ennesele piddada. Olle allandik ja pea rahho, siis Jesus tulleb so jure. Olle jummalakartlik ja tasfane, siis Jesus jääb so jure. Pea woid Jesust ärrapelletada ja Temma armust ilma jäda, kui tahhad ennast hoida wäljaspiddise pole. Ja kui Tedda saad ärrapelletanud, ja olled Temmast ilma, kelle jure siis tahhad pöggeneda ja kedda sõbraks ennesele otsida? Ilma sõbrata ei woi sa hästi ellada, ja kui Jesus ei olle so sõbraks paljo ennam kui keik teised, küllab siis leiad end wägga mahajäetud ollemast ja sure kurwastusse seest. Sepärrast on tühhi tö, kui teise peäle lodad, ehk kui rõmus olled ühhegi teise pärrast. Olgo küt keik maailm so wasto, kui sa agga Jesust ei pahanda. Keige so sõbrade hulgast olgo Jesus sul keigekallim.

4. Keiki pead armastama Jesusse pärrast, agga Jesust Ta ennese pärrast. Jesust Kristust üksnes tulleb armastada ülle keige asjade, Tedda, kes on se öige hea ja tru sõbber. Temma

sees ja Temma parrast olgo sõbrad ja wiha-
 mehed sul armsad, ja keige nende parrast hua
 Temma pole, et nemmadki woiksid Sedda är-
 ratunda ja armastada. Urra sa pua, et ai-
 nouksi sind peaks kidetama ja armastadama;
 sest se on üksnes Jummalala au, kelle sarnast ep
 olle. Urra ka sowi et kegi agga sinno peäle
 peaks mõtlema; egga olgo so südda teise ar-
 mastust ülletais; waid olgo Jesus sinno ja igga-
 mehhe süddames.

5. Olle selge ja wabbat seestpidi so sees,
 ja ei ühhestki lomast wõrgutud. Selge ja puhta
 süddamega pead Jummalala ette astuma, kui
 tahhad tunda ja nähha, et wägga armolinne
 on Issand. Ja sedda sa ei sa tõeste mitte,
 kui Issanda arm sind ei ärrata egga tomba,
 et, keigest muust lahti ja wabbat, ainouksi Tem-
 maga saaksid ühendud. Sest kui Jummalala
 arm tulleb inimesse jure, siis inimenne saab
 ni wäggewaks, et ta keif ärendab. Ja kui
 se arm temmast lahkeb, siis ta saab waeseks
 ja rammotumaks, ja jääb otsekui hirno ho-
 leks. Agga ei pea segiparrast löpma temma
 julgus, egga pea temma meelt ärraheitma,
 waid tassale waimoga ennast andma Jummalala
 tahtmissse olla, ja Jesusse Kristusse auuks keif
 kannatama, mis temma peäle tulleb. Sest
 talwe järrel tulleb kewwade; õ järrel tulleb
 jälle päaw, ja kurja ilma järrel päwa paiste.

9. Peatük.

Sui innimenne jahhutamisest ilma peab ollema.

Polle se raske assi innimesse jahhutamisest ilma olla, kui Jummalajahhutamine meil alles on; agga teine assi on, ja tulleb sureks piddada, kui moistame ilma olla mollemist, ni hâsti innimesse kui ka Jummalajahhutamisest, nenda, et Jummalajahhutamine auuks süddame waesustki hea melega wöttame kannatada, ja ei otfi ühhegi asja seest isseennast egga sedda, mis meie wâart. Mis sest on, et olled rômus ja waimolik, kui Jummalajahhutamine on tullemas? Temma tullemisse tunnike on armas iggamehhet. Selle te on kerge, kedda Jummalajahhutamine kannab, ja ep olle immeks panna, et ep olle ühhegi waewa sel mehhet, kedda Keigewâggewam kannab omma kätte peâl, ja kedda juhhatakse keigeüllemast juhhatajast.

2. Hea melega hoiame middagit ennesele jahhutamisest asjaks, ja ei tabha innimenne näjalt isseennast ärra heita. Martir Laurentsius, se woitis ärra ma ilma, otsekui temma seltsimees, sest et ta keik alwaks piddas, mis mailmast temmale nähti rômüks tullewad, ja Kristusse armastusse parrast sellega rahbulgi olli, et piiskop Sixtus, kes temma melest keige armsam olli, temmast piddi minnema. Jummalajahhutamisest woitis temma ärra innimesse armastust ja armas Jummalajahhutamine hea mele ennamaks kui innimesse rômustamist. Nenda õppi

sinnagi, armsast läbbikatstud sõbrast ilma ollema Jummalä armastusse pärrast. Olle sinnagi ilma nurrisematta sellega rahhul, kui ükski sõbber sinnust lähhäb, sest et tead, et wimati jo keik teine teisejt peame lahkuma.

3. Kangeste ja kawa tulleb innimesel woitelda seestpidi ennese sees, enne kui õppib woimust sama ennese peäle ja kippuma Jummalä jure. Eõetab innimenne ennast isseennese peäle, pea temma siis mõtleb innimese jahhutamisese peäle; agga kes Kristust armastab süddamest, ja woitleb et kätte saaks Temma waggadust, se ei mõtlegi nisugguse jahhutamisese peäle, egga otsti-maggusat mailmast, waid armastab enne minne olla kange karristamisese al, ja kanna tada rasket tö waewa Kristusse pärrast.

4. Tulleb nüüd ükski waimolik jahhutamine so kätte, wõtta sedda siis tännoga wasto; agga pea meles, et sa sedda armust olled sanud Jummalä kääst, ja ei mitte et olleksid sedda wäärt. Ärra mitte sa surelisseks egga üllerwägga rõõmsaks, et sa wahhest ei kiitle, otsego ep olleks sa sedda mitte sanud, waid olle enneminne sedda ennam allandik se anni pärrast, ja olle moistlik ning sedda surema hõlega keige omma tegemisese peäle; sest se tund lähhäb möda ja kiusatus tulleb jälle. Kui nüüd jahhutamisest wõetakse ärra so kääst, ärra siis meest ärra heida, waid ota allandusses ja kannatusses, et sul lotus woiks olla; sest egga Jummalä käästi olle lühikeseks sanud, et suremat jahhutamisest Temma sulle kätte ei saaks anda. Külalab sedda on nähtud ja katsitud neist, kes Jum-

maha teed saand ärratunda; ja keikil pühhadel ja prohvetidel, on mittoford olnud nisuggust wahhetamisse asja.

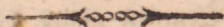
5. Sepärrast ütles ka üks neist ühhel armo tunnil, ja se olli Dawet: „Agga minna mõtlesin, kui mul waike assi olli: Ei ma sa ellades kõikuda.“ Laul 30, 7. n. t. f. Agga mis ta enneses tunnud, kui arm temmast sai lainud, sedda nimmetab, üteldes: „Kui sa omma palle warjule pannid, siis tundsin ma hirmo.“ Agga temma ei heitnud mitte meelt ärra, waid pallumisses kais temma sedda enam Jssanda peäle, ja ütles: „Jehowa! sinno pole ma hüan, ja palun Jehowat allandikkult. Kule, Jehowa, ja olle mulle armolinne; olle mulle abbimehheks, Jehowa!“ Wi maks saab kätte omma palwe kasso, ja tunnistab ülles, et Jssand on aitnud, ja ütleb: „Sa olled mulle mo kaebdust pöörnud rõmo mängeks: ja sa olled mo kotti ride seljast ärrawõtnud, ja rõmo mo wõle pannud.“ Olli siis pühhade ja prohwetide luggu nenda; kuida meie jouutumad ja waesed siis meelt ärrabeidame, et wahhest olleme tullises holes, wahhest jälle külmad; sest Waim tulleb ja lähhab, nenda kui on temma hea tahtminne. Sepärrast ütles ka kaddund Job: „Sa olled tedda katsunud igga hommiko, ja wõttad tedda kiusada igga silmapilkmisses aial.“ Job. 7, 18.

6. Mis peäle woin siis lota, ehk mis peäle pean ennast toetama, muud kui Jummalala sure hallastusse ja Temma armo peäle, mis aino

üksi mulle julgust sadab? Sest olgo mul kül
häid innimesi, ehk waimolikkuid wende, ehk
truid sõbro, ehk pühaid ramatuid, ehk kallid
jultusse sanno, ehk armsaid laulosid ehk laulo-
wisid; ommeti ei tabha se aidata egga maksa
se middagit, kui armust ollen ilma, ja ollen
waene omma ennese waesusse sees. Ep olle siis
parremat, kui kannatada, ja et tassase melega
end heidan Jummalatahtmissesse alla.

7. Polle ma sedda wagga ja waimolikko in-
nimest weel leidnud, kel wahhest armust pudo ei
olleks olnud, ehk kes ellades ei oleks tunnud ho-
lekanmist ennese seest taggasi olnud. Ei olnud
üksi pühha ni walgustud, egga nenda täis
pühha Waimo, et ep oleks tedda koggoniste
olnud kiusatusse al. Sest ei olle se jo wäart
Jummalatahtmist näbha, kes ei olle läbbikats-
tud kiusatusses, omma Jummalatahtmist.
Sest iggakord on kiusatus, mis kätte tulleb, jahhuta-
mist eettetähhendamisse, mis on tullemas. Sest
neile, kes on läbbikatsitud, antakse kätte taewalikko
rõmustamist. „Kes woidab, sellele tah-
han ma anda süa ello puust, mis keski
Jummalatahtmist on“ Ilmut. 2, 7.
ütleb Issand.

8. Agga jummalikko jahhutamist antakse kät-
te, et innimenne saak kangemaks, ärrakanda
keik willetsust. Siis jälle tulleb kiusatus, et
innimenne ei pea surustellema; sest kurrat kâib
ümber; ja lihha himmustab Waimo wasto
allati; sepärrast ärra jätta ennast walmista-
matta taplussele; sest so parremal ja pahhemal
polel on waenlased, kes ial rahho ei pea.

10. Peatük.

Tännalikkust melest Jummalala armo
párrast.

Mis sa otsid hingamist, kes olled lodud, et tööd pead teggema? Walmista ennast ennast kannatusse, kui jahhutamisest wasto; ennast et woid risti kanda, kui rõm nõhha. Ilmalik innimennegi wõttaks hea melega wasto waimolikkõ jahhutamisest ja rõmustamisest, kui temma sedda agga kätte wõiks sada. Sest waimolikkõ jahhutamine on palju ennast kui mailma rõõm ja kui ellamine ellitamisest. Sest mailma rõõm on ehk kaddu, ehk rop; agga waimolikkõ rõõm on kallis ja aus; on häst kombest ja on Jummalast antud neile, kes on puhtad südames. Agga jummalikkust rõmustamisest ei sa innimenne mitte iggal ajal osata, egga ka omma tahtmist mõda, sest et kuusatusse aeg ei wiibi tullematta.

2. Agga sagedaste seisab ka meie walle wabadus ja innimesse tühhine lotus isseennese peale, Jummalala wasto, kui Temma on kätsema tullemas. Jummal teeb hästi, kui jahhutamisest armo annab, agga innimenne teeb kurjaste, kui tännoga ta Jummalale mitte keik jälle taggasi ei anna. Ja Jummalala armo annid ei sa meie sees ka mitte wolada, sest et tännamatta olleme andja wasto, ja ei lasse neid mitte jälle taggasi se hallika sisse, kust tullid. Sest iggaühhele antakse armo, kes õiete moistab tännada; agga surelisse káest wõetakse árra, ja antakse gllandikkõ kätte.

3. Sedda jahhutamist ma ei tahha, mis mind kelab rõhnutud süddamega ollemast, egga sedda suurt tundmistki ma ei himmusta, mis sadab surustellema. Eest, ei olle keik, mis suur, ka pühha; egga keik mis mele pärrast, ka õige; ei olle meie ihhaldaminne ka iggakord kido wäärt, egga mis on armas meie melest ka armas Jummalale melest. Heal meel wõt-
tan sedda armo wasto, mis mind ikka en-
nam teeb allandikkus, ja holakamaks, ja ussi-
namaks mahhajätma isseennast. Kes on hästi õppetud armo anni kätteandmissse ja ärrawõt-
missse läbbi, se wist ei julge kitelda, waid üt-
leb enneminni waese ennast ollewad ja allasti.
Anna Jummalale, mis Jummalale kõhhus on;
ja arwa ommaks, mis sa ei olle sanud; se on,
täna Jummalat armo anni pärrast; agga keik
wallatust ja wallatusse nuhtlust, sedda arwa
ommaks.

4. Pea ennast ikka keigeallamaks, keigeülle-
maks siis saad. Keigeüllem ei woi olla ilma
keigeallamata. Keik pühhad, kes keigeüllemad
on Jummalale jures, on keigeallamad omma
ennese arwates, ja sedda surem nende au, sedda
ennam nemmad on allandikkud. Tõege ja tae-
walikko auga ümberpandud, ei himmusta nem-
mad tühja au. Kõigeste raiatud ja kinnitud
Jummalale sees, ei woi nemmad surelissed olla.
Ja et nemmad Jummalale armo anniks arwa-
wad keik sedda head, mis nemmad kätte on sa-
nud; sepärrast nemmad ei otsi inimeste auus-
tamist, muud kui himmustawad sedda au,
mis on Jummalast, ja sowwad ei Jummal

saaks auustud neist endist ja teikist waggadest, ja sedda nemmad püüdwad ilma wahetpiddamatta.

5. Olle siis tannalik teigewähhema pärrast, sind siis arwatakse teigesurema wäärt. Teigewähhemat arwa jo sureks, ja mis kuigi alwaks petakse; arwa sedda kalliks anniks. On and ja au meie meles; ei woi siis ükski and weike olla ehk alw. Sest ep olle se wähhä assi, mis Teigeförgema kääst kätte antakse. Annab Temma hirno, ehk nuhtleb Temma; segi peab sinno melest armas ollema; sest teik on meie õnnistusse pärrast, mis Temma peäle panneb. Kes Jummalata armo tahhab hoida ennesele, se olgo tannalik, kui sedda antakse, ja kannatlik kui sedda kääst wõetakse; ta olgo pallumas, et arm jälle tulleks ta kätte, ja olgo targamelesinne, ja allandik, et ta sedda ei kautaks.

II. Peatük.

Et piisut neid on, kes on Jeesusse risti sõbrad.

Jeesusel on praego paljo omma taewarigi sõbro, agga piisut neid, kes on Temma risti kandjad. Paljo on neid, kes tahtwad Temma rõmustamissed, agga Temma waewa nemmad ei tahha. Paljo leiab Temma omma laua selt simehhi, agga wähhä neid, kes on rõmo mahajätmas Temmaga. Paljo himmustawad

rõõmsad olla Temmaga; agga pissut on, kes tahtwad kannatada Temma parrast, ehk Temmaga. Paljo on Temma järrel käimas, kunni leiba murtakse; agga pissut, kunni Temma waewa karrikas kätte antakse. Paljo peawad kalliks Temma wermed; agga pissut kül on Temma järrel käimas riisti teotusse sisse. Paljo armastawad Jesust ni kaua kui ep olle seggast asia; paljo auustawad ja kiitwad Tedda ni kaua kui jahutamist Temma käest kätte sawad; agga kui Jesus ennast kõrwale hoiab ehk agga wähhä neid mahhajättab, warsi nemmad siis on omma hädda kaebamas ja meelt ärraheitmas.

2. Agga kes Jesust armastawad Ta ennese, ja ei ühhegi jahutamisse parrast, need Tedda kiitwad willetiusse ja abhastusse nisammoti, kui Temma rõmustamisse osasamisses. Ja kui Temma neid ka ial ei rõmustaks, siiski nemmad Tedda allati tahhaksid kita, ja Tedda tännada ilmalõpmatta.

3. Oh kui paljo jouab Jesusse selge armastus, mis ep olle seggatud omma kasso püüdmissegä, egga segä, et innimenne on isseennast täis. Eks keik neid, kes ei otsi muud kui jahutamist, ei tulle üsna palgalisiks nimmetada? Eks ep olle nähha, neid isseennast paljo enam armastawad kui Kristust, sest et nemmad omma kasso ja saki peäle allati on mõtlemas? Kust nisuggust kül leida, kes Jummalat tahhab tenida ilma kassota?

4. Wägga arwaste leitakse sedda waimolikko inimesti, kes ennast olleks lahtilõnud kei-

gest. Eest õiget waest wainus, ja kes on teigest lomast lahti; kes on tedda leidnud? Kui wõdra Ma wilja tulleb tedda otsida kaugelt, ja mailma raja wiimse otsa peält. Kui inimennne olleks ärraannud keif omma warrandust, ei olleks se weel middagi, ja kui ta olleks olnud sures pattokahhetsemisses, segi olleks pissut; ja kui ehk olleks kätte sanud keif tundmist, paljo siiski weel olleks waia. Ja kui temmal olleks paljo häid kombesid ja olleks tulline waimolikkus jummalatenistusses; ikka temmal siis paljo weel olleks tarwis; se on: sedda „üht asja mis on tarwis.“ Luf 10, 42. Mis on se üks assi? Et, kui keif saab mahajätnud, isseennast ka jättaks mahha, ja lähhäks wälja isseennese seest, ja et ei jääks tühjast isseennese armastamisest temma sisse enam middagit; ja et, kui ta keif saaks teinud mis teadis omma Eohhus ollewad, ta ommeti ärratunneks ennast ei middagit teinud.

5. Argo temma piddago sureks, mis ehk sünniks sureks piddada, waid tunnistago tõe polest, ennast kõlwato sullast ollewad, nenda kui tõe sanna ütleb: „Kui teie ollete keif teinud, mis on kástud, siis üttelge: Meie olleme kõlwatumad sullased.“ Luf. 17, 10. Siis temma on waene, ja wainus allasti, ja wõib prohwetiga ütelda: „Eest üksik ja willets ollen minna.“ Luf. 25, 16. Ja ommeti ep olle sedda rikkamaid, egga sedda wäggewamaid, egga neid kes surema wabbadusse kätte olleksid sanud, kui agga se,

kes moistab mahhajatta keik, ja keigeallamaš ennast arwata.

12. Peatük.

Pühha risti funninglikkust teest.

Monni peab waljuks se sanna: Salga isseennast ärra, wõtta omma risti ennese peäle, ja kõi Jესuse järrel. Matt. 16, 24. Luf. 9, 23. Agga paljo waljum on, kuulda se sanna, mis keigewimaks õõldakse: „Minge ärra minnust, teie ärranetud, iggawesse tullesse.“ Matt. 25, 41. Agga kes heal meel nüüd kuulwad sanna ristist, ja tewad se järrel, ei kardad nemmad ial kuulda iggawesse ärraneedmissesse sanna. Risti täht on taerwast nähha, kui Jესand tulleb kohhut moistma. Siis astuwad julgeste Kristusse, se kohutomoistja ette, keik risti-teniad, kes omma ello päiwil Temma järrel on káinud, kes on risti podud.

2. Mis siis kardad risti ennese peäle wõtmaš, mis au sisse sind sadab. Ristis on õnnistus; ristis on ello; ristis on warjopaik waenlaste eest; ristis on keigemaggusama lotusse tõeksaminne; ristis on mele toetaminne; ristis on hinge rõõm; ristis on hea kombede rikkus; ristis on pühhastusse täieksaminne. Ep olle hinge õnnistust egga iggawesse ello lotust, muud kui ristist. Wõtta siis omma risti

ennese peäle, ja kái Jeesusse järrel, et saad igga-
west ello. So eel on káinud Temma, kes kan-
dis omma risti, ja on risti surnud sinno eest,
et sinnagi omma risti pead kandma, ja risti
surma iggaatsema. Sest kui Kristussega surred,
siis Temmaga ka pead ellama. Ja kui Tem-
maga kannatad, siis Temmaga ka au sisse pead
sama.

3. Wata, risti peäle on keik pandud, ja
surremissse peäle on keik rajatud; ja ep olle teist
ello teed, egga teed mis rahho sadab südda-
messe, muud kui risti ja iggapáwase árrasur-
retamisse te. Minne kuhho ial tahhad, otsi,
mis joud annab; sa ommeti ei leia kórgemat
teed taewast, egga parremat Ma peált, kui
pühha risti teed. Sea ja toimeta keik kúl omma
tahtmist ja moistust móda; siiski sa ei leia muud
kui et ikka tulleb kannatada, olgo heal meel,
ehk meelt wasto; ja nenda ikka leiad risti. Sest,
ehk sa saad wallo tunda ihhus, ehk saad hin-
ges kannatada waimo kiusatust.

4. Wahhel leiad ennast Jummalast mah-
hajáetud ollemast, wahhel jälle árritud liggi-
messes, ja mis weel ennam; saggedaste olled
isseennesele túlliks. Ja ommeti ei úhhegi nou
egga rómustamisse lábbi, sa ei sa peásta ehk
ennesele kergitada, muud kui pead wasto pidda-
ma, ni káua kui Jummal tahhab. Sest Jummal
tahhab, et õppid kannatama omma waewa il-
ma rómustamatta, ja et ennast heidad Temma
alla hopis, ja et willetsusse lábbi sedda ennam
saaksid allandatud. Ei tunne úkski ni selgeste
árra Kristusse waewa, kui se kes on kannata-

nud selle sarnast. Sepärrast on rist ikka wal-
mis ja otab sind. Kuhho ial josed, ei sa peä-
se, sest et isseennast ikka kannad ennesega, ja
iggast kōhhast leiad isseennast ja omma risti.
Wata taewa pole üles ehk mahha Ma peäle,
wata ennese ümber ehk ennese sisse; ikka risti
leiad ja ikka kannatusse pead kinnipiddama,
kui süddame rõmo sa tahhad ja iggawesse ello
Eroni.

5. Kui heal meel risti kannad, siis rist sind
wõttab kanda, ja sind aidata waewa otsa lätte
sada, ehk kül sedda siit mailmast ep olle leida.
Kui pahhal meel risti kannad, siis isseenne-
sele pakko peäle panned, ja teed ennesele sure-
mat waewa ja ommeti pead sedda wäljakan-
natama. Jah, kui ühhe risti mahha heidad,
warsti siis on teine tullemas ja wahhest raskem
weel.

6. Ehk mõtled wahhest, et peäsed, kust üks-
ki surrelik ei woi peästa. Ei olnud pühhadki
ilma ristita egga ilma kiusamatta siin mailmas.
Ka ei olnud meie Issand Jesus Kristus tun-
digi ilma rasket waewa näggematta, ni kaua
kui olli ellamas mailmas. „Eks Kristus
sedda piddand kannatama ja omma au-
sisse minnema?“ Luf. 24, 26. nenda Tem-
ma isse ütles. Kuida sinna siis teist teed tah-
had otsida, kui sedda kunninglikko teed, mis on
pühha risti te!

7. Kristusse ello olli üsna rist ja kulluta-
minne, ja sinna ennesele otsid rahho ja rõmo?
Sa ennast pettad; tõeste ennast pettad, kui
teist otsid kui waewa ja willetsust, sest et inni-

messe päwad on täis herdust, ja ello ümber-
ringi on märkitud ristiga. Ja sedda fange-
maks kegi waimus on lainud, ikka sedda sure-
mat risti temma weel leiab; sest se wallo, et
teab ennast woõra ollewad, lähhab armastus-
sest temmale ikka sedda raskemaks.

8. Ommeti temma ei olle keige se mitmesug-
guse ahastusse sees mitte ilma jahutamisse
Kergitamist katismatta; sest ta jo tunneb et risti
Kandmisest keigesurem kasso temma kätte tul-
leb. Sest kui ta omma melega on heitmas
risti alla; siis keik willetsusse kibbe saab mu-
detud Jummalä römüstamisse kindlaks lotus-
seks. Ja sedda ennam lihha ruskus pekse-
takse kiusatusse läbbi, sedda wäggewamaks
waim lähhab seestpiddise armo läbbi. Mitto-
Ford waim willetsusse ja ahastusse läbbi ni
Kangeks lähhab, et ei tahhakski ennam olla
ilma waewa egga wallota; sest et risti polest
hea melega tahhab olla Kristusse sarnane, ja
et ussub ennast Jummalä melest sedda armsa-
maks sawad, sedda ennam ja sedda raskemat
ta jouab kannatada Temma pärrast. Ep olle
se innimesse jouust, waid Kristusse armust,
mis kadduwa lihale annab ja sadab, et wai-
mo wäe läbbi, sellegi peäle hakkab ja hea me-
lega seddagi teeb, mis ta isseennest ei tahhaks,
ja kuit püab peästa.

9. Ep olle innimesse mele pärrast mitte, risti
Kanda, risti armastada, ihho waewada ja ikke
alla sata, au põlgada, teotust heal meel ennese
peäle wõtta, isseennast läilaks piddada, ja so-
wida et tedda läilaks petakse; rahhul olla kei-

gefugguse willetsusse ja kahjoga ja ilmalikko kasso ihhaldamatta jätta. Kui lodad isseenese peäle, ei sa jowa keigest sest siis ühtegi. Ugga lodad sa Jummalala peäle, taewast siis antakse sulle wägge, ja mailma ja lihha heidetakse so melewalla alla. Ka waenlast, kurratit, sa siis ei kardad, kui usk on so sõariistaks ja Kristusse rist on so tähhaks.

10. Walmista end siis, kui Kristusse hea ja tru fullane, omma Issanda risti kanda mehhe wisil, kedda risti podi, et sind armastas. Walmista ennast mitme willetsusse ja sure waewa wasto, mis pead kannatama se waewalisse ello sees; sest rist tulleb so kätte, kus ellad ja ligud, ja risti sa etteleiad, kuhho ennast wöttad ärrapeita. Nenda ka so luggu peab ollema, ja ep olle teist nou, et peäseksid kurjast kuusatussest, kui et wäljakannatad. So Issanda karrikast rõmoga, kui tahhad olla Temma sõbber ja ossa sada Temmast. Jah hutamist jätta Jummalala holeks; tehko Temma selle polest isse nenda, kui on Temma hea tahtminne. Ugga sinna olle walmis mitmesugguse kuusatusse selka sattuma, ja panne sedda rõmuks, sest „et sellesinnatse aia kannatamisfed ep olle ühtegi wäärt selle au wasto, mis meile peab ilmutadama“ Rom. 8, 18. ja kui ehk ainouksi keiki olleksid wäljakannatanud.

11. Olled sa ehk nisugguseks sanud, et willetsus sul on magus, ja on so mele pärrast Kristusse pärrast, siis olgo sul teada, et sul on hea luggu, sest et jubba Ma peält olled

leidnud Paradisi kätte. Uggaa ni kavaa kui kannatamine sul alles on raske asi, ja sa püäd pöggeneda; ni kavaa on sul pahha luggu weel, ja willetsused on iggas paikas so järrele kaimas.

12. Walmistad sa ennast kannatamise ja surma wasto, mis wasto sa walmis pead ollema iggal aial, siis saab pea parremaks so põlli, ja sa leiad rahho. Eht kül olleksid kistud Paulussega kolmandamast taewast sadik, siiski sa ei woiks julge olla, et ei tulleks ükski willetsus sulle kannatada. „Minna, (ütleb Issand Paulusse pärrast,) tahhan temmale näidata, kui paljo ta peab kannatama Minno nimme pärrast.“ Apost. teg. 9, 16. So ossa polle muud kui kannatamine, kui Jesust tahhad armastada ja allati Sedda tenida.

13. Andko Jummal, et sind peaks wäärt arwatama kannatada Jesusse nimme pärrast. Oh mis suur au olleks sul siis; mis rõmustel leminne olleks pühhadele, ja mis kallis õppetuse liggimesselegi sest tulleks! Sest kannatust keik kiitwad, et kül pissut neid on, kes heal meel tahtwad kannatada. Kullab sa peäksid heaks wõtma, suggu kannatada Kristusse pärrast, sest et paljo neid on, kes kibbedamat kannatawad mailma pärrast.

14. Et ühhe surrewa ello pead ellama, se olgo alla so meles; ja sedda enam innimenne surret isseennesele, sedda enam temma hakkab ellama Jummalale. Ei woi ükski kätte sada taewalikko asja, kes ep olle ennese peäle wõt-

nud kannatada Kristusse parrast. Ei olle ükski assi armsam Jummalale meelest, egga sada ka õnsamat põlwe mailmas, kui kannatamine Kristusse parrast, mis sa heal meelel ennese peäle wõttad. Ja kui sul lubba olleks ennesele wallitseda, paljo enneminne siis peaksid tahtma waewa kannatada Kristusse parrast, kui rõmustamisele jahutamist omma süddamele, et täieminne sa woiksid olla Kristusse nõo järrel ja keige pühade suggust. Sest meie ei sa mitte au sisse, egga sa meie ka meleparrandamise joudo kätte, rõmo ja ilmalikko hea põlwe läbbi, waid paljo enneminne suurt waewa ja willetsust kannatades.

15. Olleks middagit ollewad, mis, õnnistusse polest, innimesel parrem olleks ja tullusam, kui kannatamine, wist Kristus siis olleks sanna ja teoga se peäle juhatanud. Ugga ommad jüngridki, kes Temma järrel käisid, ja keik neid, kes tahtsid Temma järrel käia, maenitses Temma selge sannaga, risti kanda, üteldes: „se salgago isseennast ärra, ja wõtko omma risti iggapääw ennese peäle, ja käigo minno järrel.“ Luk. 9, 23. Separrast, kui keik on läbbiloetud ja ärramõeldud, siis olgo keigewiinne sanna ikka se: et meie mitme willetsusse läbbi peame Jummalale riki minnema.

Räimisefest Kristusse järrel.

Kolmas ramat.

Seestpiddiseft römustamisest.

I. Peatük.

Kristus rägib usklikko hingesse.

Oh et ma kuleksin, mis mo hingesse rägib Jummal, Issand. Onnis on se hing, mis kuleb Issandat ennesele rägivad, ja kätte saab römustamise sanna Temma suust! Onsad on need kõrwad, mis kuulwad Jummal maenitsemisse sallajat heält, ja ei panne tähhele maailma ukkutawa kárra. Jah, wággá onsad on need kõrwad, mis ei wóitta kuulda wáljaspiddist sanna, waid kuulwad tóe sanna, mis óppetab seestpiddi innimesse seest. Onsad on need silmad, mis surest tähhele ei panne wáljaspiddist asja, waid on póórdud selle peále, mis on seestpiddine. Onsad on keik need, kes seestpiddise sisse tungiwad, ja iggapáwase saggeópimisse lábbi, ennast ikka sedda enam püüdwad walmistada, árromoista taewalikud salalajad asjad. Onsad on need, kes püüdwad ennast anda hópis Jummal ommaks, ja en-

nast lahti lõwad teigest sest, misga mailm sedda kelab.

2. Kanna sedda mees, mo hing! Panne omma ihholikko himmustamisse ukse kinni, et saaksid kuulda, mis sinnusse rägib Issand so Jummal. So armastud Issand nenda sulle ütleb: „Minna ollen se te, se tõdde ja se ello.“ Joan. 14, 16. Jä minno sisse, siis leiad rahho. Ärra mõtle nende asjade peäle, mis Ma peäl on, muud kui nende peäle, mis on üllehel. Polle jo mailma assti muud kui eksitamine! Ja mis kasso sulle sadab keik mis on lodud, kui olled Lojast mahhajäetud? Jätta siis mahha keik mis on mailmast, ja anna ennast waikseste ja truieste omma Loja kätte, et õnnistus woiks olla so hingel.

2. Peatük.

Et tõe sanna seestpidi rägib ja waikseste.

Rägi, Issand! sest so fullane kuleb. Minna ollen So fullane, „anna mulle moistust, et ma tunnen so tunnistussed.“ Laul 119, 125. Põra mo südda se sanna peäle, mis tulleb So suust; kui kaste wannugo So kõnne. Ennemuiste Israeli lapsed ütlesid Mosesse wasto: „Rägi sinne meiega, ja meie tahame kuulda, ja ärgo rägigo Jummal meiega, et meie ärra ei surre.“ Ei mitte nenda minna, oh Issand! Ei minna nenda sind

passu; waid enneminne prohwetü Samueliga hüan allandikkult ja süddame pohjast: „Rägi, sest so sullane kuleb.“ I Sam. 3, 10. Ärgo rärgigo mulle Moses egga ükski prohwet; rägi Sinna mulle Issand Jummal, kes sa waimo annad ja tarkust keikite prohwetidele; sest sinna woid mind täieste õppetada, ja ilma nendeta; agga ilma Sinnota nemmad ei woi ühtegi tehja.

2. Sanno woiwad kül ütelda; agga waimo nemmad ei anna. Kauniste kül rärgiwad, agga kui Sinna wait olled, egga nemmad siis süddant ei liguta. Kirja tähte nemmad kätte saatwad; agga Sinnust tulleb ärratundminne. Callajaid asjo nemmad üllesrärgiwad; agga Sinna selletad ärra, mis tähhendawad. Käs, ko nemmad kulutawad, agga Sinna aitad täita. Teed nemmad juhhatawad; agga Sinna annad julgust teed kätia. Nende õppetaminne on wäljaspiddine; agga Sinna õppetad ja walgustad süddamed. Nemmad hüüdwad su sannaga; agga Sinna annad kuulmissse kõrwa ja ärramoistmist.

3. Sepärrast ärgo mulle rärgigo Moses, waid rägi Sinna mulle, Issand, mo Jummal! Sa iggawenne tödde! et ma wahhest ei surre ilma wilja kandmatta, kui wäljaspiddi agga saan maenitsetud ja ei sa waimo wägge kätte; ja et mulle ei sa nuhtlusseks sanna, mis ollen kuulnud, agga polle teinud; mis ollen ärratunnud, agga polle armastanud; mis ollen uskunud, agga ep olle piddanud. Rägi siis sinna, oh Issand! sest so sullane kuleb. „Sul

on iggawesse ello sannad." Joan. 6, 68. Rågi mulle mo süddame rõmustamisfeks ja mo ello parrandamisfeks; agga Sulle tulgo sest fitus, ja au, ja auustus iggawest.

3. Peatük.

Et Jummalala sanna allandusfes peab kuuldama, ja et paljo neid on, kes sest ei holi.

"Kule, mo poeg, mo sannad, need feigefalimad sannad, ja mis lähhäwad ülle feige kirjatundjatte ja tarkade tundmisse. Minno sannad on Waim ja on ello, ja ei tulle neid arwata innimeste mõttet mõda. Ei pea nemmad saatma tühja melehead, waid ilma sanna lausumatta peab innimenne neid kuulma, ja feige allandusse ja waimolikko tundmisse sees neid wastowõtma."

Ja minna ütlesin: Wägga õnnis on se mees, kedda Sinna Issand targaks teed, ja õppetad tedda Omma kässo õppetust, et Sa temmale rahholist asja sadad kurjal aial, et temma südda järrele ei anna.

2. "Minna, råkib Issand, ollen prohwetid õppetanud algmissfest sadik, ja tännapäini, Ma ei jätta mitte råkimatta feikile innimestele; agga paljo on neid, kes on süddamest kanged, ja ei kule Minno heäle. Paljo on neid, kes

Tuultwad paljo enneminne mailma, kui Jummalat; nemmad tewad paljo enneminne omma lihha tahtmist möda, kui et teeksid Jummalale mele pärrast. Mis mailm pakkub, se on aialikkust, ja wähhä küt; süski nemmad tedda teniwad sure ahnussiega. Minna tootan feigeüllemad ja iggawessed hüed; ja tuimaks ommeti jäwad surrelikko innimeste süddamed. Kes tenib Minna ja kuleb Minna sanna iggas asjas, ni hooltsaste, kui mailma tenitakse ja temma jummalala? „Håbbene Sidon“ Jes. 23, 4. rägib merri. Ja küsid sinna: mis asja pärrast? kule siis mispärrast: Ühhe Ma lappikesse pärrast kääikse pitka teed; iggawesse ello pärrast monni ei ligu jalgagi paigast ärra. Ühhegi alwa kasso otsiwad; monne koppiko pärrast waidlewad et hääbi; ühhe tühja asja pärrast, ühhe nattokesse pärrast mis neile lubbatud, ei karda nemmad waewa, olgo õ aeges ehk päwal.“

3. Agga, halle on räkides! ühhegi ilmafadumatta warra, ühhe üllekalli palga, feigesurema au ja ilma lõpmatta õnnistusse pärrast, agga pistut waewa nähha, se on neile tülliks. Lõ punnaseks, sinna laisk ja nurriseja sullane, et neid leitakse suremas holes ollemast omma hukkatusse pärrast, kui sind, et woiksid iggaweste ellada. Nemmad rõõmsamaks sawad tühjas lotusses, kui sinna tõsises. Nende lotus mittoford lähhäb nurja; agga Minna tootus ei petta keddagit, egga lasse tedda hukka minna, kes Minna peäle lodab. Mis Minna tootatud, sedda fätte annan; mis ollen ütelnud, sedda tõeks teen, sellele, kes otsant jääb Minna

armastusse. Minna ollen feige headusse tasuja, ja feige waggade kindel toetaja."

4. Kirjota need sannad omma süddame sisse, ja panne neid hästi tähhele; sest kiusatusse tunnil nemmad sulle tarwis lähhewad. Mis luggedes sa ei moista, küllab selgeks se sulle saab läbbikatsmisse päwal. Rahhega tullen katsma ommad ärrawallitsetud: kiusatussega ja rõmüstamisega. Ja kaks jutluse sanna Ma neile iggapäaw ütlen; essiminne et Ma neid nomin; teine, et ma hea peäle neid maenujen. „Kes Mind põlgab, ja ei wõtta Minno sanna wasto, sel on jo se, kes temma peäle kohhut moistab.“
Joan. 12, 48.

P a l w e

pühha hole armo pärrast.

5. Issand, mo Jummal! mo ainus warra olled Sinna! Ja kes minna ollen, et julgen Sinnoga räkida? So feigewaesem sullane ollen ja alw ussike; waesem ja alwem kui moistan ja julgen üllesräkida. Mõttele isse, oh Issand, et ma ep olle middagit; et mul ep olle middagit, et ma ei joua middagit. Sinna ainouksil olled hea, õige ja pühha; Sinna jouad keik; Sa annad keik; Sa täidad keik; üksnes patoteggiat jättad täitmatta. Pea meles Dmna hallastusse, ja täida mo süddant Dmna armoga, Sinna, kes Sa ei tahha et So teud õlleksid täitmatta ja üksna tühjäd.

6. Mis minna waene sudaksin se waetwalisse ello sees, kui So hallastus ja arm mind ei toetaks? Ührra põra Omma pallet mitte ärra minnust, ja ärra jätta Omma katsmatullemist mitte pitka peäle; ärra wotta Omma rõmus- tamist mitte ärra mo kääst, et mo hing Sinno ees ei saaks nisugguseks, kui Ma, mis on ilma weeta. Issand õppeta mind teggema So taht- mist; õppeta mind So ees kääma ausaste ja allandustes; sest Sinna olled mo tarkus, kes Sa ärratunned keik mo teed, ja olled mind ärratunnud enne mailma algmist, ja enne kui mailmale sündsin.

4. Peatük.

Et inimenne tões ja allandusses Jum- mala ees peab kääma.

„Mo poeg! kää tõe sees Minno ees, ja om- ma süddame rummalusses otsi Mind allati. Kes tõe sees kõnnib Mo ees, tedda hoitakse kur- ja kiusatusse eest, ja tõdde peastab tedda ef- fiatte kääst ja dälatte teotamissist. Kui tõdde sind on wabbaks teinud, siis olled sa wast õiete wabbat, ja ei wotta sa siis hoida inimeste tühjast lobbisemissist.“

Tõssi on, Issand, nenda kui ütled, ja ma pallun sepärrast, et nendagi minnoga sünniks. So tõdde õppetago mind, hoidko mind, ja olgo mo jures mo ello otsani. Tä peästko mind

Teiaest kurbast himmudest, ja maailma armastamast; täies süddame wabbadusfes siis saan kâia Sinnoga.

2. „Ma tahhan sind õppetada (ütleb tõdde) keik mis on õige, ja on Mo mele parrast. Mõttele omma pattude peäle ja olgo sul wägga pahha ja halle meel nende parrast, ja ärra arwa ennast middagit ollewad omma hea tegude parrast. Pattune olled ja olled mitme himmo holeks ja wõrgutud nende sees. Isseenesest sa püäd tühja; langed järsko; pea woidetakse sind ärra; seggatakse sind ja sadetakse sind hopis laiale. Ep olle sul ühtegi, mis parrast woiksid eitelda, agga paljo, mis parrast alwaks ennast pead piddama; sest paljo wae sem olled, kui isse tahhad mõttelda.“

3. Ei pea sinna siis sureks piddama ei middagit sest, mis sinna teed, egga kauniks sedda arwama, ehk kalliks, ehk immeks, ehk auwäärt: ei middagit löbbasaks ehk kido ja püüdmisse wäärt, muud kui sedda, mis on iggawenne. Ülle keige asjade olgo iggawenne tõdde so mele parrast, agga et olled ni wägga alw, se jälle olgo allati ja ikka so mele wasto. Ärra sa karda ühtegi; ärra sa laida ühtegi; ärra sa põggene ei ühhegi asja eest, muud kui omma eksituste ja pattude eest; ja olgo nennamad ennangi so mele wasto, kui keik ilmalik kahjo. Monned ep olle mitte õiglased täies Mo ees; waid tühja tarkusse ja uhkusse läbbi pettetud, tahtwad nennamad teada Mo sallajad asjad, ja ärramõolda Jummalä süggawust ja ei kanna hoolt isseennese ja omma õnnistusse

eest. Meedsinnatsed langewad sagedaste suurte
 tiusatuste ja pattude sisse, omma uhkusse ja
 tühja tarkusse läbbi; sest Minna ollen nende
 wasto."

4. "Karda Jummalä kangel, kohlut ja
 kohku Keigewäggewama wihha eest. Urta sa püa
 ärramöölda Keigeförgema teud, muud kui mötle
 ärra omma ülleastmissed; kui mitmes sa olled
 efsinud ja mis head sa keif olled teggematta
 jätnud. Monned leidwad omma pühha hoolt
 üksnes ramatutte seest, monned piltide peält,
 monned jälle tähtede ja sannade seest. Monned
 kandwad Mind ommas suus, agga südda ei
 tea Minnust ühtegi. Teisi jälle on, kes mois-
 tusse polest on walgustud, ja kes allati sedda
 püüdwad, mis on iggawenne; kes ei armasta
 paljo kuulda ilmalikkuiist asjust, kes ennastele
 kahjukski arwawad, et omma ihho tarwidusse
 pärrast murret pearwad kandma; ja need sa-
 wad kuulda, mis tõe Waim nende sisse rägib.
 Sest Temma õppetab neid, läilaks pidama
 keif mis on Ma peält ja armastama sedda,
 mis on üllewelt; hopis unnustama maailma ja
 taewa iggatsema ööd ja päwa."

5. Peatük.

Keigest sest mitmest, mis peäle Jum-
mala armastus innimest sadab.

Ma kidan Sind, taewane Jsssa, mo Jss-
sanda Jesusse Kristusse Jsssa, et wäärt pidda
sid mind waest, möttelda mo peäle. Oh hal-
lastusse Jsssa; oh keige römustamisse Jum-
mal, ma tännan Sind, et mind, kes ma So
römustamisse wäärt ei olle, römustad keige
mo willetsusse sees. Ma kidan Sind järgeste
ja nimmetan So au, So ainosündinud Poia-
ga ning trööstia pühha Waimoga nüüd ja
iggaweste. Oh, Jssand Jummal, Sa mo
pühha söbber! Kui Sinna tülled mo süddame
sisse, siis wöttan öiskada mo seestpiddise inni-
messe polest. Sinna olled mo au ja mo süd-
dame rööm! Sinna olled mo lotus ja olled
mulle warjuks abhastusse päwal.

2. Agga et armastusses ma alles nödder
ollen ja ep olle weel täielinne mo waggadus,
sepärrast on mul tarwis et saaksin kinnitud ja
jahhutud Sinnust. Olie siis saggedaste mind
katsmas ja pühha farristamisse läbbi mind öp-
petamas. Peästa mind keigest pattusest taht-
misest ja te mo süddant terweks keigest tallit-
sematta himmudest, et parrandatud, ja diete
pühastud seestpiddi mo seest, ma saaksin kól-
bawaks armastada, wäggewaks kannatada,
ja kindlaks jada seisma otsani.

3. Armastus on kõrge ass'i, ja töeste suur
warra. Armastus ainouksi kergitab keik wae-

wa, ja kannatab tassase melega feik mis on seggane. Sedda feigeraskemat kannatab armastus ilma tüllita ja teeb maggusaks ja su pärrast feik mis on libbe. Jeesusse armastus sadab suri teggusid teggema ja ärratab püüdma ikka sedda wäggewamaid. Armastus püab sedda, mis on üllewelt, ja ei anna ennast taggasi piddada neist asjust mis on Ma peält. Armastus tahhab wabbat olla ja emal feikist ilmalikkust himmudest, et ei saaks seggatud temma seestpiddine selletaminne, ja et temma ei saaks wörgutud monne aialikko kasso läbbi, ehk et monne kahjo läbbi temma wahhest ehk koggone ei kauks. Ep olle sedda maggusamat asja kui armastus, egga sedda kindlamat, ja kõrgemat, ja laiemat, ja rõõmsamat, ja täiemat, ja parremat, ei taewas egga Ma peäl. Sest armastus on Jummalast sündinud „ja kes armastusse sisse jääb, se jääb Jummalasse, ja Jummal temma sisse.“ I Joan. 4, 16.

4. Armastus lennab, joseb, rõmustelleb, on wabbat, ja ei anna ennast taggasi piddada. Armastus annab feik, feige eest; ja temma kâ on feik, feige sees; sest et ta rahho leiab feige pärrast, keigekõrgema seest, kelle seest tulleb ja wolab kätte feik, mis on hea. Armastus ei wata anni peäle, muud kui andja peäle kâib temma mõtte feige hea pärrast. Armastus ei pea wahhet, waid on tulline allati. Armastus ei tunne waewa; ei arwa waewa miks, püab ennom kui jouab, ja ei kaeba ial et ei jouaks, sest et usjub ennast joudwad feik,

ning keif omma meelwolda antud ollewad. See parrast jouab armastus ka keif, ja teeb paljo, ja on temmal ka hea nou kordasaminne; ja teine, kes ei olle armastusses, se ennast tunneb woimato ollewad, keige hea tarwis.

5. Armastus on ikka walwamas; magga Deski ep olle temmal und; arrawassitud ep olle temma laisk; rohhtud, ei sa ükski tedda allawautada; arraehmatud ei sa temma seggatud, ja otsekui tulleleef ja põllew lüht, lööb temma wälja, ja tungib keifist läbbi. Kel on armastus, küllab se teab mis temma heäl hüab; sest tulline ihhaldaminnegi on Jummalala kõrwa ees üks hüüdmisse heäl, mis ütleb: Mo Jummal, Sa mo armastus, Sa olled hopis minno; minna hopis Sinno parrast.

6. Te mind armastusses wäggeramaks, et öppin arramaitsema süddame seestpiddise melega, kui wägga maggus on armastus, ja armastusses uinuda ja löppeda temmas. Pid dago armastus mind, kui tullises holes, ja ennesest arra olles, ma ennast wõttan üllendada isseennese üle. Poulda kü tahhaksin armastusse laulo; káia tahhaksin Sinno järrel, mo söbber, armastusse kõrgusse. So kitusses löpko, armastusses õiskades, mo südda. Ennam tahhaksin armastada Sind, kui isseennast, ja mind ennast üksnes Sinno parrast; ja armastada Sinno sees keiti, kes Sind tõeste armastawad, nenda kui armastusse kásk káskib, mis Sinnust wälja paistab.

7. Armastus on kerme, selge, wagga, teeb head süddamele, ja on üpris wägga rõmus;

armastus on wallus, kannatlik, tru, hoolakas, pitkameeliline, mehhe wiisil, ja ei püa tal isse ennast. Sest kui kegi isseennast püab, se taganeb armastusfest. Armastus näab keik; on allandik ja aus; armastus ei anna järrele, ep olle fergemeeliline, egga himmusta tühja; armastus on kassin, ja puhhas, on kindel ja rahholinne ja on iggapiddi hästi hoitud. Armastus heidab ennast teiste alla; kuleb ülle matte sanna; peab alwaks ja läilaks isseennast; annab allandusfes ja fitusfes ennast Jummalale hõleks, Tedda uskudes ja lotes Temma peäle; siiski kui Jummal abbi kelab; sest et ilma wallo katsmatta ei woi ükski ellada armastusfes.

8. Kes ei olle walmis kannatama keik, ja ellama sõbra tahtmist möda, ep olle se wäart, et armastajaks tedda hütakse. Armastaja peab hea melega ennese peäle wõtma, keik mis raske ja kibbe, sõbra Jesusse pärrast, ja ei pea ükski willetsus Temmast tedda lahutamama.

6. Peatük.

Kust ärratunnukse, kas kegi on dige armastaja.

„Mo poeg, ei olle sa weel kange, walgustud armastaja!“ — Mikspärrast nenda, oh Issand?

„Gest et wáhhá waewa párrast olled mah-
hajármás sedda, mis sa forra hakkand, ja et
olled wággá ahne jahhutamisse peále. Kange
armastaja jááb kiusatusse seisma kindlaste,
ja et ussu mitte waenlase kawwalad nouand-
missed. Otse nenda kui Ma temma mele pár-
rast ollen, kui ta kássi hásti káib; nenda ep
olle Ma ka mitte temma mele wasto, hádda
tunnil.”

2. „Walgustud armastaja ei wata mitte
ni surest sóbra anni, kui andja armastusse
peále. Temma ennam peab andja heast taht-
missest, ja lulle keige annette peab temma sóbra
ennast. Nus armastaja, ei hinga se anni sees,
waid lulle keige annette, on temma hingamas
Minno sees. Ep olle sepárrast weel keik otsas,
et sa ehk wabhest Mind, ehk Mo rahho, ni
selgeste ei tunne, kui tahhaksid. Gest se selge
ja maggus tundminne, mis wabhest sind tái-
dab, se tulleb armust mis so ká, ja on taewa
ettetundminne, mis peále sa mitte lullewággá
julge ei woi olla, sest se tulleb ja láhháb. Ug-
ga kui olled woitlemas kurja kiusatuste wasto,
mis súddame peále káiwad, ja pólgameas kurja
sisseandmist; siis sul on waggadusse márk enne-
ses, ja et olled middagit wáárt.”

3. „Árra ennast siis mitte anna petta neist
wodraist luulmissist, mis morne asja párrast
so súddamesse tungiwad. Já omma nous se
kindlaste, ja olgo Zummal allati so meles.
Ka ep olle se pettusse assi, kui wabhest jársko
tunned ennast listud ollewad taewalikkuist nág-
gemissist, ja warsi jálle omma súddame óppind

rummalusse sisse ennast taggasi langewad. Sest sedda sa enneminne kannatad omma tahtmisse wasto, kui et sedda isse omma kätte olleksid saatmas; ja kui se on so mele wasto, ja sa kahhetted sedda teigest süddamest; siis on sul sest enam kasso, kui kahjo."

4. „Teada olgo sul, et wanna waenlane alati on walmis keelma so head püüdmist ja sind ärraawwatellema teigest waimolikust sagedepimisest; ja et sa ei pea mõtlema sedda, mis on pühha egga Mo kannatamist omma mele tulletama; egga omma patto hädda ärraawama; egga walwama omma süddant; egga olla ses heas nous, wäggewamaks sada roogadusses. Mitme pahha mõtte peäle sadatemma sind, sest et ta sulle tahhab tehja tüddi ja pahha meelt, et ta sind woiks taggasi pidada palwest ja pühha kirja luggemisest. Temma ei falli süddamelikko pattotunnistust, ja kui joud talle annaks, küllab temma sind siis ka telaks pühha lauale kaimast. Ärra wotta tedda uskuda, ja ärgo sago temma sind kurwastama, ehk temma kü omma walskusse kōied sagedaste sulle wäljapanneks. Olle temma peäle kaimas, kui ta kurjad ja rojased mõtted on fossimas so süddame sisse, ja ütle temma wasto: Taggane sa rojane waim; lõ panna seks sa teigealwem! wägga rojane olled et julgud seddasuggust rākida mo süddame sisse. Taggane minnust, sa tigge eksitaja; ei pea sa minnust jāggo sama; waid Jesus wõttab mo jures olla, se wahwa woitleja, ja sinna saad habbisse. Enneminne tahhan surra, ja teiksuggust

pina ärrakannatada, kui sinno nousse heita; — olle wait; ja teletumaks; ei ma ellades sind tahha kuulda, ehk sa kül monda waewa mulle weel ärramõttled. Issand on mo walgus ja mo õnnistus; kedda ma peaksin kartma? Ehk kül so wäggi leri mo wasto peaks üleslõma; ei siiski ma karda. Issand on mo abbi ja mo ärrapeästja!“

5. „Woitte kui wapper woitleja, ja kui wahhest nõdrussest langed, siis katsu et saad suremat joudo, lotes mo surema armo peäle. Sure hõlega hoia, et wahhest sa kalliks ei lähhä omma melest, egga surelisseks. Gest jo mitto on sattunud eksitusse sisse, ja sawad wimaks ni pimmedaks et neile abbi ennam kussagilt ei olle leida. Maenitsusseks, ja et allati wõttaksid allandusses kãia, olgo nisugguste sureliste ja keige nende langminne so meles, kes on isse ennast tãis.“

7. Peatük.

Arm tulleb warjule hoida allandusse warjo al.

„Mo poeg! Parrem ja tullusam sul on, kui warjule hoiad pühha kole armo, et sa ei surustelle egga paljo sest ei rãgi; egga sedda ei kida ommaks tõõks; waid et enneminne ennast pead lãitaks, ja allandusses mõttled, sedda armo so kãtte antud ollewad kui ühhe kõlwato

Kätte. Ürra sa pea mitte wägga kowwaste
 Finni sest tundmissest, sest pea se woib hopis
 teiseks sada. Mõttele, armo tunnil, kui alw ja
 waene sa olled, kui olled armust ilma. Ja ep
 olle waimolikko ellamisse wäggewamaksfamist
 mitte ainapäinis sest, et sul jahutamisse arm
 on kää, waid et allandikkult ja kannatlikkult
 wastogi wöttad, kui sest ilma pead ollema, ja
 nendagi, et palwe holes siiski sa ei wähhene,
 egga omma teise töö eest, mis sul on teha, sa
 hoolt ei jätta kandmatta; waid et, sedda mö-
 da kui tead ja jouad, hea melega teed, feik
 mis on so kohhus, ja et sa ennast ei wotta
 ülle kää heita, se kuiwa ehk mele abhastusse
 pärrast, mis sul on kää."

2. „Sest paljo on neid, kes warsi on nur-
 risemas ja otsekui nõrko jäämas, kui nemmad ei
 tahha warsi korda sada. Ja ommeti ep olle
 innimesse kää mitte temma te; waid Jummal
 kää on anda ja rõmustada millal Temma tah-
 hab, ja kui paljo Ta tahhab, ja kedda Ta
 tahhab, ja sedda möda kui on Temma mele
 pärrast, ja ei mitte ülle selle. Monned on me-
 letumal wisil isseenast rikkunud, pühha hole
 armo tundes, sest et ennam püüdsid kui joud-
 sid, ja et omma nõdrusse ilma luggu pidda-
 matta, ennam teggid omma süddame himmus-
 tamisse järrele, kui omma moistusse tundmist
 möda. Ja et nemmad suremaid asjo on püüd-
 nud, kui ollid Jummal mele pärrast, sepär-
 rast on nemmad kää pea kautanud armo. Ilma
 abbita nemmad jäid, ja waeseks ja mahhajäe-
 tud, kes ollid otse taewa omma pessa teinud;

et allandatud ja waeseks lainud, nemmad ei piddand surustellema omma ennese süddame melest, waid Minno tiwade alt armo wotma. Agga kes armo hilja on kätte sanud, ja Jumala teed weel õiete ei tunne, need pea sawad pettetud ja lähhäwad nurja, kui nemmad nende nou järrele ei te, kes jo ennam on jone peäl."

3. „Kui enneminne tahtwad tehha omma meelt möda, kui uskuda neid, kes jo ennam on näinud, siis waewalisse otsa sawad, liati weel, kui nemmad ommast noust ommeti ei tahha lasta ennast taggasi piddada. Arwaste kül need, kes arwawad ennast targad ollewad, allandikult ennast andwad teistest juhhatada. Parrem on wähhä tarkust, mis on allanduskes, ja wähhäma ärratundmisega, kui suur tundmisese rikkus tühja kütlemisega. Parrem sul on, et sul on piisut, kui et sul olleks paljo, mis läbbi surelisseks woid sada. Ei te se meelt möda, kes agga rõmo holeks ennast annab, ja ei mötle omma endist waesust, egga õiget Jssanda kartust, mis ikka kardab ennast lahti sawad, korra kätte antud armust. Ei olle ka sel weel õiget pühha tarkust, kes meelt ärrahaidab, kui tal on seggane assi, ja temma on willetsusse al, ja kes ep olle ommast mõttest egga melest ni julge, kui on ta kohhus."

4. „Kes rahho aial hopis kartmatta tahhab olla, tedda leitakse woitlemisese aial saggedaste liigkurwaks ja arwaks samast. Kui ikka moistaksid olla allandik, ja ommast melest keigewähhem, ja tallitseda omma waimo, ei sa siis ni ussinaste saaksid kimpusse, egga wõrgutamisse

paelte siise. Hea nou on se, et kui pühha hõle waimo kätte olled sanud, sa warsi olled mõtle mas, mis siis tulleb, kui walgus jälle lähhäb. Ja kui minneminne on kã, mõtle siis, et ehk walgus ka jälle ueste so kätte woib tulla, mis so maenitsusseks, agga Minno auuks, nattokes seks aiaks, so kãest ärra ollen wõtnud."

5. "Misuggune läbbikatsminne on sul tullu sam, kui et keik so asst kãiks hästi ja sinno tahtmist möda. Gest mis innimenne wãart, ei arwata sedda mitte jelle järrele, kas ehk paljo ilmutamissi ehk rõmustamissi temmal olnud; egga kas ta hästi kätte on sanud pühha kir ja luggemissed; waid kas temma on õiges allandusses, ja tãis Jummalä armastust; kas ta ikka otsib selgeste ja keigest süddamest Jum mala au; kas ta isseennast ei mikski pea ja lãilaks; ja enneminne tahhab, et teisedki lãilaks tedda peawad piddama ja tedda allandama, kui et surest neist saaks auustud."

8. Peatük.

Et innimenne ei pea mikski ennast pid-
dama Jummalä ees.

Ma tahhan omma Issandaga rãkida, et kũl ollen põrm ja tuhke. Kui enamaks ennast wõt-
taksin piddada, wata, siis olleksid Sinna mo wasto; ja mo pattud rãgiwad õiget tunnis-
tust õlles, ja ei woi ma sedda mitte walleks

paäna. Agga kui ma ennast alwaks pean ja ei miiski panne; kui ma keif surustellemist mahha jätan, ja tunnen et ollen põrm; Sinno arm siis kallab mo järrele; So walguš siis tuleb mo süddame sisse, ja keif mis siis ial teifiti arwan, olgo sedda kül wähhä; se kaub kui tühhi assi ja ep olle sedda enam ollemas. Siis Sa mulle näitad mind ennast, mis ma ollen; mis ma olin; kust ma tulnud; sest ma ep olle middagi egga tea middagit. Kui mind jäetakse mo ennese holeks, wata siis ei olle ma middagi, ja selge nõdrus. Agga watad Sinna mo peäle, warši siis saan kangeks, ja ue rõmoga täidetud. Imme asse se on, et ühhes silmapilkmisses ni sureks saan tõstetud ning ni armolikkult wasto wõdetud Sinnust, kes ma omma ennese raskusse läbbi allati ollen waumas põrmusse.

2. Sedda keif teeb So armastus, mis mo ette jouab, ilma et ma sedda wäärt; mis ni mitmes waewas mind aitab; sure kahjo eest mind hoiab, ja (et ma tõt rāgin) otfata paljo kurja seest mind wäljakisub. Kui jõlledaste isseennast armastasin; siis kautasin isseennast; agga kui üksnes Sind otfisin, ja selgeminne Sind armastasin; mollemad siis leidfin, Sind ja mind ennast, ja tundsin armastussest weel selgeminne ärra ennast ei middagit ollewad. Sest Sinna, oh Sa keigelahkem, Sa teed minnoga keif ülle selle, mis ma wäärt; keif ülle sellegi, mis julgen lota ehk palluda.

3. Olle kidetud, mo Jummal, et, segipärast, et ma keige se hea wäärt ei olle, So armastus ja So ärraarwamatta hallastus

ommeti ial ei lõppe head teggemast neilegi, kes on tannamatta, ja kes ennast on ärrapõbrunud. Põra meid Sinno pole, et olleme tannalikkud, allandikkud ja jummalakartlikkud; sest Sinna olled meie joud ja meie wäggi.

9. Peatük.

Et keik taggasi peab sama Jummalasse, kes on keige asjade algminne.

„Mo poeg! Olgo Minna so essimenne ja wiimne, kui õnsaks tahhad sada. Keik so südame mõttede mõtlemissed siis sawad selletud, mis pattusel kombel ni saggedaste weawad so ennese ja lomade peäle. Sest, kui ühhegi asja seest isseennast otsid, kohhe siis saad rammotumaks isseenneses ja närttsid ärra. Sepärast mõtle keik Minnusse taggasi; sest Minna ollen Se, kes keik on annud. Panne tähhele keik wiimist mis on ollemas, ja kuida keik tulleb keigeüllemast hüest: siis saab sulle selgeks et keik asji lähhab Minnusse taggasi, kui keikside asjade algmisse sisse.“

2. „Minno seest, kui ello hallika seest, wõtwad keik, allamad ja üllemad, waesed ja rikkad, ellawat wet; ja kes walmid on, hea melega Mind tenima, need sawad armo, armo eest. Ugga kes au puab kätte sada ilma Minnota, ehk ühhegi mu asja seest rõmo tah-

tahhab leida; ei jä se ial rõmo sisse, egga tunne omma süddant laiemaks minnewad; waid mitme läbbi saab temma tüllitsetud, ja saab waeseks. Ei ühtegi head ei pea sa arwama omnaks tööks, egga ühhegi innimesse wagga dust ta ennese käest ollewad: waid keif arwa Jummal aauks, ilma kelleta innimesel ep olle middagit. Minna ollen keif annud, Ma keif jälle kätte tahhan ja korwaste Ma kässein et tänno Mulle peab tehtama."

3. "Se on se tödde, mis kelab kiitlemast. Ja kui taewame arm ja õige armastus süddamest asset on leidnud; ei siis wõtta waen, egga süddame wastoseisminne, egga ükski issearmastus ennam woimust. Sest Jummal armastus woidab keif ärra ja kosutab hinge joudo keikist. Olled sa kätte sanud õiget tarkust, siis wist rõmustelled ainouksi Minnust, ja lodad ainouksi Minno peäle; sest ep olle ükski hea, muud kui Jummal ükski, ja Temmal olgo auustus ja iggawenne wäggi."

10. Peatük.

Et maggus on, mailma põlgades,
Jummalat tenida.

Minna nüüd jälle tahhan räkida, oh Issand, ja ei mitte jada keletumaks; räkida tahhan mo Jummal, mo Issanda ja mo kunninga kuuldes, kes on taewas. Oh kui suur on Sinno

rikkusse maggus, oh Issand, mis hoiad isse ärranis neile, kes Sind kartwad! Agga mis Sa neile olled, kes Sind armastawad ja keigest süddamest Sind teniwad? Tõeste ilma räkimatta on Sinno tähhelepännemisse maggus, mis Sa rohkestes kätte annad neile, kes Sind armastawad. Keigeennamiste olled mulle üllesnäitnud omma armastusse au, et olled mind lonud, kui mind weel ep olnud olemas ja et Sa mind So ennese jure olled tagasi tonud, kui eksitusse tee peäl ma kõndisin, et Sind piddin tenima, ja olled käsknud, et Sind piddin armastama.

2. Oh Sa iggawenne armastusse kaew! Mis pean Sinnust üttelema? Kuida kül woiksin Sind unnustada, kes Sa mind wäärt olled arwanud, mõttelda mo peäle, et kül jo ollin ärranõrkund ja kaddund? Ennam kui julgesin lota, olled Omma poiale teinud, Omma hallastust möda, ja armo ja hallastust mulle üllesnäitnud ennam kui minna wäärt. Misga pean Sulle tassuma nisuggust armo? Eest ei olle jo keikile antud ärrasallata keik, ja mailmast ennast lahti lües, ellada üsna waimolikko ello. Ja, kas siis suur assi on, et Sind tenin, kedda tenida ommeti on igga loma kõhus. Ei pea mul suur assi ollema Sind tenida; agga suur ja imme assi on minno arwates, et nisugguse waese ja alwa wäärt arwad, tedda wastowõtta So teniaks, ja tedda ühhendada So armsa sõbradega.

3. Wata, keik on Sinno pärralt, keik mis mul on ja misga Sind tenin. Ja ommeti

Sinna paljo ennam mind tenid, kui minna Sind. Wata, taewas ja Ma, mis Sinna olled lonud innimesse tarwis, need on walmis ja tewad iggapääw mis Sinna neid olled käsknud. Ja sest ei sa kúl; inglidki olled seádnud innimeste tenistusseks. Agga ülle keige selle, olled innimest weel nenda auustanud, et olled tootanud isse tedda tenida, ja isseennast temmale anda.

4. Mis pean Sulle andma keige se tubhat Fortse armo eest! Oh et Sind woiksin tenida ni kaua kui Sa mulle ello päiwi annad! Oh et ommeti ühhe päwa au wáart jouaksin Sind tenida! Tõeste Sinna olled keige tenimisse, keige au ja iggawesse kitusse wáart. Sinna olled tõeste mo Issand, ja minna ollen So waene sullane, kelle kohhus on Sind tenida keigest wáest, ja ei ial laisaks sada Sind kitet. Se on mo tahtminne; se on mo püüdminne, ja mis mul waia, sedda wõtta armust Sa isse táita.

5. Suur on se au ja suur se auustus Sind tenida, ja keik muud láilaks piddada Sinno párrast. Sest suurt armo need sawad, kes ilma sundimatta ja hea melega ennast andwad Sinno tenistusse sisse. Nemmad leidwad kátte pühha Waimo keigemaggusamat tróostimist, kui Sinno armastusses nemmad keik lihha himmud alla on wautanud. Kátte sawad suurt mele wabbadust keik need, kes Sinno nimme párrast on káinud sedda kitsast teed ja on enneselt árra heitnud keik ilmalikko murret.

6. Oh sa kaunis ning armas Jummalatenistus, mis innimest täieste waggaks teeb ja pühaks. Oh sa Issanda wagga teniaste pühha seisus; sinus innimenne saab pühha inglide sarnatseks; saab Jummalamelepärraliseks; saab kartlikuks kurja waimudele, ja sure auustamise wäärt keige usklikkude ees. Oh sa armas, allaihaldamise wäärt sullase põlli, mis läbbi keigeüllem warra wälja saab tenitud, ja ilma otsata rõõm kätte tulleb.

II. Peatük.

Et süddame himmustamised peawad sama läbbikatstud ja tallitsetud.

„Mo poeg! paljo weel pead õppima, mis sa ei olle tännini õiete õppind.“

Ja mis siis, oh Issand?

„Et omma ihhaldamist hopis heidad Minno tahtmise alla, ja ei teni isseennast tühjasti armastusest, waid et ikka olled tulline Minno hea mele noudja. Monni ihhaldamine süttib sind põllema ja sunnib sind wäggewaste; agga panne hästi tähhele, kas põlled ennam Minno au, kui omma ennese kasso pärrast? Ous Minno pärrast, küllab sa siis hästi rahhul olled keigega, mis Minna sean; agga olled sa falla-jalt ahnetsemas omma kasso; — wata se siis on, mis sind kelab ja tallitseb.“

2. „Sepärrast hoia, et sa mitte üllewägga julge ei olle ühhegi ihhaldamisse sees, mis sul on ilma Minno tahtmatta, et wahhest pärrast sa ei kahhetse, ehk, ei sa so mele wasto olla, mis feigeesmalt olli so mele pärrast, ja mis tullist sa püüdsid, otsego olleks hea olnud ja õige. Sest ep olle sul lubba warsi tehha igga ühhe himmo järrele, mis sul on, ja mis arwad hea ollewad, egga warsi pöggeneda iggaühhe tundmisse pärrast, mis sind abhastab. Wahhest on ka tullus et ühhegi õige hole ja himmustamisse sees ennast tallitsed, et üllefure tulise hole läbbi, sa melest seggaseks ei lähhä; et ei tulleks teistele pahhandusfeks, et sa ei olle õige karristamisse al, ehk et teiste wastoseismisse läbbi, sa wahhest ei sa tullitsetud ehk ärrarõhbutud.“

3. „Ägga wahhest pead sa ka wäe kauba ja mehhe wisil ihholikko himmo wasto seisma, ilma sest holimatta mis lihha tahhab ehk tahtmatta; ja kangeste püüdma, et so lihha, omma tahtmisse wasto, olleks waimo kässo al. Ja tulleb tedda waewata ja karristada, et alla heidab, kunnit ta walmis on feige wasto, ja saab õppind rahhul ollema piskoga, ja rõmus ka liht asja pärrast, ja ilma nurrisematta selle pärrast, mis ep olle ta mele pärrast.“

12. Peatük.

Õppimisest kannatusse peäle ja woitlemisest himmude wasto.

Issand, mo Jummal! Eulen et kannataminne mul wägga tarwis on; sest sellesinnatse ello sees on paljo seggast asja. Jah, mis rahho polest ka ial wõttan nouda, ommeti ma siin ei woi olla ilma risti egga wallota.

„Nenda assi on, mo poeg! Agga Minna ei tahhagi, et niguggust rahho otsid, mis jääks ilma kiusamatta, ja ilma seggast asja katsmata; waid siis wast ussu ennast rahho leidnud ollewad, kui mitmes kiusatusses olled õpetud ja läbbi katstud mitmes willetsuses.“

2. „Agga kui ütled et sa ei jaksa paljo kannatada; kuidas siis iggawesse pina wasto tahhad sada? Rahhest pahhast tulleb ikka wallitfeda wähhema. Et siis iggawessfest nuhtlusfest woiksid peästa, sepärrast kanna hoolt et woiksid kannatada ello waewa, tassase melega ja Jummalä pärrast. Ehk arwad wabhest mailma lastel ei middagit ehk wähhä kannatamist ollewad? Sa sedda ei sa leida, ehk küül otsiksid ülles keigerdõmsamad. Agga, ütled, ommeti on neil paljo rõmo, ja nemmad tewad omma himmo järrele; ja selle pärrast nemmad ei panne kiusatust surest tähhele. — Olgo küül nenda, et neil on, mis tahwad; agga kauaks siis arwad sedda ollewad?“

3. „Wata, otsekui suits need lõpwad ärra, kel keik on olnud mailmas, ja mõdaleinud rõmo

mällestuski ei ja neil järrele. Agga ka ello päi-
 wil ep olle neil omma rõmo sees rahho ilma
 kibbedusfeta, ilma tüddinusse ja kartusfeta.
 Sest keigest sest, kust nemmad rõmo otsivad,
 tulleb neile wallo ja piin. Ja õigust möda
 nemmad ei woi omma rõmo maitsta ilma seg-
 gamatta ja ilma kibbedusfeta; sest et ep olle se
 õige rõõm, mis nemmad otsivad, ja mis peäle
 nemmad ruttawad."

4. Oh kui ürrikesed, kui wallelikud, kui
 rummalad, ja roppud on keik nisuggused lih-
 halikkud ihhaldamissed. Agga, et nemmad on
 otsekui joobnud ja pimmedad, sepärrast nem-
 mad ei sa arro sest; waid kui rummalatte weis-
 te sarnatsed, nemmad ruttawad omma hinge
 surma sisse, ühhegi tühja, kadduma ello lusti
 pärrast. Mo poeg, ärra siis mitte kái omma
 himmude järrel, ja ärra te mitte omma taht-
 mist möda. Olle rõmus Issandas, ja Temma
 wõttab sulle anda, mis so südda himmustab."

5. "Jah, kui tahhad tõsist rõmo ja täieste
 kätte sada Minno jahhutamist; wata, kui põl-
 gad keik ilmalikkud himmud ja hopis mahha-
 jättad neid, mis on roppud, sest leiad õnnis-
 tust ja kallid rõmustamissed antakse so kätte.
 Ja sedda enam sa ennast emal hoiad keigest
 mailma rõmustamissest, sedda kallimaid ja
 maggusamaid saad Minno kääst. Agga esiot-
 sa sa neid kätte ei sa ilma sure kurwastusfeta,
 egga ilma kangeste woitlematta. So õppind
 ammetid wõtwad wasto seista; agga parremad
 wiisid woitwad neid ärra; liha wõttab wasto-
 panna; agga sedda tallitsetakse waimust. Wan-

na maddo wõttab sind ärritada ja uffutada; agga palwe aiab tedda wälja; — ka tarwislinne tõteggeminne panneb süddame ukse temma eest kinni, et ei sa sisse tulla.

13. Peatük.

Uwandikko allama sannakuulmisest, Jesusse Kristusse jälgede sees käies.

„Mo poeg! Kes sannakuulmisest ennast kõrwale hoiab, se hoiab ennast armust kõrwale. Ja kes isseomma otsib, se jääb ilma selleta, mis on teikide pärralt. Kes ennast ei heita heaga ja omma melega omma üllematte alla, se sellega tunnistab, et temma lihha weel täieste ep olle ta kässo al, waid mittokord weel on nurrisemas ja wastoseismas. Oppi siis ennast heitma omma üllematte alla ilma wibimatta, kui tahhad woimust kätte sada omma lihha peäle. Sest ussinaminne saab wäljaspiddine peälekäia ärrawoidetud, kui seestpiddine innimenne ep olle raisko lainud. Ep olle sul sedda wastasemat ja pahhemat hinge waenlast, kui isse olled, kui omma waimoga sa hopis ühhes nous ei olle. Wägga tarwis on, et hopis ärrasalgad isseennast, kui kätte tahhad sada wallitsust ille lihha ja werre.“

2. „Et weel wägga rummalaste armastad isseennast, sest so wastoseisminne tulleb, ja et sa hea melega ei tahha ennast heita teise taht-

misse alla. Ugga mis suur assi siis on, kui sinna, kes olled põrm ja ei midagi, ennast heidad ühhegi innimesse alla, Jummalat parrast, sest et Minnagi, kes ollen Keigewägge wam ja Keigeförgem, ja ollen teif asjad lonud ei ühhegi asjast, allandikkult ennast ollen heitnud innimeste alla, sinno parrast? — Keigeallandikkumaks ja keigeallamaks ollen sanud, et sa omma surust piddid ärrawoitma Mo allandusse läbbi! Oppi sanna kuulma, sa põrm! Oppi ennast allandama sa muld ja tuhk ja ennast andma allandada teifide kääst. Oppi omma tahtmisse wasto seisma ja allandusse käästo täitma iggapiddi."

3. „Sures holes olle põllemas so ennese wasto, ja ärra salli üllemeelt ennese sees, waid näita ülles ni allandikko ja alwa ennast ollewad, et iggamees, so ülle woiks kääia ja so peäle woiks astuda, kui põrm peäle, mis on tee peäl. Mis kaebamist sul on, sa tühhine innimenne? Mis woid wäljapanna nende wasto, kes sind teotawad ja sinno wasto rägimad, sa pattune, kes sa ni saggedaste olled pahhandanud Jummalat ja iggawesse hukatusse wäärt ni mittokord olled teinud? Ugga hallastes watis Mo film so peäle, sest et so hing olli kalis Mo filma ees; et piddid tundma Mo armastust ja tännalikkust jama Mo heateggemiste eest, ja et õiges sannakuulmises ja allandusses piddid kääima Mo ees ilma järreleandmatta, ja kannatikkult wastowõtma kui sind läilaks peaks petama."

14. Peatük.

Et Jummalala sallajad kohtomoistmised
hästi tulleswad tähhele vaanna, et omma
waggadusse parrast meie ei surustelle.

Ommad kohtomoistmised Sa mulle kulumad,
oh Issand! ja kartusse ja hirmoga ligutad Sa
keik mo luud, ja mo hing kohkub wägga mo
sees. Jällestus tulles mo peäle, kui mõtlen,
et taewadki ep olle selged So melest. Kui Sa
inglide seest patto olled leidnud, ja neilegi ar-
mo ep olle annud, mis minnoga siis sünnib?
Tähhed on mahhalangenud taewast; ja minna,
kes ma põrm ollen, julgen weel lota! Need
kelle teud nähti kituss; wäärt olleswad, need
langesid ni süggawaste; ja neid, kes inglide
leiba söid, näggin rõmustellema sea lestedele
kallal!

2. Gest, ep olle siis ennam pühastust, kui
Omna kät, Issand, Sa ärrawõttad! Ei aita
tarkus, kui Sinna ennam ei juhata! Ei sada
wäggi ennam head ühtegi, kui Sinna jättad
warjotamatta! Ei aita hoidminne, kui Sinno
pühha hool ep olle jures! Gest, omma ennese
holeks jäetud, langeme ja lähhame hukka; agga
Sinnust katstud, kerkitame ennast ja ellame.
Gest heitlikkud olleme; agga Sinna tõetad
meid; külmaks lähhame; agga Sinna teed
meid tulliseks.

3. Oh kui allandikkust ja alwalt pean mõt-
lema isseennest, ja ei miiski arwates sedda

head, mis näiks minnus ollewad! Oh kui wägga pean ennast andma So ärraarwamatta kohtomoistmiste alla, oh Issand! sest et leian ennast ei middagit ollewad ja üsna ei middagit! Oh koorm, mis ei woi ärramoõta; oh merri, mis ei woi ülleuiuda, kui ma muud ei leia ennesest, kui üsna ühtegi! Kust kül weel olleks leida paika mo au warjuks? Ruhho nüüd jääb se suur julgus, mis mul olli mo wagga dusse pärrast? Allaneeldud on mo tühiad kiitlemised So kohtomoistmisse süggawussest.

4. Mis on keik lihha So pühha palle ees? Kas sau woib kül kitelda teggia ees, kes middagit temmast wälja teeb? Kuida hooplemisses sureks ennast woib tõsta se, kelle südda tõe poolest on heidetud Jummalala alla? Ei mailm ial sa tehha ühhemeelseks tedda, kedda tõdde on heitnud ennese alla; egga woi kutsmissse heäl ligutada tedda, kes omma lotust on tõetanud Jummalala peäle. Sest keik nemmad, kes rääkimas, wata, nemmadki ep olle middagit; ja kauwad ärra omma sanna heäleaga; agga Issanda tõdde jääb iggaweste.

15. Peatrik.

Mis innimenne peab teggema, ja kuida palluma keikis mis temma ihkab.

„Mo poeg! Iggas asjas ütle nenda: Issand, kui tahhad, siis sündko! Issand, kui on

Sinno auuks, siis sündko Sinno nimmel! Jä sand, kui nääd mulle hea ollewad ja tarwis, siis anna sedda mulle, et sedda pruikin Sinno auuks! Ugga kui ärratunned mo kahjuks sedda ollewad, egga ei ühtegi head mo hinge õnnis- tusse polest mulle saatwad; siis kela mind sedda ihhaldamast. Sest, ep olle mitte keif ihhaldamine pühhast Waimust, ehk kül innimenne sedda arwab õige ja hea ollewad. Ep olle ferge assi se, õiget arwo sada, kas hea ehk kurri waim sind on juhhatamas, kui üht ehk teist ihhaldad; ehk kas wahhest so ennese waim sind aiab. Mitto wimaks on leidnud ennast pettetud ollewad, kes esmalt arwasid heast waimust ennast juhhatud ollewad.

2. Sepärrast peab innimenne jummalakar- tusses ja allandusses sedda himmustama ja pal- luma mis südda arwab ihhaldamisse wäärt olle- wad: ja keif peab temma andma Minno ho- leks, omma ennese tahtmist hopis mahhajättes. Nenda üttele: Jssand, Sinna isse tead, mis kei- geparrem on; sündko siis keif nenda kui Sinna tahhad. Anna mis Sa isse tahhad, ja ni paljo kui tahhad, ja millal Sa tahhad. Te minnoga Omma tarkust möda ja nenda kui on Sinno mele pärrast, ja kui on keigeennamiste Sinno auuks. Panne mind kuhho isse tah- had, ja te keikis minnoga nenda, kui Sa isse arwad. Ma ollen So kää al; tallota mind, ja pöra mind senna ja tenna. Wata, ma ollen So sullane ja walmis keige wasto; sest ma ei püa mitte ellada isseennesele, waid Sinnule; oh et sedda ka woiksin au wäärt ja täieste. 11

P a l w e

et Jummalä hea tahtminne woiks sün-
dida.

3. Anna mulle, oh hallastaja Jesus! Om-
ma armo, et olleks mo jures, ja minnoga tööd
teggemas ja mo jure jãmas mo ello otsani.
Anna et ikka ihaldan ja tahhan, mis on Sin-
no melest keigearmsam ja on keigeennamiste So
auuks. Sinno tahtminne olgo minno tahtmin-
ne, ja minno tahtminne olgo ikka ühte minne-
mas So tahtmissega ja olgo hopis ühhesug-
gune So tahtmissega. Hopis ühhes nous Sin-
noga olgo ma selle polest, mis ma tahhan ehk
mis ma ei tahha, ja nenda et ma ei woigi teist
tahta ehk tahtmata jätta, kui ükspäinis sedda,
mis Sinna tahhad, ehk mis Sinna ei tahha.

4. Anna mulle et ärrasurren keikile mis on
mailmast, ja et Sinno pärrast armastan et
mind läilaks peaks petama ja et olleksin tund-
matta mailmast. Anna ülle keige selle, mis
südda ihaldab, et hingam Sinno sees, ja et
mo südda rahho leiaks Sinno seest. Sinna
olled süddame õige rahho; Sinna ainouksi olled
hingaminne; ilma Sinnota on keik raske ja
seggane. Se rahho sees, jah selle sees, se on
Sinno sees, kes Sa olled keigeüllem ja igga-
wenne warra, tahhan uinuda maggama ja hin-
gata. Amen.

16. Peatük.

Et diget jahhutamisst tulleb ainouksti Jum-
mala seest otsida.

Keik, mis jahhutamisseks agga ial woin ih-
haldada ja arramoidda, ei ma sedda ota seia
omma kätte, waid teises ellus. Ehk kül keik mis
mailm jahhutamisseks pakkub mo kões woiks
olla, ja ma woiksin arramaitsta keik temma
rõmo; se ommeti pea arraloppes. Sepárrast,
mo hing, ei sa woi diete jahhutud sada, egga
táieste rõmustud seestpidi so seest, muud kui
Jummalast, kes on se õige waeste jahhutaja,
ja keige allandikkude sõbber. Ota agga wáh-
há, mo hing! Ota Jummalala tootust, ja sa
leiad taewast keige warrandusse táiust. Ih-
haldad sa wallatumal kombel sedda, mis ma-
ilm warraks kidad; sa siis jáád iggawessesst
taewalikust warrast ilma. Pruiki siis sedda,
mis mailm annab; agga himmusta sedda, mis
on üllewel. Ei sa ilmalik warra sind ial tá-
ta, sest et nisugguseks ei olle sind lodud.

2. Ja, ehk sul kül olleks ollemas, keik warra
mis on lodud; siiski ei woiks sul olla waike
assti egga õnnistus; sest Jummalala sees, kes
keik on lonud, on keik so õn ja õnnistus, ei
mitte se, mis jõlledad mailma sõbrad seks pea-
wad ja kiitwad, waid mis usklikud Kristusse
sõbrad ootwad, ja mis wahhest jo ettetundwad
need waimolikkud ja süddamest puhtad, kelle
ellaminne on taewas. Tühhi on keik innimeste
jahhutaminne ja lõppeb pea. Onsaksteggew,

Dige jahhutamine on se, mis on seestpiddine, ja tulleb tõe seest.

Waimolik innimenne kannab omma jahhutajat Jesust allati ennesega, ja ütleb Lemma wasto: Olle Sinna minnoga, Issand Jesus! iggas paikas ja iggal aial. Se olgo minno jahhutamine, et hea melega mahhajättan keik innimeste römüstamissed. Ja kui Sinno jahhutamisest ilmagi jään; olgo mul siis Sinno tahtminne ja So tõssidus, feigeüllemaks römüstamisseks. Sest Sa jo ei wõtta iggawest wiha piddada, egga sõitelda ilmalõpmatta.

17. Peatük.

Et tulleb heita keik murret Jummalä peäle.

„Mo poeg! anna et teen sinnoga nenda, kui tahhan; Ma tean, mis sul tarwis on. Sa mõttled innimesse wiisil; sa arwad mitmest asjast sedda möda, kui innimesse himmud andwad.“

Issand, Sinno fanna on tõdde! Surem on Sinno holekandminne mo eest, kui keik se murre, mis isseennese ette jouan kanda. Sest se kõikub, kes ei heida keik omma murret Sinno peäle. Issand, kui minno tahtminne agga diete ja täieste kãib Sinno peäle; te siis minnoga nenda, kui on Sinno mele pärrast. Sest

ei woi jo pahha olla, mis Sa Omma nou jär-
rele minnoga teed.

2. Tahhad, et pimmedusses pean kâima,
siis tahhan sind kita; ja tahhad, et walgusses
pean kâima; siis ta tahhan Sind kita. An-
nad Sa mulle jahhutamisse armo, siis olle
kidetud; ja on so nou, et willetsusse al pean
õhkama; siiski olle must kidetud lõpmatta.

„Mo poeg! Nisugguseks pead sama, kui
himmustad kâia Minnoga. Nenda pead wal-
mis ollema waewa kui rõmo wasto. Nisam-
masugguse hea melega pead waesusse ellama
ja kui sul keikist on pudo, kui rikkusses, ja
kui sul keikist on kûl.“

3. Issand, hea melega tahhan kannatada
Sinno parrast, mis ial mo peäle tahhad pañ-
na. Tassase waimoga tahhan Sinno kâest
wastowõtta, head ja kurja, maggusat ja kib-
bedat, mis on rõmuks ja mis on kurbdusseks,
ja tahhan Sind tännada keige eest, mis ial
mo kätte tulleb. Hoia mind keige patto eest;
ei ma siis karda surma egga põrgo. Kui ag-
ga Sinna mind iggaweste ärra ei heida, egga
ello kirjast mind mahha ei kustuta, ei woi siis
ial kahjuks mul olla keif willetsus, mis tulleb
mo peäle.

18. Peatük.

Et keik maailma rist, tassase melega tulles
kanda, käies Jesusse jälgede sees.

„Mo poeg! Ma olen taewast mahhatulnud
so õnnisusse pärrast; Ma wõtsin so risti en-
nese peäle, ei mitte wäe kauba, waid armas-
tussest, et piddid õppima kannatust, ja ei pid-
dand kandma nurga melega omma aialikko
risti. Gest Mo sündimisse tunnist sadik, Mo
risti surmani, Mind ep olnud ilma wal-
lota tundigi. Mul on suurt pudo olnud aia-
likko asjade polest; saggedaste ollen kuulnud
kaebdust Mo peäle tõstetud ollewad, sõima-
mist ja haugutamist ollen kannatanud tassase
melega; heateggemiste eest ollen ärrakatsnud
tännamatta süddant, immeteggude eest, teota-
mist; ja härwitust Mo õppetusse eest.“

2. Isand! et Sinna olled kannatlik olnud,
kui ollid ellamas, ja olled Omma Issa taht-
mist teinud; siis minna waene pattune, jo ka
pean kannatusse jama, Sinno tahtmist mõ-
da, ja se kadduwa ilmalikko ello koorma omma
õnnistusse pärrast kandma, ni kaua kui Sinna
tahhad. Gest, et kül ilmalik ello on tunda ot-
sekui raske koorm, süiski So armo läbbi nüüd
paljo kasso sest woib tulla, ja woib fergemaks
ja kailimaks sada rammotumattele, So õppe-
tusse märgi ja se tähhe läbbi, mis So ärra-
wallitsetud neile on jätnud. Agga ilmalik ello
sada süddamele nüüd ka suremat rõmo, kui
ennemuiste, wanna seadusse aial, kui taewa

wärraw Finni jäi, ja taewa te nähti pimme ollewad, ja kui piisut neid weel olli, kes taewa riiki noudsid. Agga ei woind needki, kes sel aial õiged ollid, ja õnnistust olleksid woind kätte sada, taewa riiki minna, enne Sinno kannatamisse ja So pühha ärralunnastamisse surma.

3. Oh, kuidas pean Sind tännama, et olled näitnud õiget, So iggawesse rigi teed, mulle ja keikile usklikeudele, mis nüüd julgeste woime káia! Sest Sinno ello on meie te, ja pühha kannatusse läbbi joseme Sinno jure, kes Sa olled meie kroon! Kui Sind ep olleks láinud meie eel, ja ep olleks meid õppetanud; kes kúl kañmaks hoost, káia So järrel? Paljo kúl olleksid taggasi jámas, kui ep olleks neil silma ees So kaunis juhhatamisse márk. Wata, nüüd si olleme ni kúlmad, ja olleme kätte sanud So táhhed ja õppetussed; mis siis weel olleks, kui se walgus, So järrel káia, meil weel olleks paistmatta?

19. Peatük.

Kannatamisest kui meile liga tehakse,
ja õigest walmistamisest kannatusse
wasto.

„Mis se on, mis ráigid, Mo poeg? Játta kaebamatta, ja mõtle Minno ja keige Mo pühha peäle! Ei sa weel olle werrest sadik was-

topannud. Pissut sedda on, mis sinna kannatad, nende wasto arwates, kes ni suurt on kannatanud; kelle peäle ni kängeste kâidi; kedda ni kibbedaste waewati, kes on läbbikatstud ja õppetud ni mitmes. Sa siis pead teiste raskest waewa omma mele tulletama, et parreminne woiksid kannatada so wâhhemat. Ja kui so waew, sinno arwates, ep olle wâhhâ, panne siis tâhele; ehk se wahhest on so kannatamatta melest. Agga olgo so waew wâhhâ ehk raske; sinna agga püa et sedda sudaksid ärrakanda tassase waimoga."

2. „Sedda parreminne sa ennast walmistad kannatamisse wasto, sedda targeminne sa teed ja sedda surem on so palk. Ka kergeminne jouad ärrakanda, kui sa ei olle wastane, waid keigest süddamest se peäle hakkad ja kui mees, kes se peäle wälja õppind. Ürra sa mitte üttele: Nisuggusest innimesest ma ei woi sedda kannatada; ehk, ei ma sellega koggoniste rahhul woi olla; sest temma on mulle sure kahjo teinud, ja annab mo süüks, mis ep olle mo meilegi tulnud; — olleks ükski teine sedda teinud; hea melega siis rahhul tahhaksin olla, ja tahhaksin püda sedda kannatada. — Nummalad on nisuggused mõtted, mis luggu ei pea waggale mele kannatussest, egga Demmast, kelle kâest kroni peawad kätte sama; waid kes neid agga meles peawad, kes sedda liga teinud, ehk ka sedda liga, mis on tehtud."

3. „Ep olle se õige kannatlik, kes ei tahha kannatada, muud kui sedda, mis ta isse arwab; ehk selle kâest, kelle kâest isse tahhab.

Õige kannatlik inimene ei kula kellest kannatuses tedda katsutakse; kas ommast üllemast ehk seltsimehhest ehk kas ommast allamast; kas heast waggast inimesest ehk kas dälast kõlwatumast. Ilma luggu piddamatta, kas raske, ehk kellest, ja kui mittokord sedda olnud; wõttab temma tännoga keif wasto Jummalale ääst, ja arwab sedda ennesele sureks kassuks. Si; sest et Jummal ei jätta tassumatta ühtegi, mis on wäljakannatud Temma pärrast, olgo kül wähhä asfi."

4. "Mis siis muud, kui olle walmis woitlemise wasto, kui woito tahhad kätte sada. Ilma woitlematta ei sa woi sada woido kroni. Kui sa ei tahha kannatada, ei sa siis ka tahha woido kroni. Agga kui himmustad kannatusse au; woitle siis mehhe wiisil ja omma ello otsani. Ilma td teggematta ei tulle hingaminne; ilma woitlematta ei tulle woimus kätte."

Jesand te, et armo läbbi jouan, misga ommast wäest ma ei arwa ennast korda sawad. Sa jo tead, et wähhä jouan kannatada, ja et warsi rõhnutud ollen, kui ühhegi seggase asja peäle agga juhtun. Anna et armas mui olleks ja et iggatseksin se waewa järrele, mis Sinno pärrast pean kannatama; sest kannatama ja waewatud ollema Sinno pärrast, se tulleb mo hingele kassuks.

20. Peatük.

Omma nõdrusse ja ello waesusse tunnistus.

Tunnistada tahhan omma üllekohto mo enese peäle; tunnistada tahhan omma waesust, Sinno ette, oh Issand! Mittokord ep olle sest asjagi, mis mind ahhastab ja sadab kurwasusse sisse. Küllab wõttan ka nou wasto seista; agga kui keigewähhem kuusatus tulleb, warsti siis on mul suur kitsas kâ. Wahhest on wägga alw assi se, kust raske kuusatus mulle tulleb. Ja kui agga wâhhâ warjul ennast arwan ollewad, saggedaste siis leian, ilma mõtlematta, ennast rõhbutud ollemast ühhegi kerge auro läbbi.

2. Wata siis, Issand! mo alwusse ja waesusse peäle, mis Sa iggapiddi selgeste ärratunned. Hallasta mo peäle, ja tomba mind wälja mudda seest, et ma sisse ei wau egga lõppe. Seeb se on, mis ni saggedaste mind waewab, ja mind häbbisse sadab So es; et ni ussin ollen langema, ja ni nõdder wasto seisma omma himmude wasto. Ja kui ma neile ka järrele ei anna, ommett on nende kuusamis sed mulle rasked ja tülliks, ja mo meel on pahha, et allati pean ellama woulemis ses. Ja sest ma omma nõdrust viete nään, et hirmsad luul missed ussinaminne mo sisse tungiwad kui minust lahkuwad.

3. Oh Sa wäggew Israeli Jummal! Sa keige usklikko hingede kalso, wata Omma sulase tõ ja waewa peäle ja olle tedda aitamas

Teiges mis ta ettevõttab. Wahwasta mind taewa wâega, et woimust kätte ei sa egga walitse se wanna innimenne, se on mo tülline lihha, mis ep olle weel hõpis heidetud waimo alla, ja felle wasto pean woitlema ni kaua kui ellan se waewalisse ello sees. Oh mis on sest ellust, mis agga tãis kiusatust ja waewa, ja kus keif on tãis wõrkusi ja waenlasi! Sest kui monni kiusatus ehk willetsus on lahkumas, kõhhe siis teine jo on tullemas; ja kui esfimenne sõddiminne alles kã, siis jo teised on peäle tullemas ja ilma ootmatta.

4. Oh kuida woib ello armas olla innimesse melest, kust ni paljo kibbedat temmale tulleb, ja ni paljo kartust ja waewa? Kuida kũl elluks sünnib nimmetada sedda, mis surma ja hukkatust ni rohkeste sünnitab? Ja ommeti armastakse sedda, ja otsitakse sest suurt rõmo! Saggedaste kaebatakse mailma pettise ja tühja ollewad; agga siiski ei jäeta tedda mahha, sest et lihha himmud üllewägga on wallitsemas. Kõljab lihha himmo, silma-himmo ja ello kõrkus tombawad mailma pole, agga keif nuhtlused ja keif waew, mis õigust mõda se järrele tullewad, pannewad wihtama mailma ja temmast tüddinema.

5. Agga, oh sedda hädda! Kurri himmo wõidab mele ärra, mis on mailma poolt, ja sedda rõmuks peab, mis on himmo mele pärrast; sest et ep olle temma ärratunnud egga ärramaitse nud, kui wägga armas on Jummal, ja kui kallis waggadus on. Agga kes hõpis on ärrawoitnud mailma, ja pühha karristamisese

sees püüdwad ellada Jummalale; ep olle neit teadmatta ehk katsmatta se jummalik maggus, mis õigest mailma põlgmisest kätte on tootud, ja kullab nemmad selgeste ärratundwad, kui wägga mailm on tühja mõtte sees ja kui mit- tokord tedda pettetakse.

21. Peatük.

Et hingaminne Jummalale sees käib ülle feige warra ja aäni.

Ülle feige ja feiges, mo hing! otsi ikka hingamist Issanda seest; sest Temma on waggade iggawenne hingaminne. Anna mulle, oh lahke Jeesus, mo feigekallim sõbber, et ennam woin hingata Sinno sees, kui ühhegi sees, mis on lodud, ja ülle feige hea põlwe ja illo; ülle feige au ja auustusse ja melewalla ja ülle selle, mis ma wõärt; ülle feige kirjatundmisse ja tarkusse; ülle feige warrandusse ja ärramoistmisse rikkusse; ülle rõmo ja hea mele; ülle sõbrusse ja kitusse; ülle feige selle mis on maggus ja tulleb jahhutamisfeks; ülle feige lotusse ja tootusse; ülle feige mo ennese tõ ja ihaldamisse; ülle feige annette ja hüte, mis Sinna woid anda ja kätte sata; ülle feige rõmo ja õnnistusse, mis südda ial woib maitsta ja tunda; ülle inglide ja pea inglide ja taewa wäe hulka; ülle feige selle, mis on nähtaw ja näggematta;

ja ülle keige selle, mis ep olle Sinna, mo Jummal!

2. Gesti Sinna, Jesand, mo Jummal! olled keigeparrem; keigefõrgem, keigewäggeram; Sinna üksnes olled täieste kõlbolinne ja keigerikkam; Sinna üksnes olled keigearmsam ja keigeüllem tröödstia; olled keigekaunim ja keigeheldem; olled keigepühham ja keigeausam, kelle sees on keik mis ial hea ja täielinne; ja olli So sees iggawessfest aiast ja jääb So sisse iggaweste. Sepärrast on alwem ja ei täida südant, keik mis Sa mulle annad ja ep olle Sa isse; ehk mis Sa isseennest ilmutad, ehk kätte tootad, kui ma Sind ei leia, kui ma Sind ennast täieste kätte ei sa. Gesti, ei woi mo südda õiete hingata egga täieste täidetud sada, kui ma ei leia hingamist Sinno seest, ja ennast ei üllenda ülle keige annette ja ülle keige selle, mis on lodud.

3. Oh Jesus Kristus, Sa mo keigearmsam sõbber, Sa keigeselgem armastus, Sa keige ello Jesand! Kes annab mulle õige wabbadusse tiwad, et lennan So jure, ja saan hingata So sees? Oh millal antakse täieste mo kätte, ilma keelmatta nähha, kui lahke Sa olled, Jesand, mo Jummal? Oh millal ma saan nä täieste, ni selgeste end tunda So seest, et armastussfest So wasto, ma isseennast ennast ei tunne, muud kui Sind ainouksi ja ülle keige tundmisse, ja mära, ja nenda kui Sa ep olle tuntud keikist? Müüd sagedaste kül õhkan, ning kannan omma risti walloga! Gesti paljo pahha mulle sünnib sesinnatse hädda-orro sees;

mis sagedaste mind tülitab ja kurvastab ja murret mulle teeb, ja mind kelab, ja seggab, ja kiusab, ja wõrgutab, et ma ei leia lahti teed So jure, et saaksin maista So kallist liggiollemist, mis õnsad waimud allati keelmatta tundwad. Oh et mo õhkamisjed Sind ligutaksid, ja se mitmesuggune hädda mis on Ma peäl!

4. Oh Jesus, Sa iggawesse au paistus! Sa hinge jahhutaja waewalisse ello tee peäl! Sinno pole põrab mo su, ilma et rāgin; ja ma Sulle rāgin, ilma sanna lausumatta! Kui kaua wibib mo Jssand tullematta? — Oh et Sa tulleks mo jure, Omma keigewaesema jure, ja rõmustaks mo hinge! Oh et Sa mulle annaks omma kät, ja mind peästaks keigest ahvastussest, mind, kes ollen herdust täis! — Tulle, oh tulle; sest ilma Sinnota ei sa ükski pääw egga tund mulle rõõmsaks; sest Sinna olled mo rõõm, ja ilma Sinnota on tühhi mo laud! Ma ollen willets ja otsekui wangis ja kōidikkudega ümberpandud, kuni Omma liggiollemisse walgussega Sa mind jubhatad, ja mind wabbaks teed, ja mulle näitad Omma rõmolist pället.

5. Otsigo käl teised, ei mitte Sind, waid sedda, mis peäle nende himmo kāib! Ommeti ei olle, egga woi olla middagi mo mele pārrast, mis ep olle Sinna, mo Jummal! mo lotus! mo iggawenne õnnistus! Ei ma tahha rahhul olla, egga jätta pallumatta, kuni So arm jälle põrab mo jure, ja rāgib mo süddame sisse!

„Wata, siin ollen! wata Ma ollen so jures, et olled Mind appi hüüdud!

So silma wessi, ja so süddame ihhal-
daminne, so allandus ja so rõhbutud
südda, need Mind ligutasid, ja Mind
saatsid so jure."

Ja minna ütlesin: Issand, ma ollen sind
appi hüüdnud, ja wägga Sind ihhaldanud, et
saaksin Sind maitsta, walmis, mahhajatma
keik, Sinno pärrast. Sest Sinna olled mind
ärratanud enne, et piddin Sind otsima. Olle
siis kidetud, oh Issand! et sedda head olled
teinud Omma sullasele, Omma hallastusse rik-
kust möda.

6. Mis So sullasel Sulle nüüd enam on
üttelda, muud kui et keikis ennast allandab
So ette, ikka meles piddades, et ta on ülles-
kohtune ja ei middagi wäärt? Jah! Ep olle
Sinno sarnast wäggera teggude hulka, ei
taewas egga Ma peäl! Keik So tö on tödde;
Sinno kohtomoistmissed on õiged; ja Sinno
hool wallitseb mailma. Sepärrast au ja kitus
Sulle, oh Sa Issa tarkus! Sind auustago
ja kiitko mo su, mo hing, ja keik loom min-
noga.

22. Peatük.

Jummala mitmesugguste heateggemiste
meletulletamisest.

Issand! Te lahti mo süddame So kasso
sees, ja õppeta mind káima So seadmist möda.

Anna, et tunnen So tahtmist, ja et mõtlen suure auustusse ja hoolsa tähhelepannemissega So heateggemiste peäle, mis Sa teinud keikile ja isseärranis minnule; et jouaksin Sind tänna-da, sedda möda kui Sa wäärt! Agga ma tean ja tunnistan, et keigewähhemagi eest, ma ei joua Sind öiete kita egga tänna-da. Wägga alw ollen keige se hea polest, mis Sa mulle olled teinud, ja kui keik So armo mele tulle-tan; siis lõppeb mo waim So armo rikkusse eest.

2. Keik mis meil on, hinge ja ihho polest, ja mis on meie pärralt seestpidi ja wäljas-piddi, ja on meie kätte lodud ehk wasto lo-dud wisi meie kâ; keik on Sinno hea and, ja kidab Sind, kes Sa olled armolinne, tru ja helde, ja kelle kâest on keik hea andminne ja keik tâis and. Et Sa kûl ühhele ennam, tei-sele wâhhem andsid, ommeti on keik Sinno pärralt, ja ilma Sinno andmatta, ep olle ühhelgi keigewâhhematti. Kes suremaid anda kätte on sanud, ei woi õigussega se kitelda, egga teise ülle ennast üllendada, egga alwaks piddada tedda, kelle kätte wâhhemaid on jaggatud; sest se on keigeüllem ja keigeparrem, kes paljo wâh-hema wäärt ennast peab; kes on keigeallandik-kum tannamisses ja keigewaimolikkum. Ja kes ennast alwemaks peab keikist, ja keigewâh-hema wäärt, se woi suremaid anda kätte sada.

3. Agga kes wâhhemaid anda kätte on sa-nud, ei pea se kurb ollema egga nukra melega, egga kadde rikkama peäle; waid waatko temma enneminne Sinno peäle, ja kûiko Temma So

armo, ja isseärranis selli polest, et ni rohkesti, ja ni hea melega, ja ilma et innimenne sedda wäärt, ja ilma innimesse luggu piddamatta, Sa ommad annid kätte jäggad. Keif tulleb Sinno käest; sepärrast tulleb Sind ka kita keifis. Sinna tead, mis and iggaühhele just tarwis lähhäb; ja mikspärrast ühhel ennam on ja teisel wähhem; ja sellepärrast kohhut moista, ep olle se meie kohhus, waid Sinno holeks, kes Sa keigeselgeminne ärratead, mis iggamees on wäärt.

4. Sepärrast, oh Isand, mo Jummal! arwan minna ka armuks, et mul paljo ep olle sest, mis on wäljaspidine ja mis innimeste arwates sadab au ja kitust. Ugga innimenne ei pea, omma waesust ja maddalust tähhele panes, selle seest ka mitte asja leidma, nurriseda, nukrats minna, ehk meelt ärrabeita; sest et Sinna, oh Jummal, jo olled ärrawallitsenud Ommaks söbruks ja seltsiks neid, kes on waesed, ja maddalad ja alwaks petud mailmast. Sedda jo näikse So Apostlidest, kedda Sa keige mailma ette ni sureks olled tõstnud. Ilma nurrisematta käisid nemmad mailmas omma teed; ollid allandikkud ja waimus waesed, ilma walskusse ja kawwalusseta; ollid rõõmsadki kui neid teotati Sinno pärrast, ja wõtsid hea melega seddagi ennaste peäle, mis mailm keigerastemaaks peab.

5. Ei pea siis ükski assi ni armas ollema selle melest, kes Sind armastab ja So heategemissed ärratunneb, kui Sinno tahtminne temma sees, ja temma hea meel So iggawesse

seädusse parrast, kusi temma, ni suurt rõmo ja jahhutamist peab leidma, et ta sesamma hea melega tahhaks olla keigealtwem, misga monni keigeüllemaks ennast sowib, et ta ni rõmus ja waike olleks keigewiimsemas kui keigeesimeses seisuses; et ta sesamma hea melega tahhaks olla alwaks petud ja teiseks, ja ilma sure nimmeta, ja ilma tundmatta, kui et olleks ennam auustud siin mailmas ja teistest üllem. Sest Sinno tahtminne, ja Sinno au armastus, olgo temma melest keigeüllemad asjad, mis ennam tedda rõmustawad ja mis ta ennam peab armastama, kui keik annid, mis ta kätte on antud, ehk mis ta kätte woiwad sada.

23. Peatük.

Nelli dypetust, mis kallist rahho saatwad.

„Mo poeg! Müüd tahhan sulle näidata rahho ja wabbadusse õiget teed.“

„Ee, Issand, ni kui ütled; sest et armastan sedda kuulda.“

„Mo poeg! Püa enneminne teise tahtmist tehha, kui omma ennese tahtmist.“

„Wõtta enneminne wähhema kui suurema osa.“

„Katsu allamat paika, ja et woiksid olla keikide al.“

„Sowi ja pallu, et Jummal taht minne täieste sulle woiks sündida.“

„Wata nisuggune innimenne saab kätte rahho, ja hingamisse maad.“

2. Oh Issand, sellesinnatse So lühikesse kōnne sees on ello täius. Sannade polest se kōnne on lühike, agga täis tähhendamisse ja rikkas kasso polest. Kui ma agga moistaksin kalliks sedda hoida; ei ma siis wist ial segga seks woiks sada mo seest. Sest ni pea kui olen rahhust ilma ja waewas; warsi siis tunnen, et So õppetusest korwale ollen hoidnud. Agga Sinna, kelle ees ep olle ükski asfi woimatta, ja kellel hea meel on hinge wäggewamaksamisest; anna mulle rohke mat armo, et jouaksin täieminne täita So sanna, ja diete murretseda omma õnnistust.

P a l w e

Kurja mõttede wasto.

3. Issand, mo Jummal! ärra olle kauge must ärra. Mo Jummal, tõtta mulle appi! Mo süddamesse on tousnud monnesuggused mõtted, ja sured hirmutused, mis ahhastawad mo hinge. Kuida pean läbbi sama ilma kahjota? Kuida woimust sama?

„Minna (ütleb Issand) tahhan so eel kääia ja allandada neid, kedda mailm sureks peab! Ma tahhan lahti tehja so wangi-hone wärrawad, ja keik salla jad asjad sulle ilmutada.“

Te, Jssand, ni kui rãgid, feiſ pahhad mõt-
ted ſiis põggenewad So pühha valle eest! Se
on mo lotus ja üksine rõõm, põggeneda So
jure, kui mind kiusatakse; So jure kippuda;
keigest süddamest Sind appi hũda, ja kannat-
likko melega odata Sinno jahhutamist!

P a l w e

mele walgustamisse pãrrast.

4. Walgusta mind, oh tru Jeesus; seestpid-
dise walgussiega, ja sata ärra mo seest feiſ
pimmedust. Kela ärra feiſ tühjad mõtted ja
feiſ kiusatussed, mis wãggise mo peäle kãiwad.
Woitse kangeste mo eest, ja woida ärra feiſ
kurjad waimud, ja feiſ ukutawad himmud,
et rahho tulleks mo kãtte So wãest, ja et Sinno
kitus olleks kuulda, kui metsast wastohũudwad
mo keigepühama seest, se on mo heast südda-
me tunnistussest. Kãssi tuled ja tormid! Ja
merre wasto ütle: „Wai!“ ja pohja, tule
wasto: „Ärra kãi!“ — rahho ſiis tulleb,
ja waiſne ässi.

5. Lãkkita Omma walgust ja Omma tõdde,
et paistwad Ma peäle! Sest ma ollen paljas
tühine muld, kuni Sinna mind walgustad.
Walla Omma armo mo peäle; kãsta mo sũd-
dant taewa kãstega; te mulle lahti feiſ wai-
molikkud asjad, kui wee soned; kãsta Ma pea-
list, et ettetooks head ja keigeparremat wiija.
Ebeta süddant ülles, mis patto koormast alla
on wautud, ja üllenda feiſ mo ihaldamissed

felle pole, mis on taewast, et, kui taewa õnnistusele magusat ette saan maitstud, ma surest enam ei himmusta mõttelda selle peäle mis on maailmast.

6. Tõmba mind; peästa mind wäggise lahti keigest kadduwast rõmo tundmisses, mis tuleb ühhestki tomast; sest ei lodud assi sa täieste täita mo ihhaldamist. Ühhenda mind So enesega, armastusse peästmatta siddeme läbbi; sest Sinnust ja ainuüksi Sinnust, saab küll neile, kes on armastuses; ja ilma Sinnota ep olle õnnistust.

24. Peatük.

Et inimenne ei pea teise ello ärraarwama omma mõttet mõda.

„Mo poeg! Ärra aia tühja asja; ja ärra waewa ennast murretega, mis ei kõlba. Mis sa ennast tüllitsed ühhe ja teisega? Kõi Minno järrel! Sest, mis sul sellega asja, mis suggune teine on, ehk kas temma sedda, ehk teist teeb, ehk rägib? Sinno käest ei küsita teiste asja; agga isfeennese pärrast pead sa kostma. Miks pärrast sa ennast tüllitad ilma? Wata, Minna jo tunnen keiki, ja keik, mis päikesse al sünnib, sedda Ma nään, ja tean iggaühhe asja, mis ta mõtleb, mis ta teeb ja mis peäle ta ihhaldamisse käib. Minno hõleks siis keik pead jätma; agga sinna olle rahhul ja anna

iggamehhele tehja omma tahtmist möda. Küllab
üksford ta kätte tulleb, mis ta vägind ehk teind;
sest Mind ei sa ükski petta."

2. „Ei pea so melest armas ollema, ei sure
nimme au, egga sõbrus mitnega, egga inni-
meste armastus. Sest keigest sest tulleb wai-
mule seggane assi, ja suur pimmedus südda-
mele. Hea melega Ma sulle kulutaksin Omma
fanna, ja ilmutaksin sulle keik sallajad asjad,
kui tahhaksid hoovaste tähhele panna Mo taht-
mist ja Mulle lahti tehha omma süddame ukse.
Ole targamelelinne; walwa palwes; ja allan-
da ennast keikis asjus."

25. Peatük.

Mis on süddame kaddumatta rahho ja
temma õige wäggewakssaminne.

„Mo poeg! Mo ommade wasto Ma ütlesin:
„Rahho jättan teile; Omma rahho
annan Ma teile! Minna ei anna mitte
nenda, kui maailm annab." Joan. 14, 27.
Rahho keik tahtwad; agga, mis rahhuks tar-
wis lähhab, sest ei peta luggu. Mo rahho on
nendega, kes on tassased ja süddamest allandik-
tud. So rahho peab ollema mitmest kanna-
tussest! Kui sa Minno heält wöttad kuulda, ja
teed Mo fanna järrele, siis tulleb hingaminne
so hingele!"

Mis siis pean teggema?

„Reikis mis sa ial rãgid ja teed, panne tãh-
hele isseennast, ja keif so ihhaldaminne olgo,
et woiksid ikka olla Mo mele pãrrast ja et ai-
nouksi Mind sa himmustaksid ja pũaksid. Ag-
ga ei teiste sannade egga teggude peãle ei pea
sa mitte kõhnut moistma, egga nisugguste as-
jadega ennast tũllitama, mis ep olle so kãtte
ustud; ja siis wast woib olla, et sul ei tulle
suur melehaigus ehk agga armaste.“

2. „Agga jãlle ellada hopis ilma herdust kãts-
matta, ja hinge ehk ihho polest hopis ilma kan-
natamatta; ei sũnni sedda lota mailmas; waid
se jo on iggawesse hingamisse ossa. Urra siis
arwa ennast leidnud tãit rahho, kui sa weel
waewa ei tunne; egga keif hea ollewad, kui
ũkski so peãle ei kãi; egga jubba tãielinne asfi
sul ollewad, kui keif nenda tulleb so kãtte, kui
on so tahtminne. Urra siiski ennast sureks pea,
ehk isseãrranis armastud, kui olled pũhha hole
ning waimolikko rõmo sees. Sest keigest sest
ei tunta weel ãrra waggadusse trui sõbra, eg-
ga polle se weel innimesse wãggewaksfaminne
ja tãius.“

3. Mis siis, oh Jõsand?

„Et keigest sũddamest end annad Jummalã
tahtmissesse alla, ja ei otsi sedda, mis on so pãr-
ralt ei wãhhemast egga suremast asjast, ei aia-
liffust egga iggawessfest; waid et ikka jããd tãn-
namisse, õnnes ja willetsusses, mollemad õht-
wisi so heaks ãrraarwates. Kui olled ni wãg-
gewaks, ni kindlaks sanud lotusses, et, kui ehk
seestpididifest rõmustamissfest sa ilma pead olle-
ma, sa õmmeti hãsti walmistud olled, fibbes

Damat kannatama ilma ennast wabbandamata, nago ei tulleks sulle kannatada sedda, ehk ei mitte ni paljo; waid, kui keikist mis so kätte tulleb, sa Minno õigust ärratunned, ja pühaks Mind kidad; — siis sa olled õiget, kadumatta rahho teed kaimas ja sul saab kindel lotus ollema, et ennesest ärra olles, Mo pallet jälle saad nähha. Kui jo olled selle peäle sanud, et hopis mahhajättad isseennast, wata siis tulleb rahho rikkus so kätte, sedda möda kui se ihholik hone, mis on so ümber, agga ial kannab.

26. Peatük.

Wabba mele dnstast asjast, mis peäle alandik palluminne ennam sadab, kui suur luggeminne.

Jõsand! Täie mehhe wiis on, et ta ellades ei jätta püüdmatta taewalikko warra; ja et mitmes mures, ja ilma murreta, ta walwamas on, ei mitte kui need kes leiged, waid wabba mele tullifest holest, et ta ei hoia ühhegi loma pole omma lihha himmo järrele.

2. Sind, oh mo tru Jummal! Sind ma pallun: Hoi mind mailma murre eest, et mind ei sa wõrgutud; ka ihho liatarwidusse eest, hoi; et mind ei sa liast himmust kõitud; hoi ka keige selle eest, mis hinge waewab, et sest wae wast rõhbutud, ma wahhest arraks ei lähha.

Ma ei tahha mitte ütelda: Hoi mind üksnes selle eest, mis maailma tühhine meel sure ihaldamisega püab; agga se risti eest hoi mind, mis keikide surrelikkude ärraneedmisse polest, So fullase hinge wägga waewab ja kelab mele wab badust kätte samast.

3. Oh, mo Jummal, kes Sa olled keige maggusam! muda mulle kibbedaks keik lihhalikko jahhutamist mis mind ärrapörab sedda armastamast, mis on iggawenne, ja mis kurbjaste mind kiusab, aialikko rõmo ja lusti, mis kännaste peält on nähha, mo silma ette tues. Ei ial, mo Jummal! ärgo sago lihha ja werri woimust mo peäle; ei ial sago mailm mind ärrapetta egga temma au, mis pea lõppeb! Ärgo mind petko kurrat omma karwalussega. Anna mulle joudo, wastoseista; pitka meelt, kannatada; mehhe süddant, seisma jada. Anna mulle keige mailma rõmustamisse assemel, So pühha Waimo woitmist; ja keige lihhalikko armastusse assemel, sada mo sisse So nimme armastamist.

4. Wata, sõminne, rided, ja keik mis ihho üllespiddamisese tarwis lähhab, se keik on waimo tülleks, kui temma on pühhas hoies. Anna mulle, et kassin ollen nisugguses tarwiduses ja et mind ei wõrguta, sedda liaks püda. Ei tohhi innimenne kül hopis mahhajaatta sedda; agga et püab sedda mis on liig, ja mis on himmule meleheaks, sedda kelab Jummalala käft; sest muido touseb lihha waimo wasto. Keige selle polest ma pallun; õp

peta Sa mind isse, ja So käsfi juhhatage mind, et ühhegi polest ma ei te, mis liig on.

27. Peatük.

Et inimenne, kes isseennast, täis keige-
ennamiste ärratagganeb keigeülle-
mast hüest.

„Mo poeg! Keif mis so pärralt on, pead ärraandma keigelilema hüe eest, ja ei pea midagi so pärralt ollema. Teada olgo sul, et kui isseennast armastad, se ennam on so kahjuks, kui ükski mu assi. Sedda möda, kui sa ühhegi asja armastad ehk himmustad, sedda ennam ehk wähhem se sind tagga hoiab. On so armastus selge, waggur ja õige, ei sa ükski assi sind süis wõrgutada. Ärra himmusta sedda, mis ei woi so pärralt olla. Ärra püa sedda kätte mis sind wiwitab ja sind lahjutab seestpidisest wabbadussest. Oh kui jõlledaste sa teed, et sa keigest süddamest ennast Minno holeks ei anna, keige asja polest, mis ial woid himmustada ehk mis woi so pärralt olla.“

2. „Miks sa lähhad raisko tühja melehärmi läbbi? Miks liad murred sind sawad ärralõpetada? Püa agga, et woiksid Minno mele pärrast olla, ei sul süis kahjo woi tulla. Algga otsid sa üht ehk teist; ehk tabhad olla siin ehk seal, omma kasso ehk omma tahtmisse pärrast;

ei leia sa siis ellades rahho, egga sa melehär-
mist lahti, sest et sul ikka mitmest on pudo, ja
et sa iggast paigast monda leiad, mis ei olle
so mele pärrast."

3. „Sepärrast ey olle ka mitte keik so kas-
suks, mis olled kätte sanud wäljastpoolt, ehk
mis olled mitmendanud; waid paljo enneminne
on so kassuks kui sa sedda keik olled mahha-
jätnud, ja jurega wäljakiskunud süddamest. Ja
ei olle mitte ainapäinis warra ja rikkusse polest
asfi nenda, waid ka au püüdmissse ja tühja
kitusse ihhaldamisse polest; sest se keik lõppeb
mailmaga. Ei sada ükski päik julgust, kui wai-
mo warrast on pudo, ei ja ka kauaks se rah-
ho, mis otsitakse wäljastpoolt, kui õigest süd-
dame warrast se wälja ei tulle, se on, kui sa
ei ja Minno sisse. Teiseks küt lähhad agga
ei paigastki parremaks. Sest kui parras aeg
on, ehk armad ollewad, warfi siis jälle on ka,
mis sa ei tahtnud, ja weel peäle selle."

P a l w e

süddame puhtusse ja taewalikko tarkusse
pärrast.

4. Toeta mind, oh Jummal! pühha Wai-
mo armo läbbi. Anna mulle et saaksin wäg-
ga kangeks seestpididise innimesse polest, ja et
mo südda saaks peästetud teigest tühjast mur-
rest ja abhastussfest, et ma ei wõtta ihhaldada
ühtegi asia, olgo alw ehk kallis, waid et keik
kadduwaks pean, mis lõppeb nenda kui min-

nagi. Eest ei olle ütski asst jädaw päikesse al, waid keik on tühhi ja waimo närriminne. Oh kui tark mees on se, kes nenda mõtleb.

5. Anna mulle, Issand! taewalikko tarkust, et õppin ülle keige asjade Sind otsima ja leidma, ja Sind ärramoistma ja armastama, enam kui keik muud, ja et woiksin keik asjad ärratunda So targa seädmisse seest. Anna mulle et woiksin targaste pöggeneda melitajatte ja tassase waimoga wastorääkijatte eest. Eest suur tarkus on, ei mitte anda ennast kõigutada iggast sanna tulest, egga olla eksitawa melitamisse holeks. Nenda agga same julgeste eddasi miinna korra kaidud õige tee raal peäl.

28. Peatük.

Laimajatte keelte wasto.

„Mo poeg! Urgo se sind waewago, et innimesed kurja sust mõtlewad ja rägivad sedda, mis sa hea melega ei tahhaks kuulda. Keige pahhemat pead isseennesest mõtlema ja ei ühteamustki warratumaks piddama ennesest. Kui kaid waimus, ei sa siis suurt wõtta piddada kahhase sanna peäle. Ei olle wähhä tarkus se, kurjal aial wait olla, süddamest hoida Minno pole ja kurwastamatta jada innimeste tühjaist mõtlemisist.“

2. „So rahho olgo mitte innimeste suus. Näkigo nemmad sust head ehk kurja, ei te se

find teiseks, kui olled. Kus on õige rahho ja õige kütus? Eks Minno sees? Kes ei himmusta innimeste mele pärrast olla, egga karda olla nende mele wasto, se kallist rahho leiab. Sest tallitsematta isseennese armastusfest ja tühjaft kartusfest, tulleb teik süddame kurwastus ja meelte ärraseggaminne.“

29. Peatük.

Kuida innimenne willetsusse aial Jummalat peab paluma ja kiitma.

So nimmi, oh Issand! olgo kidetud igga weste, kes Sa isse tahtsid, et se kiusatus ja willetsus mo peäle piddi tulles. Ei ma woi fest peästa; agga tarwis mul on, et põggenen Sinno jure, et Sa mind aitad ja sedda mulle heäks kånad. Issand! Willetsusses ollen, ja ep olle mo süddamel mitte head asja; fest se waew, mis mul on kões, on mul wägga raske. Agga mo armolinne Issa, mis pean nüüd ütles? — Ma ollen sure hädda sees. Issa, peästa mind fest tunnist! Agga sepärrast ollen se tunni sisse sanud, et Sinna saaksid auustud, kui saan wägga allandatud ja Sinna mind peästad. Oh et olleks So mele pärrast jahhutada mo hinge. Sest, minna waene, mis woin tehha, ja kuhho woin põggeneda ilma Sinnota? Anna mulle kannatust, Issand, ka

se kord! Uita Sa mind, oh Jummal! siis ma ei karda, olgo waew kûl raske.

2. Mis pean nüüd ütlesma se hädda sees? Issand, Sinno tahimine sündko! Ma ollen selle wäärt, et mind kiusatakse ja ahhastakse. Tarwis mul on, et sedda kannatan; ja andko Jummal! et tassase waimoga, kuni rop ilm saab möda läinud, ja päärw jälle selgeminne paista! Ugga wäggew kûl on Sinno keigewäggewam kâssi, ka sedda kiusatust mo peält ärrawõtta, ehk sedda kergitada, et mind ei woideta ärra. Sest nenda olled ennemuiste mittokord mulle teinud, Sinna, mo Jummal ja mo hallastus! Ja sedda raskem mul; sedda kergem on sul tehha sedda wahhetamist Omma parrema kâega.

30. Peatük.

Palwest jummalikko abbi pärrast ja lo-
tusfest, et arm on jälle tullemas.

„Mo poeg! Minna ollen Issand, ja tugge-
waks paigaks so ahhastusse päwal! Tulle Mo
jure, kui so kâssi ei kâi hästi. Seeb se on,
mis keigeennamiste sult kelab taewalikko rõmus-
tamist et ni pitkalinne olled palwes appi Mind
hüüdmas. Sest enne kui olled Mind pallumas,
sa jo otsid mitmesuggust rõmnstamist ja jah-
hutad omma hinge wäljapididist asjust. Ja
ei aita se keik, egga woi sulle abbi tulla, kun-
ni ärratunned, et Minna ollen se, kes peastab

neid, kes Mo peäle lootwad, ja et ilma Minnota ep olle wäggerwat abbi, ep olle abbisaatwat nou egga armo annet ollemas. Agga kui waim joudo jälle kätte on sanud, parrast ropo ilma, mis peäle kâis, siis sa kangeks Mo hallastusse walgusses; sest „Minna ollen liggi, (ütleb Issand) et Ma keik ärratas sun täieste, ja rohkestes ja küllalt.“

2. „Kas mul kül peaks ollema ükski asst raske; ehk kas Ma peaksin ollema kui se, kes lubbab ja ei te tõeks? Kus on so usk ja lotus? Geisa, ja ärra anna järrele; olle wahwa melega ja wapper woitleja; küllab jahbutaminne tulleb ommal aial. Ota Mind, ota; Ma tahhan tulla ja sind terweks tehha. Riisatus se on, mis sind waewab; tühhi kartus, mis sind hirmutab! Mis kasso on sul sest, et murrelled ja kardad need asjad mis wahhest eddespidi woiwad sündida? sest agga saad karwasust kurwastusse peäle. „Iggal päwal saab kül ommast waewast.“ Matt. 6, 34. Tühhi on ja ilma asjata keik ahvastaminne ja rõmustaminne tulles parrast, mis wahhestki ei tulle ellades.“

3. „Kül se on innimesse wiis, ennast lasta narrida nisuggusist luulmissist; agga ikka se on nõrga waimo tunnistusse märk, kui ennast warsi lassib tommata waenlase sisseantud pole. Sest waenlasele on üks puhhas, kas narrib ehk pettab, tõsise ehk wallega, mis ta süddame ette toob; kas sadab langema heamele läbbi selle parrast, mis on kâes, ehk kartusse läbbi selle parrast, mis on alles tullemat.“

ta. Sepärrast ärgo ehmatago so südda, ja ärgo kartko mitte. Uesu Minno sisse, ja loda Minno hallastusse peäle. Kui arwad ennast kangel ollewad Minnust ärra, siis Minna mittoford ollen sedda liggem. Kui wahhest keif jubba otsas arwad ollewad, siis on sagedaste liggi surema ärratenimisse kasso. Ep olle weel keif assi otsas, kui monni assi lähhäb segga seks. Ei pea sa arro piddama sest, kuida assi so filmi paistab, egga ei ühhestki waewast, tulgo kust tahhes, nenda ennast kurwastama, ehk nenda rõhbutud ollema, otsego ep olleks ennem lotust ollewad sest lahti sada."

4. „Sa ei pea mitte arwama ennast hopis mahhajäetud ollewad, ehk küi wahhest sulle sadan willetsust, ja so sowitud jahhutamist Ma sulle kätte ei anna; sest nenda peab innimenne Jummalala riki minnema. Ja se on tõeste ka suremaks kassuks sulle, ja Mo teiste sullastele, et sate ennem õppetud willetsusest, kui et keif olleks teie mele pärrast. Ma tunnen keif salajad mõtted ärra, ja tean et sulle õnnistusse kasso tulleb, kui sind wahhest jäetakse ilma sakita, et sa surelisseks ei sa, kui kassi kâib hästi, ja et sa wahhest ommast melest mitte üllewägga armsaks ei lähhä, sest, mis sa ep olle ollemaski. Mis Ma annud, sedda woin ka wõtta, ja jälle anda, sedda mõda kui isse tahhan."

5. Kui Ma sedda annan, siis se on Mo pärralt; ja kui Ma sedda ollen wõtnud, ep olle Ma siis wõtnud, mis olli so omma; sest Minno on keif hea andminne, ja keif täis and.

Kui siis willestust ehk mingisuggust seggast asja so kätte ollen saatnud, ärra siis sa nukraks egga andko so südda järrele. Ma woin meelt pea jälle jahhutada, ja teik waewa rõmuks muta. Ugga Ma ollen õige, ja teigis mis Ma teen, tulleb Mind kalliks kita."

6. „Kui sa siis diete järrele mõtled, ja tõe polest arro pead, ei sa siis ellades tohhi nukraks minna ei ühhegi seggase asja pärrast, waid pead enneminne ennast rõmustama ja tännades kiitma. Ma pean sedda ükspeinis rõmuks et walloga sind lües, Ma sulle armo ei anna. „Otseskui Minno Issa Mind on armastanud, nenda ollen Minna ka teid armastanud,“ Joan. 15, 9. ütlesin Omma armsa jüngerite wasto. Ja neid Ma ep olle mitte saatnud aialikko rõmo, waid kange woitlemisse wasto; ei mitte sure au, waid mitme teotusse wasto; ei mitte laiskusse, waid tõteggemisse pärrast; ei mitte hingamisse peäle, waid et paljo wilja piddid kandma kannatades. Pea meles, Mo poeg, need sannad."

31. Peatük.

Kuida innimenne loma peab mahhajat-
ma, et ta Lojat woiks leida.

Oh Issand, suremat armo weel on mul tar-
wis, enne kui nisugguseks saan, et ei ükski
asssi egga loom, mind ennam ei sa tülitseda.

Sest ni kaua, kui ükski asfi mind weel taga-
 gasti peab, ma ei sa mitte öiete enmast üllenda-
 da Sinno pole, kui wabbat. Wabbadusses
 himmustas se mees taewa pole, kes ütles: „Kes
 annab mulle nisuggused tiwad, kui
 tuil on? Ma lennaksin ärra, et ma as-
 set saaksin.“ Laul 55, 7. Mis on selgem
 kui selge film? Ja kes on enam wabbat, kui
 se, kes ei himmusta midagit mailmast? Se
 pärrast peab innimenne lomast lahkuma, ja ho-
 pis mahhajatma isseennast, ja ommas mele
 selgusses ärratundma, et Sul, keikide Lo-
 jal, ep olle Ommas ollemis ses sihtegi, mis Sind
 teeks loma sarnatseks. Ja kui innimenne ep
 olle lomast lahti, ei woi temma siis mitte är-
 ramoolda sedda, mis on jummalik. Ja
 leitakse ka ni pistsut neid, kes on täidetud
 Jummalata tundmissesega, sest et ni pistsut neid
 on, kes moistwad lahkuda kadduwaiht asjust
 ja lomadest.

2. Seks on suurt armo tarwis, mis hinge
 toetab ja wäggewaste üllendab ta ennese üle.
 Ja kui innimenne ep olle waimus üllendud ja
 ep olle peästetud keigest lomast, egga hopis
 ühhendud Jummalaga, ei maksa siis paljo,
 keik mis ta teab ehk mis temmas on. Se ikka
 saab weike ollema ja põrmus maas, kes mid-
 dagit sureks peab, ja ep olle se mitte se üks,
 ärraarwamatta iggawenne hüüs. Keik mis ep
 olle Jummal, ep olle se middagi, ja sedda
 peab pühkmeks arwatama. Suur wahhe on,
 walgustud ja jummalakartlikko innimesse tar-
 kusse, ja hästi õppetud ja järrelemõttlikko kir-

jatundja tundmisse wahhel. Paljo kallim on se õppetus, mis üllervelt Jummalale käest tulleb innimesse süddame sisse, kui se, mis innimenne omma moistusse läbbi sure waewaga kätte puab.

3. Paljo on neid, kes himmustawad waimolikko näggemist; agga mis selle parrast tulleb õppida; ei nemmad sedda puu. Suur keelminne se on, kui innimenne wibib kirjatehtede ja wäljaspiddiste asjade iures, ja ei murreise mitte omma täit ärrasurretamist. Et ma tea mitte mis se on, ja misuggusest waimust meid aetakse, ehk mis meie mõtleme, meie, kedda waimolikkus peab petama, et ni suurt waewa näme ja ni suurt murret kanname kaduwaatte alwa asjade parrast, ja ei wõtta naljalt järrele mõttelda omma seestpiddist asja, selges waimolikkus mõtlemisses.

4. Agga, parrago Jummal, ni pea kui wähhä same mõttelnud ennese sisse, warsi meie siis otselkui wäggise end jälle anname wäljaspiddise peäle, ja ommad teud meie ei arwa mitte ärra hoollas tähhelepannemisses. Et meie himmustamissed wägga lähhawad põrmo peäle wälja, sedda meie ei panne tähhelegi; ja et meie sees keik ni wägga rojane on, sest meie ei pea luggu. Mendagi ennemuiste keik lihha olli tee peält ärrakalland; ja selleparrast tulli suur wee-upputus. On nüüd keik himmustamine meie seest ni hukka lainud, siis jo peawad ka keik meie teud rojased ollema, sest et himmustamisest nemmad jo tullewad, ja on

seestpididise ello püdo tunnistused. Puhtast süddamest agga tuakse head ello wilja wälja.

5. Kas inimenne paljo teinud, küllab sedda küssitakse; agga kas temma sedda teinud hea kombede wäest, ei küssita surest sedda. Kas tegi on wahwa, rikkas, illusa jumme ja näoga, kas tark ehk kunstlik mees, kas kaunis laulja ehk, tõteggia tru sedda tulatakse; agga kui waene waimus temma on, kui kannatlik ja tasfane ja jummalakartlik ja wagga, sest ei rägita. Nenda weab innimesse lodud wiis ikka wäljaspididise peäle; agga arm pörab seestpididise peäle. Lodud wiis mittokord pettetakse; agga arm lodab Jummalala peäle ja ei tedda mitte petteta.

32. Peatük.

Isseennese ärrasalgamisest ja ihholikko himmustamisse mahhajätmissesest.

„Mo poeg! Ei sa woi mitte kätte sada täit wabbadust, kui sa ei salga ärra isseennast. Sest otse paelte sisse on keik wörgutud, kes otsiwad, mis on nende pärralt; kes isseennast armastawad; kes ei sa ial kül; kes keik tahtwad teada sada; kes kergemeelsed on; kes alati himmustawad rõmo ja ei mitte sedda, mis on Jeesusse Kristusse pärralt; waid agga sedda ikka ou üllesehitamas ja ueste ehhitamas, mis

ei woi jädawaks sada. Gest keik peab lõpma, mis ep olle wäljawõssunud Jummalä seest! Pea sa meles se lühikesse sanna, mis suurte tähhendab: „Anna käest ärra keik, ja sa leiad keik kätte. Jätta mahha himmo, ja sa saad kätte rahho.“ Sedda mõtle waimus ärra, ja kui sa sedda mõda saad teinud, küllab sa siis keik ärramoistad.“

2. Issand! Ep olle se mitte ühhe päwa tö, egga lapse mäng; jah, se lühikesse sanna sees on keik jummalakartusse täius kous! —

„Mo poeg! Ärra lasse ennast mitte warsti ärrahirmutada, egga ärra heida meelt ärra, kui sa kuled rägivad täieliste teest; waid saatko se sind enneminne noudma üllemat asja ja keigest süddamest sedda himmustama. Oh et agga nisuggune olleksid ja seks jouaksid, et isseenast ni surest enam ei armastaksid, waid selgeminne teeksid Minno tahtmist ja Mo Issa tahtmist kedda Minna sulle ollen kulumatud! Siis sa olleksid Mo mele pärrast ja keik so ello olleks rõõm ja rahho. Paljo weel pead mahhajätma, ja kui sa isseenast, ärrasallates ja keigest süddamest mahhajättes, mitte käest ei anna, ei sa siis ial kätte woi sada sedda, mis sa ihaldad. Ma annan sulle nou, et sa Mo käest ostad kulda, mis tulles on läbbikatsutud,“ 3. Imut. 3, 18. se on, taewast tarkust, mis keik heidab ennese alla, mis on Ma peält. Jätta mahha keik ilma likko tarkust ja keik mis on inimeste ja so ennese mele pärrast.“

3. „Ma ütlen sulle, et alwemat ennesels pead

ostma selle eest, mis inimeste asjade seas on kallis ja suur. Sest wägga alw ja wähhä assi, ja mis surest enam ei olle meles, näiks dige taewane tarkus ollewad, mis ei surustelle, mis ei tahha mailma kitust, ja mis mitmest uledega kül kidetakse, agga nemmad ei tunnista sedda omma elloga. Agga ommeti on se üks kallis pert, mis mitme eest on warjul."

33. Peatük.

Toetamatta süddamest, ja et inimenne peab hoidma Jummalale pole.

„Mo poeg! Ärra olle julge omma himmo peäle, mis nüüd on, agga ussinaste teiseks lähhäb. Sest, ni kaua kui olled ellamas mailmas, ikka sa olled muutmisse al, omma tahtmissesse wastogi, nenda et sind leitakse wahhest rõõmsa ollemast, wahhest kurwa; wahhest rahho seest, wahhest kurwastussest; wahhest süddamelikko, wahhest ihholikko; wahhest tullisest holest, wahhest jälle tüddinemast; wahhest tössisest, wahhest fergest melest. Agga üle keige se kahtlase asja on üllendud tark mees, kes waimus hästi on õppetud; kes ei wata selle peäle, mis ta ennese seest leiab, ehk kust muutmisse tuul käib, waid et keik temma mele mõtte woiks käia selle peäle, mis on keige asjade algminne ja ots. Ühte mele, ja kõigutamatta jääb temma kindlaste seisma, kui tem-

ma ihaldamisse film, keikis, mis temmale juhtub sündima, järreleandmatta hoiab Minno pole.

2. „Sedda selgem nüüd ihaldamisse film, sedda julgem käib inimenne ello mitmesuggusest tormamisest läbbi. Agga mitme selge ihaldamisse filmgi saab tüntsiks, sest et nemmad wägga ussinad on selle peäle waatma, mis rõmu pakub, ja et wägga arwaste sedda meest leitakse, kes enneses ei kannaks isfeennese armastusse wigga. Menda tullid need Judarahwas, kellest puhhast kirjast loeme, mitte ainapainis Jesusse pärrast Petania, Marta ja Maria jure, waid et nemmad ka Laatsarust tahtsid nähha sada. Ihaldamisse filma tulleb siis puhhastada, et hoiab Minno pole, waggaste ja ärrapöörmatte keigest sest mitmesuggusest, mis tedda ennese pole on kutsmas.“

34. Peatük.

Et Jummal ülle keige asjade ja keige sees, on selle mele pärrast, kes on armastusēs.

Wata! Jummal on minno ja on mul keigiks. Mis ma ennam tahhan, ja mis õnsmat weel woin ihaldada? Oh mis armas ja magus on se sanna; agga ainuüksi sellele, kes Sanna armastab ja ei mitte maailma egga sed-

da, mis on mailmast. Jummal on minno, ja on mul teigiks! Kes sedda moistab, se saab sest kül; ja sagedaste sedda omma mele tulle-
tada, se on armas assi selles, kes on armastus-
ses. Sest, olled Sinna Omma pallega liggi, siis on keik mele pärrast, agga panned Sa Omma palte warjule, siis tundwad nemmad hirno. Sinna waikistad süddant, ja sadad suurt rahho ja rõmo! Sinna aitad et keikist asjust head mooldakse ja et keikist leitakse So kitust. Ei woi ükski assi kaua mele pärrast olla ilma Sinnota; waid kui assi armas peab ollema melest ja maggus, olgo siis So arm jures, mis sedda woidab So tarkusse kalli roh-
hoga.

2. Kes Sinnust rõmo tunneb, mis kül ial peaks ollema, mis temmast ei peaks öiete är-
ratuntama? Ja kes Sinnust rõmo ei tunne, mis nisuggusele kül weel rõmo woiks tehha? Agga Sinno tarkusse eest kaub mailma tar-
kade tarkus ja nende moistus, kes on lihha jär-
rel ellamas; sest teistel on paljo tühjaid mõt-
lemissi, teistel jälle on surm. Agga kes mail-
ma põlgmisses ja lihha surretamisses on Sin-
no järrel käimas, neist leitakse õiget tarkust; sest et tühjast nemmad tõe peäle, ja lihast nem-
mad waimo peäle on sanud. Nisuggustel on rõmo Jummalas, ja mis head agga ial lomast on leida, keik sedda nemmad peawad Loja ki-
tusses. Agga ommeti on wahhe, suur wah-
he rõmo wahhel, mis on Loja ja loma, igga-
wesse ja aialikko, ilmalomatta walgusse ja ettetodud walgusse pärrast.

3. Oh Sa kaddumatta walgus, mis keigest walgusfest kâib ülle; sada Omma walgustawa paistet kõrgest mahha, et tungiks mo süddame süggawusse sisse. Puhhasta, hoiä, te rõõmsaks ja ellawaks mo waimo, et ta keigest ommast wäest hoiaks So pole, ilmalõpmatta süddame rõmüstamisfega. Oh millal tulles se õnnis ja kätte sowitud tunnike, et Omma liggiollemisfega Sa mind täidad ja mul olled keik keiges. Mi kaua, kui se mul alles tulles matta, ei woi täielinne rõõm weel asset olla mo sees. Weel on, parrago Jummal! wana innimenne mo sees ja on alles risti lõmata ja surretamatta. Weel temma himmustab kangeste waimo wasto, ja sadab sõddimisse waewa seestpiddi mo sisse, ja ei jätta rahhul hinge riki.

4. Agga Sinna; So kâes on merre woi mus, ja laente laksumist Sa waikistad; tou se, ja aita mind. Pelleta laiale need wägges wad, kes sõddimist tahtwad, ja te neid hukka Omma wäggewa kâega. Näita, ma pallun, Ommad immeteud, ja lasse sure au tees ilm sik sada Omma parremat kât. Gest ep olle mul teist lotust egga warjopaika, kui Sinno jures, Issand mo Jummal.

35. Peatük.

Et sellesinnatse ello sees ei olle kuusatusse wahhet.

„Mo poeg! Ei sa leia rahho omma ello

päiwi, waid ni kaua kui ellad, ikka on sul tarwis waimo sõariisto. Waenlaste hulka sa ellad ja sind kiusatakse parremalt ning pahemalt polelt. Kui sa ei pruugi kannatusse kipi iggale pole, ei sa siis kaua ja ilma hawamatta. Ja kui peälegi sa omma süddant ep olle annud hopis Minno holeks, et woiksid omma melega kannatada Minno pärrast; ei sa siis sa koggoniste se kange taplusse wasto, egga sa kätte õnsade woidokroni. Sepärrast pead mehhe wisil keigest läbbi tungima ja tuggewa käge keige se peäle hakkama, mis sind puab keelda. Sest ärrawoittejale antakse süa taewa leiwast agga peälekäial ei ja muud kui paljo waewa."

2. „Kui sellesinnatse ello seest jubba otsid hingamist, kuida siis woid iggawesse hingamisse kätte sada? Walmista omma hinge, ei mitte sure hingamisse, waid sure kannatusse wasto. Ürra otsi täit rahho mailmast, waid taewast, ei mitte innimestest egga mu lomadest, waid ainouksi Jummalaga seest. Jummalaga armastusse polest, pead sa keik kannatama hea melega, waewa ja wallo; takkakiusamist ja peälekäimist; abhastust ja hädda; nõdrust; teotamist; wastoräkimist; laimamist ja et sind allandatakse; härwitust; innimeste tarkust ja et sind alwaks petakse. Se keik aitab waggadusse peäle; tunnistab wälja õiget Kristusse jüngrit; panneb tallele õigusse kroni. Igga west palka tahhan Minna anda ürrikesse waewa eest, ja ilma lõpmatta au, härwitusse eest, mis pea möda lähhäb."

3. „Eh! arwad wahhest, allati ennast kätte sawad waimo rõmustamist, omma tahtmisse järrel. Ei olnud neilgi sedda, kes ollid Mo ärrawallitsetud; waid nemmadgi ollid mitmes waewas, mitmesugguses kuusatuses ja sures abhastuses. Agga nemmad jäid kannatusse, ja lootsid enam Jummalale kui isseenneste peäle, teades, „et sellesinnatse aia kannatamised ep olle ühtegi wäärt selle au wasto, mis meile peab ilwatada ma.“ Rom. 8, 18. Kuida siis sinna tahhad warsi kätte, mis ni mitto, naljalt ep olle kätte sanud, ja agga paljo silmawee ja sure wae wa läbbi? Ota Issanda peäle; woitle mehhe wiisil; olle kange; ärra heida meelt ärra; ärra taggane mitte; waid kindlaste seistes, paku ihho ja hinge Jummalale auuks. Minna tahhan sedda täieste tassuda; Ma tahhan so ju res olla abhastusse päwal.“

36. Peatük.

Innimeste tühja kohtomoistmiste wasto.

„Mo poeg! Heida omma süddant Issanda peäle ilma wahhet piddamatta, ja ärra karda innimeste kohtomoistmist, kui südda sulle tunnistust teeb, et olled elland waggaduses ja selges meles. Hea on ja tullus, kannatada nenda, ja ei woi se raske olla kannatlikko südda“

mele, mis enam lodab Jummalale kui isseenesse peäle. Mitto rägib mondasuggust ja se pärrast ei woi keik uskuda. Agga keikide mele pärrast tehha, ei sa sedda ükski. Et kül Paulus püdis keikide mele pärrast olla Issandas, ja olli keikile keigeks sanud; süiski temma ei paännud sedda mißski et temma peäle kohhut moisteti innimesse kohuto päwast. //

2. // Kül temma teggi teiste õppetuseks, keik mis temmale olli antud ja mis ta joudis; agga temmagi ei woiwad keelda, et teistest wahhest kohhut temma peäle moisteti, ehk et tedda neist alwaks peti. Sepärrast heitis temma ka keik omma koorma Jummalale peäle, kes keik ärrateab, ja wõttis kannatusse ja allandusse riistad kätte nende wasto, kes kurja kõnnelesid temma peäle, ehk tühjäd ja walle juttud ärramõtlesid ja ommas ferges meles temma wasto kiitlesid. Agga ommeti monnikord temma ka kostis, et hopis wait olles, temma läbbi wahhest ehk pahhandust ei tulleks nõdradele. //

3. // Kes sa olled, et surrelikko innimeste kardad. Täna tedda on ja homme tedda enam ei leita. Karda Jummalat, ei sa siis wärrise innimeste hirmutamiste eest. Mis innimenne kül woib sulle tehha omma sannade ja teotamistega? Tä teeb enesele surema kahjo, kui sinnule; ja temma ei sa pöggeneda Jummalale kohuto eest, olgo kes tahhes. Olgo Jummal sul silma ees, ja ärra jahhi sannadega; sest se ei kõlba. Ehk sind kül nüüd näiks ärrawoidetud ollewad ja teotust kannatawad, ja sa ei olle selle wäärt; ärra segipärrast sa

wihhaseks, egga rikku omma kroni kannata-
matta mele läbbi; wata enneminne ülles Min-
no pole, kel melewalda on sind peästa keigest
teotussest ja liast, ja maksta kätte iggaühhele,
sedda möda kui temma ihhus on teinud olgo
hea ehk kurri."

37. Peatük.

Sigest ja täiest isseennese ärrasalgamis-
sest, et woiksimine kätte sada süddame
wabbadust.

"Mo poeg! Jätta mahha isseennast; siis
leida Mind. Jätta omma meelt ja tahtmist püüd-
matta, ikka se sulle kasuks tulleb! sest suremat
armo sulle antakse, kui isseennast olled ärrasal-
ganud, ja ei püa ennast jälle kätte."

Jssand! Mil pean ennast ärrasalgama, ja
kuida ennast mahhajätma?

"Iggal aial ja iggal tunnil ja ni kui wä-
hemattes, nenda surremaiski asjus! Ei ma anna
ühhegi polest taggasi, muud kui tahhan, et pu pal-
jas pead ollema keikis. Gest kuida woid-
hopis Minno, ehk kuida Minna sinno pärrast
olla, kui sa ep olle peästetud keigest ommast
tahtmissest seestpiddi ja wäljaspiddi? Sedda
usfinaminne sa sellega toime saad; sedda par-
rem asfi sulle tulleb; ja sedda täieminne ja sel-
geminne sa sedda teed; sedda enam saad olla
Minno mele pärrast, ja sedda surema üle wõt-
tan Ma sind päina."

2. „Monningad k ul tahtwad ennast Mo ommaks anda, agga ei mitte hopis. Sest neil ep olle t ait lotust Jummala pe ale, ja sep arrast nemmad m otlewad, kuida targaste tehha. Monningad jälle k ul esmalt ennast hopis pakkwad Mo ommaks; agga p arrast, kui kiusatused on pe ale k aimas, siis nemmad p oorwad taggasi omma pe ale; ja ei kaswa siis ka t aiuskes koggoniste. Meedsinnatsed ei sa kätte puhta süddame t ait wabbadust, egga Mo maggusa sõbrusse armo; olgo siis et nemmad enne sawad hopis  rrasalganud isseennast ja iggap a rw ennast annud Jummala melep arraliseks ohwraks. Sest ilma selleta ei woi  nsat  hhen-damist koggone olla egga j ada.“

„Saggedaste sulle ollen  itelnud ja  itlen sulle n uidki weel: Salga  rra isseennast, jäta mahha isseennast; suurt rahho siis tunned ennese seest. Anna keik, keige wasto;  rra pea taggasi middagit;  rra wotta taggasi middagit; j a kindlaste Minno jure ja omma melega; Minna siis tahhan olla so pärralt. S ud-damest siis wabbaks saad ja ei sa pimmedus find  rrawoita. Woitle, pallu, ihhalda, et woiksid  rraheita enneseft, mis on so pärralt, et allasti woiksid Jeesusse järrel k aia, kes ka olli allasti; et woiksid  rrasurra isseennesele ja ellada Minnule iggaweste. Siis kauwad keik tühjad m otted, keik walle kurwastused, ja keik liad murred! Siis lahkeb keik liigkartus ja keik tallitsemata armastus sureb so sisse.“

38. Peatük.

Heast wäljasviddisest kombest ja lotus:
fest Jummal peäle kui hädda käes.

„Mo poeg! Sure holega pead püüdma et iggas paigas ja iggas töös ja teggemisses sa wabbat woiksed olla seestpidi so seest ja omma ennese melewalla al, ja et keik asji woiks olla sinno al, ja ei mitte sinna temma al; et saaksid olla omma teggude isfand ja wallitseja, ja ei mitte nende orri egga palgatud sullane; waid enneminne wabbat mees, ja õige Ebraamees, kelle kätte saab Jummal laste parrandus ja wabbadus, ei olla nende sarnane kes sellega ep olle mitte rahhul, mis on aialik; waid püüdwad sedda, mis on iggawenne; kes kadduwatte asjade peäle agga waatwad wasfako filmaga, agga parremaga nende peäle, mis on iggawessed; kes ei anna ennast wõrgutada aialikko läbbi, et selle pole wõttaksid hoida, waid enneminne omma kässo alla sedda wõtwad, et peab nende tarwidusseks ollema, õiete, ja sedda möda, kui Jummal seadnud ja on moistnud keige aialikko asjade peäle, kui keige üllem ehitaja, kes omma lomisse ühtegi ei jätnud seadmatta.“

2. „Kui siis sinnagi igga asja jures, mitte ükspäinis sest kinni ei pea, mis peält on nähja, egga omma ihholikko filmaga ainouksi sedda tähhele ei panne mis sa olled näinud ja kuulnud; waid igga sündinud asja parrast, Moses sega kohhe tekki lähhad, Issanda käest küssi-

ma; siis saad mittokord kuulda Jummalat kost-
misse sanna, ja tuled wälja, hästi õppetud
aialikko ja tullematte iggaweste asjade polest.
Sest Mosesse warjopait olli ikka telk, kui tem-
ma kahhe wahhel olli, ehk kui temmal olli kūs-
simeste kostmist tarwis; ja temma otsis pal-
west ennesele abbi, et piddi sama ärrapõrda
kahjo ja inimeste kurjust. Nenda sinnagi
pead pöggenema omma süddame seestpiddise sis-
se, et sedda surema hõlega, Jummalat abbi
ennesele saaksid palluda. Ja Josuat ja Is-
raeli rahwast petteti Ribeonidest, nenda kui kir-
jast on luggeda; sest et nemmad ei küssind Is-
sanda käest, waid andsid ennast sõggedaks teh-
ha, maggusa sanna ja wallelikko jummalakar-
tusse läbbi, kui kergemeelsed. //

39. Peatük.

Et inimenne ei pea ilmakannatamatta
ollema ommas tegemiseses.

„Mo poeg! Anna keik ommad asjad ikka
Minno hõleks; küllab Minna ommal aial keik
hästi toimetan. Ota Minno seadmist ja sa
saad kasso sest tunda. Issand! Walmis ol-
len, hea melega keik mo asjad Sinno hõleks
jätma; sest minno mõtted ei joua nemmad pal-
jo tehja! Oh, et ma agga ei wõttaks ni su-
rest mõttelda neid asjo, mis alles tullematta,

waid enneminne kōhhe end heita Sinno hea tahtmissē alla.

2. „Mo poeg! Saggēdaste aiab innimenne sure hōlega sedda asja tagga, mis ta himmūstāb; agga kui assi on ta kās, ta siis kōhhe on teistwiisi mōtlemas. Sest nisugguste asjade himmutseminne ep olle jādaw, muud kui weab ūhhest, teile peāle. Sepārrast ep olle kei- kergem assi se, keigewāhhemagi sees ārra fallata isseennast.“

3. Innimenne saab ikka ennam parrema peāle, kui ta ārrasalgab isseennast, ja kes on ārrasalganud isseennast, se on tāieste wabbat ja sure rahho sees. Agga wanna waenlane, kes on keige hea wasto, ei jātta se kiusamat- ta; waid ōsel ja pāwa aial walmistab temma rasket takkakiusamist, kas ehk wahhest temma saaks petta omma kōite siise neid, kes on hoidmat- ta. „Walwage ja luggege, et teie kiusatusse siise ei sa!“ ütleb Issand. Matt. 26, 41.

40. Peatük.

Et innimesel ep olle ūhtegi head isse- ennesest, ja et ta ei woi kitelda ei ūhhestki asjast.

Issand! Mis on waene innimenne, et Sa temma peāle mōttled? ja innimesse poeg, et Sa

tulled tedda Katsma? Mis on innimenne wäart, et Sa Omma armo temmale tahhad anda? Issand! Kuida ma kûl woiksin kaebada, kui Sa mind mahhajättaksid? Ehk mis woin õigusega se wasto råkida, kui Sa ei te, mis ma pallun? Jah, tõe polest pean mõtlema ja üttelema: Issand, minnust ep olle middagit; ma ei joua middagit; isseennest ep olle mul õh-tegi head; waid ollen nõdder teikis ja ei mõtle muud kui sedda, mis ei maksa middagit; ja kui Sinna mind ei toeta ja kui mind ei wal-gustata Sinnust seestpidi mo seest, küllab siis pean hopis leigeks ja holetumaks sama.

2. Agga Sinna, oh Issand, olled ikka se-samma, ja jääd heaks, õigeks ja pühhaks ig-gawesseks aiaks. Sa teed teik hästi, õiete ja pühhaste, ja seäd teik Omma tarkust mõ-da. Agga minna, kes ma ollen ussinam tag-gasi kallama, kui eddasi joudma, ei jää minna mitte ikka õhhe ja sesamma järje peäle; sest seit-se kord saab aeg wulle teiseks, ja minna tem-mas. Agga siiski luggu saab pea parre-maks, kui se on Sinno tahtminne ja Sinna mulle pakkud Omma aitawat kät. Sest Sin-na üksi jouad mind awwitada ilma inimesse aitmatta ja mind nenda toetada, et mo sila-ennam ei põra senna egga tenna, waid et mo südda üksnes Sinno pole hoiab, ja hingab So sees.

3. Kui siis õiete moistaksin mahhajätta teik inimeste rõmustamist, et saaksin ennam püh-ha hole peäle, ehk ka täieminne täita mo ih-haldamist, otsida Sind, sest et ep olle jo inni-

mest leida, kes jouaks mind rõmustada; siis woiksin julgeste So armo peäle lota ja ue jahutamisese anni pärrast rõmustelleda.

4. Tänno olgo Sulle, kelle käest keik tulleb, mis mult hästi korda lähhab! Agga minna ollen tühhine ja ei maksia middagit So ees; ja ollen kahtlane ja nõdder innimenne! Mis õigus mul siis on, kitleda; ehk mikspärrast siis tahhan, et mind peaks sureks petama? Ehk wahhest et ma ei olle middagit? Se ommeti on keigetühjem. Tõeste, kaddum au on pahha wihha ja keigesurem tülline assi, sest et õigest auust taggasi peab ja taewalikko armo käest ärra wõttab. Sest, kui innimenne on omma mele pärrast, siis ta on So mele wasto; ja innimeste kitust takkaaiades, jääb temma wägewast noust ilma.

5. Agga õige au ja pühha rõõm on, kitleda Sinnust, ja ei mitte isseennesest; rõmustelleda Sinno nimme sees, ja ei mitte selle sees, mis innimenne isse wäärt, egga omma rõõm leida ühhegi loma sees, muud kui Sinno sees. Kidetud sago Sinno nimmi, ja ei mitte minno nimmi; auustud sago Sinno tõ, ja ei mitte minno tõ; sureks tõstetud sago Sinno pühha au, agga mulle jägo andmatta keik innimesse kitus. Sinna olled mo au; Sinna mo süddame rõõm! Sinnust tahhan kitleda, ja rõmustelleda Sinno sees ello otsani, agga minust ma ei tahha kitleda muud kui neist asjust, mis on minno nõddruses!

6. Noudko kül teised au teine teise käest; minna agga sedda au otsin, mis tulleb üksnes

Zummalast. Gest keif innimesse litus, ja keif aialik au, ja keif ilmalik auustus, ep olle se muud kui tühhi assi ja jölledus, So iggawesse au wasto arwates. Oh Sinna, mo tödde, ja mo hallastus, mo Zummal! pühha kolmainus Zummal! Sulle üksnes olgo au ja litus ja wäggi ja auustus iggaweste iggaweseks aiaks, Amen.

41. Peatük.

Keige aialikko au põlgmisest.

„Mo poeg! Ürra anna ennast kiufata sest, et nääd teisi auustud ja üllendud ollewad agga ennast alwaks petawad ja allandatawad. Wõra omma süddant allati Minno pole, kes ollen taewas; ei sa sind siis kurwastada, et innimesesed Ma peäl sind alwaks peawad.“

Issand! meie ellame pimmeduses ja meid eksitakse pea ärra tühjais mõttest. Gest, kui isfeennast öiete tähhele pannen, ei olle mulle siis ellades liga tehtud ei ühhestki lomast ja sepärrast ep olle mul ka middagit, mispärrast õigust möda woiksin kaebada So ette.

2. Agga et ollen saggedaste ja raskestes patto teinud So wasto; sepärrast wõttab keif loom õigussega sõariistad kätte mo wasto. Minna siis ollen teotusse ja põlgmisse wäärt; agga Sinna jälle litusse, ja au ja auustusse wäärt. Ja kui ma end ette ei walmista, et

hea melega wasto wõttan, kui mind igaast lo-
mast alwaks ehk ei miiski peaks petama ja
mahajäetama; ei ma siis ellades woi rahho
tunda seestpidi mo seest; egga waimus wal-
gustud ehk ka täieste ühendud olla Sinnoga.

42. Peatük.

Et innimenne omma rahho ei pea toe-
tama innimeste peäle.

„Mo poeg! Kui sa omma rahho wõttad toe-
tada ühhegi surrelikko innimesse peäle, sest et
ta sinnoga ühte sünnib ja sinnoga on ellamas,
siis saab so südda ehmatama ja arraks min-
nema. Agga kui ellaw ja jädaw tödde on so
warjopait, ei sa sind siis lõppetada kurwastus
ühhegi sõbra pärrast, kes sind mahajättab
ehk ärrasureb. Minno sees olgo so sõbra
armastus, ja üksnes Minno pärrast pead sa
keiki armastama, kedda sa heaks pead ja kes
wägga armsad on so melest so ello teekäimis-
ses. Ilma Minnota ei maksa sõbrus midda-
gi, egga olle kauaks; ja ep olle se õige egga selge
armastus, mis Minna süddamesse ei sada.
Risuggusest hoidmisest armastud innimeste
pole, mis ei olle Minnust, pead sa ni wõrgu-
tamatta ollema, et, kui sedda tarwis, sa omma
melega ehk keik innimeste sõbrust woiksid mah-
hajätta; sest, sedda liggemale jouab innimenne

Zummalale, sedda emale ta keigest innimeste kostutamissest ennast peab; ja sedda kõrge male jouab temma Zummala liggi, sedda süggawam ta isseennese sisse mahhalangeb, ja sedda alwemaks ta isseennast peab."

2. „Agga, kes sedda head, mis ta enneses teab ollewad, ommaks tööks arwab, se teiab Zummala armo ennese sisse tullemast; sest pühha Kristusse arm otsib ikka ruskuspekstud waimo. Kui sa selgeste ärratunneksid ennast ei middagit ollewad, ja kui sa keigest aialikkust armastamisest ennast jouaksid lahti tehja; sure armoga Ma ennast siis rohkeste so kätte saaksin anda. Agga kui so film allati on lo made peäle waatmas, ei sa siis sa Lojat mitte nähha. Oppi keikis isseennast ärrawoitma Loja pärrast; siis saad jouda Zummala tund misse peäle. Agga mis inimenne tühjas armastuses armastab ja kalliks peab, olgo se kül wähhä assi; se ikka peab keigekörge mast tedda taggasi ja sadab tedda nurja min nema."

43. Peatük.

Tühja ja ilmalikko tarkusse wasto.

„Mo pöeg! Innimeste kaunid ja kunstlik tud rätimised, ei pea nemmad sind mitte ligu tama.“ „Sest Zummala riik ep olle mitte Ednnes waid wäes.“ 1 Kor. 4, 20.

Panne tähhele Mo sannad, mis süddant sojen dawad ja meelt walgustawad; mis õige pattofahhetsemisse peäle saatwad ja mitmesuggust jahhutamist kätte andwad. Ürra sa siis ellades wõtta luggeda Mo sanna sepärrast, et peaks sind ennam õppetud ehk teistest targemaks petama. Oypi ärrasurrema omma eksitustele; se tulleb sulle suremaks kassuks, kui mitte sure tähhelepannemisse asjade ärratundminne. //

2. „Mis sa ka ial olled luggend ja ärratunud; ühhe algmisse peäle ommeti ikka pead taggasi tulles. Minna se ollen, kes innimestele tarkust õppetab, ja wäetimatele selgemat tundmist annab, kui inimenne teisele ei ial wõi õppetada. Kellele Minna rāgin, küllab se saab pea targaks ja wāggewaks waimus. Hādada neile, kes omma tühja mõttede sees paljo kūsfiwad innimeste kääst, ja ei holi surest sest teest, kuida Mind tenitakse! Küllab se aeg ka kätte jouab, mil keige õppetajatte Oppetaja; mil Kristus, keige inglide Issand, tulleb kuulma iggamehhe tarkust; se on, läbbikatsma iggamehhe süddame-tunnistust! Siis otsitakse Jerusalemma läbbi lampidega, ja siis sawad päwa ette tõstetud pimmedusse sallajad asjad, ja ep olle siis ennam kuulda keelte kunstlikud sannarākimissed. //

3. „Minna ollen se, kes allandikko hinge silmapilkmisses nenda üllendab, et ta ennam iggamehhe tõe sanna toetamissi kätte saab, kui teine, kes ehk kumme aastat, innimeste õpetusse al waewa on näinud, Minna õpetan

ilma kõrge sannata; ilma arwamisse seggase asjata; ilma fitusse püüdwa kauni sannata; ilma wastoarrolisse toetamisse asjata. Minna ollen se, kes õppetab läilaks piddama teif, mis on mapealne, ja alwaks, mis on aialik; ja ootma mis on iggawenne ja sedda noudma; fitusse eest pöggene ma; pahhandust kannatama; teif omma lotust Minno peäle toetama; ei ühtegi ihaldama peäle Minno, ja Mind armastama teigest süddamest ja ülle teige asjade.“

4. „Üks inimenne, kes süddamest Mind armastas, õppis seddawisi jummalikkuid asjo, ja räkis sanno, mis immeks pandi. Temma sai, teif mahhajättes, suuremat kasso seestpiddi omma sisse, kui teigeüllema tarkusse püüdmisse läbbi temma ial olleks woind sada. — Agga monnele rägini ülleüldist, monnele jälle isseärjalist; monnele ilmutan Ma ennast armsaste tähtede ja tähhendamisse sannade seest; monnele näitan selges walgusse paistes Jummata rigi sallajad asjad. Ep olle enam kui üks tunnistus leida pühha kirjade seest; agga ei õppeta se mitte teifi üht wisi. Gest Minna ollen seestpiddine õppetaja; ollen tödde ja südme läbbikatsuja, kes süddame mõited ärratunneb, kes sadab teggude peäle, ja nendega toime sama, ja kes iggamehhe kätte jäggab sedda möda, kui tedda wäärt arwan ollewad.“

44. Peatük.

Et wäljaspiddised asjad ei pea sama
meid kiusata.

„Mo poeg! Mitme asja polest püa teadmat-
ta olla, ja arwa ennast mailmale furnud ja
mailma sulle risti lödud ollewad. Mitme as-
ja polest pead ka kuulmatta ollema, ja ennam
meles kandma sedda, mis rahhuks sulle tarwis
lähhab. Tullusam on, et ommad filmad är-
rapõrame neist asjust, mis ei olle meie mele
pärrast ja et iggamehhele ommad mõtted jät-
tame, kui et tapleme. Kui sa hea kohtlane
olled omma Jummalaga ja sa luggu pead
Temma mõttedest, siis saad parreminne ärra-
kannatada, kui innimesed sind ärrawoit-
wad.“

2. Oh Jesand! Misuggusiks olleme läinud!
Wata, aialikko kahjo pärrast nuttame; alwa
kasso pärrast teme tööd ja käume teed; agga
waimolikko kahjo pea unnustame ärra ja ei
sa wahhest hiljagi teise mõtte peäle. Mis pis-
sut head sadab ehk ei mingisuggust; sedda pan-
neme tähhele; agga mis on wägga tarwis,
sest meie ei pea suurt luggu. Sest innimenne
langeb pea hopis wäljaspiddise peäle, ja kui
temma wibib tousmatta, temma siis waub
omma melega süggawaste wäljaspiddise sisse.

45. Peatük.

Et inimenne keiki ei tohhi uskuda ja pea on kōikumās sannades.

Issand! „Sata meile abbi ahhas-
tussfest, fest inimesse abbi on tühhi-
ne.“ Laul. 60, 13. Kui mittokord on truus
ja usk mulle udmatta jänud seält, kust mõtle-
sin neid leida ollewad; ja kui mittokord ma
jälle seält neid leidisin, kust ma ei mõtlend!
Sepärrast on tühhine keik lotus inimeste peä-
le; agga õigede õnnistus tulleb Sinno käest.
Ole siis kidetud, Issand, mo Jummal, kei-
kis, mis meile kätte tulleb. Agga meie olleme
nõdrad ja kahtlased, warsi ärrapettatud ja um-
bermudetud.

2. Kust sedda inimest kül leida, kes ennast
iggas asjas ni hoollaste ja targaste jouaks
hoida, et ta ilmas ei langeks ühhegi pettusse
ehk melekurwastusse sisse. Agga kes Sinno
peäle lodab, oh Issand, ja lapselikko süddame-
ga Sind otsib, ei lange se ni ussinaste. Ja
kui ta ehk ühhegi kiufatusse sisse sattub, ja ol-
go temma kül kangeste fest wõrgutud; Sinna
siis kohhe tedda peästad ehk jahhutad. Sest
Sinna ei tahha koggone mahhajätta neid, kes
Sinno jure kippuwad. Wägga arwaste on
leida sedda tru sõbra, kes sõbra pole hoiab kei-
ges temma ahastusses. Sinna, Issand,
Sinna ainouksi olled keigetruim allati ja ikka,
ja ep olle Sinno sarnast leida!

3. Oh kui selgeste tundis se pühha hing sed-

da ärra, kes ütles: Mo südda on finnitud ja kangeste raiatud Kristusse sees! — Ollaks ka minnoga luggu nenda, ei saaks siis innimeste kartus mind ni ussinaste waewada egga sannade noled mind kõigutada. Agga kes woib keik ettenähha, ja kes se kurja eest ärrajouda, mis on tullemas? Tulleb ommeti jo sest mis ette näggime meile sagedaste pahha asfi; eks siis pea meid ka painotama, mis teadmatta meile tulleb? — Agga: mikspärrast ma waene polle parreminne katsnud hoida? Mikspärrast ollin ni ussin teise sanna uskuma? — Agga innimesed olleme, ei muud kui waesed innimesed, ehk kül monni meid inglisk peab, ja nisuggusiks meid nimmetab. Redda pean uskuma, oh Jhsand? Redda, muud kui Sind ennast? Sinna olled tödde, mis ei walleta, ja kedda ükski ei sa eksitada. Innimenne jälle on wallelik, nõdder, kahtlane ja wiggane, keigeenamiste sannade polest, ja nenda, et ei tohigi kohhe uskuda, mis essiotsa kül tõssi näiks ollewad.

4. Targaste kül olled Sinna maenitsenud hoida innimeste eest, sest et innimesse waenlasted on temma ommad koddakontsed, ja et innimenne ei pea mitte uskuma, kui kegi ütleb: Wata, siin on Kristus, ehk seäl! Mind on õppetud mo omma kahjo läbbi, ja andko Jummal! et se mind sadaks surema tarkusse ja ei mitte jõlledusse peäle! Oll tark mees, (ütles kegi mo wasto) olle tark mees, ja jägo sinnust ütlematta, mis ma sulle ollen rākinud. Ja ma ollen sest wait, ja mõtlen asja nüüd salla-

ja ollewad, ja wata, isse temma ei woi ülesrääkimata jätta, mis pallus sallaja piddada; ja lähhab ja annab ärra mind ja isseennast. Misugguse sorre, ja nisugguste meletu inimeste eest, hoia mind, oh Isand! et ma ei juhtu nende sekka egga ial selle polest süalluseks ei sa. Edsist ja õiget sanna anna mo suhho ja karwalad teled pea must emal. Mis ma ei tahha sallida teisest; iggapiddi pean hoidma selle eest.

5. Oh mis kallis, rahholinne assti, kui innimenne teistest wait on, ja ei ussu keik mis ial räägitakse; ja ei panne kergest melest egga küsimatta wälja ommad mõtted, egga awwa ennast keikile; waid on allati õstimas Sind, kes Sa olled süddame läbbikatsuja; ja ei anna ennast kõigutada senna ja tenna iggaühhest sanna tulest, muud kui sowib, et seestpiddi ja wäljaspiddi keik woiks toime sada Sinno hea mele ja tahtmisse järrele. Oh mis julge assti taewalikko armo hoida, kui põggeneme inimeste eest paistmast ja ei püa sedda, mis näiks litust saatwad wäljastpoolt; waid kui sure holega agga sedda püame, mis sadab elloparrandamisse ja pühha hole peäle.

6. Mitmele jo tulli kahjo sest, et nende wagadust ärratunti ja et enneaego neid kiredi! Agga mitme hea peäle jälle satis arm, mis waikselt hoiti se waewalisse ello sees, mis üsna kiusatus ja taptus näiks ollewad!

46. Peatük.

Et innimenne ei pea jätna Jummalale peäle lootmatta, ehk kül teotamisese noled on temma peäle käimas.

„Mo poeg! Jä seisma, ja loda Minno peäle! sest, mis on sannad muud, kui sannad? Memmad lehwitawad tuult, agga kiwi nemmad ei sa mitte wabbiseda. Kui tead süalluse ennast ollewad, mötle siis, kas heamelega ehk tahhaksid parremaks minna. Kui sa ei tea süüd ennesel ollewad, katsu siis, kuidas sa, Jummalale pärrast, hea melega seddagi jouaksid kannatada. Ep olle se ennam kui pool asst, et ehk wahhest kannatad monne sanna, kui sa ei suda wastopiddada tuggewamaid hopa. Ja miks ni pissikesed asjad jo hakkawad so süüdame peäle, muud kui et alles olled lihhalik ja et innimeste peäle suremat pead kui kohus? Sa weel kardad, et sind wahhest ehk alwaks petakse, ja sepärrast sa ei tahha omma ülleastmiste nuhtlust, waid wöttad kinni wabbandusse warjo.“

2. „Agga panne parreminne tähhele isseenast, küllab sa siis ärratunned, et mailm alles ellab so sees ja tühhi ihhaldaminne, et ehk woiksid innimeste mele pärrast olla. Sest, et eest ärra töttad kui sind müddisetakse, ja ei tahha mitte omma eksituste härwitust; sest on selgeste nähha, et sa weel ep olle, ei täieste allandlik, egga hopis ärrasurnud mailmale, eg

ga maailm risti podud sinno sees. Agga kule Mo sanna; ei sa siis holi kumne tuhhande inimesse sanna pärrast. Wata, ehk kül sinno peäle keik peaks rägutama, mis tiggendus agga ial woib ärramõlda; mis kahjo woib sulle sest tulla, kui lassed sedda ennesest mõda minna, ja sa sedda ei pea ennamaks kui hagganaks? Ei sa se juuksse karmagi tommata so peast!"

3. "Agga kelle südda ei kái seestpiddi ta peäle, ja kel ep olle Jummal silma ees, kül sedda ligutakse pea ja iggast ainsast laitmisse sannast. Agga jälle, kes lodab Minno peäle ja ei himmusta reista omma ennese arwamisse peäle, ei kohku se innimeste eest; sest Minna ollen keige sallajatte asjade kohtomoistja ja ärratundja; Minna tean kuida keik sündis; Minna tunnen ärra tedda, kes laimab ja tedda, kes on laimamisse al. Minnult läks se sanna wälja ja Minno loaga nenda sündis, et mitme süddame mõtlemisfed piddid arwalikuks sama. Üllekohtuse ja õige peäle tahhan kohhut moista: agga mollemid tahhan essite läbbikatsta sallajas kohtus."

4. "Innimeste tunnistussed on saggedaste pettised; agga Minno kohhus on õige, ja jääb kindlaste seisma, ja ei sa ükski sedda ligutada. Se kohhus on keigeennamiste sallaja ja monnel agga arwalik isseärraliste asjade sees. Agga ei effi temma ial egga woi temma effida, ehk kül tedda rummalatte silmade ees näiks õigusse wasto káiwad. Minno jure siis pead pöggema kui ial kohhut so peäle moistetakse, ja ei mitte ennast toetama omma enneste mõtte

de peäle. Sest „Dige peäle ei pea min-
 gi fuggust nurjatumat asja tullemä.“
 Öppet. 12, 21. olgo Jummal ta peäle kül pan-
 nud mis tahhes. Sago ehk kül õigusse wasto
 monda ettetodud ta peäle, ei pea sest hädda
 temmal ollema. Ugga temma ka ei wõtta rõ-
 mustelleda jõlledaste, kui teised on tedda wab-
 bandamas omma arro möda. Sest temma
 meles on, et Minna ollen se, „Kes nerud ja
 süddamed läbbikatsub,“ Ilm. 2, 23. ja
 kes ei moista kōhhut sedda möda kui peält on
 nähha, egga innimeste mõttede järrele. Sest
 mittokord leitakse Mo silma eest süalluseks ted-
 da, kes innimeste arwates on õige ja wagga.“

5. Jõsand Jummal, Sa õige kōhtomoistia,
 wäggero ja kannatlik! kes Sa ärratunned in-
 nimeste nõdrust ja dälust; olle Sinna mo wäg-
 gi ja mo lotus; sest ma ep olle rahhul omma
 ennese ärratundmissega! Sa tead, mis mul
 on teadmatta! Sepärrast pean ennast allan-
 dama, kui mind laidetakse, ja kannates sedda
 wastowõtma. Anna mulle armolikkult ka an-
 deks, et ma saggedaste ep olle nenda teinud ja
 anna mulle jälle surema kannatusse armo. Sest
 parrem mul on So ärraarwamatta hallastus,
 et woiksin andeks sada, kui mo omma fidetud
 õigus, omma süddame sallaja tunnistusse wab-
 bandamisseks. Ehk minna kül ei teaks ennese
 peäle ühtegi süüd, siiski mind ep olle mitte õi-
 geks arwatud; sest kussa ep olle Sinno hal-
 lastust, ei ükski ellus innimenne seäl ep olle
 õige Sinno palle ees.

47. Peatük.

Et innimenne keik waewa peab kannata iggawesse ello pärrast.

„Mo poeg! ärra lasse ennast mitte allawautada se waewa läbbi, mis olled ennese peäle wõtnud Minno pärrast, egga koggone mahharõhhuda se willetsusse läbbi; waid Mo tootus olgo se finnitaminne ja rõmustaminne keikis, mis so kätte tulleb! Minna jo woin rohkeste kätte maksta, ja enam kui moistad. Ei sa sa kaua siin waewa nähha egga ühtepuhko wallo al olla. Kannata agga wähhä, ja sa saad pea nähha omma waewa otsa; tund tulleb, mil keik tõ ja murre lõppeb. Ja keik jo on wähhä assi ja ürrike, mis aega möda lõppeb!“

2. Te siis, mis olled teggemas; te truioste tööd Mo wina-määr; Ma isse tahhan so palgaks olla; Kirjota; loe; laula; õhka; seisa wait; pallu Jummalat; kannata mehhe wisil keik, mis on kibbe ja raske! Selle ja weel suurema wäärt on iggawenne ello. Rahho saab tullesma ühhel päwal, mis on teada Issandal; ja ei pea siis enam ollesma ei päwa egga ööd, nenda, kui nüüd on; waid siis peab ollesma iggawenne walgus, ilmalõpmatta selgus, keel-matta rahho ja hingaminne. Ei sa siis enam ei ütle: „Kes peastab mind sellesinnatse surma ihhust.“ Rom. 7, 24. Ei sa siis enam wõtta hüda: Oh et ni kaua pean elama, kui woõras! sest surma nelatakse ärra

iggaweste, ja õnnis asfi saab olsema ilma
 keelmatta, ja ei pea siis enam abhastust olle-
 ma, waid pühha rõõm ja maggus ning kallis
 osasamine!

3. „Oh et olleksid näinud pühhade igga-
 wessed kronid taewas, ja mis sure au sees
 nemmad nüüd on rõmustellemas, (need kedda
 mailm ennemuiste alwaks piddas ja ei taht-
 nud neid wäärtki arwata, et ollid ellamas;) tõe-
 ste sa wõttaksid kummardada mani ja him-
 mustada enneminne olla keikide al, kui ühhe
 ainsagi ülle; sa siis ei wõttaks ihhaldada
 rõõmsaid ello päiwi; waid paljo enam sa rõ-
 muks peaksid, willetsusse al olla Jummal
 pärrast; ja kui innimesed sind ei wõttaks
 miksiki piddada; sedda sinna siis arwaksid en-
 nesele keigesuremaks kassuks.“

4. „Oh kui sedda saaksid ärratunda, ja se
 tungiks so süddame sisse; kuidas siis kül julgeksid
 korra weel kaebada? Eks keik waew ei tulle
 kannatada iggawesse ello pärrast? Ey olle se
 wähhä asfi, Jummal rigist ilma jada, ehk
 sedda kätte sada. Põra siis ülles taewa pole
 omma pallet! Wata kuidas Mind nüüd rõmus-
 takse ja Minnoga keik Mo pühhad, kel suur
 woitleminne olli aialikkus põlwes; ja kuidas
 nüüd Meid jahutakse, ja kuidas Meie nüüd
 rahhul olleme ja hingame ja kuidas nemmad
 Mo Jesa riki Minnoga on jamas ilmalõp-
 matta.“

48. Peatük.

Iggawessest päwast ja aialikko ello
ahhastussest.

Oh sa wägga õnnis asse keigeüllemal isfa
maal! Oh, sa keigeselgem iggawenne pääw,
kedda õ tummedaks ei sa tehha, sest et keige-
üllem tõdde allati sind on walgustamas. Oh,
sa allardmolinnie ja ilmalõpmatta rahhopääw;
ei sa sinna teiseks egga muda sa enmast. Oh,
andko Jummal! et se pääw jo olleks tullemas
ja jubba lõppemas keik mis on aialik! Kõllab
ta jubba on paistmas pühhadete iggawesse sel-
gusse au seest, agga teekäiatele Ma peäl al-
les kaugelt ja kui ühhest peeglist moistetusses.

2. Keik kes on taewas ellamas, need tead-
wad, kui rõmolinne se pääw on; agga Ewa
lapsed õhkawad, kaugel ärra olles omma is-
famaalt, et ni kibbe ja wallo täis se pääw,
mis kääs; selle sinnatse ürrikesse ja kurja aia
pääw, kus on palju risti ja ahhastust, kus in-
nimenne mitmest pattust on rojastud; mitmest
himmust wõrgutud; mitmest kartussesest ärrawoi-
detud; mitmest murrest waewatud; mitmest kerge-
meelsest mõttest seggatud; mitmest tühjast finni-
petud; mitmest rummalussesest kui wangis; mit-
me waewa läbbi jouust ilma; kiusatusesest tüliti-
setud; sakist wässitud, ja pinatud keigest kusti-
tal pudo on!

3. Oh, millal tulleb keige kurja ots? Mil-
lal mind peästetakse patto ristilisest orjussesest?
Millal saan mõttelda ainuüksi Sinno peäle,

oh Issand? Millal saan ilmafeelmata olla õiges wabbadusses; millal hopis ilma hinge ja ihho waewata? Millal wõttab iggawenne rahho wallitseda; rikkumatta ja feelmata rahho; rahho seestpiddi ja wäljaspiddi, ja hästi hoitud iggält poolt? Eru Jesus, millal saan seista, kust Sind saan nähha? Millal saan omma filmaga nähha So rigi au? Millal wõttad Sinna mulle olla feik, feiges? Oh millal saan Sinnoga So riki, mis Sa omma sõbradele olled walmistanud mailma asfutamisest? — Mahhajaetud ollen, ja fehwa, ja sutamaks ärrakautud sessinnatses mailmas, kus iggapäaw on woitleminne ja wägga pahha asi.

4. Jahhuta mind mo woõraollemisess; wähhenda mo wallo; sest Sinno pole lähháb feik mo ihhaldaminne. Ei muud kui koormaks on mul feik, mis sessinnane mailm jahhutamisests mulle pakkub. Sind ma himmustan ärramaitse da, agga ei ma sa So liggi jouda! Ma sowin taewa pole end hoida; agga ilmalikkud asjad ja surretamatta himmud, need tombawad mind Ma pole mahha. Waimoga tahhan olla feige asjade ülle; agga lihaga sadetakse mind wäggise nende alla ja segipárrast, ehk kúl ma ei tahha. Nenda ollen ennesega woitlemas, ma willets innimenne, ja ollen sanud koormaks isseennesele, sest et waim ihhaldab taewa, agga lihha Ma pole.

5. Oh, mis suur waew on mul seestpiddi mo sees, kui mo waim on tähhelepanemas taewalikko asjo ja lihha feige omma seltsiga kohhe on mo wasto tullemas mo luggemisess!

„Mo Jummal! ärra olle kangel min-
nust ärra;“ Paul. 71, 12. ja ärra põra
wihha sees omma sullase poolt! Lõ walke ja
pilla laiale keif waenlase sisseandmised; lakkis-
ta ommad noled ja hirmuta waenlast, et põg-
geneb. Koggu mo meled omma jure; anna
et unnustan keif ilmalikkud asjad; sada, et
ussin ollen mahhajatma ja põigma himmude
melitawad ettenäitmised. Nutta mulle appi,
Sa iggawenne tõdde, et ükski tühhi asfi mind
ei saaks ligutada! Oh tulle, Sa taewane sel-
gus, ja olgo põggenemas So pühha palle eest
keif, mis on rojane. Anna mulle ka andeks ja
ärra arwa mulle süüks omma hallastust möda,
kui palwes ehk wahhest monda meles kannan,
mis ep olle Sinna. Sest tõe poiest ma tun-
nistan, et ollen se pahha wiisi wõtnud, ellada
üllesure meleseggamisse sees. Sest sagedaste
mind ep olle koggone seäl ollemas, kus ma
omma ihho polest seisan ehk istun; waid ollen
seäl, kuhho mo mõtted mind kandwad. Ja
seäl ma ollen, kus mo mõtte on; ja mo mõtte
on keigeennamiste seäl, kus sedda on, mis on
armas mo melest. Se kohhe tulleb mo mele,
mis mo lodud asjale on rõmuks, ehk mis on
mo mele pärrast, sest et ollen õppind se peäle.

6. Sepärrast olled Sinna, oh tõdde! ka ni
selge sannaga ütelnud; „Kussa teie war-
randus on, seäl on ka teie südda.“
Matt. 6, 21. On taewas mul armas; hea
melega siis mõtlen selle peäle, mis on taewas.
On mailm mul armas, siis saan rõõmsaks
mailma melitawa annette pärrast ja jälle kur-

waks temma willetsusse lãbbi. Armastan ma omma lihha, ma siis tulletan sagedaste omma mele mis on lihhas. On waim mo melest armas, ma siis armastan mõttelda waimolikkud asjad. Sest, mis ma ial agga armastan, sedda ma rãgin ja sest hea melega kulen rãgimad, ja sedda ma allati kannan ommas mõttes ennesega. Agga õnnis on se inimesenne, kes Sinno pãrrast, oh Issand! Jummalaga jãttab keik lomad, kes omma meelwalla alla wõttab omma lodud mele, ja kes, waimo tullises holes, lihha himmud risti lõõb; et temma heas süddame tunnistuses, õiget palwet Sulle woiks teha ja wãart olleks, pühha inglide seltsi sada, kui temma seestpidi ja wãljaspidi keik ennesest saab arrabeitnud mis on mapealne.

49. Peatük.

Iggawesse ello ihaldamisest, ja sest mitmest kallist, mis on tootud neile, kes woiteldes, sedda kãtte püüdwad.

„Mo poeg! kui tunned iggawesse ello ihaldamist üllerwelt so süddamesse tullewad, ja sa himmustad sellesinnatse ihho hone seest wãljaminna, et Mo selgust saaksid nõhha, ilma wahetawa watjota; siis te omma süddant laiemaks, ja oue selge waimoga üleswõtmas sed

dafinnast pühha sisseandmist. Tunnista keigest süddamest omma tännamist keigeüllema armule ülles, et hallastuses sedda head sulle teeb, ni armolikkult on sind katsma tullemas, ni kangeste sind ärratamas, ja ni wäggewaste sind toetamas, et sa omma ennese raskusse läbbi põrmo sisse ei sa langeda. Sest sedda sinna ei sa mitte omma ennese mõtlemisse egga wae wanäggemisse läbbi, waid ainouksi keigeüllema armo hallastawa nou läbbi, sest et Jummal sulle annab, et woiksid kossuda ja kaswada waggaduses ja suremas allanduses; et woiksid ennast walmistada tullewa woitlemisse wasto, ja Minno pole hoida keiges so süddame himmustamises ja ikka sedda enam püda, tullises holes Mind tenida."

2. „Mo poeg! Sagedaste tulloke touseb, agga enne on ahjo aur ja suits. Mendagi touseb monne innimesse ihaldamine taewalikko asjade pole, ja ommeti ep olle nemmad lihhalikko himmo kuusamisest mitte wabbat. Se pärrast nemmad ka ei te selgeste Jummal auuks ses, mis nemmad Temma käest iggatsewad. Ja nisammasuggune on sagedaste ka sinno ihaldamine, mis ni tullise ja ilma kasso püüdmatta kidad ollewad. Sest ep olle se selge egga täielinne assi, mis omma kasso ahnetsemisega on rojastud."

3. „Arra pallu mitte sedda, mis sulle rõmuks ja hõlpuks tulleb, muud kui sedda, mis on Mo mele pärrast ja tulleb Minno auuks. Sest kui öiete moistad, siis pead Mo seäd"

mist üllemaks asiaks piddama, kui keik so ih-
haldamist ja himmutsemist, ja pead sedda mõ-
da ka teggema. Ma tunnen so ihhaldamist
ja ollen kuulnud so saggeõhkamissed. Nüüd
jo tahhaksid olla Jummalala laste au wabba-
dusses; nüüd jo tahhaksid ihhust ärra olla ja
koddos olla Issanda jures, täis rõmo. Agga
tund on alles tullematta. Zeine aeg on alles
ees, woitlemissse aeg, tõteggemissse ja läbbi-
katsmissse aeg. Sa küil sowid täidetud olla
keigeüllemast hüest; agga sellesinnatse aia sees
sa ei woi sedda sada. Minna ellan; ota Mind,
ütleb Issand, kuni Jummalala riik tulleb."

4. "Sa weel pead mailmas läbbikatstud
ja hästi õppetud sama. Kostutamist wahhest
sulle antakse; agga täit asja ei sedda anta so kät-
te. Sepärrast sa kangeks ja olle wäggen,
nihästi teggema kui kannatama seddagi, mis
on so lodud mele wasto. Ennese peäle pead
wõtma sedda uut inimest, ja sind peab mude-
tama teiseks mehheks. Saggedaste pead sa
teggema, mis sa ei tahha, ja mis sa tahhad,
sedda pead mahhajätma. Mis teised tahtwad,
küllab se jouab tullemata; agga mis sinna tah-
had, ei sa se tulla. Mis teised ütlewad, kül-
lab sedda wõetakse kuulda; agga mis sinna
ütled, ei sa sest luggu petud. Zeised wõtwad
palluda ja sawad kätte; sinna wõttad palluda,
ja sulle ei anta mitte."

5. "Inimessed wõtwad teisi surest kita,
agga sinnust ei lausuta sannagi. Zeiste kätte
ustakse üht ehk teist; agga sinno pärrast moisi-
tetakse et sinna ei kõlba kellegi tarwis. Selle

pärrast so lodud meel siis wahhest kül on murren,
ja assi on, kui sedda kannatad ilma sanna
lausumatta. Misuggusist läbbikatsmisist ja
mitmist teisist, mis on nendesarnatsed, tunnu-
se ärra Issanda tru sullast; Kas jouab ärra-
fallata isseennast ja wäggise ennese peäle kâia
keikis asjus. Ep olle teist, kus ärrasurreta-
minne sul ennam tarwis olleks, kui ses et jou-
aksid nähha ja kannatada keik, mis on so taht-
misse wasto; liati siis, kui monni assi, mis
sa ei arwa kõlbawad ehk tullusa ollewad, ho-
pis teiseks saab, kui mõtlesid. Ja, et sa ei jul-
ge üllema melewalla wasto tõrkuda, sest et ol-
led heidetud wallitsusse alla; sepärrast arwad
ennesele raskeks, ellada nenda kui teine käsib,
ja mahhajätta keik omma nou."

6. „Agga mõtle, mo poeg! sedda wilja, mis
sesinnane waew kannab; kui pea se waew lõppeb,
ja mis ülewägga suur palik pärrast tulleb; ei sa
siis wist tunne sest tulli, waid suurt juhhatas-
mist ommas kannatusses. Sest, se nattokesse
eest, mis sa nüüd omma melega ommast taht-
misest mahhajättad, tulleb sulle taewas allati
täieste kätte so tahtminne. Sest seält sa leiad
keik mis sa ial tahhad, mis sa ial agga him-
mustad. Seäl saad sa joudo keige hea tar-
wis ja ilma et kardaksid end wahhest sest ilma
jâwad. Seäl ei wõtta sinno tahtminne, siis
iggawessels aiaks üks Minno tahtmisega, ei
middagit himmustada, mis olleks woõras ehk
isseärralinne assi. Seäl ei wõtta kegi, ei so
wasto olla, egga sind keelda, egga sind tällit-
seda; waid keik mis olled sowind, saab kõbbe

so kätte, ja waikistab keit so ihhaldamist, ja täidab sind täieste. Seal Ma tahhan kätte tassuda kitust, teotusse eest, mis al on oldud; au Kroni keige murre eest, ja keige allama paiga eest siin mailmas, istet Mo rigi sees iggawessets aiaks. Seal peab kätte tullemä sanakuulmisse kasso; seal peab pattokahhetsemisse kibbe murre, maggusat rõmo saatma; seal peab allandlikko allahetmist, au ehtega ümberpandama."

7. "Anna ennast siis allandusses keikide alla ja ärra pea sellest luggu, kes middagit on ütelnud ehk kaskind. So keigesurem murre olgo, et, küssigo ehk sowigo sust middagit, olgo so üllem, ehk so allam, ehk so felttimees; sa keit heaks wõttad ja õiges nous sedda teed. Püüdko küt ehk üks sedda ja teine teist; kitelgo ehk küt üks ühhest, teine teisest, ja olgo nemmad küt ehk sureks tõstetud; sinna ommeti ei pea omma rõmo leidma ei ühhe egga teise seest, muud kui selle seest, et alwaks pead isse ennast, ja Minno hea mele ja Minno au seest. Alla olgo agga so süddame himmo, et Jummal wägga saaks auustud sinno ihhus, olgo ello ehk surma läbbi."

50. Peatük.

Kuida ilmardmuustamatta innimenne ennast Jummalä holeks peab andma.

Jõsand Jummal, Pühha Jõsa! Kitus olgo

Gulle nüüd ja iggaweste! Sest Sinna teed
 keik, mis Sa tahhad; ja keik mis Sa teed,
 wata, se on wägga hea. So sullane olgo rõ-
 mus So sees, ja ei mitte isseennese ehk ühhe-
 gi teise sees; sest Sinna ainouksi olled õige
 rõõm, Sinna mo lotus ja mo kroon; Sinna
 mo õn ja mo au, oh Issand! Mis on So sul-
 lasel, mis ep olleks temma sanud Sinno käest,
 ja ilma et temma selle wäärt? Sinno on
 keik, mis Sa olled annud ja keik, mis Sa ol-
 led teinud! Ma ollen willets ja waewa täis
 omma lapse põlwest sadik, ja mo hinge wah-
 hest kurwastakse, et nuttan, ja wahhest jälle
 tedda seggatakse nende willetsuste läbbi, mis
 näab ennesele tullewad.

2. Ma ihaldan rahho-rõmo; So laste
 rahho ma pallun, kedda kostutamisse walges
 Sa hoiad otsogo karjane hoiab omma karja.
 Kui rahho Sa annad; kui pühha rõmo Sa
 meie süddamesse panned wolama; siis saab So
 sullase hing täis kitusse laulo, ja pühha hõle
 täis So kitusses. Agga kui Sa ennast wõt-
 tad käest ärra, mis Sa wahhest ka wõttad
 tehha; ei ma siis ja kâia So käskude teed;
 waid pean enneminne omma wasto rindo lõ-
 ma ja ommad põlwed niikutama; sest ep olle
 mo luggu nenda kui eile ja ennemuiste, kui So
 walge olli paistmas mo Pea peäle, ja ma ol-
 lin So tiwade warjul, kui kiwsatussed ollid
 mo peäle tullemas.

3. Sa õige Issa, kedda tulleb kita nüüd
 ja iggaweste; tund on tulnud, mil So sullast
 läbbikatjutakse. Issa, kes Sa olled armas

tusse wäärt; So sullase kohhus on kannata-
da sel tunnil Sinno pärrast. Issa, kedda tul-
leb kummardada iggaweste, tund on kääs, mis
ette olled näinud iggawesest aiaft, et nenda
pidi tulles, et So sullane waljaspiddi pid-
di rõhbutud ollema ürrikesseks aiaft, agga seest-
pidi ifka ellama So sees. Pissut aega pe-
takse tedda alwaft, ja allandatakse tedda, ja
on temma aitmatta innimeste nähjes ja nõrgus-
tud hinnude ja waesusse lääbi, et temma ueste
saaks ülestousta Sinnoga ue walgusse koido
sees, ja saaks mudetud selle sisse, mis on tae-
wast. Pühha Issa! Nenda olled Sinna seäd-
nud; nenda tahnud, ja ep olle sündinud muud
kui Sinno käästud.

4. Agga se on arm So sõbra wasto, et
peab kannatama ja kiusatusse al ollema Sin-
no pärrast, ja ni saggedaste, ja neist, kellest
Sinna tahhad. Ilma Sinno noupidamatta
ja seädmat, ja ilma et sedda tarwis, ei sünni
ühtegi Ma peäl. Oh Issand mul on hea, et
mind olled allandanud, et õppin So seädmi-
sed, ja et mahhajättan keik surelissed süddame
ihhaldamissed ja keik uhkust. Se on mulle
kassuks, et häbbi on katnud mo pallet, et ma
enneminne Sinnust otsin omma jahhutamis-
kui ühhegi innimesse kääst. Seft jo ollen ka
õppind pühha hirmo tundma So ärraarwa-
matta kohtomoistmiste eest, et Sa õiged nuht-
led üllekohtustega, agga õigusse poleft ja nenda
kui on kohhus.

5. Ma tännan Sind, et Sa ep olle arm-
annud mo pattudele, waid olled mind pehmeks

teinud kibbeda hopide läbbi, sest et walloga mind olled lõnud, ja willetsust mulle olled saatanud seestpiddi ja wäljaspiddi. Ep olle midagit, mis mind woiks jahhutada, ehk kül teik arwan, mis on taewa al, muud kui Sinna ainouksi, mo Jssand, ja mo Jummal, Sa taewane hinge-arst, kes Sa hawo lõõd ja parrandad; kes Sa alla wiid hauda ja tood jälle ülles; Sinna olled mo rõmustaja. Sinno karristaminne olgo mo peäl; Sinno witski mind õppetab.

6. Wata, armastud Jssa! So käes ollen, ja So karristamise witsa al ma wingertan. Lõ mo selja ja mo kula-tagguise peäle, et painutan omma kangekaelust So tahtmisse alla. Te mind waggaks ja allandikkuks õppiaks, ni kui teed hea melega, et täieste nenda káin, kui omma silmaga mind juhhatad. Sinno holeks annan ennast, ja teik mis on mo parralt; et wõttaksid teik parrandada; sest parrem on siin nuhtlusse al olla, kui tullemisse pãwal. Sinna tead teik árra, teik wimast; innimesse süddame tunnistussestki ep olle Sul keddagit teadmatta. Jubba enne kui assi tulleb, tead Sinna teik árra, mis peab tullemas, ja ep olle Sinnul tarwis, et legi Sind õppetaks, ehk So mele tulletaks sedda, mis Ma peäl sünnib. Sa tead mis mo kasuks on, et kangelmaks saan waimus, ja kui wágga kiusatussed aitwad, patto roostest puhtaks sama. Te minnoga nenda, kui on So armolinne tahtminne, ja árra heida mitte árra mo ello, mis

on nuhtlusse wäärt, ja mis ükski parreminne ärra ei tunne kui Sinna.

7. Anna mulle, oh Jõsand! et woiksin teada sedda, mis on tarwis teada; ja armastada sedda, mis pean armastama; ja kita sedda, mis on keigeennamiste So mele pärrast; ja kalliks piddada sedda, mis Sul on kallis; ja laita sedda, mis on laitmisse wäärt Sinno ees. Hoia mind et ma ei wõtta arro piddada selle järrele, mis filmi paistab, egga nou selle järrel, mis teadmatta innimesed mulle rägivad; waid et täies waimolikkus ärramõtlemisises woiksin wahhet piddada ilmalikko ja waimolikko wahhel, ja ülle keige asjade ärramoista So heamelelist tahtmist.

8. Innimesse meled mittokord sawad pettetud ommas ärratundmisses; pettetud ka selle sinnatse mailma sõbrad, sest et nemmad ei armasta muud kui sedda, mis on nähtaw. Kas ehk innimenne parremaks lähhab sest, et innimenne tedda kallimaks peab? Kawwal pettab Kawwala; surelinne surelisse; pimme pimmeda; nõdder nõdra, sureks tedda tõstes, ja temma agga teotab tedda, jõlledaste tedda kites. Sest, mis kegi on So filma ees, se ta on, ja ei mitte ülle selle.

51. Peatük.

Et innimenne wähhemad teggemissed hõlega peab tegema, kui temma suremattega weel ei tahha forda sada.

„Mo poeg! Ei sa jõua ühtepuhko seista tulises täiusse ihhaldamisses, egga allati nähha jummalikko tundmisse walgustud silmaga; waid so külgesündinud waesusse pärrast, on sul wahhestki tarwis ennast allandada wähhematte teggude peäle, ja sellesinnatse waewalisse ello koormat kanda meelt wastogi ja tüddinusses. Mi kawa kui olled ellamas kadduwa ihho sees, ihho ikka koormab so hinge, ja maine maia wautab alla so meelt, mis on murret täis. Jhhus saad mittokord ihho koorma pärrast õhkada; sest et sa ei jõua ühtepuhko olla waimolikkus saggedppimisses egga jummalikkus ärratundmises.“

2. „Ja siis on so kassuks, kui kätte wõttad wahhemad ja wäljaspididised teggemissed, ja häist teggudest uut jõudo plida; ja kindlas lotuses odata Mo kassmatullemist kõrgest; ja tassase waimoga kannatada omma ärraneedmist ja waesust, kunni Minna jälle tullen sind kassma ja keigest abhastussest sind peästma. Sest Ma tahhan teha, et unnustad omma waewa ja saad maitsta hingamist seestpidi so seest. Ma tahhan wälja lautada so ette pühha kirja kallid rohhomaad, et hea melega hakkad kaima mo kasskude teed, ja Paulussega ütled:

„Sellesinnatse aia kannatamissed ep olle ühtegi wäärt, selle au wasto, mis meile peab ilmutadama.“ Rom. 8, 18.

52. Peatük.

Et innimenne ei pea rõmustamisse wäärt ennast arwama, waid enneminne wäärt et olleks witsa al.

Jssand! Ei ma olle So rõmustamisse egga waimolikko katsmatullemisse wäärt, ja ep olle se muud kui õigus mis mulle teed, kui mind jättad ilma rõmustamatta. Ehk kõi jouaksin nutta, et merri saaks täidetud mo silmarweega, siiski mind ep olleks So rõmustamisse wäärt. Sepärrast ep olle ma wäärt muud kui et mind hirmutakse ja nubheldakse, sest et Sind ollen pahhandanud saggedaste ja raskestes, ja et mitte polest suurt patto ollen teinud. Kui sedda diete ärramõtlen, ei ma siis leia ei ühhegi rõmustamisse wäärt ennast ollemast. Ugga Sinna olled armolinne ja halleda süddamega Jummal, ja ei tahha Sa mitte raisko lasta minna Ommad teud, et teada annad Omma au rikkust nende armo riistade wasto, mis olled enne walmistanud auuks. Sa heidad armo Omma sullase peäle, ka ilma et temma selle wäärt, ülle innimesse jouo tedda rõmustades. Sest Sinno rõmustamisse sannad on teised kui innimeste rõmustamisse kulutamissed.

2. Ja mis head ollen ma teinud, oh Issand! et taewalikko römüstamissegä mo liggi jouad? Ei ma tea ühtegi head ennast teinud, agga kül tean, et wägga walmis ollen eksiä ja wägga pitkäldane meelt parrandama. Terwe tössi se on, ja ei ma woi sedda sallata! Jah, kui ehk tahhaksin teist ütelda, siis Sinna olleksid mo wasto, ja ep olleks siis ühteainustki ollemas, kes woiks kosta mo eest. Mis ollen omma pattudega wäljateninud muud kui pörgo ja iggawest pina? Sepärrast tunnistan tõe polest ka ülles, et ma teotusse ja auto asja wäärt ollen, ja et mind koggone ei peaks ollema seismas nende hulkas, kes uskus Sind kummardawad! Ja, ehk kül se tunnistus mulle raskeks tulleb, siiski tahhan tõe polest, ja omma ennese mele wasto, ommad pattud hirmsaks nimmetada, et woiksin sedda julgeminne lota, ossa sada So hallastussest.

3. Mis pean üttema, ma süallune, kes ollen häbbi täis? Ep olle mul sanna ütelda, muud kui agga sedda üht: Patto ollen teinud, oh Issand! Patto ollen teind! Hallasta mo peäle ja anna mulle andeks! Anna mulle weel pisut aega, et nuttan omma hädda, ennego ma lähhan pimmedusse ja surma warjo male! Sa jo ennam ei tahha süalluse ja waese pattuse kääst, kui et rõhnutud süddamega ennast allandab omma pattude pärrast. Digest patto kabhetsemisest ja süddame allandamisest tulleb andeksandmisse lotus; tulleb rusukspeksitud süddame waikistaminne; leitakse kautud armo jälle kätte, ja warjo Jummalä wihha

eest, mis on tullemas; ja nenda tullemad pühhas suandmisses teine teise wasto, Jummal ja pattokahhetsew hing.

4. Jah, pattuse allandik omma pattude kahhetseminne, oh Issand! on So melepärralinne ohwer, mis on maggusamaks haisuks So pühha palle ees, kui keik põllotamisse ohwrid. Se on ka se kallis salw, misga tahtsid lasta woida Ommad pühhad jallad; sest ep olle Sa weel ial põlgnud pattokahhetsewa, allandikko süddant. Se on dige warjopaiik hirmsa waenlase palle eest. Seäl saab ärrapestud ja puhhastud keik, mis mailm on rojastanud ja surma wihhaga täitnud.

53. Peatük.

Et Jummalala armo ei pea seggatama ilmalikko tarkussega.

„Mo poeg! Mo arm on wägga kallis; agga ei sünni sedda seggada ei wäljaspiddiste asjade egga ilmalikko jahhutamisega. Heida siis ärra ennesest keik, mis agga ial armo woib keelda, kui ossa tahhad sada temma õnsaksteggewast rõmustamisest. Otsi ennesele üksikut koha, ja olle hea melega seäl ellamas, ja ainofiski ollemas; ärra püa teist aiawitet, kui et diges waimolikkus palwes pallud Jummalat, et woiksid ennesele hoida pattokahhetsewa mele ja hea süddame tunnistusse. Ärra wõtta mailma mikski panña; agga Jummalaga

ellada, sedda arwa ennamaks kui keik mis on wäljaspidine. Gese ei woi sa ümberkäia Minnoga ja ühtlase ka omma rõmo leida selle seest, mis on kadduw. Tutwades! ja sõbrades! pead kõrwale minnema ja süddant emal hoidma keigest aialikkust rõmustamisest. Se peäle maenitseb ka Apostel Peetrus wäggest waste ja ütleb: et Kristusse usklikud sõbrad, kui maialised ja woõrad pearwad ellama ses finnatfes mailmas."

2. „Oh kui suur saab selle julgus ollema, kes on suremas, ja selle südda ei ühhegi kaduma asja läbbi mailmasses kinni ei peta! Uuga et südda nenda woib lahkuda keigest, ei moista waim sedda weel mitte, sest et ta alles on otsego haige; „sest lihhalik innimene ei sa mitte kätte, mis Jummal Waimo asjad on.“ I Kor. 2, 14. Ja omemeti, kui õigeks waimolikkus innimeses tahab sada, ta siis peab mahhajatma, mis on kangel ja mis on liggi, ja ei kellegi eest enam end hoidma, kui isseennese eest. Kui sa isseennast saad täieste ärrawoitnud, küllab siis pea saad heita ennese alla keik teist. Täielinne woit on se, — ärrawoitma isseennast. Gese, kes isseennese peäle sedda woimust on kätte sanud, et lihha meel on moistusse kässoal, ja moistus jälle on iggas asjas Minno al; se on tõeste omma ennese ärrawoitja ja on mailmas wallitsemas kui kuningas."

3. „Tahhad sa nisugguseks sada, sa siis pead mehhe wisil peäle hakkama ja kirwest puure külge pannema et saaksid wäljalista ja

Tautada omma tallitsematta himmo, mis falla ja so peäle on kâimas ja sind tombamas iggaühhe isseârralisse ja ilmalikko hûe peäle. Sestfinnatsest ainsast wiggast, et innimenne isseennast armastab, ni kui ei kôlba, tulleb keigeennamiste keik se pahha, mis jurest peab ârramurtama. On se pahha wast ârrawoidetud, ja on woimus kâes ta peäle; siis kohhe tulleb suur rahho ja hingaminne. Ugga et ni pissut neid on, kes pûudwad tâieste ârrasurra isseennesele, ja ei tahha hopis wâljaminna isseennese seest; sepârrast ka jâwad seggatud isseennese seest ja ei woi neid waimus üllendada isseennese ülle. Ugga, kes wabbaduskes himmustab kâia Minnoga, lôgo temma ommad kurjad ja tallitsematta himmud risti, ja ârgo piddago temma ei ühhestki lomast finni, ei ilmalikkus armastuskes egga mapeâlses himmustuskes."

54. Peatük.

Kuida lodud mele ja Jummalala armo ligutamissed hopis issefuggused on.

"Mo poeg! Vanne hâsti tâhhele, misfuggused on lodud mele ja Jummalala armo ligutamissed; sest nemmad on hopis teine teise wasto, ja ommeti ni fallaja, et nende wahhe ei tahha paista muud kui waimolikkule ja seest piddi walgustud innimesele. Sest keik himmo

mustawad head, ja näiks ka suggu head nende sannadest ja teggudest; ja nenda pettetakse monda sest heast, mis peält on nähha. Lodud meel on kawwal, ja arwatelleb, wõrgutab ja pettab monda, ja arwab üsna ennese parrast keif ollewad, mis sünnib; agga arm kãib waggas meles, ja hoiab ennast keige eest, mis näiks kurja ja ollewad; ei püa temma pettust, ja on keif teggemas üsna Jummalala parrast, kelle seest temma ka omma wimist hingamist leiab."

2. „Lodud meel ei tahha hea melega surra, ei tahha lasta ennast waewada egga wallitfeda, ei tahha teiste al olla, egga teiste alla ennast anda omma melega; agga arm püab sure holega ärrasurretada isseennast, seisab keige ihholikko wasto, püab olla teiste al, sowib et ta omma tahtminne saaks tühjaiks ja ei tahha omma wabbaduski kassuks wõtta; ta armastab olla karristamise al, ei himmusta wallitfeda keddagit, muud kui ühtepuhko seista, ja elada ja jada Jummalala al, ja on ikka walmis ennast heitma keifide alla Jummalala parrast. — Lodud meel waewab ennast omma kasso parrast ja panneb hästi tähhele, mis kasso ta teisest ennesele woib sada; agga arm ei mõtle selle peäle, mis on tullus ja temma kassuks, muud kui otsib mis teiste kasso on. — Lodud meel wõttab hea melega wasto au ja auustust; agga arm annab keif au ja auustust truiste Jummalala auuks."

3. „Lodud meel kardab häbbi ja alwakspidamist; agga armul on hea meel sest, te Jesusse Kristusse nimme parrast ta teotusse al

peab ollema. Lodud meel armastab laifflemist ja puhkamist; agga arm ei woi ilma tõtegematta olla, waid hakkab hea melega ja feigest süddamest feige töö peäle. Lodud meel püüab omma kätte kaunid ja immelikud asjad ja peab alwaks neid mis ep olle kallid ja on igga pääwised; agga arm rõmustelleb feigest, olgo ehk kül liht ja alw assi; ei olle korre temmal korre, egga panne temma häbbiks ennast katta ärrapetud rietega. Lodud meel watab aialikko peäle, rõmustelleb ilmalikko kasso pärrast, tal on halle meel kahjo pärrast, mis wahhest tuleb, ja lasseb wihhale ennast kihhutada feige wähhema alwa sanna läbbi; agga arm watab iggawesse peäle, ei hwia mitte ilmalikko pole, ei anna ennast seggada ilmalikko kahjo läbbi egga lähhä kārredaks alwa sanna läbbi; sest temma warrandus ja rõõm on taewas, kust ei kau middagit. 11

4. 11Lodud meel on himmosik ja armastab paljo enam wõtta kui anda; temma armastab omma ja isseärralist asja; agga arm teeb head ja annab hea melega; temma ei tahhagi isseärralist asja, saab piskust kül, ja arwab armsama ollewad anda kui wõita. Lodud meel armastab lome, omma lihha, tühjad asjad ja aiawitet; agga arm weab Jummal ja hea kumbede pole, jättab mahha lomad, põlgab mailma, loõb omma lihha risti ihaldamisse ja himmoga; ei tahha temma paljo teggemist wäljaspiddisega egga et tedda surest peaks nähtama teistest. — Lodud meel tahhab hea melega wäljaspiddist jahhutamist, et himmo sest

saaks melitud; agga arm otsib jahhutamist ainouksi Zummala seest ja tahhab omma rõmoleida keigelullema hūe seest, mis on ūlle keige nāhtawa."

5. „Lodud meel teeb keif kasso ja issearra nis omma kasso pārrast; i'ima palgata temma ei tahha middagit tehja, muud kui lodab ennast sawad ehk, sedda'amma, ehk weel parremat, ehk kitust, ehk sõbrust, se hea eest, mis ta teinud ja ihhaldab, et sureks peaks petama keif wimast, mis ta teeb ehk annab; agga arm ei otsi elades aialikko ja ei tahha teist kasso ennesele palgaks, kui agga Zummalat; temma ei ihhalda aialikko tarwidusse polest ennam ūhtegi kui agga sedda, mis ehk sestki jouab sata iggaweste hūte peäle."

6. „Lodud meel rõmustelleb sõbrade ja sugulaste pārrast, kui neid on paljo; on sureline au ammetide ja sure suggu pārrast; ta uaitab ennast wāggewatte mele pārrast ja melitab rikkad ja neid kes on temma suggused; agga arm armastab ka ommad wihhamehhed, ja ei surustelle mitte omma sõbra hulga pārrast; ei holi temma surest ammeti auust, egga surest suggust ja seltsist, kui ep olle surem waggadus; paljo ennam on ta keh Wade poolt; on ennam waggade kui wāggewatte sõbber; on rõmus nendega, kes on tõsised ja ei mitte sallalikud dega; head ta ūhtepuhko maenitseb, taffanouda keigewarrajad armo annid, ja waggadusses i'ka sedda ennam sada Zummala Doia sarnatiks. — Lodud meel kohhe on kaebamas igga pudo ehk tulli pārrast; agga arm moistab rahhulgi olla kui pudo on."

7. „Lodud meel mõtleb teikis kohhe isseennese peäle, waidleb ja kãib kohhut isseennese pãrrast; agga arm weab teik taggasi Jummalale peäle, kelle kãest on teige asjade algminne; ei arwa temma õhtegi head omma tehtud, egga tiitle isseennesest; temma ei waidle, temma ei surustelle omma mõttele polest; waid teiges ommas meles ja moistusses heidab temma ennast iggawesse tarkusse ja jummalikko katsmisse alla. — Lodud meel tahhab hea melega teada sallajaid ja usi asjo; wãljaspiddi temma armastab wãljapaista ja omma meelte lãbbi suurt tundmist kãtte sada; himmustab fulus olla ja tehha sedda, mis on kido wããrt ja mis immeks pannakse; agga arm, ei temma pãã usi asjo kuulda sada egga nisuggusi mis arwas te sündiwad, sest et se teik tulleb wanna ärra rikmisse jurest, ja ep olle uut egga jãdawat koggone ollemas Ma peäl. Temma siis õp petab tallitsema meled; ennast hoidma tũhja isseennese armastamisse ja uhkusse eest, ja iggast asjast ja teigest tundmisest muud kui õnnistusse kasso otsima ja sedda, mis tulleb Jummalale kitusseks ja auuks. Ei temma tahha omma egga selle kitust, mis on ta pããralt, muud kui et Jummal saaks kidetud teige Temma annette pããralt, kes teik kãtte jãggab teigefelgemast armastussest.“

8. Sesinnane arm on ilmalomatta walgus; on isseãrralinne Jummalale and; on õtsego pitsari mãrgiks neile, kes on ärrawallitsetud ja on iggawesse õnnistusse pandiks. Temma tõstab innimest mapeãlle peãlt õtse õlles tãõ

walikko armastama ja mudab tedda ümber lih-
halikkust, waimolikkust. Sedda ennam siis
lodud mele tallitsetakse ja ärrawoidetakse; sedda
surem arm wolab sisse, ja seestpiddist innimest
mudetakse iggapäwase ue katsmatullemisse läb-
bi ümber, Jummalä nää järrele.

55. Peatük.

Innimesse lodud mele ärrarikmisest ja
sest heast, mis Jummalä arm
sadab.

Jesand, mo Jummal! kes Sa mind olled
lonud Omma nää järrele ja Omma sarnat-
seks; anna mulle sedda armo, mis Sa olled
näitnud ni sure ja mo õnnistusseks ni tarwi-
lisse ollewad, et woiksin ärrawoita mo rikku-
tud lodud meelt, mis mind sadab patto peäle ja
õnnetusse sisse. Sest omma lihha sees ma tunnen
patto kääko, mis panneb mo waimo kääso was-
to ja wõttab mind wangi et teen se kääso jär-
rel, mis on mo lihha sees. Ja ei ma jowa
seista lihha himmude wasto, kui ei olle mind
aitamas So keigepühham arm, mis sütab põlle-
ma mo süddamesse.

2. Tarwis lähhab So arm, jah So keige-
surem arm, et lodud meel saaks ärrawoidetud,
mis üsna kurja peäle mõtleb, lapse põlwest
sadik. Sest otsekui temma on patto sisse lan-

genud esimesse innimesse, Adama läbbi, ja on patto läbbi rojastud, nenda on ka surm, mis on sesinnatse rojusse nuhtlus, keikide innimeste sisse läbbilainud, nenda et lodud meelgi, mis Sinnust hästi ja diete on tehtud, innimesse waesusseks ja ärrarikmissöks nüüd peatasse, sest et temma omma ligutamine, mis on temma jänud, tedda weab kurja ja selle peäle, mis on temma al. Sest se jouo nattoke, mis temmasse weel on jänud, se on, kui tulles seddemele mis on wariul tuhha al. Ja se on se lodud moistus, mis on ümberpandud sure pimmedussega. Weel ta moistab wahhet tehja hea ja kurja wahhel, ja ärraarwata mis on tössine ja walle, ehk ta kül on joudmatta keik tehha mis ta heaks kidab ja ei woi ennam ennast tehja, ei tõe täie walgusse, egga himmude puhtusse osfalisseks.

3. Ja sest se tulleb, oh mo Jummal! et mul melehead on So käsust seestpididise innimesse polest, se on, et ma tean So käske hea, õige ja pühha ollewad ja keik kurja nuhtlewad ja et innimenne peab pöggene ma patto eest. Agga lihha polest ma ennast heidan patto kässo alla, sest et ma ennam kulen sedda käske mis on mo liikmete sees, kui mo mele käske. Sest se tulleb, et hea tahtminne on mo sees, agga täitmist ma ei leia mitte. Sepärrast nouan saggedaste kül head; agga et armust mul on pudo, mis annaks mo piisut jouole jätke, ma astun taggasi, olgo ehk kül keigewähhem assi mind keelmas, ja jättan head teggematta. Sest se tulleb, et täiusse teed kül

Kidan ja selgeste kül nään, kuida pean tegema; agga omma ennese ärrarikmisest allawatutud otse kui koormast, ei sa minna sedda täiust mitte kätte.

4. Oh kui wägga lähhab So arm mulle tarwis, oh Issand! et woiksin head algada, sellega jone peäle sada ja sedda täieste tehja. Gest ilma So armota ma ei sa ühtegi tehtud; agga Sinno läbbi ma ärrendan keik, kui arm mind wäggewaks teeb. Oh Sa õige taewalinne arm, ilma kelleta meie tõ ei maksa midädagit ja ei tulle keik meie lodud mele joudo miiski arvata! Ei maksa tarkus egga warra; ei illo egga ram, ei moistus egga kaunid sannad, middagit So ees, oh Issand! ilma armota. Gest lodud mele annid on ühhel wiisil jäggatud heade ja furjade kätte; agga So ärrawallitsetud isse and on arm, ehk se armastus, mis on keikide nende ehteks, kedda arwatakse iggawesse ello wäärt. Ni kallis on se arm, et, ei prohweti kulutamisse and, egga and immeteggusid tehja, egga ükski tundmine, olgo kül keigesurem, ei maksa middagit ilma kelleta. Jah, ei usk, egga lotus, egga hea kombe, ep olle nemmad So mele pärrast mitte, kui ep olle armastust ja armo.

5. Oh Sa õnsaksteggew arm, kes Sa neid, kes on waimus waesed, rikkaks teed hea kombede polest, ja neid kes on rikkad warrandusse polest, teed allandikkus süddames! Tulle, tulle mahha mo jure; täida mind warratselt Omma rõmustamistega, et mo hing ärra ei nõrku omma lödwusse ja mele kuiwa sees.

Ma huan keigest süddamest So pole, oh Issand, et woiksin armo leida So silma eest! sest mul saab küll So armust, ehk mul küll oleks samatta, mis lodud meel himmustab. Ehk küll saaksin ahvastud ja läbbikatstud mitme willetsusse läbbi, siiski ei ma karda kurja, kui So arm on mo jures. Ta on mo kinnitus ja sadab mulle nou ja abbi. Ta on wäggewam kui keik waenlased, ja targem kui keik targad!

8. Temma on tõe kulumata; karristamisse õppetaja; süddame walgus; temma jahhutab raskest waewas; põrab rõmuks kurwastust; aiab kartust wälja; sadab surema pühha hõle peäle ja panneb finni silmawee rohke mõõdo. Mis ollen ilma temmata muud kui kuiw pu ja ärrakuinud pu oks, mis heidetakse wälja. Sepärrast olgo so arm, oh Issand, allati mo eel kaimas, ja mind saatmas, ja hea töö peäle allati mind jubhatamas, Jeesuse Kristusse So Poia läbbi. Amen.

56. Peatük.

Et peame ärrasalgama isseennast ja Kristusse järrel kaima risti läbbi.

„Mo poeg! Sedda mõda kui jouad wälja minna isseennese seest, sedda mõda saad Minno sisse minna. Otsego sa seestpiddist rahho kätte

saad, kui sa ei himmusta ühtegi wäljaspiddist asja, nendage saad ühte Jummalaga, kui hopis mahajättad isseennast. Ma tahhan et õppid hopis ärrasalgama isseennast, Minno tahtmisses, ja ilma wastoräkimatta ja kaebamatta. Kõi Minno järrel, „Minna ollen se te, ja se tödde, ja se ello!“ Joan. 1, 4, 6. Ilma teeta ei kaida mitte; ilma töeta ei tunda midagit; ilma ellota ei ellata mitte. Minna ollen se te, mis sa pead uskuma; se ello, mis sa pead lootma. Minna ollen se õige te, se selge tödde, se ilmaotsata ello! Minna ollen keige otsem te; keigeüllem tödde; õige ello, õnnis, lomatta ello! Kui sa jääd káima Minno tee peäle; siis sa saad tunda sedda tót, ja se tödde teeb sind wabba, ja sa pead iggawest ello kátte sama.“

2. „Tahhad sa ello sisse minna, siis pea Minno káso sanna. Tahhad sa tót ärratunda; siis ussu Minno sisse. Tahhad sa táiese wagga olla; siis minne ja mü keif omma warandust ärra. Tahhad sa mo jünger olla; siis salga ärra isseennast. Tahhad sa iggawest ello; siis wihka omma ello siin mailmas. Tahhad sa, et sind taewas peab üllendatama; siis allanda ennast mailmas. Tahhad sa Minnoga wallitseda kui kuningas; siis kánna risti Minnoga. Sest ristikandjad ainouksi leidwad õnnistust ja táie walgusse teed!“

3. Isсанд Jesus! Et So te on kitsas, ja alwaks petud mailmast, anna mulle siis et saan so järrel káia mailma põlgmisses; sest fullane ep olle üllem omma isсандat, ja jünger

ep olle üllema omma õppetajat! Anna et sulla-
ne saaks õppetud So ello seest; sest Sinno
ello sees on mo õnnistus ja õige pühastus!
Keif mis ma loen ehk kulen, ja ep olle seest; ei
sa se mind juhhatada egga õiget täit rõmo
mulle sata!

4. „Mo poeg! et sedda nüüd tead ja olled
keif luggend; õnnis olled, kui sedda ka teed!
„Kellel Minno käsud on, ja peab
neid, se on se, kes Mind armastab; ja
Minna tahhan tedda armastada, ja
isfeennast temmale ilmutada.“ Joan.
14, 21. ja tehha et Minnoga istub Mo Is-
sa rigis.“

Issand Jesus! Nenda kui olled ütelnud ja
tootanud, nenda sündko; ja te Sinna isse mind
kõlbawaks, et nenda ka minnule sünniks. Kät-
te, jah, kätte ollen sanud risti So ennese käest,
ja surmani tahhan sedda kanda, nenda kui
Sinna olled mo peäle pannud! Tõeste, rist
on usklikko risti, innimesse ello, ja täht, mis
tedda juhhatab Paradisi peäle! Jubba on al-
gatud, ja ei sünni taggasi pöördä; ja kõrwale
kallata; ei maksa se.

5. Käigem siis peäle, wennad! teine teisega.
Kristus wõttab meiega olla. Kristusse pär-
rast olleme risti ennaste peäle wõtnud; jägem
ka risti alla Kristusse pärrast! Temma isse
wõttab meie aitaja olla, Temma, kes on meie
juhhataja ja eelkäia! Wata! meie kuningas
on käimas meie eel, ja woitleb meie eest! Käi-
gem julgeste Temma järrel; ja ärge ükski kart-
ko hirmutamist! Olgem walmid surema, woi-

teldes kui mehed, ja hoidkem se teotusse alla
saatmast omma au, et põgeneme risti eest!

57. Peatük.

Et innimenne ei pea üllewägga ahhas-
tama, kui sattub ühhegi efsitusse sisse.

„Mo poeg! Paljo enam on Mo mele pär-
rast, kui olled kannatlik ja allandik willetsus-
ses, kui et siis üksnes sures rõmustamises ja püh-
has holes olled, kui so kääsi hästi käib. Miks
sa olled kurwanäolinne se wähhä pärrast mis
rågitakse so peäle? Kui sedda ka enam olleks
olnud, ei olleks se sind piddand ahvastama!
Agga nüüd, et lasse sedda mõdaminna! Ep olle
se essimenne kord, egga katsmatta asfi, ja ei
jå se ka mitte wiimseks korraks, kui Jummal
ello päiwi sulle annab. Küllab olled kange
mees ni kaua kui ei tulle sulle wastast asja;
head nougi olled andmas; moistad teifigi toe-
tada sannaga; agga kui monni kiusatus juh-
tub so ukse ette tullema, warfi siis olled noust
ilma ja wahwussest. Pea meles omma suurt
waesust, mis keigewähhemattest asjadest sagge-
daste jo ärratunned. Ommeti tulleb so heaks,
kui wahhestki nisuggune asfi so kätte tulleb.“

2. „Kauta sedda ärra ommast süddamest,
ni kui jouad, ja kui se so mele peaks tullema,
ärge se siis ommeti sago sind rõhhuda egga so
meelt ummistada kauaks. Kannata sedda om-

meti tassase waimoga, kui ehk sedda rõmoga
 sa mitte ei jowa wastowõtta. Ehk sa kü ei
 tahhaks sedda kuulda, ja so meel sest pahhagi
 olleks; püa siis wäggise, ja ärge tulgo ükski
 pahha sanna so suust, et sa wahhest nõdrad ei
 pahhanda. Küllab so südda pea jälle waikeks
 saab, ja seestpiddine kibbedus maggusaks, armo
 läbbi, mis on jälle tullemas. Weel Ma ellan,
 (ütleb Issand) ja ollen walmis sind aitma ja
 sind rõmustama, ennam kui ial olled katsnud,
 kui agga Mo jure kippud ja pühhas holes ap-
 pi Mind hüad."

3. „Olle tassasem ja wahwasta omma süd-
 dant surema kannatusse wasto. Ep olle weel
 teik ilma, kui tunned ennast sagedaste kiusa-
 tud ja läbbikatstud ollewad. Innimenne jo ol-
 led ja ei mitte Jummal; lihha olled ja ei mitte
 ingel. Kuida sinna ühtepuhko woiksid jada
 wäggewa nousse, ja inglid taewas ja essiwan-
 nemad Paradisis sedda ei saand? Minna ollen-
 se, kes leinajatte meelt jahhutab ja neid peäs-
 tab, ja kes omma waesust ärratundwad, neid
 Ma tomban Omma jummalikko ollemisse po-
 le."

4. Issand! Kidetud olgo So sanna, mis
 on maggusam kui messi mo sule! Mis kü tah-
 hakksin tehha nisugguses willetsusses ja abhas-
 tusses, kui So pühha sanna ep olleks mo jah-
 hutamine! Kui teigewimaks agga kätte saan
 õnnistusse saddama; mis mul siis ennam as-
 ja sellega, mis, ja mitto ollen wäljakannata-
 nud? Anna Sinna mulle agga hea lõppe korra
 ja õnsa lahkumisse seistsinnatsest mailmast. Pea

mind meles, mo Jummal, ja juhhata mind
So rigi õige teele! Amen.

58. Peatük.

Et innimenne ei pea järreleurima Jum-
mala sallajad kohtomoistmised egga
Temma ollemisse süggawust.

„Mo poeg! Hõia järreleurimast teigeförge-
mad asjad ja Jummalala sallajad kohtomoistmis-
sed, ja ärra sa püa ärranouda mikspärrast
monda näiks ni mahhajaätud ollewad ja teist
jälle ni sure armo ossalisseks sawad; mikspär-
rast monda ni wägga rõhhutakse ja teine jälle
on üpris sure üllendamisse sees. Se teik on
ülle innimesse jouu; ja Jummalala nouud är-
ramoõlda, ei anna innimesse moistus sedda,
egga kanna sedda innimeste keel. Kui siis
waentlane püab sind selle peäle sata, ehk monni
kergemeelne innimenne sedda tühja teeb; olle
sinna siis se prohwetiti sannaga neile wasta-
mas: „Sinna olled õige, Jehowa! ja
So nuhtlusfed on õiged!“ Laul. 119,
137. ehk üttele nenda: „Jehowa kohto-
seädusfed on tõdde isse, õiged on
nemmad hopis!“ Laul. 19, 10. Mo koht-
tomoiustmissi peab kardetama ja ei mitte neid
ärranoutama; sest ei sa innimesse moistus neid
ärraarwata.“

2. „Ärra ka püa järreleurida egga jäggele sepärrast, mis õnsad on wäärt; ehk kes püh-
hastusse polest teisest üllem on olnud; ehk kes
surem peaks ollema taewarigis. Sest sagge-
daste touseb tülli ja sadab se tühja riidlemisse
peäle; annab uhkussese ja tühja mõttele maad,
ja tulleb sest waen ja selge kahtlane assi, kui
üks jääb ühhe ja teine teise mõtlemisse peäle
kõrwaste seisma. Kes seddasuggust tahtwad
teada ja ärranouda, ei kanna nemmad ühtegi
wilja egga woi olla õnsade mele pärrast. Sest
Minna ei olle seggase asja waid rahho Jum-
mal, mis enam leitakse õigest allandussest,
kui isseennese üllendamissest.“

3. „Monda weatakse tullisest armastussest
enam ühhe kui teise pole; et küll waimo himmus-
tuses, agga mis on enam lihhalik kui waimolik.
Minna ollen se, kes keik pühhad on lonud;
Minna ollen armo neile annad; Minna auusse
neid saatnud. Ma tean mis nemmad on
wäärt. Minna ollen nende ette joudnud Om-
ma õnnistusse maggusaga. Ommad sõbrad
ollen enne ärratunnud; ja ollen neid ärrawal-
litsenud mailmast; ja ep olle nemmad Mind
ärrawallitsenud. Armust ollen Ma neid kutsu-
nud; heldussega ollen Ma neid tombanud, ja
ollen neid läbbisaatnud mitmest kuusatussest.
Kalliste neid jahhutades ollen nende liggi olnud;
ja ollen neile annud jädawaks sada; ja ollen
kannatussest neile saatnud au.“

4. „Minna neid keik ärratunnen, esimest
ning wimest, ja pean neid keik omma liggi ar-
mastussega, kelle sarnast ep olle ollemas. Mind

tulleb kita feige Mo pühhade pärrast; Mind tulleb kita ülle feige asjade ja auustada fei-
 kis neis, fedda Ma ni immelikult ollen õn-
 saks teinud, ja enne ärravallitsenud ja ilma et
 fedda olleks tulnud nende kääst. Kes nüüd üht
 neistsinnatsist Mo pissokessist ärrapõlgab, ei se
 suremaidki auusta; sest pissokest ja suurt, mol-
 lemid ollen Minna lonud. Ja kes ühteainust-
 ti neist õnsadest wähhemaks peab, se peab
 Mind ennastki wähhemaks, ja feik teised, kes on
 taewarigis. Sest nemmad feik on ühhed ar-
 mastusse siddeme läbbi; nemmad feik ühtesug-
 gust mõtlewad ja tahtwad ja armastawad tei-
 ne teist kui ühhed."

5. „Agga palju enam (ja se on weel su-
 rem asfi,) palju enam nemmad armastawad
 Mind, kui isseennast, ja feik mis on nende
 kääst. Sest üllendatud isseennese ülle, ja peäs-
 tetud feigest tühjast isseennese armastusfest, sa-
 wad nemmad armastusses Minnusse, ja sest
 nemmad leidwad kallist hingamist omma hin-
 gedele. Ep olle fedda asja ollemaski, mis
 jouaks neid ärrapõrda ehk mahhatommata,
 sest et, iggawesse tõega täieste täidetud, nem-
 mad ärrakustutamatta armastusfest on põlle-
 mas, kui tullest. Sepärrast peawad lihhalik-
 tud innimesed kes alles on ellamas Ma peäl,
 ja ei moista armastada muud kui omma en-
 nese himmo, hopis wait ollema pühhade õn-
 saski põlwest. Misuggused andwad ja wõtwad
 nenda, kui on nende himmo, ja ei mitte nenda,
 kui on iggawesse tõe mele pärrast."

6. „Ja mitto ei tea fedda isjegi mitte, ja

isfeárranis need, kes wágga pissut walgustud, wahhest úhteainustki ei joua armastada waimolikkus armastusses. Meid alles wágga weatakse lodud himmust ehk innimeste sóbrusfest úhhe ehk teise pole ja sedda móda kui nemmad on óppind arwama mapeálsist asjust, nemmad mótlewad taewalikkuistki. Agga ilmaárramódtmatta wahhe on selle wahhel, mis need mótlewad, kes ep olle weel kátte sanud sedda óiget táit asja ja mis táieste walgustud mehhed selgeste náwad, ilmutamisse lábbi, mis tulleb taewast."

7. Hoia siis, Mo poeg! sedda túhja teggemast, et rágid sest, mis on úlle so moistusse jouo; agga enneminne púa ja woitle, et saaks sind leida Jummalata rigist ehk kúl keigewáhhe ma ollemast. Ehk kúl kegi árrateaks, kes teistest on púhham ehk kes surem on taewarigis, mis kasso temmale sest tulleks, kui ta se tundmisse sees ennast ei wóttaks allandada Mo ette, et ennast saaks úllendada Mo nimme táiemaks kitusseks? Paljo enam teeb se Jummalata mele párrast, kes meles peab omma pattude hulka ja omma pissut waggadust, ja kui paljo temma taggasi on púhhade táielikkust asjast: kui teine, kes nende suremast ehk wáhhemast auust ommad mótted fulutab. Parrem on allandikkus pallumisses ja paljo filmaweega Jummalat appi hída, et nende kaunid juhhatamisse márgid, meid sadaksid allandusse peáie, kui et púame, isseennast táis, árranouda need salla-jad asjad, mis on nende isse au Jummalata ees."

8. „Pühhad on täieste wäikistud; peäksid innimesed agga ka moistma waiksed olla ja omma sorrhimisesele otsa teha. Pühhad ei kuitte mitte sest, mis on nende käest, sest et nemmad ühtegi head ei arwa ommaks tööks, waid arwawad keif Minno tehtud, kes Ma neile keif ollen annud Omma ümaotsato armastussest. Nemmad on Jummalala armastusse ja üpris wägga sure rõmoga ni täieste täidetud, et neil ep olle au-pudust, egga woi neil pudust olla lõbusaist asjust. Keif pühhad on, sedda suremad au polest, sedda allandikkumad isseenneses, ja sedda ennam Mo liggemad ja Mo armastud. Sepärrast loeme ka kirjast, et nemmad ommad Kronid Jummalala ette mahha on heitnud, ja heitnud mahha se talle ette, kes au-järje peäl istub, ja kummardanud sedda, kes ellab iggaweste iggawesseks aiaks.“

9. „Walio küssiwad, kes keigesurem peaks ollema taewarigis, ja ommeti nemmad ei tea mitte, kas neid ennast wäärt arwatakse keigewähhematte hulka. Suur assi on, keigewähhemki olla taewarigis, kus keif on sured; sest neid keif hütakse Jummalala lapsiks, ja on ka Jummalala lapsed.“ Se kes pissukenne, peab sama tuhhandeks, ja pattune, kes sadda aastat wanna, peab ärra wännutud ollema.“ Jes. 65, 20. Kui jüngrid küssisid, kes surem piddi ollema taewarigis? neile siis kolutati kostmisse sannaks: „Kui teie ei põra ümber, ja ei sa kui need lapsokessed, siis ei sa teie mitte taewariki. Kes isseennast nüüd allan-

Dab kui sesinnane lapsokk, se on keigesurem taewariikis."

10. "Hädda neile, kes hea melega ennast ei tahha allandada lastega! sest taewarigi maddal wärraw ei lasse neid sisse. Hädda neilegi kes rikkad, sest et nende jahhutamine on nende kääs; sest kui waesed Jummal riki lähhäwad; nemmad siis õigades mahha peawad jama! Olge rõõmsad, teie maddalad, ja olge üpris wägga sure rõõms sees, teie waesed; sest teie pärralt on taewariik, kui agga ollete käämas tõe teed."

59. Peatük.

Et innimenne omma lotusse ja julgusse polest ennast peab toetama Jummal peäle.

Jssand! Mis on mo julgus sellesinnatse ello sees? Ehk mis on mo keigesurem jahhutamine keiges, mis on taewa al? Eks ep olle Sinna, mo Jssand ja Jummal, kelle hallastus on ilmalõpmatta? Kussa mul olli hea luggu ilma Sinnota? Ehk millal mul olli pahha assi, kui Sinna ollid mo jures? Paljo enneminne tahhan waene olla Sinnoga, kui rikkas ilma Sinnota. Paljo enneminne tahhan woõras olla Ma peäl Sinnoga, kui et taewariik olleks mo pärralt ilma Sinnota. Kussa Sinna olled, seäl on taewariik; agga seäl on

surm ja pörgo wallo, kussa Sind ep olle olle-
mas! Sind ma ihaldan, ja sepárrast õhkan,
kissendan ja pallun, et mulle tulleksid! Ei anna
mo südda ühhegi teise peäle lota, kes õigel aial
abbi mulle tooks mo hädäda sees, kui ainouksi
Sinno peäle, mo Jummal! Kes olled mo lotus,
mo julgus, mo jahhutaja ja feigetruim.

2. Keik teised otsiwad omma; Sinna agga
tahhad mo õnnistust, ja mo meleparrandamist,
ja sadad, et keik heaks mulle tulleb. Kui ehk
mitme kiusatusse ja willetsusse sisse mind las-
sed sattuda; seddagi Sa mo kassuks sead, ja
olled ommad sõbrad läbbikatsumas mitmel tuh-
handel wisil. Ja nisugguses läbbikatsmisseski
ei tahha ma Sind wáhhem armastada egga ki-
ta, kui sel aial, kui taewalikko rõmustamiste-
ga mind olled täitmas!

3. Sepárrast ka toetan keik omma lotust ja
julgust So peäle, Issand, mo Jummal! Üks-
nes Sinno peäle heidan keik omma willetsust
ja abhastust; sest nõdra ja heitlikko keik nään
ollemast, mis nään ollewad Sinnota. Ei sõb-
rade suur hulk woi hoida, egga wággewad ai-
tajad aidata, egga targad nouandjad õnsaks-
teggewat otsust anda; egga woi kirjatundjatte
ramatud jahhutada; ei woi ka ükski kallis hüüs
árralunnastamist sata, egga kõrwalinne, rõmo-
linne kohtki warjo, kui Sa isse mul ep olle ab-
biks, ja mind aitamas, finnitamas, rõmusta-
mas, õppetamas ja mind hoidmas.

4. Sest keik, mis näiks rahho ja õnnistusse
peäle saatwad, ep olle sest middagit ilma Sin-
nota, ja ei sada se ellades õnnistust kätte. Se

pärrast olled Sinna se õige soon, kust keif hüed wäljakewad, ja olled ello kõrgus ja keige asjade süggawus, mis innimenne agga ial woib nimmetada; ja Sinno peäle lota, ja ülle keige asjade, se on So sullase keigekindlam rõmo toetamise tuggi. So peäle watab mo film; So peäle lodan, mo Jummal, keige hallastusse Issand! Önnista ning pühhitse mo hinge taewalikko önnistamisega, et saaks So pühha ello asfets ja So iggawesse au isteks, ja et ei peaks leitama So pühha templi seest ei middagit, mis Sind woiks pahhandada, kui olled waatmas mo peäle, omma keigesurema au se st. Ömma sure heldusse, Ömma ärraarwamatta sure armo, ja Ömma hallastusse täiusse polest, wata mo peäle, ja kule Ömma waese sullase palwet, kes kaugel Sust ärra, ilma teeta on käämas pimmeda surma õrgus! Hwia ja kaitse Ömma sullase hinge, sellesinnatse waewalisse ello sees, kus tal monda tuult on jalge al, ja sada tedda, juhhatud So armust, rahho teed möda, iggawesse selgusse issamale! Amen.

Räimissfest Kristusse järrel.

Neljas ramat.

Pühhasf altari sakramentist.

Maenitsusfed pühha altari
sakramenti pärrast

Kristusse sannad.

„Tulge Minno jure keik, kes wae-
watud ja koormatud ollete, ja Minna
tahhan teile hingamist sata.“ Matt.
11, 28.

„Se leib, mis Minna annan, se on
minno lihha, mis Ma annan mailma
ello eest.“ Joan. 6, 51.

„Wõtke, söge, se on Minno ihho,
mis teie eest antakse, sedda tehke
Minno mällestusfeks. — Joge keik
seält seest, sesinnane karrikas on se
uus seädus Minno werre sees, mis
teie eest ärrawallatakse.“ Matt. 26, 26.
Luf. 22, 19, 20. I Kor. 11, 24, 25.

„Kes Minno lihha sööb, ja Minno werd joob, se jääb Minno sisse, ja Minna temma sisse.“ Joan. 5, 56.

„Need sannad, mis Ma teile rāgin, need on Waim ja on ello.“ Joan. 6, 63.

I. Peatük.

Mis sure auustamisega Kristust tulleb wastowõtta.

(Jūngri sanna.)

Need sinnatsed on Sinno sannad, Kristus, Sa iggawenne tōdde! et kül nemmad keik ep olle rāgitud ühhel aial, egga polle ühte kohta pūhha kirja ülespandud. Ja et naad on Sinno sannad ja tōssised, sepārrast pean tannalikkult ja truište neid wastowõtma. Nemmad on Sinno, sest Sinna olled neid rāginud; agga minnogi nemmad on, sest mo õnnistusfeks olled Sa neid ütelnud. Heal meel ma neid wastowōttan So suust, et ikka ennam woiksid juurduda mo süddames. Nemmad sunniwad mind tagga, ni heldeste, ni maggufaste ja ni armolikkult. Agga mo kirjad teud hirmutawad mind, ja kui pūan kätte sada sedda suurt sallajat asja, mis nemmad tähhendawad, mo pahha süddame-tunnistus mind süs pelletab taggasi. So sannade maggus mind ahwatab, agga mo pattude suur huik on mulle raskeks waewaks!

2. Sa käsfid, et kindla lotusssega So jure pean tullemä, kui tahhan Eust ossa sada, ja et surremata põlwe roga pean wastowõtma, kui himmustan kätte iggawest ello ja igaawest au. „Tulge Minno jure keik, kes wae watud ja koormatud ollete, ja Minna tahhan teile hingamist sata.“ Oh sedda heldet, lahket sanna, pattuse kõrwa ees, et Sinna, Issand, mo Jummal! sedda waest, kel keikist on pudo, kutsud Omma keigepühha ma ossasamisse peäle! Agga kes ollen, Issand, et julgeksin So ette astuda? Wata, taewaste taewad ei mahhuta Sind ende sisse, ja Sinna ütled: „Tulge Minno jure keik.“

3. Mis tähendab se armolinne allandamine; se helde kutsimine? Kuida woin julgeda So jure tulla, sest et head ma ennesest midagit ei tea, mispärast ennast kõlbawaks woiaksin arwata? Kuida woin Sind omma hõneste tua, ja ollen ni sagedaste pahhandanud So pühha pallet? Inglid ja Peainglid Sind kartwad ja pühhad ja õiged kohkuwad So eest, ja Sinna ütled: „Tulge Minno jure keik.“ Kui Sinna, oh Issand, mitte isse ei olleks ütlemas nenda, kes siis kül woiks uskuda, tõssi ollewad? Ja kui Sinno käs ei kutsuks, kes kül julgeks liggi tulla? Wata, Noa, se waaga mees, ehhtas laewa, jadda aastat, et armo pididi leidma monnega; ja minna, ma tunnikessega ennast tahhan walmistada et auustades mailma Lojat woin ennesse ülleswõtta?

4. Moses, So ärrawallitsetud tener, ja So wägga armas sõbber, teggi laeka hukkamine

nematta puust, ja panni keigeselgemat kilda ta
 limber, et kässo-lauad ta sisse piddi pannema;
 ja minna hukkaminnew loom, ma peaksin jul-
 gema ni kergel wiisil Sind wastowotta, kes
 Sa olled kässoseädja ja elloandja? Salomon,
 keigetargem Israeli kuningas, ehitas Sinno
 auuks torreda pühha koia, seitse aastat, ja
 piddas pühhitsemisse pühha kahheksa päwa;
 tuhhat pühhitsemisse ohwri temma ohwerdas
 Jehowa omma Jummalale, ja panni seädusse
 laeka, passuna hüüdmisse ja rõmo lauludega
 paigale temma walmistud paika. Ja minna,
 kes ollen keigealtwem ja keigewaesem innimenne,
 kuida wiin Sind omma ellomaiasse, kes ma
 ei jowa pole tundigi olla õiges pühhas holes?
 Oh et ma ommeti korra sedda aegagi saaksin
 jada täie pühha holesse?

5. Oh mo Jummal! Kõl monda nemmad
 on teinud ja waewaks ennastele wõtnud, et
 agga piddid ollema So mele pärrast! Oh kui
 wähhä on sedda, mis minna teen? Kui pissut
 aega ma wõttan, ennast walmistada So pühha
 sõmaia wasto! Arwaste kõi ollen õiges wai-
 molikkus mõttes; wägga arwaste hoian emal
 keigest süddame seggawaisi asjust. Ja ommeti
 ei peaks So õnsaksteggewa jummalikko liggi-
 ollemisse jures, ei ükski kõlwato mõtte mo süd-
 damesse tousma; egga ükski loom mo süddant
 täitma; sest ei ingli, waid mis palgo ennam,
 inglide Issandat, ennessse jo tahyan lilleswotta!

6. Ja ommeti on suur wähhä seädusse laeka
 wähhel, keige temma pühhitsetud asjadega, ja

Sinno teigepuhutama ihho wahhel, teige temma ilmarâkimatta wâega; kâsso-ohwride wahhel, mis ollid seâtud tullematte asjade ettetâhhenda misses, ja So pûhha ihho dige ohwri wahhel, mis Sa olled annud, teige wanna seâdusse ohwride tâieksamisise pâr rast. Oh, mikspâr rast ma tullisemaks ei lâhhâ So pûhhast liggi ollemisest? Oh, mikspâr rast ma ei walmista ennast surema holega, ossa sada So pûhhast sõmaaiast, ja ommeti on keik pûhhad peawan nemad ja prohwetid, kunningad ja wûrstidki teige omma rahwaga ni tâit pûhha hoolt Jum mala tenistusse asjus ûlesnâitnud!

7. Tawet, se wagga kunningas, hüppas teigest wâest Jummalala laeka ees, Jummalala heateggemissed meletulletades, mis Ta enne muiste wannemattete olli teinud; temma laskis kandleid ja passunad tehha; teggi laulusid ja kâskis neid laulda sure rõmoga, ja isse mângis kannelt. Jummalala waimust aetud õppetäs temma Israeli-rahwa Jummalat kiitma teigest süddamest, ja Tedda kummardama ja Temma au kites, Tedda nimmetama sure heâlega. Ollid innimesed neil päiwil ni suurt hoolt ûlesnâitmas, ja seâdusse laeka ees Jummalala suurt au jubba ni kalliste mele tulletamas; eks paljo suremas pûhhas holes minna siis pea ollema ja keik ristikoggodus, kui pûhha sakramenti wâljajâggatakse; kui Kristusse teigepûhhamast ihhust ossa same!

8. On neid ristirahwast, kes mitmesse kôhta teed on kâimas, et saaksid nâhja, mis pûhha dest on järrele jânud, ja jällestus tulleb nende

peäle, kui kuulwad rääkivad nende teggudest; nemmad käiwad ja waatwad läbbi nende kõrged templi honed, ja andwad suud nende lufontidele, mis on sidi ja kullaga ümberpandud. Ja wata, Sinna olled siin, mo ees, altari peäl; Sinna, mo Jummal! Sa keigepühham; Sa keige asiade Roja, ja keige inglide ja pühjade Issand! Saggedaste kül on tühhi meel neid saatmas, kes on näggemas neidsinnatsi asjo, ja et ep olle nemmad seddasuggust weel näinud; ja wägga pissut meleparrandamisse wilja näitse sest, ja isseärranis kui nemmad ilma õige pattokahhetsemiseta, muud kui ommast kergest melest on hulkumas. — Agga siin, pühha altari sakramentis, olled Sinna, Jummal ja innimenne Jesus, Kristus, isse hopis liggi; siin ka antakse kätte rohket iggawesse õnnistusse kasso, igga kord kui ausaste ja keigest süddamest Sind wastowöttame. Agga senna meid ei sada, ei kerge meel, egga tühhi mõtte, egga lihha himmo; waid ellaw usk, kindel lotus ja selge armastus.

9. Oh Sa ilmanäggematta mailma Roja, mo Jummal! Kui immelikkult wöttad Sa tehha meiega! Kui sure heldusse ja armoga olled Sa nende ülle warjamas, kedda Sa olled är rawallitsenud, ja Sa olled sakramentis roawaraks isseennast neile kätte annad! Jah, se on ülle meie moistusse, ja tombab isseärranis usklike süddamed wäggewaste So jure, ja sadab neid armastusses põllema. Sest So õiged usklikeud, kes keik omma ello aega on elloparrandamisse sures holes, need sawad se kalli

sakramenti seest, sagedaste kätte, pühha hõle suurt armo ja keigetäiema waggadusse armastust.

10. Oh sedda pühha sakramenti immelikko ja sakajat armo, mis agga Kristusse usklikud är ratundwad, ja mis uskmatta innimesed ja patto orjad mitte ei sa ärramaitsta. Sellesinnatse sakramenti seest jäggatakse kätte Waimo armo; uendakse hinge kaddund joudo, antakse jälle temma täit illo, mis patto läbbi olli ärrariklutud. Wahhest on se arm nigi suur, et kätte sanud pühha hõle täiusse seest, ei mitte üks päinis hing, waid ka nõrk ihho, surema jouoga ennast tunneb ümberpandud ollewad.

11. Kurwad siis peame kül ollema, ja nuttes leinama, ja omma hädda kaebama, et ni leiged ja holetumad olleme, ja ei sa wäggewamast ihhaldamissest aetud, Kristust wastowõtma, kelle sees on raiatud keige nende lotus ja õnnistus, kes tahtwad õnsaks sada. Sest Zemma on meie pühhitseminne ja lunnastaminne; Zemma on keige nende rõmustaminne, kes on maialised mailmas, ja on keige õnsade iggawenne kallis saak. Jah, nuttes tulleb kaebada, et ni paljo neid on ollemas, kes wägga pissut luggu kül peawad sest pühhasst, õnsaksteggewast sallajast asjast, mispärrast taewas rõõm on, ja mis õhto toob mailmale. Oh sedda innimeste pimmedust ja süddame kangust, et nemmad suremaks ei pea nisuggust ärraraki-

matta armo, ja et sagge meletulletaminnegi ei sa hoida koggone ennam sest holimast.

12. Sest kui sefinnane pühha kallis sakrament ühhel paigal agga saaks petud ja ühhest ainsast prestrist pühhitsetud: wist ihhaldaksid innimesed siis senna ja nisugguse Jummalä prestri jure, et nemmad ossa saaksid Jummalä sallajatte asiade piddamisest. Agga nüüd on paljo prestrisi seätud, ja mitmes paigas jäggatakse wälja Kristusse ihho ja werd, et sedda selgeminne paistaks Jummalä arm ja Temma armastus innimeste wasto, sedda laiemalt pühha altari and on wäljalautud ülle keige mailma. — Tänno Sulle, oh tru Jesus, Sa iggawenne Karjane, et meid waesed maialised wäärt olled arwanud, Omma kalli ihho ja werrega meid jahhutada ja Omma su sannaga meid kutsuda, kui ütled: „Eulge Minno jure keik, kes waewatud ja loormatud ollete, Minna tahhan teile hingamist sata!“

2. Peatük.

Et Jummal sakramentis suurte heldust
ja armastust innimestele ülesnäitab.

(Jüngri sanna.)

Jesand! So heldusse ja wägga sure hallas-
tusse peäle kindlaste lotes, tullen ma kui haige,
omma Onnisteggia jure; kui se kennel nälg ja
jänno on, ello hallika jure; kui se, kennel keigest
pudo on, taewa kunninga jure; kui sullane
omma Jessanda, kui loom omma Loja, kui se
kes on keigest jahhutamisest ilma, omma jah-
hutaja liggi! — Ugga kust se mulle tulleb, et
Sa tulled mo jure? Kes ollen, et Sa isseennast
mulle anniks pakkud? Kuida woib pattune jul-
geda So ette astuda? Ja Sinna, kuida Sa
pattust wäärt arwad, tulla ta jure? Sa jo
tunned Omma sullast, ja tead, et head ühte-
gi ep olle ta sees, et Sa temmale nenda teek-
sid! Ma sepärrast tunnistan, et minna ep olle
middagit wäärt; ma nüüd tunnen So heldust;
kidan So lahket süddant, ja tännan Sind So
äraarwamatta armastusse eest. Gest sedda
keif Sa teed omma wägga sure armastusse
polest ja ei mitte sepärrast et minna selle wäärt
olleksin! ja et So heldus ikka sedda selge-
minne mulle paistaks, et üllem armastus tul-
leks mo süddame sisse ja et allandus ikka
sedda ennam saaks kidetud mo süddamele. Et
suis nenda on So mele pärrast, ja Sa nenda
olled käsknud; suis on So allandamine ka

wägga mo mele pärrast ja Jummal woifs anda, et mo üllekohhus mitte wasto ei seisaks!

2. Oh Sa wägga helde ja armolinne Jesus! Kui wägga on mo kohhus, Sind auustada, tännada, ja otsato kita, So pühha ihho ossa samisse eest, kelle au täieste üllesträkida ep olle antud innimessele! Agga mis pean mõtlema se armo sõmaia jures, tulles omma Issanda liggi, kedda ma ei joua auustada kedda möda, kui Emma wäärt, ja kedda pühhas holes ommeti himminstan wastowõtta? Mis parremat ja tullusamat woin tehha, kui et hopis ennast allandan So ette ja rõmusettedes kidan So lõpmatta heldust? Ma auustan Sind, mo Jummal! ja kidan So auiggaweste; agga ennast ma allandan So ette ja end heidan So alla, tundes et ma üsna kõlwato ollen So ees!

3. Wata, Sinna olled keigepühham; ja minna ollen rojane pattune! Wata, Sa kallad mo järrele, ja ommeti ep olle ma wäärt üllewadata So pole. Wata, Sa tulled mo jure; Sa tahhad olla mo jures; Sa kutsud mind woõraks Omma laua jure; Sa tahhad mulle süia anda taewaroga ja inglide leiba, mis taewast on mahhatulnud ja annab ello mailmale.

4. Oh kedda armastust, mis Sa mulle ülle näitad, oh kedda armo, mis wäljapaistab! Kuida pean diete Sind tännama, kuida täieste Sind kiitma! Mis kallis ja õnsaksteggew olli So nou, et seädsid se sõmaia! Ja mis wägga kallis ja maggus on se sõmaaeg, kus Sa isje

ennast annad roaks? Oh, mis immelinne se on, mis Sinna annad ja sadad, mo Island! mis suur So wäggi, mis ilmaräkimatta So tödde! sest Sinna ütlesid ja se sündis; ja Sinna kästsid, ja se seisis walmis.

5. Imme assi se on, ja se ommeti woib olla, ehk käl innimenne ei woi sedda ärramoista, et Sinna, mo Island ja Jummal, tössine Jummal ja innimenne, leiwa ja wina al tõeeste isse liggi olled, ja et So ihho ja werri wastowõtjast süakse ja juakse, ja ei sa ommeti ial ärrasöddud egga ärrajodud. Sinna keige asjade Island, kellel middagit ep olle tarwis; Sa tahtsid Omma sakramenti läbbi meie sees ellada. Hwia isse mo süddant ja ihho rojastamatta, et hea ja römolisse süddame tunnistussega sedda suurt sallajat asja saggedaste woiksin himmustada ja mo iggawesses õnnistusseks wastowõtta, ja nenda kui Sinna olled seadnud ja kästnud, isseärranis Sinno auuks ja So iggawesses mällestusseks.

6. Rõmustelle mo hing, ja tänna Jummalat ni kalli änni, ja nisugguse wägga armsa jahutamisse eest, mis, sesinnatse nutto-orrusse, Temma sulle on jätnud. Sest ni mittokord kui se sallaja assi so meles seisab ja sa uskus olled wastowõtmas Kristusse ihho ja werd; ni mittokord sa ka jouad omma ärralunnastamisse liggi, ja saad keige selle osalisseks, mis on Kristusse käest. Kristusse armastus ei wähhene ellades, egga sa Temma leppitamisse joud otsa. Sepärrast pead meleuendamisse läbbi ennast allati se wasto walmistama, ja

õnnistusse suurt sallajat asja hooltas tähhele
 pannemisses läbbi mõtlema. Iggakord kui ol-
 led sedda piddamas, ehk kui teisi naad liggi
 ollewad, peab se sul ollema ni suur, ni uus
 ja ni kallis asfi, otsego olleks Kristus wast
 fellsammal päwal neitsi Maria ihusse mahha-
 tulnud ja innimesseks sanud, ehk otsego olleks
 Temma so silma nähhes innimeste õnnistusse
 pärrast, risti sambas, kannatamas ja surre-
 mas.

3. Peatük.

Et tullus on, tühti tulla Issanda
 lauale.

(Jüngri sanna).

Wata, Issand! ma tullen So jure, et
 rahho ja rõõm mulle tulleks So pühha sõma-
 aia aäni seest, mis Sinna, mo Jummal, Om-
 mast heldussest, waestele olled walmistanud.
 Wata, Sinno sees on feik, mis woin him-
 mustada; mis pean himmustama! Sa olled
 mo ehte ja mo au! Rõmusta siis tänna Om-
 ma sullase hinge, sest et ennast ollen üllendanud
 So pole, Issand Jesus! Ma nüüd iggatsen
 Sind wastowõtta waimolikkult ja allandik-
 kult, ja sowin Sind tua mo kotta, et Sa
 mindki wäärt woiksid piddada, Sakkeussega
 mtnd õnnistada, ja Abraami poegade hulka

mind arvata. Mo hing ihhaldab So ihho ja mo südda iggatsseb ühhendamist Sinnoga.

2. Anna ennast mulle; mul siis saab küs; sest ilma Sinnota ei maksa ükski jahbutamine. Ilma Sinnota ma ei woi ellada, ja ilma So katsmatullemisfeta ma ei woi koggoniste olla. Sepärrast pean tühti So jure tulles, ja Sind wastowõtma mo õnnistusfeks, et wabhest tee peäl ma ärra ei nõrgu, kui ehk taewalikust sõmaaiast ilma ma jääksin. Sest Sa jo ütlesid, hallastaja Jesus, kui Sa enne muiste rahwast õppetasi, ja monda haigust parrandasid: „Minna ei tahha neid mitte lasta miäna sõmatta, et nemmad tee peäl ärra ei nõrgu.“ Matt. 15, 32. Te nüüd minnoga nendasammoti, kes Sa, usklikkudele jahbutamisfeks, isseennast sakramentis olled jätnud. Sest Sinna olled hinge magus jahbutamine, ja kes Sind õiete on wastowõtnud, se saab iggawesse au õsaliisfeks ja pärriaks. Ägga mul on wägga tarwis, — sest et ni sagedaste langen ja patto teen, ja ni ussinaste leigeks saan ja ärranõrgun; — et saggepällumisse, pihtikäimisse ning So pühha ihho ja werre sõmissse ja jomissse läbbi, ennast uendan, selletan ja põllema süttin, et, kui kaue minne sest ärra jään, ma omma pühha nou, wabhest ehk hõpis mahha ei jätta.

3. Sest innimesse süddame mõtlemisfed on kurjad temma lapse põlwest, ja kui se taewane rohhi ei olle aitamas, innimenne siis langeb ikka süggawamaks. Pühha altari sakrament peab kurjast taggasi ja kinnitab hea peäle. Sest

kui nüüd, sakramenti piddades, sagedaste ho-
 leto ja leige ollen; mis kül minnust saaks, kui
 ma sedda rohto koggoniste ei wõttaks prufi-
 da, ja nisuggust maggusat aitawat asja hopis
 katsmata jattaksin? Ja ehk ma kül just igga-
 päaw ei olle diete egga hästi walmistud se was-
 to; siis onneti tahhan püda, monnikord aas-
 tas sedda prufida, ja ni sure armo osfalisfeks
 sada. Sest polle usklikul hingel kallimat rõ-
 musiamisse asja, surrelikko ihho päiwil, muud
 kui omma Jummalat meletulletades, waimo-
 likkus tundmisses sagedaste kätte sada omma
 keigeparrema sõbra.

4. Oh sedda immelikko armoandmist, mis-
 ga So armastus on meie liggi, et Sinna,
 Issand Jummal! keige waimude Loja ja nende
 ellojaggaja, ei arma sedda paljaks, waese hin-
 gele tulla, ja temma nalga täita keige So
 Jummal ja innimesse ollemisfega. Oh sedda
 õnnistud ja üpris wägga õnsat hinge, sedda
 wäärt armatakse, pühhas holes wastowõtta
 Sind, omma Issandat ja Jummalat, ja Sind
 wastowõttes, Waimo rõmo täis sada. Oh,
 mis suur Issandat wõttab ta wasto; oh mis
 armsa woõra toob ta omma kotta; oh, mis
 kallist seltsimeest wõttab ta ennesele; oh mis
 trui sõbrale annab ta asset; oh mis illusa ja
 ausa peigmehhele annab ta suud; sest Temma
 on se, kes on ülle keige sõbrade, ja sedda tul-
 leb armastada ülle keige selle, mis agga ial
 sowinnisse wäärt. Sinno palle ette, Sa üt-
 si ne armastud! jägo keletumaks taewas ja Ma
 ja keik nende illo. Sest keik nende ehte ja kau-

nis asfi, se on So armo rikkusfest, ja ei joua se mitte So nimme au liggi, mis on ärramootmatta tarkusse polest.

4. Peatük.

Et diete walmistud lauarahwas paljo head kätte sawad.

(Üngri fanna.)

Jssand, mo Jummal! Joua Omma sulla sele Omma armo õnnistamistega, et woiksin õige ja pühha mõttega So kalli sakramenti liggi tulla. Ärrata mo südda ülles, et puaks So jure, ja kela sedda ni wägga uinase ollemast. Tulle mind katsma Omma õnkaks teggewa wäega, et waimus ärratunneksin So heldust, mis on täieste se sakramenti sees, kui ellawa hallika sees. Walgusta ka mo siinad, et näwad sedda suurt sallajat asja, ja finnita mind, et kaksipiddi mõtlematta, keigest süddamest sedda ussun. Gest Sinno tõ se on, ja ei mitte innimeste tehtud; Sinno pühha seätud ja ei mitte innimesse tarkusfest. Sedda ärraarwata ehk ärramoista, ei woi egga sa sedda ükski innimenne ommast wäest, ja se on ülle inglide surema tarkussegi. Kuida siis minna kõlwato pattune, kes ollen muld ja tuhk, küt woiksin ärramoista ja ärraarwata sesinnatse sure ja pühha sallaja asja?

2. Jesand! ilma kawwalusseta; kindla ussoga, ja et se on Sinno käst, tullen ma So jure, lotust täis, ja Sind kummardades, ja ussun kindlaste, et Sinna olled se sakramenti sees kui Jummal ja inimenne. Sinna jo tahhad, et pean Sind wastowõtma, ja et armastuses ennast Sinnoga pean ühhendamia. Se pärrast huan Sind appi ja pallun Sind, et tahhaksid selle tarwis mulle anda Omma keigefuremat armo, ja sata et ennast hopis annan So Ommaks, ja et armastus mind täieste saaks täita, ja et ma ei ühhegi woõra rõmustamisesele enam ei annaks mo liggi sada. Sest se suur ja wägga kallis sakrament teeb mind terweks hinge ja ihho polest, ja on üks arstimisse rohhi keige mo waimolikko waesusse wasto; mo pattud se läbbi parrandatakse; mo himmud tallitsetakse; kuusatussed woitakse ärra ehk wähhendatakse; suremat armo antakse se läbbi; mo nõrga waggadust kaswatakse kangemaks; mo usko toetakse; mo lotust kinnitakse, ja armastust tehakse ellawaks ja joudsaks mo sees.

3. Sest keik sedda head olled Sa Omma armsa diete ja hästi walmistud lauarahwale iggal aial kätte annud ja annad neile sedda nüüdki weel, oh Sa, mo Jummal! kes Sa olled mo hinge wastowõtmas; innimesse nõodrussesele appi tullemas ja keik seestpiddist rõmustamist täiste kätte saatmas. Sest Sa sadad neile jahhutamist keigesugguses willetsuses; Sa toetad neid ülles nende ennese waesusse süggawusse seest, et wõtwad lota So

abbi, ja kossutad ja walgustad neid seestpidi nende seest ue armoga, et, ehk kül enne lauale tullemist abhastud ja walgustamatta tundsid ennast ollewad, nemmad parrast taewa söki ja joki jahhutawa kättesamist, leidwad, ennast parremaks ja hopis ueks läinud. Nenda teed Sa aitawa käega neile, kes on So ärrawalitsetud, et nemmad saaksid tõeSte ärratunda ja täieste ärrakatsta, kui palju nõdrust on nende ennestes sees, ja kui suurt heldust ja armo nemmad Sinna käest sawad. Sest isseennesest on nemmad külmad, kowwad, ja ep olle mitte pühhas holes; agga SinnuSt neile antakse tulleseks minna wainus, waprud olla ja südda me keigesuremas pühhas holes. Sest, kes on maggusa jahhutamisse hallika liggi sanud, kas temma kül peaks jätma jahutamist seält ennesele wõtmatta? Ehk, kes on keigesurema tulle ees seismas, eks temma peaks suggu soja sest tundma? Ja Sinna jo olled allakeew hallikas, kus ifka wet on küllalt; ja allapõllew tulli, mis ial ärra ei kustu!

4. Ehk kül mulle weel ep olle antud küllalt wotta se hallika seest, egga temma seest jua ni palju kui südda tahhaks; siiski tahhan omma su panna taewalikko karrika keigekõrgema äre külge, et tilkagi saaksin, misga kustutada omma tullist janno, et ma ei nõrguks ärra hopis. Ja kui ma ka weel ei woi olla täieste kui taewalinne, egga nenda ennesest ärra kui Kerubid ja Serawid; siiski tahhan püda pühha holesse jada, ja süddant walmistada, et kätte woiksin sada ehk keigewähhemagi seddeme sest jumma-

liikust tullokesest, mis mulle pakutakse se el-
lawasteggewa sakramenti seest, kui õiges al-
landuseses ollen sedda piddamas. Agga mis
ehk minna ei joua, oh Jesus, pühha lunnasta-
ja, wotta Sa sedda isse tehha mo assemel,
Omma heldust ja armo möda, kes Sa jo kei-
ki olled wäärt arwanud, neid kutsuda ennese
jure, üteldes: „Tulge Minno jure keik,
kes waewatud ja koormatud ollete,
ja Minna tahhan teile hingamist
sata.“

5. Oh, ma ollen waewatud mo palle higgi
sees; ollen süddame abhastussest pinatud, pat-
tudega koormatud, kuusatussest tüllitsetud ja
mitmest kurjast himmust ummistud ja rõhutatud;
ja ep olle ükski, kes woiks aidata, ükski, kes
woiks peasta, ükski kes jouaks mulle õnnistust
sata, muud kui Sinna, oh Jummal, mo Is-
sand! Sinno hõleks ma annan ennast ja keik
mis on mo pärralt; et Sinna mind hoiad ja
iggawesse ello sisse wiid. Wotta mind wasto,
So pühha nimme kitusseks ja auuks, kes Sa
Omma ihho ja werd mulle olled walmistanud
sõma ja jomaaiaks. Sada Sinna mulle, Is-
sand, mo Jummal ja Onnisteggia, et, igga-
ford kui ollen piddamas So sakramenti, mo
süddame pühha hool saaks suremaks minna!

5. Peatük.

Pühha sakramenti auust ning waimo-
likkust seisusfest.

(Eunnastaja sanna.)

„Ehk küt olleksid pühhas kui inglid ja pühha,
ni kui oli wägga ristia Joannes, siiski sa ep
olleks wäärt, ei wastowõtta se sakramenti,
egga sedda wäljajaggada. Sest, ep olle se
mitte innimesse kääst, et innimenne Kristusse
sakramenti õnnistab ja wäljajaggab, ehk taewa
sõma ja jomaaega kätte wõtta. Suur on se
piddaminne ja üpris wägga suur on preestride
au; fest et nende kätte on antud, mis ep olle
ustud mu ühhegi kätte. Sest seädust möda on
kirriko peäle õnnistud preestridel üksnes mele-
walda, sakramenti ande õnnistada ja wälja-
jaggada. Küt preester on Jummalatener, kes
on Jummalat sanna pruukimas, Issanda kässo
ja seädusse järrel; agga Jummal on üksine and-
ja, ja annab sedda näggematta, ja Temma käs-
so al on keik, ni kui tahhab, ja Temma sanna
wõtwad keik, ni kui käsib.“

2. „Paljo ennam siis pead se kalli sakramenti
sees keigewäggewama Jummalat uskuma, kui
õmma mõtte, ehk ühhegi wäljaspiddise tähhe.
Pühha tõdemelega ja kummardades, pead sa se
tõ kallale minnema. Olle tähhelepannemas is-
seennast, ja pea meles, kelle tenistust so kätte us-
ti, kui wannemad kääd so peäle pannid.
Wata, sind on preestriks seätud, ja sind on õn-

nistud, et pead sakramenti piddama. Katsu siis, et truiسته, ja pühhas holes, ja õigel aial, olles sid Jummalat tenimas, ja et sind peaks leitama ilmalaitmatta ollemast. Ei olle sa mitte kergema peäle sanud, waid weel tuggewama siddeme läbbi petakse sind karristamisse al, ja ennese peäle olled sa wõtnud, täit asja ja pühhas-tust sedda surema hõlega püda. Preester olgo wäljaehhitud keigesugguse hea komb ga ja kätgo temma teiste eel õige ello juhhatamisse mär-giks. Ei pea temma maailma rahwa järrel kätima, muud kui pühha inglide ja nende järrel, kes on keigewaggamad Ma peäl."

3. „Preester on, omma pühha ammeti sees, Jeesusse asemel ja peab Jummalat isseennese ja keige koggodusse eest keigest süddamest ja allandikkult palluma. Sepaik, kus ta on seis-mas, ja se rie, mis ta ümber on, keik panneb tedda mõtlema, mis peäle tedda on kutsutud. Se sõmaaeg, mis ta kätte jaggab; se ristiki, misga õnnistab, need allati tulletawad ta mele Kristusse kannatamist; et ta Kristusse jäljed hästi peab tähhele pannema, ja hooljaste püüd-ma nende sees kätia; et temmagi keik seggast as-ja, mis teiste läbbi temmale tulleb, tassase melega ja Jummalaga parrast woiks kannatada; et ta omma ennese pattude parrast wõttaks nutta, ja ärda melega leinada teiste ülleast-miste parrast; et, kutsutud, pattused tua Jum-mala ette, temma palwes ja waimolikkus pal-lumisses ial külmaks ei pea sama, kunni temma kätte saab armo ja hallastust. Niab preester

omma pühha ammeti pühha hõlega, siis tem-
ma auustab sega Jummalat, rõmustab inglid
ja õnsad, aitab neid, kes on ellamas, annab
kõggodussele head õppetusse märki, ja saab is-
se keige iggaweste hūte õsosalisõks.

6. Peatük.

Kõõsõitakse, kuida innimenne pühha laua
wasto ennast peab walmistama.

Kui ma Sinno au mõtlen, oh Issand! ja
omma ennese alwust, siis hakkam kartma ja
wõrrisen isseennese sees. Sest kui ma ei tulle
So laua jure, siis põggenen ello eest; ja kui
ma kõlwatumal wiõil tullen, siis jälle tõttan
hukkatusse sisse. Mis siis pean teggema, mo
Jummal! Sa mo õige aitaja ja nouandja
mo hõdda sees?

2. Oppeta Sinna mind õiget teed! Mõita
mulle õiget walmistamist, mis kõlbaks se pühha
asja wasto. Sest wõgga tarwis mul on et
tean, kuida jummalakartusses ja allandusses
ma omma süddant pean walmistama Sinnule,
et omma õnnistuseks So sakramenti woikõin
piddada ja õsa sada temma õnnistamise surest
wõest.

7. Peatük.

Süddame läbbikatsmissesest ja melepar-
randamisese noust.

(Eunnastaja sanna.)

„Keigeennamiste on tarwis, et mollemad, se, kes sakramenti tahhab, ja õppetaja kes sedda wäljajaggab, keigesuremas süddame allandusses ja üpris wägga suurt au tundes, liggi astuwad, ja kindlas uskus ja se pühha nouga, et sedda woiksid teha Jummalala auuks. Katsus siis läbbi omma süddant, ja selleta ja pühhitse sedda omma joudo möda, dige pattokahhetsemisse ja allandikko pattotunnistusese läbbi, nenda, et sind ennam ei waewa middagi, egga sa ühtegi ennam ei tunne, mis sind närriks ehk sind kelaks julgeste liggitullemast. Wata ülleültse keige omma pattude peäle, neid wihkades, ja so iggapäwased ülleastmissesed issearranis püa ärratunda, halleda mele ja sure süddame kurwastussega. Ja kui sa jouad, tunnista siis Jummalale omma süddame pohjast, keik omma hinge waewa ja kiusatusesed üles.“

2. „Kaeba ärda melega, et weel ni wägga olled mõtlemas lihalikko ja ilmalikko peäle; et weel ni tallitsematta olled omma himmude polest; ja et nemmad alles ni ussinad on sulle tousma; et ni walwamatta olled omma meeste polest; ni saggedaste wörgutud tühjaist luulmissist; ni kängeste pöördud wäljaspiddise ja ni wähhä holas seestpiddise peäle; et ni usst-

naste olled sadetud wallatusse peäle ja melest lähhad seggaseks; et ni kowwa süddamega olled, ommad pattud kahhetseda ja kurb olla nende parrast; ni walmis hólpo ja lihahimude ja ni pitkalinne karristamise ja sure hõle peäle; et ni ablas olled kuulma usi asjo, ja någgema illusaid, ja et so meel jälle ni pahha, kui pead ülleswõtma maddalaid ja alwaid; et olled ni ahne saki peäle ja ei raatsi anda midda git; ni kowwa selle peäle mis on kâes; ni mõtlematta omma kõnnetes, ja ni õppimatta wait seista; ni tallitsematta omma wiiside; ni meletõ omma teggude sees; ni põhjato ja täitmatta ihholikko tarwidusse polest; ni kuulmatta Jummalala sanna wasto; ni ussin hingamisse peäle; ni pitkalinne tõ ja ni kermas tühja lobbisemisse peäle; ni tuim süddame pühha hõle asjus; agga ni ärkas tühjas nouwõtmisses; ni heitlik tähhelepannemisses; ni leige jummalatenistuses; ni kulum pühha laual; ni ussinaste seggatud so seest; ni arwaste ennese peäle mõtlemas; ni äkkilinne wihhale; ni kârre teiste meelt pahhandada, ni nobbe kõhbut moista; ni walli, süüd tõsta teiste peäle; ni üllemeelne, kui so kâssi hästi kâib; ni ilmanouta willetsusses; ni rikkas hea mõttede polest, agga ni waene, kui tulleb nende järrele tehha."

3. „Kui sa keik need ja muud so wigga Dussed wallusaste ja sure melehârmiga olled üllestunnistanud ja nutnud, siis wõtta kindlaste nou, ikka sedda ennam parrandada omma ello, ja ikka sedda ennam katsta hea peäle. 3s

seennast hopis ärrasallates, ja omma melega,
 anna ennast siis, Minno nimme auuks, jada
 waks ohwriks, omma süddame altari peäle,
 omma ihho ja hinge ustawalt Minno hõleks
 jättes, et nenda kõlpsamaks saaksid, Issanda
 lauale astuda, ja Minno ihho ja werre sakra-
 menti omma õnnistusseks wastowõtta."

4. „Sest ep olle sedda kõlbawamat ohwri,
 egga sedda suremat leppimisse ande innimesest
 anda, muud kui, et pühhas holes, ja Kris-
 tusse heamelelisse surma, waggaste meletulleta-
 des, isseennast puhtaste ja hopis omma Jum-
 malale pühhitseb. Kui innimenne on tegaemas,
 ni kui joud talle annab; ja on õiges patto-
 kahhetsemisses, ni mittokord kui ta Minno jure
 tulleb andeksamist ja armo ihhaldades; „ni
 tõeste kui ma ellan,“ se on Issanda jan-
 na siis ka temma wasto, „mul ep olle head
 meelt selle surmast, kes õäl, waid
 sest, kui se, kes õäl on, pörab omma
 tee peält, et ta woiks ellada. Keit
 temma patto, mis ta teind, ei pea mitte
 mälletadama temmale; ta teeb mis
 kõhhus ja õige, ta peab tõeste ella-
 ma.“ Esel. 33, 11. 16.

8. Peatük.

Kristusse ohvri-surmast risti sambas,
ja innimesse ennese ärrasalgamisest.

(Eunnastaja sanna.)

„Otskui Minna, wäljasirrutud kätte ja pal-
ja ihhoga, ennast so pattude eest, Jummalale se
Jesale Omma melega ollen annud, ja ei jäänd
Mulle middagit, mis Ma ep olleks pühhitse-
nud Jummalale se leppitamisse ohwriks; nen-
da sinnagi pead isseennast, keige omma ihho
ja süddame jouo ja himmoga, omma melega ja
ni täieste kui ial jouad, puhtaks ja pühhaks
ohwriks, Minnule pühhitsema iggapäaw. Ei
Ma enam sust ihhalda, kui et ennast tõeste
ja täieste Mo Ommaks wõtaksid anda. Keik
mis sa ial Mulle annad, ja ep olle sind en-
nast, ei Ma sedda mikski pea; sest ei Ma ih-
halda so andi, muud kui sind ennast.“

2. „Otsego sul sest ei saaks, kül ehk sul kül
Keik olleks ollemas, agga ilma Minnota; nenda
Minnogi mele pärrast ei woi olla mis sa an-
nad, kui sa ei anna isseennast. Pühhitse en-
nast Minnule, ja anna ennast Mulle hõpis, ja
Jummalale pärrast; se on Mo melepärralinne
ohwer. Wata, Jesa kätte ennast ollen winud
sinno pärrast hõpis; ja Omma ihho ja werre
ollen sõma- ja jomaaiaks sulle annud, et hõpis
sinno pärralt piddin ollema, ja et sinna jääk-
sid Minno pärralt. Agga kui sa hoiad isse-
ennese pole, ja ei wi ennast Mo kätte omma

melega, nenda kui on Minno tahtminne; ei olle se täielinne ohwer egga sa sest diget übhendamist. Sepárrast, kui wabbadust ja armo tahhad; olgo siis so teggude essimenne, et omma melega ennast annad Jummalala kátte. Leitakse ainouksi sepárrast ni pissut neid, kes seest piddi walgustud ja wabbaks sawad, et isse ennast nemmad ei joua hõpis árrasallata. Kindlaks jáab Mo sanna: „Iggauks teie seast, kes ei jätta mahha keik, mis temmal on, se ei woi Mo jünger olla.“ Luk. 16, 33. Kui nüüd tahhad Minno jünger olla, mis siis muud kui anna isseennast Minnule, keige omma himmudega.“

9. Peatük.

Et meie Jummalala holeks peame andma isseennast ja keik, mis meil on, ja Tedda palluma keige innimeste eest.

(Jüngri sanna.)

Is sand! keik on Sinno, mis on taewas ja Ma peal. Hea melega tahhaksin isseennast Sulle ohwiriks anda, ja iggaweste Sulle jáda. Is sand omma süddame waggadusses annan ennast tänna Sulle, hukkaminnematta tenistusseks ja sanna kuulmissöks ja iggawesseks tänno ohwiriks. Wõtta mind wasto sellesinnatse mo allandit.

To ohwriga; ja et olled omma pühha sõmaaias liggi, ühhenda ennast selle sees siis minnoga, ja keige Omma usklikeudega, et sest tulleks õn- nistus minnule ja keige ristifoggodussele.

2. Issand, ma toon So leppitamisse altari peäle, keik mo pattud ja eksitused So ette, mis ma ollen teinud Sinno ja So pühha ing- lide nähjes, sest pãwast sadik, mil hakkasin patto teggema, tãnnapãini. Süta Sa neid põllema, keik wimist, ja põlleta neid ärra Omma armastusse tullokessega ja kauta ärra keik mo pattude roja mãrgid, ja puhhasta mo süddant keigest üllekohtust, ja anna mulle jälle Omma armo, kust ilma jãin mo ülleastmiste pãrrast. Anna mulle keik andeks ja wõtta hallastades mind wasto rahho suandmissesele.

3. Mis woin teha omma pattude pãrrast, muud kui et allandikkult neid tunnistan ja et Sinno kãest neid andeks pallun ilma lõpmat- ta? Ma huan Sind appi; kule mind armo- likkult, oh mo Jummal, kelle ees seisan! Ma wihkan ommad pattud keigest süddamest; ei ma neid ial enam tahha tehja; halle meel on mul nende pãrrast ja halle meel peab mul nen- de pãrrast ollema, keik mo ello aega; ja ei ma tahha jãtta neid kahhetsematta egga neid an- deks pallumatta, ni kui ial jowan. Anna mul- le andeks mo pattud So pühha nimme pãr- rast; peãsta mo hinge mis Sa olled wãlja- ostnud Omma kalli werrega. Wata ma an- nan ennast So hallastusse holeks, ma annan ennast hopis So kãtte! Te minnoga Omma

heldust möda ja ei mitte mo kurja tõ ja ülle
 Tohto järrele!

4. Ka keik head mis ehk minnust on leida,
 toon So ette, et kül wähhä sedda on, ja ep
 olle ka täieste hea, et Sinna sedda selletad ja
 pühhised; et Sinna sedda auusse tõstad, ja
 sedda heaks wõttad, ja sedda ikka parremaks
 sadad minnema; ja mind laisa kolwatuma
 fullasegi ausa, õnsa otsa peäle sadad.

5. Ka toon So ette keige usklikkude wag-
 gad ihhaldamissed; mo wannematte, sõbrade,
 wendade, õddede, ja keige mo armsade hädda;
 ja keige nende hädda, kes mulle head teinud
 Sinno pärrast; ka keikide nende hädda, kes
 mo eestpallumist on pallunud; keige innimeste,
 mo waenlaste ja keige ristikoggodusse hädda-
 gi; et nemmad keik tunneksid So armo toeta-
 mist; So rõmustamisse abbi, So kaitsemist
 keige hädda sees; lunnastamist keigest nuhtlus-
 sest, ja et nemmad saaksid peästetud keigest
 kurjast et woiksid rõmustelledes pühha kitust
 Gulle laulda. Ka keik mo ommad, kes on
 maggama lainud olgo So kätte pallutud, et
 Ma poves rahholist hingamist Sa neile an-
 nad ja nende pattud neile mitte ei arma süüks
 ja et armust neid wastowõttad Omma taewa-
 rigisse.

6. Ka omma palwet toon So ette, ja mo
 leppitud süddame eestpallumissed isseärranis
 nende pärrast, kes ühhel ehk teisel wiisil mind
 on pahhandanud, kurwastanud, teotanud ehk
 liga mulle teinud olgo teo ehk sanna polest; ka
 keige nende pärrast, kedda isse ollen kurwasta-

nud, sõimanud, waewanud ja teades ehk tead-
 matta omma sannade ehk teggudea ollen pah-
 handanud, et Sa meile keikidele keik meie pat-
 tud ja üllekohhud wõttaksid andeks anda. Rau-
 ta, Issand, meie süddamette seest keik kahtla-
 sed mõtted, keik wihha waeno, keik wihhastel-
 mist ja wastast meelt, ja keik mis armastusse
 kahjuks woib tulla ehk sedda ühtmeelt wähe-
 neda, mis meid sõbra wisi teine teise liggi
 peab hoidma. Hallasta, oh hallasta, oh Iss-
 sand, keikide peäle kes So hallastust pallu-
 wad; anna meile Omma armo, mis meil ni
 wägga tarwis on, ja te meid nisuggusiks, kes
 ep olle foggone kõlwatumad ossa sada So ar-
 must et woiksimine täiemaks sada iggawesse ello
 wasto. Amen.

10. Peatük.

Et innimenne ei pea jätma lauale tulle-
 matta tühja asja pärrast.

(Eunnastaja sanna.)

„Saggedaste pead sa tulles armo ja
 Jummal hallastusse, keige heldusse ja puh-
 tusse hallika jure, et saaksid lahti ommast him-
 mudest ja eksitustest ja ikka kangemaks ja
 walwsamaks keige kurja kiusatusse ja ärrapet-
 miste wasto. Waentlane küll teab, mis wäg-
 si ja mis abbisadam rohhi, pühha altari jaf-

ramenti sisse on pandud ja püab igga wiisi, ja kui parrast aega leiab, usklikud ja jummalakartlikud omma jouds möda, sest taggasi pidada ja sedda neile teelda."

2. „Sest monned sawad, pühha laua wasto ennast walmistades, waenlase keigepahhemad sisseandmissed ärrakatsta. Sadan tulleb (nenda loeme Jobi ramatus) Jummalaste sekka omma jultund tiggedussega neid ummitama ehk liigkartlikuks neid teggema ja nende waimo rusuks peksuma, et ta nende ihhaldamist ehk nende usko nenda saaks nõrgustada, ehk kurja kiusatusse läbbi koggone kautada, et peaksid jätma lauale tullematta ehk ilma pühha holeta liggi tullemata. Ugga usklikul ep ole tarwis sures mures olla, waenlase kawwalusse egga kurja sisseandmissesse parrast. Isfand annab usule ja wagga püüdmissese woimo neid ärrawoita ja tühjaks tehha, ja lauale tulleminne ei pea nisugguse kiusamisse parrast mitte mahhajama."

3. „Mittokord jätakse ka laualekäämist mahha, sure hole lia murre, ehk kartusse parrast, et südda wahhest ehk ei olleks weel öiete rusuks pekstud pattokahhetsemisses. Te tarkade nou järrele ja jätta mahha keik abhastust ja kartust; sest nemmad ei lasse Jummalaste armo sulle tulla ja tewad tühjaks süddame pühha hole. Ärra sa ka jätta lauale tullematta ühhegi melehärmi ehk murre parrast, waid tulles sedda enneminne weel ja anna hea melega andeks keik, misga teised sind on pahhandanud. Ugga kui sa wahhest ehk isse keddagit

olled pahhandanud palju siis allandikkult andeks, ja armolikkult wõttab Jummal sulle andeks anda."

4. "Ja mis kasso sest on kauaks jâda pihitultulemata ja lauakâimatta? Vuhhastâ ennast ilma wihimatta; te kohhe ennast lahti surma wihhast ja rutta hinge arstimisse rohto wastowõtma; wist sa sest ennam abbi tunned, kui et sedda pitka peäle jâttad. Jâttad sa nisugguse asja pârrast tâmma tullematta ehk homme wahhest tulleb sulle surem keelmisse asja; ja nenda wiwitakse sind ehk kaua lauale tullematta, ja sa saad ikka sedda kôiwatumaks ta wasto. Mi kui agga jouad, lô ennast kohhe lahti sest tûllist ja wiwitussest, mis sul kâes, sest ep olle se hea, kaua ennast ahhastada egga melehârmis kaua olla, egga iggapâwase tûllitsemisse pârrast, Jummal armust emal hoida. Paljo enneminne tulleb sulle weel suur kahjo, kui jâad kauaks tullematta; sest wimaks sa ennom ei wiitsigi tulla. Monned leiged ja kergemeelsed jâtwad, Jummal parrago, pihitultulemisse ja lauakâimisse pûhha asja hea melega kauaks, sest et nemmad ei tahha sedda sundmust, surema ennese ûllewaatmisse ja karristamisse peäle."

5. "Oh sedda pissut armastust ja pûhha hole suurt nõdrust, mis neil, kes ni ussinad on jâtma Issanda pûhha armo seâdust pruukimata. Agga jâlle, oh sedda õnsat ja jummalamelepârralist luggu, mis neil, kes nenda ellawad ja ni head sùddame tunnistust hoidwad, et iggapâaw walmid ja hâsti walmistud on

Jesanda lauale tulla, kui lubba olleks, ja ei olleks teiste pahhandusleks. Kui tegi monnikord jättab tullematta surest allandusfest, ehk übbeigi õige asja parrast, mis kelab tullemast, siis se on kido wäärt, sest nähha on siis, tedda sedda kallist asja pühha au sees piddamad. Agga kui holetus on peäle tullemas, innimenne siis seisko wasto, ja katsko omma poolt mis ial jouab; ja Jesand siis wõttab temma süddame iggatssemist täita, ta hea tahtmisse parrast, mis on Temma melest armas."

6. „Agga kes liggi ei tulle, sest et se kord ei kõlba; ta siis ommeti hea melega tulleks, kui sünniks, ja ihhaldab pühha sakramenti süddamest; ja ei jä temma ka mitte sakramenti kassust ilma. Sest wagga ristiiinnimenne woiw keelmatta iggal aial omma õnnistusleks liggi tulla, Kristusse waimolikko ossasamisese parrast. Segiparrast temma peab ka aega möda, monnel issi päwal, Lunnastaja ihho ja wörd keigesuremas süddame allandamisese söma ja joma ja selle jures ennam Jummalasitusse ja au peäle mõttema, kui jahbutamist ennesele otsima. Agga iggakord kui ta Kristusse innimesseleksamisese sallajat asja ja Temma kannatust pühhas holes tähhele panneb, ja ta suremat armastust iggatsseb, ikka temma siis saab waimus ossa Kristussest, ja saab jahbutud seestpiddi omma seest."

7. „Agga jälle, kes ennast ei walmista muud kui et pühha just kões, ja et ta nenda õppind teggema, waimistamatta se kül jääb.

Õnnis, kes ennast hopis Issandale ohwriks annab, ni mittokord kui temma pühha sakramenti peab! Kui olled se pühha asja wastowõtmas, ärra siis olle ruttulinne egga pahhanda teisi omma isse wiisiga, muud kui pea ennast koggodusse wiisi järrele. Ärra jätta ka meles piddamatta neid kes sinnoga liggi on tullemas, et sa neid wahhest ei teta, egga wihihastta egga pahhanda; ja ärgo olgo so ennese pühha hool ja süddame püüdminne mitte aina päinis so meles, waid katsu, et ka wende saatsid eihhutada."

II. Peatük.

Et pühha sakrament ja pühha kirri usklikko hingele wägga tarwis lähhawad.

(Jüngri sanna.)

Oh, tru Issand Jesus, kui suur on usklikko süddame õnnistus, kes kui õige wõdras Sinno laua jures, sedda kallist roga suhho wõttab misga temmale ei pakkuta muud kui Sind ennast, kes Sa olled temma üksine armastud ja temma keigeüllem ihhadaminne! Mulgi oleks õnnistusse rõõm sest, kui, So pühha liggiollemisses, keigest süddamest nuttaksin ja patotokahhetsema Mahdelenaga So jalge kastaksin filmaweega. Ägga kust wõtta sedda pühha hoolt?

Kust praego leida filmawee ni rohke moõdo? Ja ommeti peaks südda pallawaks sama mo sees, ja sures rõmus nutma So palle ees ja So pühha inglide ees! sest Sa olled sakramenti sees tõeste mo liggi, et kül sallajas leiwa ja wina al.

2. Sest, So jummalikkus selgusse Sind nähha, ei kanna mo film sedda; keik mailngi ei woiks seisma jada So teigeüllema surusse ja So üpris wägga sure au paiste eest. Mind olled aitamas mo nõdrusse sees, sest et sakramentis sallajas ennast näitad. Temma on siis tõeste mo parrast, ja ma kummardan Sedda, kedda inglidki taewas kummardawad; minna alles uskus, agga nemmad ilma wariota pallest pallesse. Mul peab õige usso walgussest kül sama ja ses pean kaima künni iggawesse selgusse pawa walge tulleb ja warjonäitmisfed kauwad. Agga kui tãis assi tulleb, siis ei pea enam ollema sakramenti pidamist; sest ep olle õnsadel taewalikko au sees enam tarwis sakramenti, et terweks saaksid. Imaõpimatta nemmad rõmustellewad Jummalala liggi olles, sest et näwad Temma au pallest pallesse; selgussest, surema selgusse peale joudes, näwad nemmad omma filmaga Jummalala ollemisse ärraarwamatta süggawust, ja sawad kasso Jummalala sannast, mis lihaks sanud, ni kui olli algmisest ja jääb iggawessets aiaks.

3. Kui ma sedda suurt imme asja omma mele tulletan, ei sa siis ükski waimolik rõmustamisest assigi mind täieste jahhutada egga sa mul kül ei ühhestki ilmalikkust asjast, künni

ma omma Issandat Temma selgusfes omma waino filmaga weel ei nä. Sinna, mo Zummal, olled mo tunnistaja, et ei ükski ilmatif assi mind ei woi rõmustada, egga ükski loom täieste mind täita, muud kui Sinna mo Zummal, kedda ma iggatsen pallest pallesse nähha iggaweste. Agga ei woi sedda olla ni kaua kui ollen ellamas sesinnatse surrelikko ihho sees. Sepärrast pean suurt kannatust püüdma ja keik mo ihhaldamist Sinno alla heitma. Sest So pühhad, kes taewa rigis Sinnoga jo rõmustellerwad, nemmadki on uskus ja sures kannatusfes So au illumist ootnud, kui ollid ellamas. Mis nemmad uskud, sedda minnagi ussun; mis nemmad lootnud, sedda minnagi lodan; kuhho nemmad sanud, senna minnagi saan So armust, mis on mo lotus. Senniks tahhan uskus káia, ja õnsad omma mele tulle tades, tahhan ennast wahwastada. Pühhaist ramatuistki ma jo ilma ei olle, mis on mo toetamisfes ja mo ello juhhatamisfe peeglik; ja ille keige selle on mul jo So pühha sakrament ärrakatstud armo an niks ja kinnitamisfe toeks.

4. Agga faks asja tunnen ennesele wägga tarwis ollewad sesinnatfes mailmas ja ilma nendeta ei ma woi olla se waewalisse ello sees. Jah, ihho paeltest alles wõrgutud, on mul tarwis toidust ja walget. Ja sepärrast olled Sinna, mo waesele, Omma pühha ihho ja werre, mo hinge ja ello kinnitamisfes annud, ja Omma sanna pännud mo jállale lampiks ja walgusfes mo jalgte peäle. Ilma

nende kahheta ma ei woi koggone diete ellada; sest Jummalala sanna on mo hinge walgus, ja So sakrament mo ello leib. Neid ehk woiks ka kahhaks lauaks nimmetada, mis Sa Omma pühha koiä keigepühhama paika olled pannud. Teine on pühha altari laud, mis peäl on ello leib, se on, Kristusse kallis ihho ja werd; teine on Jummalala kässo laud, se pühha õppetusse sannaga, mis õppetab õiget usko ja aitab keigepühhama sisse sama. Täanno olgo Sul, Issand Jesus, Sa iggawesse ello paiste, se pühha õppetusse laua eest, mis Sa meile olled walmis murretsenud Omma sullaste, pühha prohwetide ja apostlide ja mu õppetajatte läbbi!

5. Täanno olgo Sul, inimeste Eoja ja Lunnastaja, et, Omma armastusse tunnistusfeks keige mailmale, Sa sedda suurt sõmaaega olled seädnud, kus Sa ei paku Pasa-talle tähhendamisse asja, waid annad süa ja jua Omma tõssist ihho ja werd, ja toidad keik usklikud rõmoga ja jodad neid õnnistusse karrikaga. Sest same taewalikko jahutamist ja pühhad inglid rõmustellewad meiega ilmaräkimatta õnnistusses.

6. Oh, kui suur on se arm, mis meie osfaks saab kui meie Kristusse ihho ja werd sõme ja jome! Oh, kui pühhas peaks se su, kui rojastamatta se ihho, kui pühha se südda ollema, mis sedda keigepuhtamat ja keige pühhamat asja wasto wõttab! Jah, se su seest ei peaks ükski rop sanna tullema, ei ükski himmo

sedda ihho rojastama egga ükski ilmalik ihhal-
daminne sedda süddant teotama.

7. Uggä kui suur ja aulik on preestride am-
met, kelle kätte on ustud pühha sannadega sõ-
maiaiks pühhitseda Kristusse ihho ja werd;
uledega sedda õnnistada ja isse wõtta ja kät-
tega sedda piddada ja teistele wäljajaggada.
Selged puhtad ja mailmast ärrapõrdud peak-
sid nende silmad ollema, kes ni tühti näwad
Kristusse ihho ja werd, ja puhtad ja taewa
pole tõstetud nende käd, kes ni sagedaste se
keigepühama asiase putuwad; nende suust
ei peaks kuulda ollema muud kui, mis on püh-
ha, ja aus ja mis tulleb õppetuseks. See
pärast ka kätakse käsus isseärnanis preestri-
dele: „Teie peate pühhad ollema, sest
pühha ollen Minna Jehowa teie Jum-
mal.“ 3 Mos. 19, 1.

8 Oh, keigewäggetam Jummal! olle om-
ma armoga keige nende liggi, kes preestri am-
meti peäle on sanud, et nemmad wõttaksid
Sind tenida ausaste ja pühhas holes, keiges
puhtusses ja heas süddame tunnistusses. Olle
meie ja keige usklikkude liggi, et pühhas mõt-
tes ja puhta süddamega, meie kindlas uskus
So sakramenti woiksimis wastowõtta ja nen-
da et meie ei sõ egga jo isseennesele nuhtlust.
Uggä kui ehk meie ei jowa omma ello teed kätse
se puhtusse sees, mis on meie kõbbus; anna
suis et sedda kuria, mis ollema teinud, keigest
süddamest nuttame, ja allandusse waimus, õi-

ges h'a tahtmisse nous, eddespiddi, surema
holega Sind wöttame tenida!

12. Peatük.

Et innintenne sure holega ennast veab
walmistama lauaretullemisse wasto.

(Eunnastaja sanna.)

„Minna ollen feige puhtusse söbber ja püh-
hastusse hallik. Ei Ma otsi muud kui puhta
süddant, ja se on Mo hingamisse asse. Anna
et lähhan woðraste sure tuppä; Ma siis tah-
han Pasa-talle so jures süa Omma jüngritte-
ga. Kui tahhad, et so jure pean tullemä ja
asset ollemä so jures, pühki siis wälja se wan-
na happotaigen, ja puhhasta omma süddame
ello asset. Jätta mahha mailma ja pattude
hulka; istu, kui ükšik lind, kattusse peäl; ja
mõttele ommad pattud, so hinge sures ahhastus-
ses. Sest armastaja, se walmistab ikka om-
ma armastud söbräle feigeparremat ja feige-
illusamat kohta, sest et söbra wastowõtja ar-
mastus sest tunnukse.“

2. „Ommeiti pead teädma, et ommast melest
egga wäest sa ei woi toime sada se ettewal-
mistamissegä, ehk kül terwe aasta sedda teek-
sid ja ühtepuhko sedda mõtleksid. Usna selgest
hallastussest ja armust annan Ma sulle lubba
Mo leua liggi tulla, otsekui sandi kutsutakse

rikka jõdule, ja ep olle temmal tassuda sedda head, muud kui, et allandikkult ja keigest südamest on tännamas. Te nenda, ni kui jouad; ja te sedda hoolfaste; ei mitte et olled õppind nenda teggema, egga wäelauha; waid armastuskes ja lapselikkus kartuskes ja allanduskes, wõtta wasto omma kalli Issanda ja Jummalia ihho ja werre, sest et Sa sind wäärt arwab, tulla so jure. Minna ollen sind kutsunud; Minna ollen sedda seädust teinud; Ma teik sulle tahhan anda, kust sul on pudo: tulle, ja wõtta Mind wasto!"

3. „Kui Ma pühha hole armo sulle annan, tanna siis omma Jummalat, ei mitte et ollesid selle wäärt, waid et ollen hallastanud so peäle. Kui sul ep olle ollemas sedda pühha hoolt, waid sa tunned kúlma ja ärrawäärsitud ennast ollewad; ja siis kindlaste palwesse; touseks siis so õhkamissed taewa pole; kopputa ja ärra seisa rahhul, kinni wäärt sind arwatakse kätte sada leiwa raskest ehk tilkagi abisaatwast armust. Sul on Mind tarwis, ja ep olle Mul sind tarwis. Ei tulle sa mitte Mind pühhitsema, waid Minna tullen sind pühhitsema ja parrandama. Sa tulled et Ma sind pühhitse ja ühhendan Minnoga, et saaksid ue armo osfalisjeks ja ueste juhhatud tõsise elloparrandamise nou peäle. Ärra ja mahha sest armust; waid walmista omma süddant sure holega selle wasto, ja to omma sõbra omma kotta."

4. „Agga sa ei pea ennast mitte ükspäinise pühha hole peäle fibhutama kui lauaga läh-

häd, waid ka lauvalt tulles pead sa temmas se jäma. Ja sepärrast on tarwis et nisammo sagguse sure holega pärrast laualekäimist end walwad, misga olled ennast walmistamas se wasto. Sest õige watwaminne kui lauvalt tulled, on jälle keigeparrem ettewalmistaminne surema armo ossasamise wasto. Sest innimenne saab pea jälle kõrwatumaks kui temma kohhe jälle on mõtlemas ilmalikko rõmustamise peäle. Hoiä palio räkimast; seisa warjul, ja olle rõmus Issandas; sest sul on Tedda, kedda maailm ei sa wõtta so käest. Minna se olen, kelle holeks sa ennast pead andma hopis ja nenda et sa ennam ei ella enneses, muud kui Minaus, ja hopis ilma murre ja kartusfeta."

13. Peatük.

Et usklik hing ühhendamist Kristussega sure holega sakramentist peab püüdma.

(Jüngri saana.)

Kes mind aitab, oh Issand, et Sind ainsõõks saaksin leida ja omma süddant Sulle lahiti tehja hopis, ja Sind ärramaitsta nenda kui mo hing ihaldab mo sees? Et ei loma põlgdus, egga temma sõbrus egga kartus, mind ei saaks ligutada, waid et Sinna ainsõõks ollek

sid Minnoga räkimas ja minna Sinnoga ja otse nenda kui armastaja rägib sellega kes on temma armastud, ja sõbber on omma sõbra liggi; sedda ma ihaldan; aina sepärrast ma pallun, et saaksin ühhendud Sinnoga, ja et mo südda lahti ennast lööks keikist lodud asjust ja saggeda pühha altari sakramenti piddamisse läbbi, ikka enam saaks ärratunda, mis on waimolik ja iggawenne. Oh, mo Issand ja Jummal, millal mind ühhendakse hõpis Sinnoga, ja sadetakse mind Sinno sees asset ollema, et ma ei otsti enam isseennast! Sinna minnus ja minna Sinnus! Oh anna et ühte woikšime jada!

2. Sa tõeste olled mo armastud ja tuhhandest mo ärrawallitsetud, ja olled se, kelle sees keik omma ellopawad ellada, mo hing wägga ihaldab. Sinna olled tõeste mo rahhowürst, kelle sees mo keigekallim rahho ja mo õige hingamine, ja ilma kelleta mul on waewa ja wallo ja risti ilmalõpmatta. Sa olled tõeste se Jummal, kes ennast warjul hoiab, ja So fallaja nou polle se õalatte jures, wõid allandikkuile ja wäetimille Sa rägid. Oh Issand, mis lahke on So südda, et, Omma hallastust Omma lastele üllesnäites, se kalli taewa leiwaga neid sõdad. Tõeste, ei olle sedda rahwast, kelle jummalad, kedda teniwad, ni liggi olleksid, kui Sinna meie Jummal, kes Sa olled keige Omma usklike lude liggi, ja annad, iggapawase römustamisse warraks, ja et nendes süddamed taewa pole saakšid ühhendud, isseennast neile pühhaks osasamisefeks.

3. Kust leida sedda rahwast, mis on ni fau-
 nis, kui se ristirahwas? Ehk mis loom taewa-
 al on ni wägga armastud, kui usklik hing. kus
 Jummal sees käib, tedda jahhutama Omma
 Kalli ihho ja werrega? Oh sedda armo, mis
 ei woi ülesrääkida! Oh sedda hallastust, mis
 tulleb immeks panna! Oh sedda lõpmatta ar-
 mastust, mis on ilmunud issearranis inimese-
 tele! Ugga kuida peaa Issandat tännama se
 armo, se armastusse eest, kelle sarnast ep olle?
 Ep olle Sedda annet, mis olleks Temma me-
 le pärrast, ja mis woiksin Temmale pakkuda,
 muud kui, et omma süddant Temma holeks
 annan ja ennast hopis Temmaga ühhendan.
 Kui mo hing Jummalaga täieste saab ühhen-
 dud; siis rõmustelleb mo seestpidine innimen-
 ne. Siis Jummal wõttab ütelda mo wasto:
 Kui tahhad olla Minnoga, Minna siis tahhan
 olla sinnoga! Ja minna siis koston: Iss-
 sand, auusta Mind, et wõttad Mo jure jä-
 da, ma siis hea melega tahhan olla So ju-
 res! Ei ma teist ihhalda, muud kui et mo süd-
 da saaks ühhendud Sinnoga.

14. Peatük.

Kuiba monned waggad keigest südda-
 mest sakramenti iggatsewad.

(Jüngri sanna.)

Oh, kui suur on So heldusse rikkus, mo

Issand! mis Sa olled warjule hoidnud neile,
 kes Sind kartwad. Kui ma omma mele tul-
 letan, mis sure pühha holega monni wagga
 ristiinnimenne So sakramenti liggi tulleb,
 keigest süddamest sedda iggatsedes; siis, oh Is-
 sand, tulleb habbi mo peale ja ma löön pun-
 naseks, et minna ni leigeste ja ni külmalst as-
 tun So altari ette ja So pühha õhtoföma-
 ga jure; et ollen ni kange ja ni wägga tui-
 ma süddamega; et ma ei olle põllemas wai-
 molikkus Sinno tundmisses egga ni kangeste
 ligitud ja täis pühha hooft, kui need waggad
 ristirahwas, kes, tullises So pühha sakramenti
 ihhaldamisses, ja ellawas Sinno armastusses,
 mis nende südda täis, ei woiwad keelda omma
 filmawet, ja ollid süddame ning suga allati
 Sind ennesele pallumas, oh Issand, kes Sa
 olled se õige, ellaw hallik; ja ei woiwad omma
 ihhaldamist waikistada egga ommad süddamed
 täieste täita, muud kui So ihho ja werre
 läbbi, mis waimo rõmus ja julgusses ollid sö-
 mas ja jomas.

2. Pallawad ollid nemmad uskus, mis ka
 on So pühha liggiollemiste tunnistus! Sest
 need tõeste tundwad ärra omma Issandat, lei-
 wamurdmisses, kelle südda ellawalt on põlle-
 mas kui Jesus nendega on teed käimas. Ag-
 ga nisuggust armastust ja pühha hooft; nisug-
 gust püüdmist ja tullist ihhaldamist polle, par-
 rago Jummal, surest leida minnust! Olle
 Sinna, tru Jesus, täis heldust ja hallastust,
 mulle armolinne, ja anna mulle, So wae-
 sandile, pühha altari sakramentist, monnikord

ehk piisut, tunda, So põhjato armastust, et mo usk ikka ennam saaks kinnitust, et mo lo- tus So armo peäle saaks ellawamaks ja et armastus, mis on pallawaks läinud mo sees, ja mis ülespetakse taewa leiwaga, ial ennam ärra ei kustuks.

3. Ehk So hallastus mulle ka sedda armo jouab anda, et tülled mind katsma, armas- tusse waimoga, kui se pääw on tulnud, mis on So mele pärrast. Sest ehk ma küll ep olle põllemas nisugguses täies ihhaldamises, kui So wägga armastud sõbrad, ommeti iggat- sen minnagi So armo ja õhkan ja pallun, et saaksin ühhendud keige So pühha sõbradega ja et mindki peaks arwatama nende pühha seltsi.

15. Peatük.

Et pühha hõle arm allandusse ja isseent- nese ärrasalgamisse läbbi üksnes kätte tulleb.

(Lunnastaja sanna.)

„Pühha hõle armo pead järrele andmatta otsima, keigest süddamest palluma, kannatades ja lotes sedda wõtma, tännalikkult sedda was- towõtma, allandikkult sedda warjul hoidma, tühti sedda pruukima ja üllema katsmatullemis- se mära ja aega Jummalala hõleks jätma, kun-

ni Temma tulleb. Eiatagi pead sa ennast allandama, kui pissut sedda pühha hoolt ehk wahhest ei middagit sest enneses tunned; aaga ellades sa ei pea meelt ärraheitma, egga ülewägga ennast furwastama. Jummal mittoford ühbel filmapilkmisfel sedda kätte annab, mis Ta kawa jätnud andmatta; ja monnikoford Ta palwe löpmisfel on andmas, mis palwe hakkatusfel wibis andmatta."

2. "Kui arm ikka kohhe peaks antama ja nenda kui sowitakse, warsi peaks kätte tulles; ehk wahhest waene innimenne siis ei sudakski sedda kanda. Sepärrast tulleb kindlas lotusfes ja allandikkus kannatusfes odata pühha hoolt armo. Agga ikka on se so ennese ja so patude sü, kui sedda sulle ei anta, ehk kui sedda järsko woetakse so kääst. Saggedaste kü ep ollekski suurt asja sest, mis armo kelab ehk ärrapeitab, kui sedda wähhä asjaks sünniks nimmetada ja ei mitte paljo enneminne sureks, mis kelab ni suurt hüüd samast. Ja kui sa sedda wähhä ehk suurt asja omma tee peält saad ärraweretanud, kohhe siis saab so pärralt olla, mis sa olled pallunud."

3. "Sest ni pea, kui sa teigest süddamest ennast olled Jummalaga hooliks annud ja ei otsi enam üht ehk teist omma himmo ja möttet möda, waid ussud ennast hopis Temma kätte, kohhe siis tunned ennast Temmaga ühhendud, ja waikistud ollewad, ja ep olle siis enam ükski asst armisam sinno mälest, kui Jummalaga hea ja armosinne tahtminne. Kes nüüd puhta süddamega Jummalaga pole hoiab, ja ennast lah-

ei saab lõnud keigest tallitsematta loma armastamisest ehk põlgmisest, se on keigeennam walmistud armo sada, ja et pühha hole and temmale woib tulla; sest Issand annab Omma õnnistusse senna, kust Ta puhtad astjad leiab. Ja sedda ennam innimenne tühjad asjad mahjättab ja sedda ennam temma, ennast ärrasallates, surreb isseennesele; sedda usfinam on armutullema; sedda surem on temma and ja sedda ennam üllendab temma wabba süddant."

4. "Temma saab siis armo nähha ja tunda, ja ehmatuſ tulleb ta peäle ja temma saab äpris wägga rõõmsaks, et Issanda käsſi on temmaga, ja et ta ennast Temma kätte on annud iggawesſeks aiaks. Wata, nenda õnnistakse sedda innimest, kes keigest süddameſt Jummalat otsib, ja kelle hing ei hoia tühja pole. Pühha altari sakramentist saab temma sedda armo, et tedda ühhendakse Jummalaga, sest et temma ei wata omma isse pühha hole ja rõmustamise asja peäle, waid ülle keige pühha hole ja iahhutamise watab temma Jummalat kitusse ja au peäle."

16. Peatük.

Et meie omma hädda Kristusese peame kaebama ja Temma armo palluma.

(Tüngri sanna.)

Oh sa teigeheldem ja teigearmsam Issand, kedda waimus nüüd wasto tahhan wõtta, Sa tunned ärra mo nõdrust ja mo hädda; Sa tead, mis kurja ja patto sees ma ollen, ja kui wägga mind tullitsetakse, kiusatakse, ummistakse ja rojastakse. Sinno jurest tullen abbi otsima; jahhutamist ja fergitamist pallun So kääst. Sinnule ma rāgin, kes Sa feik ärra tead; Sinnule, kelle silma ees awwalik on südda mo sees, ja kes Sa ainouksi jouad mind jahhutada ja aidata. Sa isse tead, mis anid mul teigeennamiste on tarwis ja kui waene hea kumbede polest alles ollen.

2. Wata, ma seisan So ees, waene ja allasti, ja pallun So armo ja kissetan So hallastusse järrele. Jahhuta mind, Omma sandi, kes on sures näljas; süttita mo külma süddame põllema Omma armastusse tullokessega; walgusta mo pimmedust Omma liggiollemisse selgusssega. Muda ümber feik mis on ilmatik mo sees, taewalikkus iggatssemisseks feik waewa ja willetsust, kannatusseks; ja aita mind, et läilaks pean, feik mis on tühhine ja iodud, ja peasta mind sest lahti. Tomba mo süddant ülles ennese jure, ja ärra lasse mind

Ma peäl ümberhulkuda, kui se kennel asfet ei olle. Sinna üksi nüüd pead mo keigeüllemaks ihaldamisteks jama iggarweste; sest Sinna üksnes olled mo roog ja mo jomaaeg, mo armastus ja mo rõõm, mo jahhutamine ja mo keigekallim warra.

3. Oh et Sa omma pühha liggiollemissegä mind sütafsid põllema hopis ja kautafsid sedda wanna innimest, ja looksid tedda ueks So sees, et ma waimus ühheks saaksin Sinnoga, seestplddise ühhendamisse armo ja tullise armastusse wäe läbbi. Ürra sada mind Sust minnema sõmatta egga jomatta; waid te minnoga Omma hallastust möda ja nenda kui Sa Omma pühhadele ni mittokord immelikult olled teinud. Mis imme kui hopis lähäkfin põllema Sinnust ja lõppeksin isseenes! Sest Sinna olled se allapõllew, ilmakustumatta armastus, mis süddant selletab ja waimo walgustab.

17. Peatük.

Tullisest armastusest ja ellawast ihaldamisest wastowõtta Kristust.

(Züngri sanna).

Keigesuremas pühhas holes ja tullises armastuses, keigeellawamas süddame iggatsemises, himmustan Sind wastowõtta, otse

Kui mitto wagga, jummalakartlik hing, altari sakramentist Sind himmustanud, ja ollid omma süddame pühha hole ja omma wagga ello pärrast, wagga armsad So melest. Oh, mo Jummal, Sa iggawenne armastus, Sa mo feigeüllem warra, Sa ilma lõpmatta õnnistus! Sind tabhaksin ennese ülleswotta pühhade feigetullisemas ihaldamisfes ja nende feigesuremas armastusfes.

2. Ja ehk ma kül kõlwato ollen, tunda seddasuggust pühha hoolt, ommeti ma toon feik omma süddame ihaldamist So ette, kui ehk olleksin üksi tundmas feik sedda pühha waimolikko hole asia. Agga ka feik, mis wagga meel jouab ärramõlda ja himmnstada, seddagi toon feiges allandusfes ja tullisfes armastusfes So ette. Ei ma tabha ennesele hoida middagit; waid isseennast ja feik, mis mul on, sedda feik toon Sulle, omma melega ja rõmoga. Jssand, mo Jummal, mo Poja ja Lunnastaja, sesamma jummalakartusse ja allandusse, au ja auustamisfe; sesamma tännamisfe, armotundmisfe ja armastusse; sesamma usso, lotusse ja süddame puhtusfega, himmustan minnagi täna Sind wastowõtta, misga Sind wastowõttis So pühha emma, se õnnistud neitsit Maria, se inglile, kes So inimessesksamisfe sallaja asia talle kulutas, allandikult ja jummalakartilikkult kostes: „Wata, siin on Jssanda ümmardaja; mulle sündko so fanna järrele.“ Lük. I, 38.

3. Ja otsekui So wagga eelkäia, ja essi menne uskikkude seast, Kristia Joannes, So

liggiotlemisse parrast, rõmus pühha Waimo sees, omma emma ihhus hüppas, ja parrast kui ta Sind näggi innimeste seas ellawad, keigesuremas allandusses ja waimolikkus armastusses ütles: „Wata, se on Jummal ta Tal.“ Joan. 1, 29. Ja ta: „agga peigmehhe söbber seisab, ja kuleb Tedda, ja on wägga rõmus peigmehhe heäle parrast!“ Joan. 3, 39. nenda minnagi sowin, et mind peaks täidetama ellawa ja pühha ihhaldamisega, ja et ennast woiksin So Ommaks anda keigest süddamest. So kätte olgo ka pallatud keige wagga hingede kitusse laulud, ja nende ärraollemissed ennesest, ja keik nende taewa tundmisse walgustud filmaga nähtud; ja keige mo ommaste waimolikkud palwed, nende lotussed ja ihhaldamissed; ja keige lomade laulud, mis sure heäleaga lauldakse taewas ja Ma peäl, et Sind keikist diete saaks auustud ja kidetud iggaweste.

4. Wõtta heaks, Issand, mo Jummal! et ihhaldan So ärrarwamatta õnnistamissed ja et lubban Sind kita lõpmatta, ja nenda kui on Fohhus, So ärraråkimatta au parrast. Jah, ommad palwe ja kitusse laulud, toon ma So ette, ja tahhan neid So ette tua iggal pãwal, iggal tunnil, ja keik inglid ja keik uskikkud, olgo ka nemmad minnoga waimolikkus palwes Sind kiitmas ja tãnnamas.

5. Kiitko Sind keik rahwas, ja keik sugguarrud ja keled ja laulgo nemmad rõmustelledes ja üpris wägga sures rõmus, So pühha nimme au. Agga keikile neile, kes So pühha sa

Kramenti, seädust möda, wäljajaggawad, ja ka neile kes ellawas uskus sedda wastowõtward, anna Omma armo ja hallastust; lasse neid waimoliikkus ärratundmisses So õnsakstegge wa ühhendamisse õsfallisseks sada ja So laua jurest ärraminnes, ommas süddames ennesega wõtta kallist rõmustamist ja Sa immelikko jah hutamist. Nimmetago siis paljo neid, ommas waimoliikkus pallumisses ka mind waest patust, ja pallugo nemmad So armo ja hallastust ka minno kätte.

18. Peatük.

Et innimenne ei pea järreleurima sakramenti sallaja asja, muud kui allandikkult káima Kristusse järrele ja omma moistust pühha usso alla heitma.

(Lunnastaja saana.)

„Hoiä sedda tähja ja liga teggemast et järreleurid sedda ärramõtlematta sakramenti, kui sa ei tahha langeda kaksipiddimõtlemisse umb asja sisse. Kes Jummalä au tahhab ärramoista, ei sa se toime. Jummal woib ennam kui rohkeste tehha, keik ülle se, mis innimenne pallub ehk moistab. Se on wagga, allandik, ja kõlbolinne tõe ärramõtleminne, mis ikka wal mis on õppetust wastowõtma ja waimo wal gustud õppetajatte teed káima.“

2. „Oh sedda õnnist wagga meelt, mis paljo ei küssi karmwalas nous egga ommas tarfusses, waid on káimas Jummalala káskude tasfast ja sillitud teed! Paljo on pühhasi hoolest ilma jánud et ollid járreleurimas suremaid asjo. Usko tahhetakse so káest ja wagga ello; ei mitte keigesurremat tarkust egga Jummalala fallaja asjade süggawust. Kui sa ei tunne egga moista árra, mis on so al; kui da siis woid árramoista sedda, mis on so üle? Heida ennast Jummalala alla ja allanda usso alla omma moistust; siis saad kátte árratundmisse walgust, sedda móda kui sul tullus on ja tarwis.“

3. „Monda kiusatakse kángeste usso ja sakramenti wasto, agga sedda tulleb ennam waenlase kui nende ennese süüks arwata. Árra waidle mitte omma ennese mõttedega; árra lasse ennast seggada káksipiddimõtlemisses; waid usso Jummalala sanna; usso Temma prohwetid ja apostlid, warsi siis tagganeb káksipiddimõtlemisses kurri waim sust árra. Saggedaste on wágga tullus, et Jummalala tener seddasugustki árrakatsub. Sest uskmatta innimest ja pattust, ei kiusa waenlane; waid nemmad jo on pimmedusse melewalla al; agga usklikkud ja jummalakartlikkud temma kiusab ja túllitab neid mitmel wisil.“

4. Hakka siis peale, ja tulle wagga usklikko ja allandikko süddamega Isanda lauale. Ja mis sa ei joua árramoista; anna sedda julgeste keigewággewama Jummalala holeks. Ei Jummal sind petta, agga sedda innimest

pettetakse, kes sureste lodab isseennese peäle. Waggadega on Jummal kâimas; ja allandik-
kuile ilmutab Temma ennast; ja wâetimille
annab Temma moistusse walgust; puhta süd-
damele annab Temma tarkust kätte, agga tar-
kade ja sureliste eest peab Temma Omma ar-
mo warjul. Innimesse moistus on nõdder ja
sedda pettetakse pea ärra, agga õiget usko ei
sa ükski ärrapetta. //

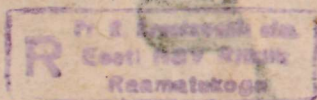
5. Keik innimesse moistus ja ärramõtlemine
ne peab usso järrele kâima, ja ei mitte tem-
ma eel, egga tedda wõrgutama. Gest usk ja
armastus näitwad ennast isseärranis se wäg-
ga falli ja ärramoistmatta pühha sakramenti
seest, ja on wâggewad temmas. Iggawenne
ja äraarwamatta Jummal, kelle wâggi on il-
maotsata, teeb suurt ja ärramõtlematta, tae-
was ja Ma peäl, ja ei sa ükski ärramoista
Temma immelikkud teud. Saaks innimesse
moistus Jummal teud ärraarwata, kuida neid
suis kül tulieks nimmetada immelikkus ja ärr-
raarwamatta sureks! //

Trüffi wigga
mis pallutakse parrandada.

Lehhe kúlg.	Nidda.	Kuیدا trüffitud.	Kuیدا tulleb luggeda.
7	2	árratubminne	árratundminne
15	8	Sessi	Sest
38	22	náerame	naerame
41	17	fust	fust
54	4	futsud	futsutud
55	6	Mótte	Mótle
72	26	olla	alla
100	25	fitusfes	fitusse
102	29	nous se	nousse
121	14	ollewad	ollemast
130	20	es	eest
137	24	nirrisematta	nurrisematta
156	8	tóteggia tru	tru tóteggia
161	24	sif	sifis
165	12	leida	leiad
168	23	tunda.	tunda." —
176	25	süd=	südda=
183	30	taptus	taplus
192	20	jahhatamist	jahhutamist
201	7	póllotamisfe	pólletamisfe
204	32	te	et
209	8	temma	temmasse
212	10	loe nenda: se te,	mis sa pead kái-
		ma; se tóbde,	mis sa pead uskuma;
236	18	tis	ti
258	23	an niks	anniks
260	30	ollema	olleme
264	32	úhhendud	úllendud

261.

REB-821
Thomas

R 4108

10
11

12
13

14
15

16
17

18
19

20
21

22
23

24
25

26
27

28
29

30
31

32
33

34
35

36
37

38
39

40
41

42
43

44
45

46
47

48
49

50
51

52
53

54
55

56
57

58
59